

Structuurvisie Duiven 2015

Gemeente Duiven

Vastgesteld op 28 september 2015

1. VERANTWOORDING; EEN NIEUWE STRUCTUURVISIE	6
1.1 Waarom een nieuwe structuurvisie voor Duiven?	6
1.1.1 Inhoudelijke aanleiding: ambitie en visie	7
1.1.2 Maar ook: een structuurvisie is gewoon wettelijk verplicht	7
1.1.3 Wettelijk kader	7
1.2 SV 2015 volledige actualisatie SV 2009 tot 'levend document'	8
1.3 Inzet en doel structuurvisie	9
1.3.1 Kader voor plannen en projecten	9
1.3.2 SV 2015 gericht op uitnodigingsplanologie en overheidsparticipatie	10
1.4 Coalitieakkoord: "Samen werken we aan onze gemeente"	11
1.5 Communicatie naar burgers en maatschappelijke organisaties	12
1.6 Leeswijzer	13
 2. KERNKWALITEITEN EN GEZICHTEN VAN DUIVEN	 14
2.1 Inleiding	14
2.2.1 Natuurlijke ondergrond (oude structuur)	15
2.2.2 Autonome lijnen (nieuwe structuur)	18
2.2.3 Dwarsrelaties	20
2.3 Bijzondere waarden geven Duiven haar vele gezichten	21
2.3.1 Duiven als landschappelijk bijzonder gebied	21
2.3.2 Kern Duiven als verstedelijkt dorp	22
2.3.3 Duiven als economische groeikern	23
2.3.4 Duiven als agrarische gemeente	23
2.3.5 Duiven centrale spin in het web van (inter)nationale infrastructuur	23
2.3.7 Duiven als cultuurhistorisch waardevolle gemeente	24
 3. BELEIDSTHEMA'S	 25
3.1 Inleiding	25
3.2 Landschap & natuur	25
3.2.1 Introductie en beleidskader landschap & natuur	25
3.2.2 Aandachtspunten	26
3.2.3 Ambities	27
3.2.4 Uitvoering	28
3.3 Erfgoed, cultuurhistorie & archeologie	29
3.3.1 Introductie en beleidskader erfgoed, cultuurhistorie & archeologie	29
3.3.2 Aandachtspunten	30
3.3.3 Ambities	30
3.3.4 Uitvoering	30
3.4 Water	31
3.4.1 Introductie en beleidskader water	31
3.4.2 Aandachtspunten	31
3.4.3 Ambities	32
3.4.4 Uitvoering	32

3.5 Economie, Duurzaam InnoFase, Detailhandelsbeleid, Vrijetijdseconomie, Overige bedrijventerreinen, Arbeidsmarktbeleid	33
3.5.1 Introductie en beleidskader economie	33
3.5.2 Aandachtspunten	35
3.5.3 Ambities	35
3.5.4 Uitvoering	36
3.6 Wonen	37
3.6.1 Introductie en beleidskader wonen	37
3.6.2 Aandachtspunten	38
3.6.3 Ambities	38
3.6.4 Uitvoering	39
3.7 Zorg (&RO)	40
3.7.1 Introductie en aandachtspunten zorg (&RO)	40
3.7.2 Ambities	41
3.7.3 Uitvoering	42
3.8 Verkeer	44
3.8.1 Introductie en beleidskader verkeer	44
3.8.2 Aandachtspunten	44
3.8.3 Ambities	45
3.8.4 Uitvoering	47
<i>B. INTEGRALE, GEBIEDSGERICHTE THEMA'S</i>	48
3.9 Binnenstedelijk	48
3.9.1 Introductie en beleidskader binnenstedelijk	48
3.9.2 Aandachtspunten en ambities	49
3.10 Buitengebied	50
3.10.1 Introductie en beleidskader buitengebied	50
3.10.2 Aandachtspunten	53
3.10.3 Ambities	54
3.10.4 Uitvoering	54
3.11 A15-zone	54
3.11.1 Introductie en beleidskader A15 - zone	54
3.11.2 Aandachtspunten	57
3.11.3 Ambities	57
3.11.4 Uitvoering	59
<i>REGIE OP KWALITEIT LEEFOMGEVING & RUIMTELIJKE KWALITEIT</i>	62
3.12 Milieu en duurzaamheid (+ externe veiligheid)	62
3.12.1 Introductie en beleidskader Milieu en duurzaamheid	62
3.12.2 Bodem	62
3.12.3 Lucht	63
3.12.4 Geluid	63
3.12.5 Geur	64
3.12.6 Klimaat en duurzame energie	65
3.12.7 Externe veiligheid	67
3.12.8 Elektromagnetische straling	67
3.12.9 Uitvoering	68
3.13 Welstand	69
3.13.1 Introductie en beleidskader welstand	69
3.13.2 Aandachtspunten	69
3.13.3 Ambities	69

3.13.4 Uitvoering	70
4. RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR	71
4.1 Bouwstenen	71
4.2 Wonen	71
4.2.1 Programmatistische context en opgave wonen	71
4.2.2 Ruimtelijk structuurbeeld vanuit perspectief wonen	72
4.3 Werken	73
4.3.1 Programmatistische context en opgave werken	73
4.3.2 Ruimtelijk structuurbeeld vanuit perspectief werken	74
4.4 Infrastructuur	75
4.4.1 Programmatistische context en opgave infrastructuur	75
4.4.2 Ruimtelijk structuurbeeld vanuit perspectief infrastructuur	75
4.5 Landschap en cultuurhistorie	77
4.5.1 Programmatistische context en opgave landschap en cultuurhistorie	77
4.5.2 Ruimtelijk structuurbeeld vanuit perspectief landschap/cultuurhistorie	77
4.6 Het Ruimtelijk Structuurbeeld verbeeld	77
5. DEELGEBIEDVISIES	79
5.1 Open kommengebied	80
5.1.1 Bestaand	80
5.1.2 Behouden / versterken	80
5.1.3 Ontwikkelen	80
5.2 Bedrijventerreinen	82
5.2.1 Bestaand	82
5.2.2 Behouden / versterken	82
5.2.3 Ontwikkelen	82
5.3 Duiven	86
5.3.1 Bestaand	86
5.3.2 Behouden / versterken	86
5.3.3 Ontwikkelen	87
5.4 Groessen	90
5.4.1 Bestaand	90
5.4.2 Behouden / versterken	90
5.4.3 Ontwikkelen	91
5.5 Loo	93
5.5.1 Bestaand	93
5.5.2 Behouden / versterken	93
5.5.3 Ontwikkelen	94
5.6 Oeverwallengebied	96
5.6.1 Bestaand	96
5.6.2 Behouden / versterken	97
5.6.3 Ontwikkelen	97
5.7 Uiterwaarden	100
5.7.1 Bestaand	100
5.7.2 Behouden / versterken	100

5.7.3 Ontwikkelen	101
5.8 Randen van Duiven	103
5.8.1 Bestaand	103
5.8.2 Behouden / versterken	103
5.8.3 Ontwikkelen	104
5.9 A15: Alleen een doorgetrokken A15 met ruimtelijke kwaliteit	106
5.9.1 Achtergrond en houding gemeente Duiven	106
5.9.2 Naar een integrale gebiedsgerichte benadering vanuit ruimtelijke kwaliteit	107
5.9.3 Inhoudelijk standpunt en voorwaarden vanuit ruimtelijke kwaliteit	108
 6. UITVOERINGSPARAGRAAF	 115
6.1 Inleiding	115
6.1.1 Proces- en beleidsinstrumentarium	117
6.2 Juridische instrumenten	118
6.3 Financiële instrumenten	118
6.3.1 Inleiding	118
6.3.2 Bandbreedte mogelijkheden en besluit inzet extra financiële instrumenten	119
6.3.3 Kostenverhaal	122
6.3.4 Landschappelijke inpassing onderdeel van verplicht te verhalen gebiedseigen kosten	123
6.3.5 Bovenwijkse voorzieningen	124
6.3.6 Bovenplanse verevening	125
6.3.7 Bijdrage ruimtelijke ontwikkeling	126
6.3.8 Subsidies en bijdragen van andere overheden en semioverheden	129
6.3.9 Inzet algemene middelen gemeentebegroting	130
 BIJLAGEN	 132
Bijlage 1:	133
Visiekaart	133
Bijlage 2:	134
Deelgebiedsvisiekaarten	134
Bijlage 3:	135
Dorpsvisie Groessen	135
Bijlage 4:	136
Dorpsplan Loo	136
Bijlage 5:	137
Zienswijzennota	137
Bijlage 6:	138
Raadsvoorstel	138
Bijlage 7:	139
Raadsbesluit	139

1. VERANTWOORDING; EEN NIEUWE STRUCTUURVISIE

1.1 Waarom een nieuwe structuurvisie voor Duiven?

Op 14 december 2009 heeft onze gemeenteraad de Structuurvisie, omgevingsvisie voor een duurzaam Duiven, vastgesteld. Sinds 2009 is er sprake van diverse veranderingen op verschillende ruimtelijke relevante beleidsterreinen. Denk hierbij onder meer aan de besluitvorming van de rijksoverheid over de A15, het geheel vernieuwde landschapsbeleid, het detailhandelsbeleid, de ontwikkeling van energie-milieutechnologie op InnoFase en de herziening van de gemeentelijke nieuwbouwopgave. Weliswaar leiden deze ontwikkelingen niet tot een wezenlijk andere ruimtelijke hoofdstructuur, maar de veranderingen zijn zodanig van aard dat het nodig is om de Structuurvisie 2009 volledig te actualiseren, waarbij het sedert 2009 binnen onze gemeente nieuw ontwikkelde ruimtelijk relevante beleid is meegenomen.

Naast de wijzigingen in het gemeentelijk beleid is de afgelopen vijf jaar ook de maatschappelijke context veranderd. De maakbare en volledig te plannen samenleving is steeds meer verleden tijd. Dat heeft gevolgen voor het ruimtelijk domein. Individuele investeringen en meer organische gebiedsontwikkelingen zijn steeds vaker de dragers van ruimtelijke ontwikkelingen. Dit zien we zeer zeker als positief, want dit leidt tot meer afwisseling, betrokkenheid, kwaliteit en een beter en duurzamer antwoord op de daadwerkelijke behoeften uit de samenleving. Individuele, kleinschalige investeringen vinden immers alleen plaats wanneer mensen er zelf profijt van hebben en het leidt tot een beter woon-, leef-, verblijf- of ondernemingsklimaat.

Daarnaast spelen er de ingrijpende decentralisaties op het sociaal-maatschappelijke vlak en de daaraan gerelateerde bezuinigingen. Ook wij gaan andere accenten leggen binnen de beperkingen van onze middelen en instrumenten.

De nu voorliggende Structuurvisie 2015 geeft duidelijkheid over de koers voor het gemeentelijk handelen en de ruimtelijke kaders die wij als gemeente hanteren bij het afwegen van initiatieven. Dit kan ook bijdragen aan het sneller doorlopen van procedures. Deze Structuurvisie biedt ook een inspiratiefunctie voor partijen in de samenleving om initiatieven te doen ontplooiën.

Wij zullen veel minder dan voorheen actief aan het roer staan om zelf ruimtelijke ontwikkelingen te sturen. We bieden meer ruimte voor particulieren binnen richtinggevende kaders met ruimte voor maatwerk. De Structuurvisie geeft de hoofdkeuzes, gemeentebreed, voor de ruimtelijk relevante thema's en voor de verschillende gebieden. Het vormt een afwegingskader met handvatten om meer op afstand regie te voeren, zonder op de stoel van de uitvoering te gaan zitten.

Wij zijn er ons van bewust dat dit nodig is. We beseffen ook dat het niet van vandaag op morgen te realiseren is, om zowel daadwerkelijk invulling te geven aan onze nieuwe rol, als ook aan het nieuwe bijbehorende regie-instrumentarium. Dit is ook een proces van leren in de praktijk, samen met anderen. We zien deze structuurvisie daarom als een levend document, dat zich in de loop der tijd dynamisch ontwikkelt naar een dergelijk instrument. Daar waar er omissies zijn, wordt de Structuurvisie op termijn aangepast.

Bij één van de komende herzieningen zullen ook de gevolgen van de nieuwe Omgevingswet worden meegenomen. Deze nieuwe wet vervangt onder meer de huidige Wet ruimtelijke ordening en treedt naar verwachting in 2018 in werking.

1.1.1 Inhoudelijke aanleiding: ambitie en visie

In en rond de gemeente Duiven vinden allerlei ontwikkelingen plaats zoals de realisatie van een nieuw centrumplan, de revitalisering van de bedrijventerreinen Centerpoort-Nieuwgraaf en Centerpoort-Noord, de ontwikkeling van de bedrijventerreinen InnoFase, Seingraaf, Graafstaete en De Nieuweling, de verbeteringen in de interne verkeersstructuur, de komst van de rijksweg A15, woningbouw en het versterking van de groenstructuur. De kwaliteit van de leefomgeving wordt hierbij als belangrijk economisch en sociaal-maatschappelijk goed gezien. Tegelijkertijd zorgt de economische crisis voor een bemoeilijking van de realisatie van al deze ambities. Dit brede scala aan ontwikkelingen heeft naast ruimtelijke gevolgen, ook gevolgen voor bijvoorbeeld de luchtkwaliteit, de waterhuishouding en de bodemkwaliteit, met andere woorden voor de milieukwaliteit in het algemeen. Om te voorkomen dat de samenhang tussen al deze ontwikkelingen uit het oog wordt verloren en er alleen op sectorale terreinen beleid en deelkeuzes worden gemaakt, is gekozen voor een integrale structuurvisie. De structuurvisie geeft de ontwikkelingsrichting van de gemeente voor de komende jaren. De uitgangspunten voor de visie zijn gebaseerd op de begrippen 'kwaliteit en duurzaamheid'. Dit betekent dat specifieke kwaliteiten moeten worden behouden en benut en dat is de (on)mogelijkheden van het gebied centraal staan en niet het functionele programma!

1.1.2 Maar ook: een structuurvisie is gewoon wettelijk verplicht

Sinds 1 juli 2008 geldt de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Eén van de belangrijkste veranderingen ten opzichte van de daarvoor geldende WRO, is dat elke gemeente verplicht is één of meer structuurvisies vast te stellen. De verwachting is dat in de Omgevingswet die vanaf 2018 zal gaan gelden, een dergelijke strategische visie ook verplicht zal zijn. Een structuurvisie bevat kaders en beleid en bevat geen normstelling zoals wel het geval is bij bestemmingsplannen. Het opnemen van een uitvoeringsprogramma of -agenda is wettelijk verplicht, waarin we als bestuur aangeven hoe we de verschillende instrumenten voornemens zijn in te zetten zodat bijgedragen wordt aan het bereiken van de doelen en ambities uit de structuurvisie. De structuurvisie bevat geen juridisch bindende normen en is alleen zelfbindend voor ons als opsteller. Omdat de toekomst niet voorzien kan worden, is het mogelijk om beargumenteerd af te wijken van de structuurvisie wanneer zich op termijn onvoorziene omstandigheden voordoen. Wanneer er regelmatig sprake is van dergelijke afwijkingen, dan kan overwogen worden om de structuurvisie te actualiseren.

De wetgever heeft gekozen voor een zo groot mogelijke vrijheid voor het gemeente- bestuur. De structuurvisie is wettelijk gezien grotendeels vorm-, inhouds- en procedurevrij.

Er is geen herzieningsplicht om de structuurvisie te herzien binnen een bepaalde termijn. Omdat deze structuurvisie voor een belangrijk deel inhoudelijk gebaseerd is op bestaand beleid, heeft vooraf en tijdens het opstellen van deze structuurvisie geen uitgebreid overleg met partijen uit de samenleving plaatsgevonden. Deze partijen zijn in 2009 betrokken en tevens zo nodig bij de afzonderlijke (thematische) beleidsdocumenten, waarop de structuurvisie gebaseerd is. In paragraaf 1.5 wordt uitgebreider op communicatie en het proces ingegaan.

1.1.3 Wettelijk kader

Vanuit de Wro gelden er dus maar zeer beperkt vereisten voor de structuurvisie. Vanuit andere wetgeving gelden enige aanvullende aandachtspunten en vereisten:

- op basis van de Wet milieubeheer kan het zijn dat er een planMERprocedure doorlopen dient te worden, dit is aan de orde wanneer er bijvoorbeeld sprake is van kaderstelling voor (plan)MERplichtige activiteiten. Hierna wordt hierop ingegaan;
- wil een structuurvisie inzetbaar zijn als grondslag voor de vestiging van voorkeursrecht gemeenten, dan moeten in die structuurvisie aanwijzingen over de (toekomstige) bestemming worden gegeven. Dit is vooralsnog voor de gemeente Duiven niet aan de orde;
- op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 geldt dat er mogelijk een plicht is om een passende beoordeling op te stellen, wat tevens betekent dat de planMERprocedure doorlopen

dient te worden. Dit is aan de orde wanneer er sprake is van significant negatieve effecten op (de instandhoudingsdoelstellingen van) een Natura2000-gebied.

- Ten slotte wordt in de Waterwet een relatie gelegd met de structuurvisie.

PlanMER-plicht?

Een planMER is een milieueffectrapportage (MER) voor een specifiek (ruimtelijk) plan. Het kan voorkomen dat gekoppeld aan het opstellen van een structuurvisie een planMERprocedure doorlopen dient te worden, met als onderdeel het opstellen van een planMER. Dit is het geval als:

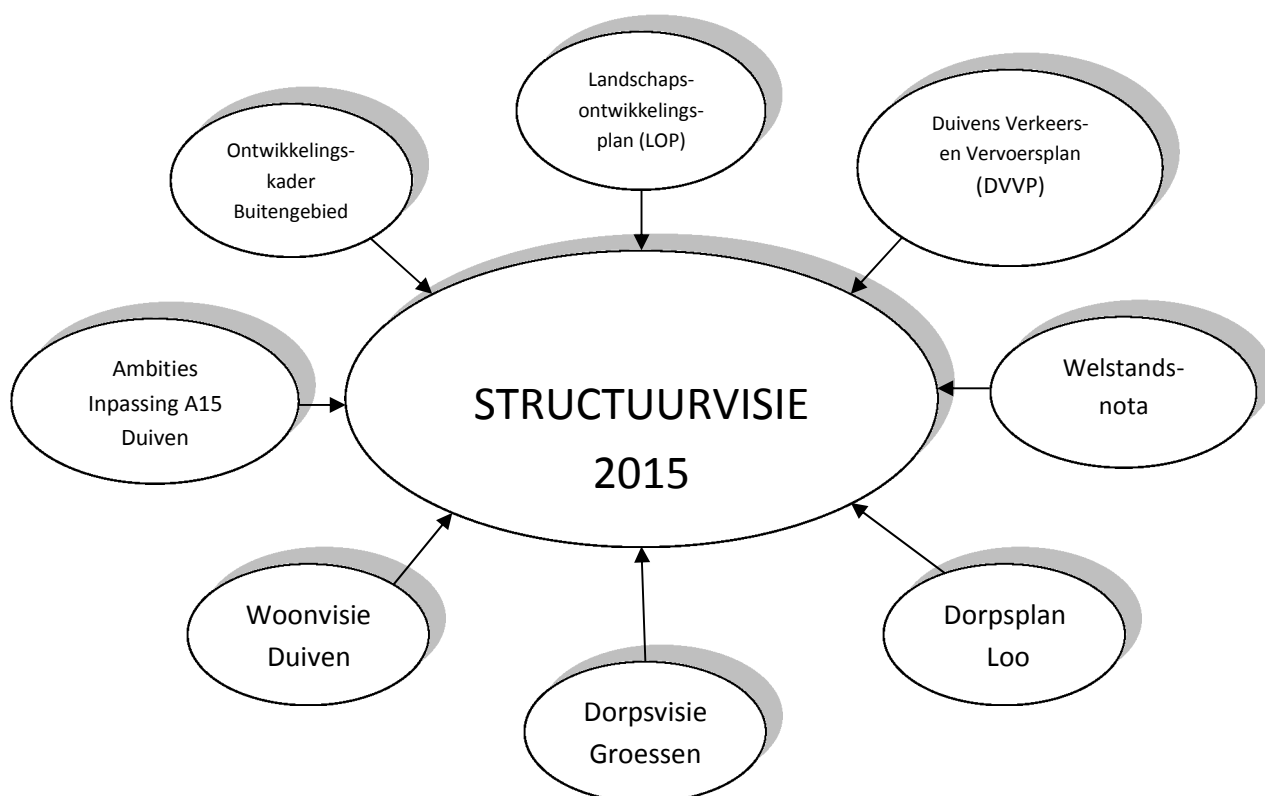
- De structuurvisie kaders stelt voor grote ingrepen zoals aangegeven in het bij de Wet milieubeheer behorende Besluit milieueffectrapportage;
- significante negatieve gevolgen van projecten / activiteiten zoals benoemd in de structuurvisie voor Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten zijn.

Hoewel de komst van de verlengde A15 een voorbeeld is van een grote ingreep in de ruimte, geeft dit geen aanleiding om de structuurvisie als planMER-plichtig aan te merken. De A15 wordt immers geïnitieerd en gerealiseerd door hogere overheden. De structuurvisie vormt daarom niet het kader waaruit de A15 voortvloeit. De structuurvisie heeft juist als doel om een goede ruimtelijke inpassing van dit rijksproject te borgen en waar mogelijk te voorkomen dat er sprake is van negatieve effecten. Voor (de verschillende planniveaus van) het project wordt een eigen (plan)MERprocedure doorlopen. Daarnaast geeft deze structuurvisie geen kaders voor grote ruimtelijke ingrepen die significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen hebben, als gevolg waarvan een passende beoordeling en daarmee ook een planMER noodzakelijk is.

1.2 SV 2015 volledige actualisatie SV 2009 tot 'levend document'

De structuurvisie uit 2009 wordt met dit document volledig geactualiseerd. Daarnaast is het document zodanig opgezet en ingericht, dat indien een thema actualisatie behoeft of voor een nieuw thema met ruimtelijke impact beleid ontwikkeld wordt, dit eenvoudig in de structuurvisie kan worden opgenomen. Hiermee wordt de structuurvisie een dynamisch en 'levend document'.

Naast uiteraard de Structuurvisie 2009, is bij het opstellen van deze Structuurvisie 2015 gebruik gemaakt van het collegeprogramma; de programmabegroting 2014-2017; beleid van andere overheden en gemeentelijk beleid op de diverse thema's. De onderdelen / thema's waar specifiek sprake is van actualisatie (ten opzichte van de SV 2009) betreffen Binnenstedelijk, Buitengebied, Erfgoed, Economie, Duurzaam InnoFase, Detailhandelsbeleid, Vrijtijdseconomie, Overige Bedrijventerreinen, Arbeidsmarktbeleid, Landschap, Milieu & Duurzaamheid, Verkeer, Wonen, Zorg (& RO), Waterplan, Welstand en A15; maatschappelijke ontwikkelingen en meer algemeen de wet- en regelgeving. De illustratie op de volgende pagina geeft schematisch weer hoe de beleidsdocumenten en de dorpsvisie Groessen en het Dorpsplan Loo (de kleinere cirkels) input vormen voor het grotere geheel, de structuurvisie.

1.3 Inzet en doel structuurvisie

1.3.1 Kader voor plannen en projecten

De structuurvisie van de gemeente Duiven is een kaderstellende nota voor de uitvoering van een deel van de plannen en activiteiten. De structuurvisie wordt vertaald in de visie, doelen en uitgangspunten voor de afdelingsplannen, teamplannen, projecten en beheerplannen. Deze zijn op hun beurt bepalend, leidend voor de taakuitoefening voor de afdelingen en teams. De structuurvisie en de vertaling daarvan naar afdelingen en teams vormen het kader voor de te maken keuzes in de uitoefening van de taken en hieraan gerelateerd de inzet van middelen waaronder juridische, beleidsmatige en communicatieve instrumenten.

In de structuurvisie staat een aantal belangrijke bestuurlijke ambities centraal. De visie geeft een bestuurlijk antwoord op de volgende vragen:

- wat willen wij;
- hoe doen wij het;
- wat hebben wij ervoor over.

Gemeentelijk beleid wordt bepaald en beïnvloed door een tal van factoren en actoren. Beleidsprocessen hangen op een ingewikkelde manier samen. Binnen de structuurvisie wordt door middel van een centrale visie richting gegeven aan beleidsprocessen waardoor een integrale prioriteitstelling tussen deze beleidsprocessen mogelijk wordt. Deze visie is een borgingsinstrument voor de grip op ambities en prioriteitenstelling zodat er bewuste keuzes gemaakt kunnen worden. Deze visie wordt vastgesteld door de gemeenteraad. De structuurvisie heeft daarmee een tweeledig doel:

- een politiek ruimtelijk-strategisch model waarmee een ruimtelijk structuurbeeld geborgd wordt;
- richtinggevend voor beleid en uitvoeringsprogramma's binnen de organisatie..

1.3.2 SV 2015 gericht op uitnodigingsplanologie en overheidsparticipatie

Als gevolg van de in de eerste paragraaf beschreven transitie is er sprake van een beweging van toelatingsplanologie (alleen toetsen of iets mag) naar 'uitnodigingsplanologie'. Hierbij hebben we als gemeente veel meer een faciliterende rol, krijgen burgerinitiatieven meer de ruimte, nodigen wij de samenleving hiertoe expliciet uit, streven we waar mogelijk zelfs naar 'overheidsparticipatie', maar we blijven ons als gemeentelijke overheid wel verantwoordelijkheid voelen voor de bescherming van waarden en kwetsbaren.

In de visie van de gemeente Duiven staat 'samen' centraal. De overheid is ontstaan vanuit de samenleving en niet andersom. De rol van de overheid is door de jaren heen echter steeds groter geworden. Deze tijden veranderen. Steeds meer en steeds vaker willen en nemen inwoners zelf het initiatief, ontwikkelen plannen of ideeën om hun buurt, hun leefomgeving te verbeteren. De overheid hoeft dan in feite alleen ruimte te geven, verbindingen te leggen en te ondersteunen waar nodig. Dit vraagt een andere rol en andere houding, van zowel de overheid als de inwoner. Loslaten of juist nemen van verantwoordelijkheid, samenwerken, stimuleren en kijken naar mogelijkheden in plaats van onmogelijkheden. Dit zien we als overheidsparticipatie.

De Structuurvisie geeft de kaders op bestuurlijk niveau. Vooral in de uitvoering daarvan, willen we als gemeente Duiven de gelegenheid voor eigen initiatieven open houden. Daar waar de mensen en/of partijen uit de samenleving eigen initiatieven ontwikkelen, eigen verantwoordelijkheden willen en kunnen nemen, bekijken we als gemeente samen met de initiatiefnemer(s) op welke manier dat het beste kan. De gemeente laat los, faciliteert en ondersteunt.

Uitnodigingsplanologie betekent niet dat alles zonder meer mag! We hanteren de volgende filosofie en procesgang bij het afwegen van initiatieven die niet passen binnen de geldende bestemmingsplannen:

- uitgangspunt: goed luisteren naar de mensen, binnen kaders kleinschalige particuliere initiatieven maximaal mogelijk maken, immers dynamiek (investeringen) is noodzakelijk voor leefbaarheid, vitaliteit, ruimtelijke kwaliteit;
- initiatief beoordelen op betekenis voor de gemeente Duiven in het algemeen;
- vervolgens beoordelen op de mate waarin voldaan/bijgedragen wordt aan de benoemde ambities en aandachtspunten bij de relevante thema's en deel- gebied(en) in de structuurvisie en andere beleidsnota's;
- ook wordt beoordeeld of de locatie voldoende geschikt is voor het initiatief;
- er wordt beoordeeld of de concrete invulling en `vormgeving` van het initiatief voldoende bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van die locatie en de omgeving;
- Als gemeente denken we (pro-)actief met de initiatiefnemers mee om tot een goede, kwalitatief hoogwaardige inpassing te komen van een initiatief waarvan het eerste gevoel is dat deze positief is voor Duiven. Hierbij willen waar mogelijk de (onnodige) onderzoekskosten voor de initiatiefnemers voorkomen en dragen intern bij aan een zo adequaat en efficiënt mogelijk proces gericht op het voorkomen van onnodige vertraging;
- Als dit proces met succes is doorlopen en er wordt een positief principebesluit tot medewerking genomen, wordt het publiekrechtelijke traject gestart. Dat vormt de basis voor de daadwerkelijke realisatie (zoals het opstellen van een bestemmingsplan, een omgevingsvergunning en een privaatrechtelijke (anterieure) overeenkomst).

1.4 Coalitieakkoord: "Samen werken we aan onze gemeente"

De nieuwe werkwijze en transitie is ook intrinsiek verweven in het coalitieakkoord 2014-2018, deze stelt: *"De gemeente moet een uitnodigende houding hebben naar inwoners, verenigingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Een houding die gericht is op dialoog, een houding die open en transparant is. We willen daarbij, uitgaand van wederkerigheid, de uitdagingen en problemen duurzaam en integraal oppakken en oplossen."*

Zoals eerder beschreven zien we de structuurvisie als een levend en dynamisch document, welke wanneer nodig geactualiseerd kan en dient te worden. Alleen dan kan het immers ook zijn gebruikswaarde behouden! Het vaststellen van een nieuw coalitieakkoord kan een directe aanleiding vormen voor actualisatie of accent- verleggingen in de structuurvisie. Daarom worden hierna expliciet de opdrachten per programma uit het actuele coalitieakkoord geformuleerd, zoals deze ook mede een leidraad zijn geweest voor de inhoud van deze structuurvisie ten aanzien van de thema's en gebieden.

Openbare ruimte

- Zorg voor een faciliterende rol bij het uitbreiden en verbeteren van de digitale infrastructuur op de bedrijventerreinen en in de woonwijken en het buitengebied samen met inwoners en bedrijven.
- Ga bij het opstellen van het nieuwe DVVP uit van de actuele normen. Veiligheid in de woonwijken is leidend. Betrek bewoners bij de oplossingsrichtingen zowel voor de inrichting als bij de handhaving.
- Evalueer het snippergroenbeleid, onderzoek daarbij de effectiviteit en leg een relatie met de gedachte om in het kader van overheidsparticipatie inwoners actiever hierbij te betrekken.

Economische zaken

- Onderzoek en doe voorstellen hoe de acquisitie van nieuwe bedrijven en verkoop van meer gronden kan worden gerealiseerd. Werk hierbij een concrete opdracht uit waarin de doelstellingen en benodigde eenmalige investeringen zijn opgenomen. Streef daarbij naar het maximaal benutten en vullen van de huidige bedrijventerreinen en belichten van de sterke punten van Duiven en de Liemers.
- Leg hierover contact met de huidige bedrijven en de punten zoals die zijn opgenomen in de Liemerse economische agenda.
- Bij contacten met bedrijven vragen om meer werkervaringsplaatsen beschikbaar te stellen en/of meer werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking.
- De vrije tijdseconomie zien als kerntaak waarbij de gemeente een faciliterende rol heeft en probeert beperkingen weg te nemen.
- Zet Duiven meer op de kaart door het naar de gemeente toehalen van meer evenementen met een bovengemeentelijke uitstraling. Doe onderzoek of daarvoor de toeristenbelasting gedeeltelijk kan worden ingezet.

Milieu

- Werk in het kader van het bevorderen van de duurzaamheid de afspraken uit het energie-akkoord van de VNG uit en zorg ervoor dat inwoners de burgers en bedrijven actief over de mogelijkheden worden geïnformeerd.

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

- Benut met het oog op de leefbaarheid de mogelijkheden die er zijn om te bouwen binnen de toegewezen capaciteit (hard en zacht) maximaal en handhaaf zo de beschikbare woningbouwcapaciteit en behoud het beschikbare contingent.
- Inwoners die mantelzorg willen bieden in de eigen woning maximaal informeren over de ruimere mogelijkheden die er komen op het vlak van vergunningsvrij bouwen. Zorg ervoor dat hierbij sprake is van een meedenkende houding.

- De minister heeft besloten tot doortrekking van de A15, de aanleg daarvan is hiermee een feit. Gezien de impact die dit heeft op onze gemeente, de inwoners en het landschap vragen wij het college zich sterk te maken voor:
 - Een maximale inpassing met minimale overlast.
 - Compensatie voor verlies aan sociale en fysieke leefbaarheid.
 - Herhuisvesting in het buitengebied.
 - Verhalen van kosten die we maken als gemeente op de initiatiefnemers.
 - Minimale gezondheidseffecten.
- Samen met de ondernemers creatieve oplossingen bedenken om meer bezoekers van onze bedrijventerreinen ook het centrum van Duiven te laten bezoeken.
- Blijf de leefbaarheid en vitaliteit van het centrum actief bevorderen.

1.5 Communicatie naar burgers en maatschappelijke organisaties

Het gemeentebestuur wenst de participatie van burgers in besluitvormingsprocessen te versterken. Duidelijke communicatie is hierbij belangrijk. Dat geldt vanzelfsprekend ook voor de Structuurvisie. In deze paragraaf wordt uiteengezet hoe het communicatietraject rondom de structuurvisie is verlopen. Daarnaast wordt aangegeven hoe over toekomstige (aangepaste, toegevoegde of gewijzigde) onderdelen zal worden gecommuniceerd.

Een korte terugblik.

In 2009 is via een interactief traject de nieuwe Structuurvisie tot stand gekomen. In de zogenaamde consultatieronde zijn verschillende communicatiemiddelen ingezet om bewoners en andere belanghebbenden (stakeholders en andere overheden) actief te betrekken bij de totstandkoming van deze structuurvisie.

Communiceren over de actualisatie 2014

Het college van B&W vindt het waardevol als vooral de mensen en partijen die in 2009 actief hebben meegedacht, ook bij deze actualisatie de gelegenheid krijgen mee te denken. Vandaar dat het college ervoor heeft gekozen om voor de door burgemeester en wethouders vastgestelde ontwerpversie een uitgebreider inspraaktraject open te stellen. Er is gekozen voor het participatieniveau 'meedenken'. Dat wil zeggen dat de actoren input kunnen leveren, welke afgewogen wordt en betrokken bij het opstellen van de definitieve structuurvisie. Er wordt een *discussieavond met stakeholders* georganiseerd. Daarnaast worden de dorpsraden Groessen en Loo apart geïnformeerd. Hierbij wordt aandacht gegeven aan de dorpsvisie voor beide kernen en hoe deze visies een plaats in de Structuurvisie hebben gekregen.

Daarnaast is en zal in informerende zin gecommuniceerd worden via de gemeente- pagina 'Informeel', de website, de projectpagina op de website en twitter. De in voorgaande alinea genoemde eerdere deelnemers worden uitgenodigd voor een *inloopavond*. Tijdens de inloopavond krijgen zij de gelegenheid kennis te nemen van de actualisatie en een reactie daarop in te dienen.

Blijven communiceren, ook bij wijzigingen en nieuwe onderdelen in de toekomst

Dat deze geactualiseerde Structuurvisie zo opgezet is dat het een 'levend' document is, betekent dat het na vaststelling op onderdelen kan wijzigen. Als gemeentebestuur vinden we het belangrijk dat inwoners en andere belanghebbenden goed geïnformeerd blijven worden over toekomstige wijzigingen en/of aanvullingen. Hiervoor maken we in eerste instantie de gebruik van de gemeente- pagina 'Informeel', de website en persberichten. Indien een gewijzigd of aanvullend onderdeel (naar verwachting) concrete gevolgen heeft voor belanghebbenden, dan worden deze partijen uiteraard eerst zelf geïnformeerd.

1.6 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk treft u de volgende onderdelen aan:

- Hoofdstuk 2 omvat een beschrijving van de (kern)kwaliteiten van Duiven. Dit wordt vertaald in een landschappelijke analyse, waaruit een aantal bijzondere waarden wordt benoemd, als basis voor het beleidskader, de mogelijkheden en het ruimtelijk structuurbeeld.
- Hoofdstuk 3 beschrijft alle deelthema's afzonderlijk, gebaseerd op de beschikbare beleidsdocumenten. Deze deelthema's zijn elk onderverdeeld in vier sub paragrafen: introductie en beleidskader, aandachtspunten, ambities en uitvoering. Wanneer we ten aanzien van een aanvullend ruimtelijk relevant thema een nieuw beleidsdocument vaststellen, wordt dit op hoofdlijnen in hoofdstuk 3 verwerkt en vindt zo nodig een doorvertaling plaats naar de deelgebieden.
- Hoofdstuk 4 typeert de hoofdstructuur, waarbij integraal gewogen en op hoofdlijnen 'antwoord' gegeven wordt op een aantal relevante ruimtelijke vraagstukken.
- Hoofdstuk 5 omvat een uitwerking van de hoofdlijnen toegespitst op de verschillende deelgebieden op ons grondgebied, hier komen de dwarsrelaties tussen de diverse deelthema's duidelijk naar voren.
- Hoofdstuk 6 is de wettelijk verplichte uitvoeringsparagraaf van de structuurvisie.

2. KERNKWALITEITEN EN GEZICHTEN VAN DUIVEN

2.1 Inleiding

Een visie voor de toekomst moet geworteld zijn in 'dat wat er nu is'. De kernkwaliteiten van Duiven moeten gekoesterd en versterkt worden, ze vormen het startpunt voor de toekomst. Enerzijds worden deze bepaald door landschappelijke (hoofd)structuren en waarden die de huidige opbouw van de gemeente grotendeels verklaren. Anderzijds kenmerkt Duiven zich door een grote verscheidenheid aan bijzondere waarden, bijvoorbeeld haar specifieke betekenis en karakteristiek als woon-, werk- en winkelgemeente: de verschillende gezichten van Duiven. Paragraaf 2.2 omvat de analyse van landschappelijke (hoofd)structuren en waarden. In paragraaf 2.3 staan de verschillende gezichten van Duiven centraal.

2.2 Landschappelijke analyse

Ons Duivens grondgebied is landschappelijk onder te verdelen in drie hoofdzones:

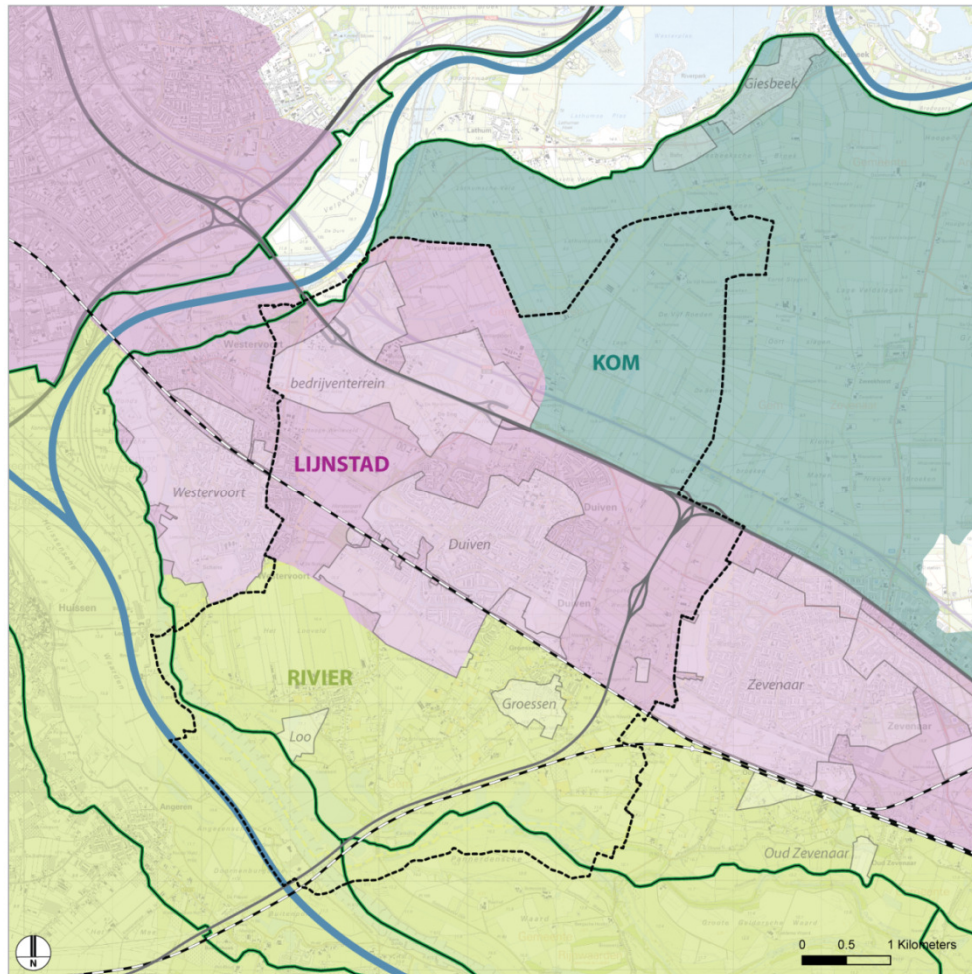
1. de **rivierenzone** in het zuiden met daarin de uiterwaarden, een dynamisch rivierenlandschap en het reliëfrijke stroomruggenlandschap; een kleinschalig oud cultuurlandschap met de dorpen Groessen en Loo;
2. de centrale **lijnstadzone** met daarin de kern Duiven die op één lijn ligt samen met de aangrenzende kernen Westervoort en Zevenaar;
3. de noordelijke **komzone** gekenmerkt door het karakteristieke, laaggelegen, open jong agrarisch ontginningslandschap.

Deze drie zones zijn grofweg begrensd door de Nederrijn / het Pannerdensch Kanaal¹, de spoorlijn Arnhem-Duiven-Doetinchem en de A12. In een bredere context is duidelijk zichtbaar dat de kernen Westervoort, Duiven en Zevenaar 'opgehangen' zijn tussen het spoor en de A12. In figuur 1 is bovengenoemde hoofdstructuur weergegeven.

Binnen deze hoofdzonering zijn verschillende structuren te herkennen, waarvan de herkomst terug te voeren is op verschillende periodes en natuurlijke en/of menselijke invloeden. Deze structuren zijn in de loop der tijd laag voor laag op elkaar gestapeld, er heeft interactie plaatsgevonden, uiteindelijk heeft het samenspel geleid tot de indeling in deze hoofdzones. Er zijn drie hoofdingrediënten die hieraan ten grondslag hebben gelegen, welke in deelparagrafen hierna worden beschreven:

1. allereerst zijn de structuren van de ondergrond te onderscheiden, zoals die zich manifesteren in het landschap door reliëf of geomorfologische kenmerken. In feite is hier sprake van de eerste, ofwel 'oude' structuur;
2. vervolgens zijn autonome structuren onderscheiden, die in vergelijking met de 'oude' structuren meer recent zijn toegevoegd, kortweg de 'nieuwe structuren';
3. ten slotte zijn dwarsrelaties onderscheiden; structuren die zich manifesteren op het snijvlak van oude en nieuwe structuren.

¹ De benaming 'Pannerdensch Kanaal' of Nederrijn leidt regelmatig tot verwarring. Beide benamingen worden in Duiven vaak gehanteerd voor hetzelfde stuk rivier. Het Pannerdensch Kanaal is officieel tussen Doornenburg en Huissen gegraven, daarna stroomt de rivier verder als Nederrijn' richting Arnhem en verder. Binnen de gemeentegrenzen van Duiven is feitelijk alleen de benaming Nederrijn van toepassing. In de structuurvisie worden voor de duidelijkheid beide benamingen gehanteerd.

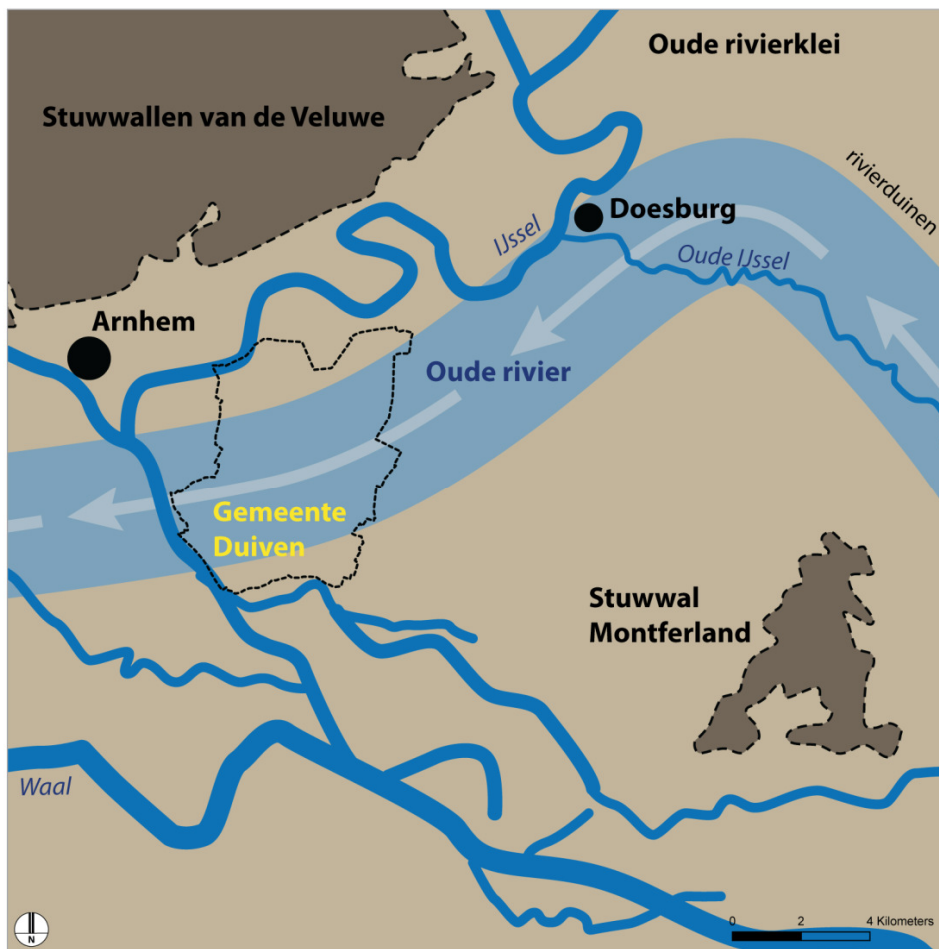
1. HOOFDSTRUCTUUR

Figuur 1: Hoofdstructuur gemeente Duiven

2.2.1 Natuurlijke ondergrond (oude structuur)

De natuurlijke ondergrond in Duiven wordt vooral gekenmerkt door structuren veroorzaakt door het rivierensysteem van de Rijn en de IJssel. Opduikingen (van nature hoger gelegen plekken in het landschap) in de vorm van rivierduinen, oude stroomruggen van meanders en terrasresten zijn in het reliëf in verschillende mate zichtbaar. Door de onophoudelijke riviersedimentatie liggen de oudste opduikingen inmiddels het diepst in het landschap (ter hoogte van de huidige komgronden), terwijl de jongere stroomruggen hoger liggen (bijvoorbeeld ter plaatse van het huidige Groessen).

Deze opduikingen vormden in de tijd voor de bedijking vanzelfsprekend de plaatsen waar men zich ging vestigen. Zo is Duiven ontstaan op een oude rivierdonk, Loo op een stroomrug van een oude Rijnmeander, en Groessen en de buurtschap Helhoek op crevasse-overslaggronden zijn ontstaan bij een oeverwaldoorbraak (in feite een natuurlijke dijkdoorbraak). Ook het bebouwingslint aan de Rouvenenstraat in het kommengebied is bijvoorbeeld duidelijk gelegen op een opduiking van terrasresten van de Rijn, die gedurende het geologisch tijdvak het Pleistoceen bovenlangs Montferland stroomde via het tracé van de huidige oude IJssel (zie figuur 2). Ook in de verkaveling zijn een aantal aan de rivier gerelateerde structuren nog duidelijk herkenbaar.

2. PLEISTOCENE RIJN

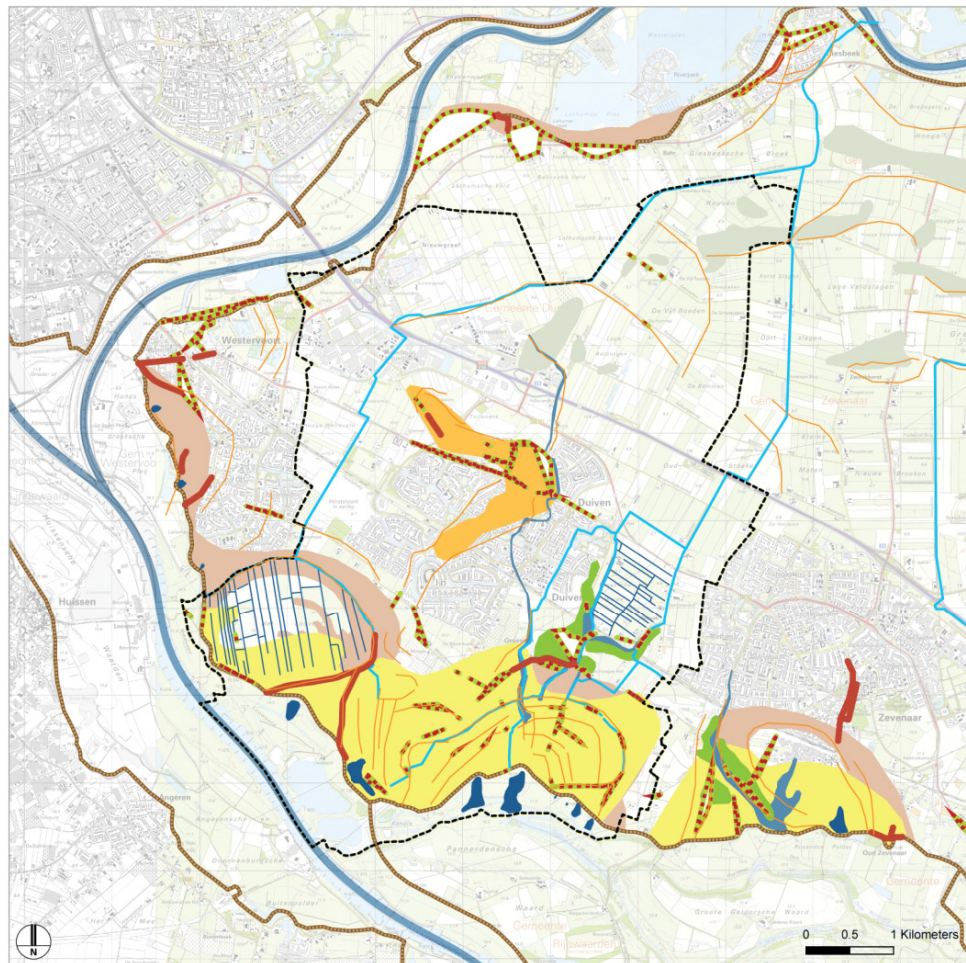
Figuur 2: Pleistocene Rijn

Dat de historie van verschillende stroomruggen in het landschap nog zo goed is af te lezen, is te danken aan de bedijking. Sinds ongeveer 1270 zijn er in heel Nederland aaneengesloten banddijken aangelegd en zijn alle rivieren tussen de banddijken gefixeerd. Dit heeft ervoor gezorgd dat de door de rivier geschreven geschiedenis niet meer door zichzelf kon worden uitgewist. Wel ontstond een nieuw fenomeen: dijkdoorbraken. Met de realisatie van de banddijk in Duiven volgden vele dijkdoorbraken waarvan de littekens nog duidelijk in het landschap aanwezig zijn in de vorm van doorbraakgerelateerde elementen: wielen (of 'waaien' volgens lokaal spraakgebruik, getuige de buitengedijkte Boerboomwaaier of de Waaier van Bosman), oudhoevig land, kwelkommen en dammen en resten van ringdijken. Tegenwoordig zijn dit natuur- en cultuurhistorisch interessante objecten.

Met een dijkdoorbraak ontstond een wiel en de grond uit het wiel dat landinwaarts verspreid werd, ook wel bekend als 'overslaggrond'. De overslaggronden in Duiven waren eerst 'onlanden' waar niets op wilde groeien, behalve tabak. Door vele jaren van tabaksteelt werden deze onvruchtbare gronden vruchtbaar. Op die wijze ontstond juist op deze gronden de huidige glascultuur bestaande uit kassencomplexen.

Dijkdoorbraken vonden vaak plaats ter hoogte van de zwakke plaatsen in de dijk. Een dijk werd doorgaans op een ondoorlatende ondergrond aangelegd, meestal op de kleilaag aan de voet van een oeverwal. Wanneer dit niet mogelijk was - bijvoorbeeld ter hoogte van een oude meander - ontstond een kwelgevoelige plek, waar de dijk bij hoogwater verzwakte. In Duiven is dit duidelijk te zien aan de vele doorbraaklittekens op plaatsen waar de dijk oude meanders kruiste (waaier of kolken).

De natuurlijke ondergrond is voor een groot deel bepalend geweest voor de ontwikkeling van de gemeente Duiven. In feite is het gehele (cultuur-)landschap van Duiven ontwikkeld als één groot riviervolgend landschap (zie figuur 3). In het huidige landschap is dit nog steeds zeer goed zichtbaar aan verkaveling- en wegenpatronen en de ligging van de oude dorpskernen van Duiven, Groessen en Loo. De ronde vorm van het Looveld ligt bijvoorbeeld precies binnen een oude meander van de Rijn. Een ander voorbeeld is de ligging van de Rijksweg. Deze weg volgt enkele hoger gelegen stroomruggen in het landschap waarlangs gelijktijdig de eerste lintbebouwing is ontstaan. Gezamenlijk hebben deze oude structuren, in wisselwerking met het gebruik door de mens een goed bewaard gebleven gaaf ensemble gecreëerd, dat uniek is in Nederland. De natuurlijke ondergrond is daarom een belangrijke kernkwaliteit, omdat hierin de eerste identiteit van Duiven ligt opgeborgen.

3. OUD CULTUURLANDSCHAP

NATUURLIJK LANDSCHAP

- Donk / Pleistocene rivierduin
- Rivier
- Stroomruggen van voor de bedijking
- Crevasse overslaggronden
- Terrasresten
- Fossiele stroomlandschap structuren nog zichtbaar in de verkaveling

OUD CULTUURLANDSCHAP

- Bandijk
- Hoofdwatering door stroomgeulen, crevassegeulen en gegraven zegen / groen blauw raamwerk
- Dijkdoorbraak overslaggronden
- Bijzonder verkavelingspatroon / slagenverkaveling
- Compacte lintbebouwing ca. 1900
- Ruim opgezette lintbebouwing met veel erfbeplanting ca. 1900

OVERIGEN

- Gemeentegrens

Figuur 3: Oud cultuurlandschap

2.2.2 Autonome lijnen (nieuwe structuur)

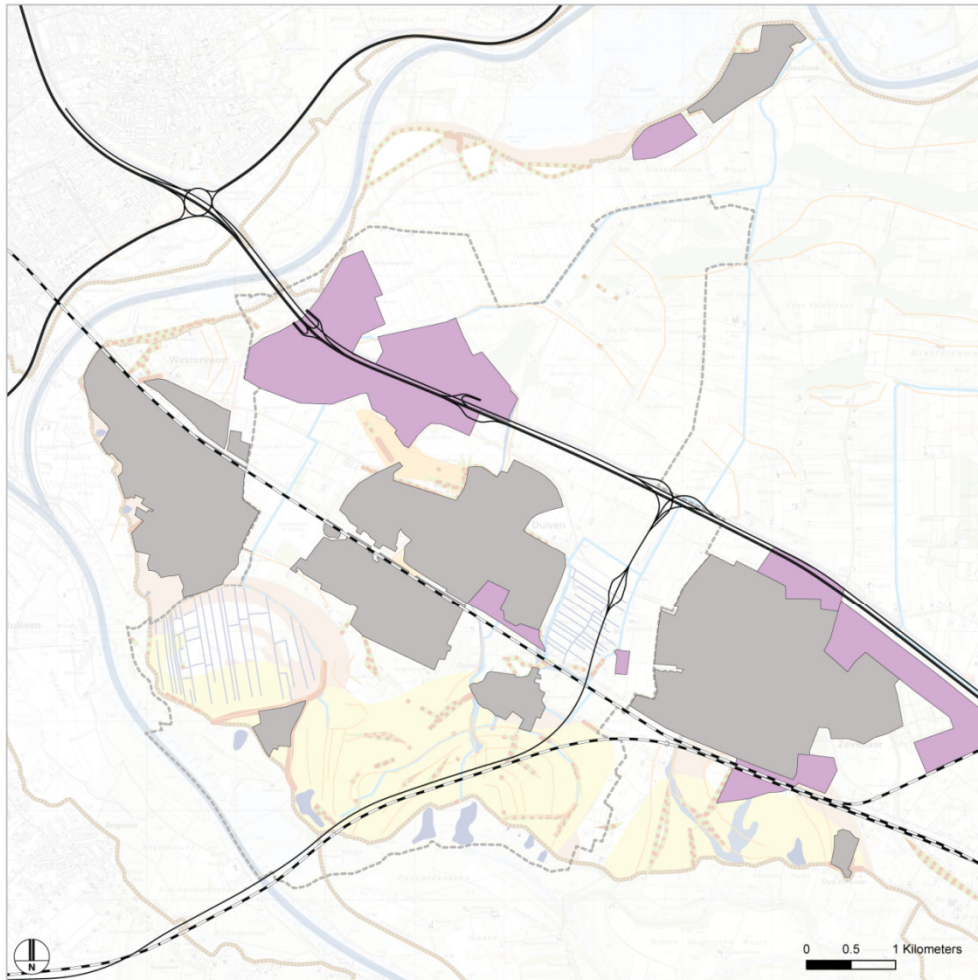
De autonome lijnen of nieuwe structuren in Duiven trekken zich in tegenstelling tot de oude structuren nauwelijks iets aan van het onderliggend landschap.

Overduidelijke structuren zijn de spoorlijn Arnhem-Winterswijk, de A12, de toekomstige A15 en de Betuwelijn. Het Pannerdensch Kanaal zou als de oudste autonome structuur in de buurt van Duiven beschouwd kunnen worden. Het is in eerste instantie aangelegd als Retranchement (dit is een verdedigingswerk) tegen de legers van Lodewijk XIV in 1707. Dat tijdens de aanleg weinig rekening is gehouden met de natuurlijke ondergrond blijkt wel uit het feit dat het kanaal door een aantal zwakke plekken toch ging meanderen en door de vele dijkdoorbraken die volgden.

Zoals het natuurlijke landschap de basis is geweest voor het ontstaan van onder andere de drie dorpskernen en de lintbebouwing, zo is te zien dat de autonome structuren de basis zijn geweest voor de verdere ontwikkeling van de gemeente. De latere uitbreidingen van Duiven in het kader van het groeikernbeleid, hangen bijvoorbeeld nauw samen met de ligging van het spoor en de A12. Door deze ontsluitingsmogelijkheden en de nabijheid van Arnhem lag het voor de hand om Duiven aan te wijzen als plaats waar de bevolkingsgroei van Arnhem opgevangen moest worden. De basisgedachte van de oorsprong van Duiven op een rivierdonk - bouwen op hoger gelegen delen om droge voeten te houden - is daarbij verlaten, immers de uitbreidingswijken zijn juist gebouwd in het omringende, natte kommengebied.

De bedrijventerreinen van Duiven zijn tevens grotendeels ontstaan langs de nieuwe autonome structuur van de A12, omdat dit een gewilde vestigingsplaats was met grote voordelen qua bereikbaarheid en ligging ten opzichte van grote steden in Nederland en Duitsland. Onderliggende natuurlijke structuren hebben daarin een veel minder grote rol gespeeld.

De autonome structuren hebben hiermee gezorgd voor een omkering in het landschap. Vonden vroeger ontwikkelingen plaats langs oude natuurlijke structuren, tegenwoordig zijn de ontwikkelingen vooral opgehangen aan de autonome structuren. In figuur 4 zijn de autonome structuren weergegeven.

4. KAART AUTONOME STRUCTUREN

- AUTONOME STRUCTUREN**
- Spoor
 - Snelweg
 - Mogelijk toekomstige aansluiting A15
 - Neder-Rijn / Pannerdensch kanaal
 - Bedrijventerrein
 - Bebouwd oppervlak / groeikern
- OVERIGEN**
- Gemeentegrens

Figuur 4: Kaart autonome structuren

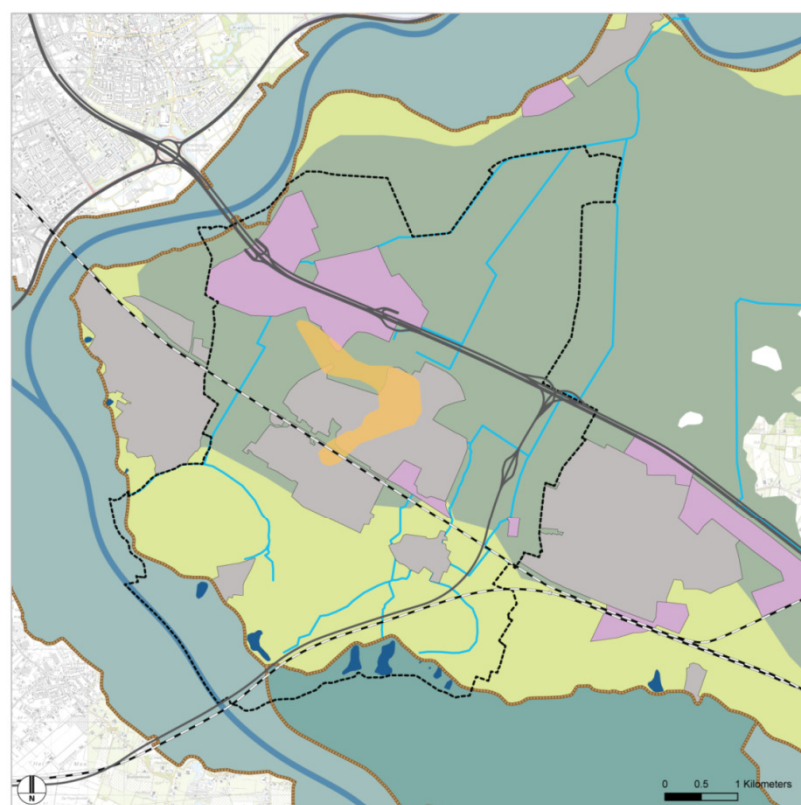
2.2.3 Dwarsrelaties

Op het snijvlak van oude en nieuwe structuren manifesteren zich zogenaamde dwarsrelaties.

De ligging van de Betuwelijn en de toekomstige A15 staan als het ware haaks op de lineaire zones van de rivier, lijnstad en kom. Door de Betuwelijn is het zuidoosten van de gemeente fysiek 'afgesneden' van het noordwesten. Ook door de komst van de A15 in de gemeente, zoals deze in het standpuntracé staat, zal deze in gang gezette verwijdering alleen maar toenemen, omdat het deel langs Zevenaar moeilijker bereikbaar en zichtbaar zal worden vanuit het westen. Dit zal in de toekomst de fysiek-landschappelijke relatie tussen Duiven en Zevenaar verzwakken. Dit vormt overigens een extra aanleiding voor een door ons geambieerde verdiepte ligging.

Een andere belangrijke dwarsrelatie is het groenblauwe raamwerk tussen Duiven en Westervoort en Duiven en Zevenaar. Het raamwerk wordt gevormd door de hoofdafwatering van het gebied. Bij deze hoofdafwatering is voornamelijk gebruik gemaakt van de ligging van oude stroomgeulen en crevassegeulen, die in de jonge komontginning tot rechte zegen zijn vergraven. Het Horsterpark is een doelbewust gecreëerd recreatiegebied om te voorkomen dat Duiven en Westervoort aan elkaar vastgroeien en om het groenblauwe raamwerk tussen beide kernen te behouden.

In figuur 5 zijn alle in deze paragraaf besproken hoofdstructuurdragers weergegeven van waaruit de huidige driedeling (rivier, lijnstad, kom) is ontstaan.

5. KAART HOOFDSTRUCTUURDRAGERS

NATUURLIJK LANDSCHAP Donk / Pleistocene rivierduinBuitendijks gebied / uiterwaardVoormalig buitendijks gebied / uiterwaardStroomruggenzone / kleinschalig oud cultuurlandschapKomgebied / grootschalig jonge ontginningRivier	AUTONOME STRUCTUREN SpoorSnelwegMogelijk toekomstige aansluiting A15Neder-Rijn / Pannerdensch kanaalBedrijventerreinBebouwd oppervlak / groeikern
OUD CULTUURLANDSCHAP BandijkHoofdafwatering door stroomgeulen, crevassegeulen en gegraven zegen / groen blauw raamwerk	OVERIGEN Gemeentegrens

Figuur 5: Kaart hoofdstructuurdragers

2.3 Bijzondere waarden geven Duiven haar vele gezichten

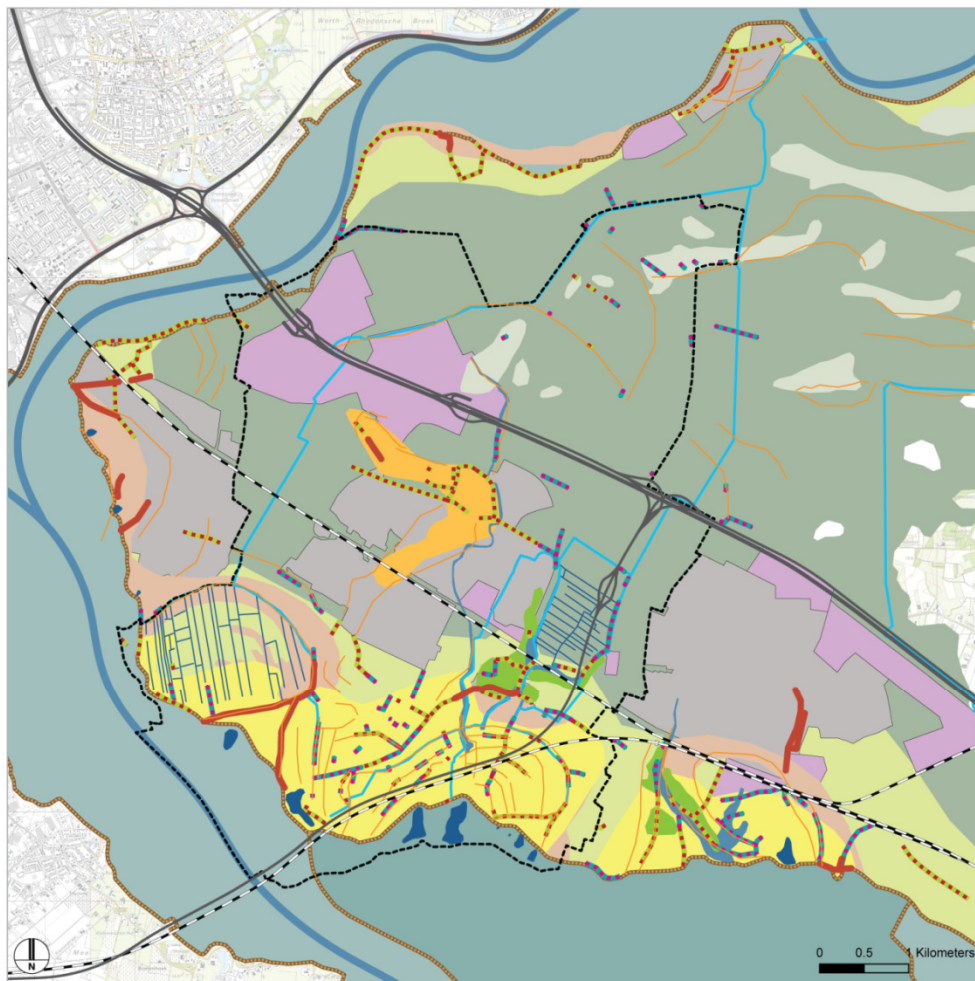
Duiven kan op verschillende wijzen getypeerd en gepositioneerd worden, afhankelijk van de 'bril' die men daarbij op heeft. Duiven heeft een aantal bijzondere waarden, die ervoor zorgen dat ze verschillende gezichten heeft, welke hierna uitgewerkt worden. Het samenspel van deze gezichten geeft Duiven haar unieke karakter:

- landschap: Duiven als landschappelijk bijzonder gebied;
- wonen: kern Duiven als verstedelijkt dorp;
- economie: Duiven als economische groeikern;
- landbouw: Duiven als agrarische gemeente;
- infrastructuur: Duiven centrale spin in het web van (inter)nationale infrastructuur;
- klimaat: Duiven als voorbeeld én stimulator van duurzame energie;
- cultuurhistorie: Duiven als cultuurhistorisch waardevolle gemeente.

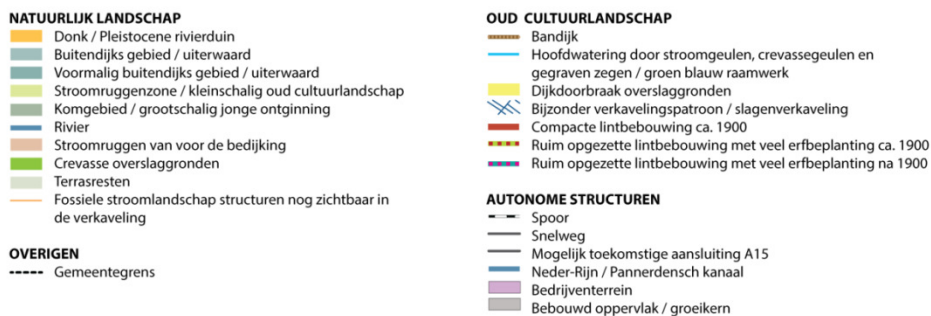
2.3.1 Duiven als landschappelijk bijzonder gebied

Het landschap van Duiven is het resultaat van een aantal factoren en de wisselwerking daartussen: bodem, water, natuur en de mens. In de loop der tijd zijn verschillende typen landschappen ontstaan. Voorgaande paragraaf 2.2. omvat een landschappelijke analyse, figuur 9 geeft hiervan een verbeelding. Belangrijke onderdelen van ons waardevolle landschappelijke gezicht:

- Het Rijnstrangengebied, een belangrijk overblijfsel van een oude rivierloop van de Rijn. Samen met het dijklandschap ten zuiden van Loo vormt dit een onderdeel van het grotere natuurgebied de Gelderse Poort.
- In het noordwestelijk deel van de gemeente ligt nog een gedeelte van de landschappelijk waardevolle IJsselbandijk.
- Het binnen- en buitendijkse stroomruggengebied (de geul en de sedimentatie in de vorm van oeverwallen) is waardevol door de wisselwerking tussen het natuurlijke gevormde reliëf en het menselijk gebruik (verkaveling, (lint)bebouwing, wegenpatronen). Het is ook cultuurhistorisch waardevol (zie '2.3.7 cultuurhistorie').
- De crevassegeulen (doorbraken van oeverwallen bij hoogwater) en de ermee samenhangende ligging van de dorpen Groessen en Loo. Zij zijn getuigen van de vroegere invloed van de rivieren op het gebied.
- De ontginning van het landschap vanuit beide dorpen heeft geresulteerd in twee polders met de duidelijke slagenverkaveling zoals we dat ook zien in een Hollandse polder; het Looveld en de Groessche Weide. Deze twee gebieden zijn om die reden uniek voor de gemeente Duiven.
- Het laaggelegen kommengebied is bijzonder door de lage ligging. In dit gebied ligt (ten noorden van InnoFase en Centerpoort-Noord) zelfs de laagste plek van de hele gemeente!

6. KAART LANDSCAPPELIJKE STRUCTUUR

Figuur 6: Kaart landschappelijke structuur

2.3.2 Kern Duiven als verstedelijkt dorp

Duiven is een woongemeente bij uitstek, met nadruk op de kern Duiven. Dit is niet altijd zo geweest. De gemeente Duiven bestond amper 25 jaar geleden nog uit drie kleine dorpen in een grotendeels agrarisch landelijk gebied. In 1970 had de gemeente nog maar 7.000 inwoners. Als gevolg van de groeikernstatus nam het aantal inwoners tussen 1988 en 1998 toe van 13.800 tot 24.500. Het aantal woningen verdubbelde van 4500 tot 9000. De groei richtte zich vooral op de kern Duiven. De nieuwbouwwijken liggen concentrisch gebundeld binnen de toen aangelegde hoofdontsluitingsroutes en dit heeft geleid tot een vrij compacte verstedelijking. In 2003 wordt het hoogste inwonertal bereikt: 26.162. Sinds 2006 schommelt het aantal inwoners rond de 25.500.

Resultaat van deze groeikernperiode is het grote aandeel nieuwbouwwijken, waar maar liefst 80% van de woningvoorraad jonger is dan 35 jaar. Keerzijde is dat de woningvoorraad relatief eenzijdig is. Dat

Duiven in trek is als woonlocatie wordt onder andere geïllustreerd door een lage doorstroming die ligt onder het regionale gemiddelde. Slechts 2% van de voorraad staat leeg, wat lager is dan het regionaal gemiddelde van 3%.

De dorpen Loo en Groessen zijn eveneens gegroeid, maar in een veel bescheidener mate dan Duiven. Opvallend is dat de woonkern Duiven nooit vervlochten is geraakt met de kerkdorpen Groessen en Loo, die nog steeds een landelijk karakter kennen. De woonkernen van de nabijgelegen buurgemeenten Westervoort en Zevenaar zijn zichtbaar vanuit de kern Duiven, maar zijn eveneens nooit aan Duiven vastgegroeid. Met de aanleg van het Horsterpark is een groene buffer tussen Duiven en Westervoort gecreëerd. Dit versterkt de uitstraling van Duiven als verstedelijkt dorp: een grote woningvoorraad, dicht bij stedelijk voorzieningenpakket in een groene omgeving.

2.3.3 Duiven als economische groeikern

Naast traditionele groeikern op het gebied van wonen, is Duiven door de ontwikkeling van een aantal regionale bedrijventerreinen ook te typeren als *economische* groeikern. Opvallend is dat de economische groei gescheiden heeft plaatsgevonden van de groei als woonkern. Vanaf de jaren '70 bestond er al enige bedrijvigheid langs de A12. Ten noorden van de A12 lag Roelofshoeve (nu: InnoFase) met de vuilverbranding en de rioolwaterzuiveringsinstallatie. Ten zuiden van de A12 lag Nieuwgraaf. Na 1989 groeit Nieuwgraaf (nu: Centerpoort-Nieuwgraaf) verder en vanaf 1997 worden de nieuwe terreinen Centerpoort-Noord en -Zuid aangelegd. Op dit moment (december 2014) worden De Nieuweling, Graafstaete en InnoFase uitgegeven en ook aan Seingraaf wordt gewerkt.

Deze “tweede groeikerntaak” heeft de gemeente zelf geïnitieerd, maar vloeit ook voort uit beleids- en bestuurlijke keuzen van de provincie Gelderland en de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Beide beschouwen de A12-zone als één van de economische zwaartepunten van de regio.

Grootschalige bedrijven als IKEA, Makro en Intratuin zijn te vinden ten zuiden van de A12, op de bedrijventerreinen Centerpoort-Nieuwgraaf en Graafstaete. Vergeleken met het Gelderse gemiddelde valt ook op dat de sectoren groothandel en transportbedrijven zeer goed in Duiven zijn vertegenwoordigd. Grotere kantooractiviteiten zijn in Duiven niet te vinden langs de A12. Deze dienen bij voorkeur bij openbaar vervoersvoorzieningen plaats te vinden. Naast de grote bedrijventerreinen kent Duiven nog vier kleinere terreinen: 't Holland en De Nieuweling, de Helhoek en Welleveld/ Spoorzone. Het aanbod aan horecabedrijven is relatief beperkt.

Bijzonder is, dat het grote aantal bedrijven(terreinen) in Duiven, heeft geleid tot een grotere omvang van de werkgelegenheid dan de Duivense beroepsbevolking.

2.3.4 Duiven als agrarische gemeente

Naast de vele en grootschalige, stedelijke bedrijventerreinen waardoor Duiven getypeerd (en door velen gekend) wordt, is Duiven nog steeds ook een agrarische gemeente van belang. Het open kommengebied ten noorden van Duiven en het gebied tussen Duiven en Zevenaar heeft bijna uitsluitend een agrarische functie. In het oeverwallengebied rond Groessen en Loo zijn naast akker- en grasland ook tuinbouwconcentraties aanwezig. Uiteraard hebben de (inter)nationale trends als schaalvergroting ook invloed op Duiven, hierdoor neemt de werkgelegenheid in de agrarische sector namelijk af.

2.3.5 Duiven centrale spin in het web van (inter)nationale infrastructuur

Dat er in Duiven zoveel economische activiteiten/bedrijven gevestigd zijn en ook haar aantrekkingskracht als woonlocatie, komt voor een belangrijk deel door haar centrale ligging en goede bereikbaarheid. Duiven is bereikbaar via vele (inter)nationale infrastructurele verbindingen die ons grondgebied doorsnijden: de Nederrijn /Het Pannerdensch Kanaal (sinds 1708), de spoorlijn (sinds 1855), de A12 (begin jaren '60 van de 20^e eeuw) en de Betuwespoorlijn (2006). Daarnaast zijn er 2 infrastructurele projecten van (inter)nationaal niveau van grote invloed voor Duiven:

- De Betuwespoorlijn is sinds 2008 in gebruik, deze loopt via een tunnel onder de Nederrijn /het Pannerdensch kanaal naar Zevenaar en zal minder (goederen-) spoorbewegingen over het traject Duiven-Arnhem tot gevolg hebben.
- Binnen enkele jaren zal de rijksweg A15 doorgetrokken worden vanaf het knooppunt Ressen. Het eerste deel zal parallel aan de Betuwespoorlijn lopen, om vervolgens tussen Duiven en Zevenaar aan te sluiten op de A12 (zie H3 en H5).

2.3.6 Duiven als voorbeeld én stimulator van duurzame energie

Als gemeente Duiven hebben we een belangrijke voorbeeldfunctie en stimuleren we intensief het opwekken van duurzame energie. Een typerend voorbeeld is het gebruik van de restwarmte die ontstaat bij de afvalverbranding door de AVR voor de verwarming van de meerderheid van de huizen en bedrijven in Duiven. Daarnaast wordt in het gebied ten noorden van Centerpoort-Noord en ten westen van de Giesbeeksestraat een locatie met vier windmolens ontwikkeld voor het geclusterd opwekken van windenergie. Daarnaast zijn er in onze gemeente verschillende installaties voor warmte-koude-opslag (WKO) gerealiseerd.

Als gemeente Duiven werken we mee aan de “De Groene Kracht”. Samen met de partijen Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA), Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) en Stadsregio Arnhem Nijmegen hebben we dit gezamenlijke klimaatbeleid ondertekend. We zien dat bundeling van krachten leidt tot grotere regionale slagkracht en efficiency. Ambities op het vlak van groene energie, energieneutraal bouwen, energie- en milieutechnologie (EMT) en duurzame mobiliteit verstaan zich goed met een (stads)regionale schaalgrootte.

2.3.7 Duiven als cultuurhistorisch waardevolle gemeente

Onze cultuurhistorische waardevolle elementen zijn onlosmakelijk verbonden met de landschappelijke waarden (zie ook paragraaf 2.2). Nu is nog veel herkenbaar / herleidbaar van de oudste natuurlijke structuren. Deze structuren worden breed gewaardeerd. Het historisch wegenpatroon is hier een belangrijk voorbeeld van. De situatie die omstreeks 1735 bestond is nog goed herkenbaar met wegen zoals de Rijksweg, Heilweg-Molenstraat-Schralewidssestraat, Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat-Eltensestraat-Loostraat, Heiliglandsestraat, Dorpstraat-Lijkweg en Kerkakkers-Leuvensestraat alsmede kerkepaden in Groessen en Loo. Voorbeelden van gebieden en gebouwen met een bijzondere betekenis in de drie kernen zijn:

- Voor Duiven bijvoorbeeld de Remigiuskerk met kerkhof, De Woerd en De Eng. De Woerd is zeer waardevol. In de loop van de Ploenstraat, Woerdstraat en Lombokstraat met de laanbeplanting komt dit tot uitdrukking. De Eng is nog een herkenbaar deel. De bebouwing ligt hier op de rand van een rivierdonk. Kenmerkend voor het centrum is de diversiteit in bouwwerken (woningen, villa's, boerderijen, bedrijven en bijzondere bouwwerken) die omgeven zijn door bomen en hagen. Langs de Rijksweg staan enkele waardevolle panden.
- In het dorp Groessen geldt dat de historisch-ruimtelijke opbouw goed bewaard is gebleven. De woerd is goed herkenbaar aan de iets verhoogde ligging en aan het historisch karakter van de lintbebouwing. De T-as boerderijen op terpen geven een goed beeld van de historische oriëntatie op hoger gelegen gronden.
- In het dorp Loo is de historische opbouw van de Loostraat, Loodijk en Husselarijstraat herkenbaar gebleven. Haaks daarop takken stegen aan. De open weide tussen het kerkepad en de molenromp dragen bij aan het dorps karakter. De Husselarijstraat kent (weerszijden) historische bebouwing met laanbeplanting.

Kenmerkend voor de gemeenschap en haar geschiedenis, is dat Duiven een van de weinige gemeenten in Nederland is, waar elke dorpskern nog haar eigen eeuwenoude processie kent. Deze tradities hebben ook invloed uitgeoefend op het wegenpatroon (processiepaden).

3. BELEIDSTHEMA'S

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de beleidsthema's centraal. In de volgende hoofdstukken worden de dwarsverbanden gelegd. Uiteraard is bij het maken van de thematische beleidskeuzen wel 'over de grenzen' gekeken. Zoals beschreven, zien we de structuurvisie als een levend document. Dit betekent dat bij thematische beleidswijzigingen of een 'nieuw' ruimtelijk relevant beleidsveld, de structuurvisie daarop aangepast wordt. Afhankelijk van de omvang daarvan, zal de formele vaststellingsprocedure opnieuw doorlopen worden (met bijbehorende inspraak).

Dit themahoofdstuk vormt een belangrijk onderdeel bij de afweging van initiatieven: heeft een initiatief bijvoorbeeld betrekking op het thema wonen, dan wordt dat deel er in ieder geval bij betrokken. Een tweede belangrijk onderdeel is de paragraaf uit hoofdstuk 5 welke betrekking heeft op het deelgebied waarin het initiatief gelegen is.

'Iets' is als beleidsthema benoemd, wanneer er een specifieke beleidsnota voor opgesteld is. Daarom komen ook andere thema's dan de klassieke thema's (wonen en werken e.d.) aan de orde. Eerst komen de klassieke (sectorale) beleidsthema's aan de orde, vervolgens de gebiedsgerichte thema's en daarna de meer bijzondere beleidsthema's.

De volgende sectorale beleidsthema's komen in dit hoofdstuk aan bod:

- Landschap & natuur;
- Cultuurhistorie, erfgoed & archeologie;
- Water;
- Economie;
- Wonen;
- Zorg (&RO);
- Verkeer;

Gebiedsgerichte beleidsthema's

- Binnenstedelijk;
- Buitengebied;
- A15.

Bijzondere beleidsthema's: regie op kwaliteit leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit

- Milieu en Duurzaamheid;
- Welstand.

Elk thema is onderverdeeld in vier sub-paragrafen, te weten introductie, aandachts- punten, ambities en uitvoering.

3.2 Landschap & natuur

3.2.1 Introductie en beleidskader landschap & natuur

Het landschap in de gemeente Duiven is het resultaat van een aantal factoren en de wisselwerking daartussen: bodem, water, natuur en de mens. De rivieren hebben in vroegere tijden het landschap in grote mate bepaald. Sinds het opwerpen van dijken, is die invloed minder geworden, dijkdoorbraken daargelaten. In de loop der tijd zijn verschillende typen landschappen ontstaan. Hoofdstuk 2 omvat hiervan een analyse, leidend tot inzicht in de landschappelijke waarden en kernkwaliteiten van onze mooie gemeente.

Door de rivieren en hun dynamiek in het verleden, hebben we een relatief groot oppervlak aan natuurgebied binnen onze gemeentegrenzen, vooral aan de flanken. Dit zijn niet alleen fraaie natuurgebieden omdat we dat zelf zo ervaren als we er wandelen en fietsen of op een andere manier recreëren, maar het zijn ook natuurgebieden met een (formele) beschermde status. Het uiterwaarden- en Rijnstrangenlandschap is onderdeel van het grotere (gemeentegrensoverstijgende) gebied De Gelderse Poort, wat aangewezen is als Natura 2000-gebied. In het verleden was dit gebied tevens Nationaal Landschap, maar met het vaststellen van de Rijksstructuurvisie Infrastructuur en Ruimte is deze status vervallen. Echter de eerdere status toont nog wel de nationale importantie van dit gebied! De Gelderse Poort is een 6.000 hectare groot rivierenlandschap tussen de Duitse grens en de steden Arnhem en Nijmegen. De relatief kleine gebieden in de uiterwaarden aan onze andere flank, langs de IJssel, hebben ook de Natura 2000-status. Verder zijn er op kleinere schaal gebieden met natuurwaarden, zoals graslanden, bossen en natuurlijke elementen zoals poelen en wielen.

De Groessche Weide

Het bestaande beleid voor het thema natuur en landschap is opgenomen in het Landschapsontwikkelingsplan 2014. Wanneer hierin relevante wijzigingen plaatsvinden, wordt deze structuurvisie aangepast. Voor uitwerkingen en onderbouwingen wordt verwezen naar deze beleidsdocumenten.

De Flora- en faunawet vormt een vast onderdeel van het kader, waaraan ook bij verstedelijkingsprojecten wordt getoetst. In een aantal gevallen leidt dat tot concrete natuurbeschermende maatregelen.

Als gemeente Duiven hebben we in het verlengde van het Landschapsbeleidsplan 1996 in de periode 1996 en 2006 veel energie gestoken in daadwerkelijke landschapsontwikkeling, bijvoorbeeld door aanzienlijk te investeren in particuliere erfbeplantingsprojecten, aanleg van paddenpoelen en onderhoud van hoogstamfruitboomgaarden. Daarnaast werken we ook op andere manieren aan natuurontwikkeling, bijvoorbeeld door samen met betrokken partijen zorg te dragen voor ecologische ontwikkeling van oevers en natuurlijke inrichting van waterretentiegebieden. Ook in het kader van de landinrichting wordt werk-met-werk gemaakt en vindt natuur- en landschapsontwikkeling plaats.

3.2.2 Aandachtspunten

Met het huidige beleid zetten we in het algemeen in op het zoveel mogelijk handhaven en versterken van landschappelijke kwaliteit. Specifiek geldt daarnaast:

- Dat enkele gebieden aangeduid zijn als ‘open karakteristiek’ die in beginsel gevrijwaard van bebouwing moeten blijven. Dat geldt voor het kommengebied gelegen ten noorden van de A12 en de gebieden ten oosten van de Giesbeeksestraat en het Looveld.
- Dat het gebied tussen Duiven en Westervoort is aangewezen als landschappelijke buffer tussen twee sterk verstedelijkte dorpen. Het deel ten zuiden van de spoorlijn is inmiddels als het Horsterpark ingericht, waarmee in fysieke zin een stedelijk uitloopgebied is gerealiseerd.
- Dat tussen Duiven en Zevenaar door de stadsregio en de provincie een groot gebied als GIOS-gebied (Groen In en Om de Stad) is aangewezen. Dit maakt onderdeel uit van de A15-zone, zie hiervoor paragraaf 3.11.

Daarnaast vinden we het in het algemeen van groot belang dat er sprake is van een goede en kwalitatief hoogwaardige “landschappelijke inpassing” bij functieveranderingen en andere ontwikkelingen. Wanneer hiervan geen sprake is, zullen we over het verzoek geen positief principebesluit afgeven. Bij de afweging nemen we het volgende mee.

Het Landschapsontwikkelingsplan benoemt als aandachtspunten en opgaven:

- Behoud, herstel en versterking van de karakteristieken van de verschillende landschappen. Uitgangspunt is de indeling in landschapstypen en de daarbij behorende landschappelijke kwaliteiten (ruimtelijk, cultuurhistorische en natuurwaarden) in afstemming op de hoofdfunctie (agrarisch of natuur) van het buitengebied. Versterken van de samenhang tussen (waardevolle) landschapselementen is punt van aandacht.
- Behoud en versterking van bestaande parels en pareltjes van cultuurhistorie en natuur. Dit zijn de elementen die de bijzondere kwaliteiten van het buitengebied en de beleving daarvan bepalen.
- Nieuwe ontwikkelingen als dorpsuitbreidingen, nieuwe wegen, nieuwe erven en grote stallen dienen ingezet te worden voor versterking van landschappelijke kwaliteiten en herstel van landschapsstructuren.
- Vergroten van de relatie tussen de kernen en het buitengebied. Dorpsranden en kernrandzones vormen het raakvlak tussen de dorpen en het buitengebied. Bij de versterking van de beleving van het Duivense landschap vanuit de dorpen spelen zichtlijnen en doorzichten op het buitengebied een grote rol, maar ook een zorgvuldige inpassing van de (nieuwe) randen, versterking van de landschappelijke structuren in en om de kernen, entrees en wegbeplantingen langs invalswegen.
- De komende periode zullen we een strategie bepalen voor het behoud, herstel en aanleg van kleine landschapselementen en erfbeplantingen. Daarbij is het van belang om middelen voor aanleg en duurzaam beheer van landschapselementen beschikbaar te maken, prioriteiten te stellen en een aanpak voor efficiënte inzet van middelen te bepalen. Gerelateerd hieraan denken we na over de vraag hoe het behoud van erf- en kavelgrensbeplantingen kan worden gestimuleerd en georganiseerd.
- Daarnaast werken we aan de financiële en organisatorische borging voor ontwikkeling van natuur en landschap. In de uitvoeringsparagraaf (H6) hebben we hiervoor (als onderdeel daarvan) een eerste voorstel opgenomen. Specifiek voor de A15 zone en de grotere invloedssfeer hechten we grote waarde aan een landschappelijke investering als compensatie voor de aanleg van de A15 (zie paragraaf 3.11).

Een specifiek aandachtspunt welke we meenemen in het natuurbeleid in ontwikkeling, betreft de actieve natuurontwikkeling op percelen die in ons eigendom zijn. Hiervoor zijn enkele percelen in de laatste herziening van het bestemmingsplan Buitengebied bestemd als 'natuur'. Onderzocht wordt hoe op deze percelen - maar ook elders in het landschap - te ontwikkelen natuur eventueel ingezet kan worden voor het verkrijgen van gebiedsdekkende ontheffingen op basis van de Flora- en faunawet.

3.2.3 Ambities

Het is goed dat de aspecten natuur en landschap voor een belangrijk deel goed verweven zijn in het afwegings- en sturingsinstrumentarium voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Harde (formele) natuur- en landschapswaarden zijn goed planologisch beschermd. Echter we hebben de ambitie om ook de minder harde waarden, bijvoorbeeld 'openheid' en 'kleinschaligheid', goed te beschrijven, te waarderen en te borgen.

Buiten deze 'verbreding' van de bescherming, hebben we ook een versterkingsambitie, welke in het Landschapsontwikkelingsplan verwoord is met de vier volgende doelen:

1. Versterking van de opbouw van het landschap -de landschappelijke structuur- met het onderscheid tussen de drie landschappen: het kommenlandschap, het oeverwallenlandschap en het uiterwaardenlandschap. Daarnaast zijn ook de belangrijke structuurlijnen in het landschap van belang: de oude Rijksweg (dwars door Duiven, het samenhangend stelsel van zuid-noord lopende wateringen (met beeldkwaliteit, ecologische waarde en recreatieve functies) en de huidige / voormalige Rijnbandijken.
2. Behoud en versterking van de identiteit en natuurwaarde van die drie landschappen.
3. Verbetering van de toegankelijkheid van het landschap met nieuwe recreatieve routes en het aanbrengen van schakels in het bestaande netwerk.

4. Inpassen en mitigeren van huidige en toekomstige infrastructurele doorsnijdingen in het landschap: de infrabundel Betuwelijn/A15, A15 door de Groessche Weide, A12 en het toekomstige knooppunt A12/A15.

3.2.4 Uitvoering

Naam	Omschrijving	Initiatief en Middelen?	Fasering en aandachtspunten
Proces- en beleidsinstrumentarium			
Integraal beleid buitengebied	Werken aan integraal beleid, waarin de samenhang tussen de thema's versterkt wordt. Bijvoorbeeld in de vorm van het opstellen van een checklist voor nieuwe ontwikkelingen / particuliere initiatieven.	Gemeente	F1, F2 ²
Strategie bepalen rondom kleine landschapselementen en erfbeplanting.	Middelen genereren, efficiënte inzet hiervan en organisatie behoud erf- en kavelgrensbeplanting.	Gemeente	F1, F2
Inpassing A15	Door middel van lobby, overleg en in kader planvorming Tracébesluit door Rijk borgen dat inpassing A15 gekoppeld wordt met (onder andere) extra investering in landschap zoals opgenomen in het ambtiedocument. De aanleg mag niet leiden tot aantasting waarden, leefbaarheid, bereikbaarheid en economisch functioneren van (delen) van Duiven.	Gemeente i.s.m. partijen	F1 Op korte termijn in beeld brengen, spectrum verbreden t.o.v. Ambtiedocument uit 2012. Opstellen (deel)-gebiedsvisies, waaronder voor Helhoek. Lobby vooraf van belang. Gemeente mag niet in beroep gaan tegen OTB.
Natuurbeleid	Afronden in ontwikkeling zijnde natuurbeleid.	gemeente	F1 Gebied dekkende ontheffing i.h.k.v. FF-wet.
Juridisch instrumentarium			
Landschappelijke inpassing als onderdeel van juridisch-planologisch afwegingskader	Van belang bij al dan niet toestaan ontwikkelingen. Goed verankeren, zo mogelijk als gebiedseigen kosten.	gemeente	F1
Financieel instrumentarium, waaronder (bijdrage aan) realisatie concrete projecten			
Instellen Groenfonds	Te vragen bijdrage in exploitatieovereenkomst bij nieuwe ontwikkelingen, in kader van GREX-wetgeving. In te zetten voor in 3.5.1. benoemde aandachtspunten, in 3.5.2. benoemde ambities t.b.v. behoud en versterking landschappelijke kwaliteit, natuur, cultuurhistorie en belevingswaarde in het algemeen. Tevens specifiek in te zetten voor concrete projecten vanuit LOP, zoals hierna genoemd.	gemeente	F1 Dit is uitgewerkt in H6, de uitvoeringsparagraaf van deze structuurvisie.

² F1 staat voor fase 1. Deze fase staat voor de periode 2014-2018. F2 - fase 2 - staat voor de periode 2019-2023 en F3 - fase 3 - voor de periode 2024 en verder.

Concrete projecten LOP	Versterking oeverwallenlandschap; Aanpak weteringen; Aanpak oude rivierlopen, de Aa en de Lee; Ervenproject; Versterking recreatieve ontsluiting buitengebied; Aanpak wegbeplanting kommenlandschap; Versterking cultuurhistorische parels; Ecologisch bermbeheer; Verbetering leefgebieden flora en fauna.	Gemeente i.s.m. partijen	F1, F2, F3 Te realiseren wanneer middelen beschikbaar vanuit Groenfonds (zie H6). Daarnaast waar mogelijk aanspraak maken op subsidie landschap van de provincie, mits passend binnen de 'Regels subsidieverstrekking Landschap Gelderland'.
Natuurontwikkeling	Ontwikkeling door gemeente op percelen in gemeentelijk eigendom.	gemeente	F1, F2, F3

3.3 Erfgoed, cultuurhistorie & archeologie

3.3.1 Introductie en beleidskader erfgoed, cultuurhistorie & archeologie

Op het grondgebied binnen onze gemeentegrenzen is vanaf de Steentijd sprake van menselijke bewoning. Daarbij zijn de hogere delen van het landschap als eerste geoccupeerd. Hierdoor komen in onze gemeente gebieden voor met (hoge) archeologische waarde. Daarnaast is in Duiven een aantal gebieden met hoge archeologische verwachtingswaarden aangewezen. Ten noorden van Groessen ligt zelfs een terrein met een zeer hoge archeologische waarde. Dit gebied is een donk, een oude woongrond. Op het terrein zijn vondsten gedaan uit de Late IJzertijd, Romeinse tijd en Vroege en Late Middeleeuwen.

Remigiuskerk te Duiven

Daarnaast zijn cultuurhistorische waarden aanwezig in de vorm van herkenbare landschapstypen, historisch-bouwkundige waarden, oude wegenpatronen en historische dorpskernen. Dat laatste geldt specifiek voor de dorpskernen van Groessen en Loo en in (veel) mindere mate voor Duiven. De stormachtige ontwikkeling van de kern Duiven na de Tweede Wereldoorlog heeft een aantal cultuurhistorische waarden doen verdwijnen. Toch zijn in Duiven op enkele plaatsen nog historische dorpsbeelden herkenbaar, deze dienen bij ontwikkelingen zoveel mogelijk met respect behandeld te worden.

Graag verwijzen we naar de rapportages "Zeldzaam goed" (d.d. december 2005) en "Een archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen" (d.d. november 2006), die een uitgebreide beschrijving geven van de erfgoedwaarden in onze gemeente.

Voor monumenten en cultuurlandschappen, en voor archeologie bestaan er twee afzonderlijke waardenkaarten. De eerste is uit 2012 en daarmee actueel. De tweede stamt uit 2006 en is aan actualisatie toe. De archeologische waardenkaart is de basis voor het in 2010 vastgestelde facet bestemmingsplan Archeologie.

De gemeente Duiven kent 12 beschermde monumenten die vallen onder de bescherming van de Monumentenwet 1988 (rijksmonumenten). Op de gemeentelijke monumentenlijst staan 13 objecten geregistreerd. Daarnaast hebben in het bestemmingsplan Buitengebied 2013 vijf extra panden (met karakteristieke waarde) een erfgoedaanduiding gekregen. Al met al zijn er dus 30 bijzondere gebouwen in onze gemeente die enige vorm van bescherming genieten (Monumentenwet en/of Wet ruimtelijke ordening)!

3.3.2 Aandachtspunten

Als gemeente Duiven hebben we op dit moment geen specifiek gemeentelijk beleidsprogramma op het gebied van erfgoed (archeologie, monumenten en cultuurlandschappen), waarin aandachtspunten worden geded. Het gangbare beleid, wat voor ons ten aanzien van dit thema het kader vormt, is dat 'historische panden en cultuurhistorische waarden worden gekoesterd en behouden, evenals de karakteristieke eigenschappen van de dorpen'.

3.3.3 Ambities

Als gemeente gaan we de komende jaren inzetten op behoud van de archeologische, monumentale en cultuurlandschappelijke waarden. Waar mogelijk kijken we ook naar kansen voor ontwikkelen en versterken. Bij ontwikkelingen dagen we de initiatiefnemers uit om erfgoed in den brede als inspirerend uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen te hanteren.

Als gemeente gaan we in ieder geval ook de uitdaging aan om erfgoedwaarden beleefbaar te maken in toekomstige ontwerpen. Dit "beleefbaar maken" is een extra richtsnoer bij ontwerpen. We zien hiervan ook een meerwaarde voor recreatie en toerisme.

Daarnaast gaan we de komende periode als gemeente aan de slag met het ontwikkelen van integraal beleid voor dit thema. Daarbij kijken we ook naar de inzet van een geschikt instrumentarium, het gemeentelijk budget en de mogelijke koppeling met (gebieds)projecten. Ook onderzoeken we de kansen en mogelijkheden van het uitbouwen van de bestaande regionale samenwerking rondom archeologie.

Tot slot hebben we concreet voor onszelf als opgave gesteld om de waardenkaart uit 2006 te actualiseren, welke (sterk) gedateerd is (zie ook paragraaf 3.3.1. hiervoor).

3.3.4 Uitvoering

Naam	Omschrijving	Initiatief en Middelen?	Fasering en aandachtspunten
Proces- en beleidsinstrumentarium			
Archeologische verwachtingskaart (en facet bestemmingsplan) actualiseren	In regionaal verband. In samenhang een archeologiebalans opstellen	Gemeente	F1 ³ Mogelijk moeten gehanteerde verstoringsgrenzen worden bijgesteld.
Opstellen integraal erfgoedbeleid	Integraal beleid gericht op zowel archeologie, cultuurlandschappen, cultuurhistorische elementen en monumenten.	Gemeente	F1
Regionale samenwerking	Voortgezette regionale samenwerking zo mogelijk uitbouwen naar het gehele erfgoedveld.	Gemeente, regio	F1
Juridisch instrumentarium			
Erfgoedparagrafen	In handboek Ruimtelijke Plannen en Grex. Gericht op structureel aandacht voor ambitie 'beleefbaar maken archeologische en cultuurhistorische waarden'.	Gemeente	F1 Aansluiten bij handboek Openbare Ruimte
Financieel instrumentarium , waaronder (bijdrage aan) realisatie concrete projecten			
Archeologiefonds	Onderzoek naar nut en noodzaak instellen archeologiefonds, analoog aan groenfonds.	Gemeente	F1 Besteding volgt uit te ontwikkelen erfgoedbeleid. Uitgewerkt in H6.

³ F1 staat voor fase 1. Deze fase staat voor de periode 2014-2018. F2 - fase 2 - staat voor de periode 2019-2023 en F3 - fase 3 - voor de periode 2024 en verder.

3.4 Water

3.4.1 Introductie en beleidskader water

Als gemeente Duiven liggen we regionaal gezien in het oostelijk rivierengebied. Een rivierengebied bestaat uit de rivier met uiterwaarden en daarlangs gelegen het dijklandschap met oeverwallen en stroomruggen. In het zuiden op ons grondgebied ligt een klein deel van de Nederrijn/Pannerdensch Kanaal. In het noordelijk deel van onze gemeente liggen enkele stukken uiterwaard van de IJssel. De uiterwaarden vervullen bij hoog water een bergingsfunctie. Het gehele Rijnstrangengebied is gevormd door de dynamiek van de Rijn in de geschiedenis. De relatie met het rivier- en uiterwaardenlandschap wordt gevormd door een uitstroming naar de Nederrijn bij het Candia-gemaal. Het gehele gebied is aardwetenschappelijk waardevol door de stroomgeulen en dalen.

Het (beheer van het) stedelijk water is in het kader van de Vierde Nota Waterhuishouding in 2005 overgedragen aan het Waterschap Rijn en IJssel. Het stedelijk water heeft in de bebouwde kom voornamelijk de vorm van singels of vijverpartijen en is onderling verbonden door duikers.

In 2012 hebben we als gemeente het nieuwe Waterplan en het vGRP (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan) vastgesteld. In het Waterplan is de visie van water en riolering tot 2020 vastgelegd en in het vGRP zijn het beleid, de planning en de kosten vastgelegd. Beiden vormen voor ons de richting voor het eigen handelen en het kader voor de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven.

Vijver in Duiven

3.4.2 Aandachtspunten

Niet alleen op ons lokaal of regionaal niveau, maar ook op nationaal en internationaal niveau vormt het water een belangrijk aandachtspunt, zowel kwalitatief maar zeker ook kwantitatief vanuit het opzicht van veiligheid. Daarom wordt om in de toekomst voldoende beschermd te zijn tegen negatieve invloeden van de rivieren, gewerkt aan het nationale Deltaprogramma. Ondanks dat de planvorming hiervan nog verre van concreet is, is al wel duidelijk dat de Rijnstrangen zeer kansrijk zijn om ingezet te worden als retentiegebied bij hoge waterstanden.

Waterplan

Het Waterplan vormt voor ons lokaal niveau een kader voor duurzame ontwikkeling. Het zorgt dat het waterbelang in het ruimtelijke ordeningsproces is geborgd en het watersysteem klimaatbestendig is. In het waterplan heeft de groenstructuur ook een prominente rol, de ruimtelijke kwaliteit kan alleen versterkt worden wanneer water en groen samen benaderd worden. Een samenhangende blauwgroene structuur vormt de basis voor een kwalitatief waardevolle leefomgeving die klimaatsensitiviteit en duurzaamheid mogelijk maken. Dit vormt voor ons een belangrijk aandachtspunt bij ontwikkelingen.

Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (vGRP)

Het vGRP geldt voor de periode 2012 tot en met 2016 en heeft vier functies:

- Het kader voor invulling van de gemeentelijke zorgplichten;
- Interne afstemming zorgplichten met overige gemeentelijke beleidsvelden en taken;
- Externe afstemming gemeentelijke zorgplichten met andere overheden;
- Zorgen voor continuïteit in de invulling van de gemeentelijke zorgplichten.

Daarnaast is in het vGRP is een planning opgenomen voor het vervangen van riolen en riooltechnische zaken en zijn de milieutechnische verbeteringsmaatregelen beschreven.

3.4.3 Ambities

De regelgeving van Europa, het Rijk, de provincie en het waterschap is van grote invloed op de reikwijdte van onze gemeentelijke ambities. In de Wet ruimtelijke ordening bestaat de verplichting om een waterparagraaf in bestemmingsplannen op te nemen. De werking van de watertoets is geëvalueerd en het blijkt dat water in behoorlijke mate expliciet en evenwichtig in beschouwing wordt genomen bij ruimtelijke plannen op inrichtingsniveau.

Kortweg verwoorden we onze ambities als volgt:

- het watersysteem is voldoende robuust ingericht. Er is voldoende schoon en zichtbaar water van goede kwaliteit;
- het streven is om het watersysteem te laten voldoen aan de normen waarbij er geen sprake is van wateroverlast en droogte;
- het beheer en onderhoud is 'up-to-date' en er is geen sprake van achterstand;
- water en groen met elkaar verbinden om de ruimtelijke kwaliteiten te verhogen.

Vanuit deze ambities moet gezocht worden naar kansen waarbij water enerzijds een (grotere) bijdrage kan leveren aan de ruimtelijke ontwikkelingen van de leefomgeving, en anderzijds de ruimtelijke ontwikkeling geen 'claim' legt op het watersysteem, maar helpt om de ambitie op het gebied van water te realiseren. Dit is een uitdaging voor ons als gemeente, maar zeker ook voor andere partijen en particuliere initiatiefnemers!

3.4.4 Uitvoering

Naam	Omschrijving	Initiatief en Middelen?	Fasering en aandachtspunten
Proces- en beleidsinstrumentarium			
Meedenken in planvorming Nationaal Deltaprogramma	In verband met kansrijkheid van de Rijnstrangen als retentiegebied.	Gemeente i.o.m. partijen	F2, F3 ⁴
Opstellen calamiteitenplan		Gemeente	F1
Financieel instrumentarium, waaronder (bijdrage aan) realisatie concrete projecten			
Controleren foutieve rioolaansluitingen / uitbreiden meetsysteem riolering.		Gemeente, Middelen vGRP	F1, F2
Uitvoeren projecten gericht op verbeteren waterkwaliteit conform Waterplan.		Gemeente, waterschap Middelen vGRP	F1, F2

⁴ F1 staat voor fase 1. Deze fase staat voor de periode 2014-2018. F2 - fase 2 - staat voor de periode 2019-2023 en F3 - fase 3 - voor de periode 2024 en verder.

3.5 Economie, Duurzaam InnoFase, Detailhandelsbeleid, Vrijtijdseconomie, Overige bedrijventerreinen, Arbeidsmarktbeleid

3.5.1 Introductie en beleidskader economie

De Duivense economische situatie is in Nederlands opzicht bijzonder. In onze gemeente overstijgt het aantal arbeidsplaatsen het werkend deel van de bewoners (beroepsbevolking). We zijn daarmee belangrijk voor de regionale arbeidsmarkt. Het grote aantal arbeidsplaatsen is vooral geconcentreerd op de in totaal circa 250 hectare grote regionale bedrijventerreinen langs de A12. In totaal betreft het de volgende bedrijventerreinen:

- Aan de noordzijde de bedrijventerreinen InnoFase en Centerpoort-Noord;
- Aan de zuidzijde Centerpoort-Nieuwgraaf en Centerpoort-Zuid;
- Het bedrijventerrein Graafstaete is gelegen direct ten zuiden van Centerpoort-Zuid en wordt van dit bedrijventerrein gescheiden door de Graafsingel en aan de oostzijde begrensd door de Westsingel.
- De lokale bedrijventerreinen 't Holland en De Nieuweling liggen ten zuidoosten van de kern Duiven, direct aansluitend aan de bebouwde kom en aan de zuidzijde begrensd door de spoorlijn Arnhem-Duitse grens.

Nieuw bedrijfspand op Nieuwgraaf

Korte typering bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen Centerpoort-Nieuwgraaf en Centerpoort-Zuid

Centerpoort-Nieuwgraaf is een bedrijventerrein waar vooral (groot-)handels-, distributie- en transportbedrijven gevestigd zijn. Daarnaast behelst dit bedrijventerrein het grootste PDV-cluster binnen de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Ook is er horeca op het bedrijventerrein gevestigd. Op het bedrijventerrein zijn bedrijven met maximaal bedrijfscategorie 3.2 toegestaan. Op Centerpoort-Zuid is naast enkele autodealers, voornamelijk hoogwaardige bedrijvigheid gevestigd. Op dit bedrijventerrein zijn bedrijven met maximaal bedrijfscategorie 3.2 toegestaan.

Bedrijventerrein Centerpoort-Noord

Het bedrijventerrein Centerpoort-Noord is gericht op reguliere bedrijvigheid en er zijn vooral (groot-)handels-, distributie- en transportbedrijven gevestigd. Er zijn bedrijven met maximaal bedrijfscategorie 4.1 toegestaan.

Bedrijventerrein InnoFase

Op het bedrijventerrein InnoFase is vooral milieutechnologische bedrijvigheid gevestigd. Dit zijn bedrijven met maximaal bedrijfscategorie 5.1. Hiernaast zijn er enkele specifieke bedrijven gevestigd. Het betreft o.a. de vuilverbranding (AVR), een composteringsbedrijf en de rioolwaterzuivering.

Bedrijventerrein Seingraaf

Het bedrijventerrein Seingraaf is in ontwikkeling, het voorziet in de regionale vraag naar bedrijventerreinen voor vooral (groot-)handels-, distributie- en transportbedrijven. Seingraaf wordt een parkachtig bedrijventerrein in de lichtere bedrijfscategorieën. Bedrijvigheid met een bedrijfscategorie hoger dan 3.2 is niet toegestaan op dit bedrijventerrein.

Bedrijventerrein Graafstaete

Het bedrijventerrein Graafstaete is eveneens in ontwikkeling. Het terrein is 12,4 hectare groot, waarvan nog 4 hectare (stand van zaken december 2014) uitgeefbaar, en biedt plaats aan één van de grootste Intratuin-vestigingen van ons land.

Het terrein is bestemd voor reguliere bedrijvigheid, (groot)handel en industrie.

Bedrijvigheid met een bedrijfscategorie hoger dan 3 is niet toegestaan op dit bedrijventerrein.

Lokale bedrijventerreinen 't Holland en De Nieuweling

Op de bedrijventerreinen 't Holland en De Nieuweling is vooral lokale bedrijvigheid gevestigd. Het bedrijventerrein 't Holland en De Nieuweling wordt aan de noordkant begrensd door woningbouw. Bedrijvigheid met een bedrijfscategorie hoger dan 3.1 is hier daarom niet toegestaan.

In het verleden is door de Stadsregio Arnhem Nijmegen in het regionaal plan 2005-2020 een zone van circa 15 hectare boven Centerpoort-Noord als zoekrichting voor nieuwe regionale bedrijvigheid aangewezen. Hiervan is 3,3 hectare inmiddels bestemd voor een beveiligd parkeerterrein voor vrachtwagens. Als gevolg van trends en de economische situatie zullen de overige hectares op zijn vroegst pas na 2020 worden ontwikkeld.

Naast de echte bedrijventerreinen, zijn er ook in andere gebieden werkfuncties gevestigd die in totaal voor veel arbeidsplaatsen zorgen. Voorbeeld hiervan is het voormalige Unileverlaboratorium aan de Helhoek, dat dienst doet als bedrijfsverzamelgebouw voor onder meer startende ondernemers. De spoorzone is een gemengd gebied, waarin ook bedrijvigheid is gevestigd. De zogenaamde werkterp in het bestemmingsplan De Ploen-Zuid biedt nog beperkte ruimte aan zakelijke dienstverlening. Momenteel (december 2014) wordt volop uitvoering gegeven aan het plan 'Vitaal Centrum Duiven', gericht op de verplaatsing van het cultuurcentrum en uitbreiding van het winkelvloeroppervlak met 3.500 m². Fase 1 is inmiddels gerealiseerd. Onderdeel van het centrumplan is ook een uitbreiding van de horecafunctie. Momenteel vormt het hotel/restaurant op Centerpoort-Zuid een belangrijke trekker en het hotel op Centerpoort-Nieuwgraaf heeft de afgelopen periode een kwaliteitsverbetering ondergaan.

Ook in het buitengebied is vanouds veel bedrijvigheid aanwezig, hier is echter sprake van een trend die in het hele land waarneembaar is: het aantal land- en tuinbouwbedrijven neemt steeds verder af door verdergaande schaalvergroting en bedrijfsbeëindiging. De werkgelegenheid in de agrarische sector neemt af. Het open kommengebied ten noorden van Duiven en het gebied tussen Duiven en Zevenaar heeft bijna uitsluitend een agrarische functie. In het oeverwallengebied rond Groessen en Loo zijn naast akker- en grasland ook tuinbouwconcentraties aanwezig.

Het beleidskader voor het thema 'economie' wordt verder vorm gegeven door de bestemmingsplannen voor het betreffende bedrijventerrein.

3.5.2 Aandachtspunten

Bedrijventerreinen

Het thema 'economie' is een goed voorbeeld van een gemeentegrensoverstijgend thema. We vertalen het regionaal- en provinciaal beleid (zoals het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB)) in concrete (bestemmings-) plannen, welke we hanteren als onderdeel van het afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven en uiteraard als richtsnoer voor ons eigen handelen.

Bijzonder aandachtspunt hierbij vormt het toepassen van duurzaamheids-principes, waaronder de ladder voor duurzame verstedelijking (voorheen: SER-ladder). Intensivering en revitalisering van bestaande bedrijventerreinen heeft in principe prioriteit boven nieuwe ontwikkelingen. Voorkomen moet worden dat de leegstand op bedrijventerreinen toeneemt. We onderzoeken de mogelijkheden voor en werken aan het tegengaan en terugdringen ervan.

Belangrijk aandachtspunt is dat bedrijventerreinen onderscheidende profielen dienen te hebben, zowel bestaand als nieuw. Voor het te ontwikkelen bedrijventerrein Seingraaf wordt in 2014 een duidelijk profiel vastgelegd op basis waarvan bedrijven worden geacquireerd.

De kwaliteit van bestaande bedrijventerreinen blijft continu een belangrijk aandachtspunt. Centerpoort-Nieuwgraaf wordt sinds 2010 gerevitaliseerd, waarbij het gaat om een meervoudig revitaliseringprogramma met inzet van publiek en privaat geld. Hier spe(e)l-(d)en de volgende deelprojecten: 1. Verbetering van de bereikbaarheid naar en van Centerpoort-Nieuwgraaf; 2. Aanleg rotonde kruising Nieuwgraaf-Biograaf bij IKEA; 3. Stimuleringsbijdrage vastgoed en buitenopslag; 4. Ruimtelijke Intensivering Centerpoort-Nieuwgraaf; 5. Groenplan privaat- en openbaar groen; 6. Duurzaamheidscan; 7. Pilot openbaar vervoer.

Detailhandel

Naast het RPB is recentelijk het Regionaal Programma Detailhandel (RPD) opgesteld. Hierin is een belangrijk onderdeel van ons beleid uit de gemeentelijke detailhandelsnota 2012 geborgd, namelijk dat we als gemeente Duiven het thema "wonen/in-en-om-het-huis" verder kunnen uitrollen op Centerpoort-Nieuwgraaf binnen een concentratiegebied. Voor het centrumgebied vormt het een aandachtspunt dat het winkel- en horeca-aanbod nog beperkt in omvang is. De kansen en groeimogelijkheden die er liggen zijn onderdeel van het project Vitaal Centrum.

Vrijtijdseconomie

Recreatie en toerisme vormt een groeiende economische sector. Aandachtspunt vormt dat hiervoor op dit moment een ontwikkelingsvisie ontbreekt. Als eerste stap hiervoor heeft het Plattelandshuis Achterhoek en Liemers in 2012 een verkenning opgesteld over de Duivense Vrijtijdseconomie. De komende tijd wordt door de vier Liemerse gemeenten een gezamenlijke visie ten aanzien van vrijetijdseconomie opgesteld.

3.5.3 Ambities

Bedrijventerreinen en arbeidsmarktbeleid

Als regionale speler op de arbeidsmarkt is het van belang dat we als gemeente Duiven onze sterke positie behouden en zo mogelijk versterken. Deze positie wordt waar mogelijk benut om banen of werkplekken te creëren voor werkzoekenden (uitkeringsgerechtigden) vanuit Duiven en de overige regiogemeenten. Met een gerichte acquisitie in samenwerking met de regionale sociale dienst wordt gekeken naar kansen op de arbeidsmarkt onder de noemer 'Social Return on Investment'. Bij vestiging van bedrijven wordt voorgesorteerd op mogelijke vacatures voor werkzoekenden (uitkeringsgerechtigden).

Als gemeente werken we aan de uitvoering van de opgaven uit de Visie Wonen en Werken en het regionaal plan Stadsregio Arnhem-Nijmegen 2005-2020. Wat betreft onze ambitie rondom ontwikkelingen voor de periode na 2020, richten we ons als Duiven alleen op aantoonbare en in gezamenlijkheid met de Stadsregio bepaalde behoeften. Aan lokale, kleinschalige initiatieven wordt -

onder toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking- zo mogelijk binnen onze gemeentegrenzen medewerking verleend, rekening houdend met het beleid op het gebied van duurzaamheid, natuur en landschap en cultuurhistorie.

Een ambitieuze en belangrijke ontwikkeling betreft het bedrijventerrein InnoFase. Het cascaderen en opwekken van duurzame energie staat in dit gebied centraal. De output van het ene bedrijf vormt de input voor een ander bedrijf. Daar worden nieuw te vestigen bedrijven op geselecteerd. Het vormt voor ons een bijzondere uitdaging om de duurzaamheidsprincipes breder toe te passen bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen, van kavelniveau tot individueel ontwerp.

Samen met het bedrijfsleven bouwen we het reeds ingezette beleid voor parkmanagement verder uit.

Detailhandel

Ook voor detailhandel hebben we een aantal duidelijke ambitie. Voor Centerpoort-Nieuwgraaf werken we aan het verder ontwikkelen van het thema “wonen/in-en-om-het-huis”. In het kader van het project Vitaal Centrum Duiven wordt gewerkt aan beperkte versterking van lokaal gerichte detailhandel in het centrum.

Vrijtijdseconomie

We signaleren dat onze rol ten aanzien van de vrijetijdseconomie vooral faciliterend is, maar anderzijds ook inspirerend en uitnodigend. Daarom zijn we samen met het Plattelandshuis Achterhoek en Liemers gestart met een visie hierop voor Duiven.

3.5.4 Uitvoering

Naam	Omschrijving	Initiatief en Middelen?	Fasering en aandachtspunten
Proces- en beleidsinstrumentarium			
Tegengaan leegstand Centerpoort-Noord	Planmatige aanpak i.s.m. betrokken partijen.	Gemeente iom partijen	F1 ⁵
Onderzoek behoefte na 2020	Centerpoort-Noord-Noord zoekrichting. Samen met regio bepalen daadwerkelijke behoefte.	Gemeente, regio	F1, F2 Centerpoort-Noord-Noord is nog niet verankerd in een bestemmingsplan.
Acquisitie	Acquisitie nieuwe bedrijven op InnoFase en Seingraaf	Gemeente	F1
Parkmanagement	Beleid uitwerken i.s.m. bedrijfsleven	Gemeente, partijen	F1
Thema Centerpoort-Nieuwgraaf	Verder uitrollen thema ‘wonen in en om het huis’.	Gemeente, partijen	F1, F2
Visie Vrijtijdseconomie	In vervolg op verkenning Vrijtijdseconomie Duiven. Samen met regiogemeenten Achterhoek en Liemers	Gemeente, regio	F1
Onderzoek netwerken buitengebied	Missende schakels en completeren t.b.v. recreatie en toerisme.	Gemeente, regio, partijen	F1, F2 Mogelijk deels vanuit te vragen bijdragen particuliere initiatieven buitengebied.
Juridisch instrumentarium			
Faciliteren toerisme en recreatie, horeca, verbreding agrarische sector en ondergeschikte nevenactiviteiten.	Initiatieven afwegen, faciliteren wanneer passend in structuurvisie en Ontwikkelingskader Buitengebied. Waar mogelijk, bestemmingsplannen versoepelen en dergelijke initiatieven	Gemeente	F1, F2

⁵ F1 staat voor fase 1. Deze fase staat voor de periode 2014-2018. F2 - fase 2 - staat voor de periode 2019-2023 en F3 - fase 3 - voor de periode 2024 en verder.

Financieel instrumentarium, waaronder (bijdrage aan) realisatie concrete projecten			
Revitaliseren Centerpoort-Nieuwgraaf	Vervolg ingezet traject vanaf 2010. Betreft deelpoorten zoals in deze paragraaf benoemd.	gemeente	F1 Gemeente draagt deel bestaand. In bestemmingsplannen t.b.v. nieuwe ontwikkelingen wordt een bijdrage gevraagd. Zie hoofdstuk 6.
Realisatie truckparking.	Beveiligd parkeerterrein voor vrachtwagens, van 3.3 hectare, onderdeel van Centerpark-Noord.	Particulier initiatief	F1, F2 Vastgesteld bestemmingsplan.
Uitgifte De Nieuweling en Graafstaete	De Nieuweling heeft 4,5 ha netto oppervlak, er is nog 3,3 ha uitgeefbaar, bestemd voor bedrijvigheid in maximaal de milieucategorie 3.1 Graafstaete heeft netto oppervlak 11 hectare.. Uitgifte in 2010 gestart. Graafstaete heeft zich door de ligging en door de er gevestigde ondernemers doorontwikkeld tot een regionaal bedrijventerrein.	Gemeente	F1 Voor beiden vastgesteld bestemmingsplan
Ontwikkelen Seingraaf en Centerpoort-Zuid-Oost.	Seingraaf moet goed in de markt gezet worden. Centerpoort-Zuid-Oost is reserveterrein voor aanvullende (regionale) behoefte.	Gemeente iom partijen	F1, F2 Voor Seingraaf is een bestemmingsplan vastgesteld F2, F3 Voor Centerpoort-Zuid-Oost is geen bestemmingsplan vastgesteld.
Vervolg uitvoering centrumplan	Vitaal Centrum Duiven, verplaatsen cultuurcentrum en uitbreiding winkelvloeroppervlakte. Start fase 2 in 2014, daarna fasen 3 en 4.	Gemeente i.s.m. partijen	F1, F2 Verankerd in vastgesteld bestemmingsplan.
	direct bestemmen.		

3.6 Wonen

3.6.1 Introductie en beleidskader wonen

De gemeente Duiven is in 1974 door het Rijk aangewezen als één van de zeventien groeikernen in Nederland. Door de woningbouw als gevolg van deze groeikernstatus is Duiven een belangrijk onderdeel geworden van het verstedelijkt gebied langs de A12 tussen Arnhem en Zevenaar. Door de grootschalige nieuwbouw als gevolg van het groeikernenbeleid is op dit moment maar liefst 80% van de woningen in de kern Duiven gebouwd na 1975. Vanuit de lucht gezien, zijn duidelijk de groeikernwijken zichtbaar, die rondom het centrum van Duiven zijn gebouwd. Deze wijken worden qua karakter gekenmerkt als centrumdorps en suburbaan. Het leidt echter ook tot een vrij eenzijdige samenstelling van de voorraad.

De woningvoorraad in Duiven bestaat in vergelijking tot het Gelderse gemiddelde relatief uit veel koopwoningen (65%) en relatief weinig huurwoningen (circa 25% sociale huur en 10% particuliere huur). Het woningaanbod bestaat voor het grootste deel uit eengezinswoningen. Meergezinswoningen komen weinig voor. De kwaliteit van de woningen wordt door de bewoners over de gehele gemeente gezien als goed beoordeeld. Ook de kwaliteit van de woonbuurt komt in het algemeen goed uit de bus.

Van en naar Duiven is sprake van een behoorlijke migratiestroom. Er bestaat een grote uitwisseling met de regiogemeenten zoals Arnhem, Westervoort en Zevenaar maar ook met gemeenten buiten de Stadsregio en zelfs buiten de provincie Gelderland. Als gevolg van de groeikernperiode was het migratiesaldo jarenlang positief. In de afgelopen jaren is het migratiesaldo negatief geworden; voor jongeren is er zelfs sprake van een sterk negatief saldo. Door een geboorteoerschot is het inwonertal

echter al een paar jaar min of meer stabiel. Doordat naar verwachting de komende jaren het geboorteoverschot afneemt en het migratiesaldo negatief blijft zal het inwonertal geleidelijk gaan dalen.

Door de groei van het aantal huishoudens (gezinsverdunding) blijft er naar verwachting tot 2030 nog een groei van de woningvoorraad noodzakelijk. De groei van het aantal huishoudens bestaat vooral uit de kleine huishoudens. Met deze kwalitatieve vraag zal in het toekomstige bouwprogramma rekening moeten worden gehouden.

Kortom, er kan anno 2014 geconcludeerd worden, dat de in de structuurvisie 2009 verankerde keuze om uit te gaan van een stabilisatie van het aantal inwoners niet meer realistisch is. Daarom gaan we in deze geactualiseerde structuurvisie uit van een lichte bevolkingskrimp en een (vooralsnog) lichte groei van het aantal huishoudens.

3.6.2 Aandachtspunten

Als een belangrijk aandachtspunt constateren we, dat er in Duiven vooral eengezinswoningen gebouwd zijn voor (jonge) gezinnen en dat dit kijkend naar de toekomst toe, minder zal aansluiten bij de bevolkingssamenstelling en de daaraan gekoppelde woningbehoefte. Juist door de korte periode waarin de meeste woningen zijn gebouwd, zullen we structureel aandacht moeten hebben voor de kwaliteit van een goed woon- en leefklimaat op wijk- en buurtniveau. Doordat er nog beperkt ruimte is om de woningvoorraad te laten groeien is er nu nog kans om met toevoegingen de lacunes in de bestaande voorraad (deels) op te vullen.

Het in 2015 op te stellen woonbeleid zal een antwoord moeten geven op voorgaand vraagstuk. Zodra duidelijk is welke kwalitatieve en kwantitatieve opgave er ligt, wordt dit thema 'Wonen' geactualiseerd.

3.6.3 Ambities

In 2015 gaan we aan de slag met nieuw woonbeleid. Uit de laatste bevolkings- en huishoudensprognoses (primos 2012⁺) blijkt dat er in ieder geval tot 2020 nog een kwantitatieve opgave is voor nieuwe woningen. Een deel van deze opgave ligt ook al vast in woningbouwplannen. De 'Laatste kwalitatieve prognoses' (Socrates 2013) geven echter aan dat een deel van deze geplande nieuwbouw (kwalitatief) niet aansluit bij de "toekomstige" vraag. Ter voorbereiding op het nieuwe woonbeleid moet inzicht ontstaan in de kwalitatieve en kwantitatieve opgave, zowel voor de bestaande voorraad als voor nieuwbouw.

De prognoses gaan uit van een lichte daling van het inwonertal en een lichte stijging van het aantal huishoudens. In (sub)regionaal verband hebben we het woningbouwprogramma 2014-2030 afgestemd, het blijft vooralsnog beperkt tot bruto +/- 450 woningen. Met het nieuwe woonbeleid willen we inzicht bieden in de vraag of dit woningbouwprogramma nog steeds realistisch is, of dat er uitgegaan moet worden van een ander programma. Voor ons is het in ieder geval duidelijk, dat het in het licht van de nieuwe werkelijkheid niet meer realistisch is om te sturen op aantallen. We gaan veel meer vanuit kwaliteit denken (de juiste woning op de juiste plek) en daar past veel meer een flexibel nieuwbouw-woningbouwprogramma bij met een bepaalde bandbreedte.

Voor een deel (circa 300 woningen) bieden de bestaande in ontwikkeling zijnde locaties zoals De Ploen-Zuid, Kloosterkamp, Droo-Zuid, Vitaal Centrum, Welleveld en Westreenen Loo, en andere locaties waar al harde afspraken over zijn gemaakt ruimte om invulling te geven aan de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte. Al zal voor een deel van deze locaties gekeken moeten worden of het beoogde programma nog steeds aansluit bij de huidige/toekomstige vraag. Voor een deel van het resterende programma van circa 150 woningen zijn al mogelijke locaties in beeld, al zullen we naar aanleiding van het nieuwe woonbeleid bezien of deze locaties nog passen bij de vraag, bij de kernkwaliteiten van Duiven en bij onze ambities voor de andere beleidsthema's. Op basis van de prognoses zien we al wel aanleiding om een aantal grotere mogelijke locaties te schrappen (zie ook de hoofdstukken 4 en 5). Ook behoort het wegbestemmen van bestaande harde (planologische)

capaciteit tot de mogelijkheden.

Voor de periode na 2020 kunnen we vooralsnog op basis van huidige cijfers concluderen dat er nog een behoefte is aan nieuwe woningen, al dan niet door middel van herstructurering. Wel zal het aantal toe te voegen woningen naar verwachting ongeveer de helft bedragen van het aantal woningen dat in de periode 2010-2020 is / wordt toegevoegd.

Medewerking aan verplaatsing van bedrijven of woningen:

Onze gemeente staat positief tegenover het verlenen van vroegtijdige planologische medewerking op concreet verzoek van de gedupeerden zelf, bij noodzakelijke verplaatsingen van bedrijven en/of woningen als gevolg van het project ViA15. In geval van een concrete, alternatieve locatie, zal de gemeente zich inspannen om tijdig de planologische haalbaarheid en/of de voorwaarden te onderzoeken en zo mogelijk daarna de noodzakelijke procedures starten. Veelal zal bij een verplaatsing ook provinciale medewerking nodig zijn.

3.6.4 Uitvoering

Naam	Omschrijving	Initiatief en Middelen?	Fasering en aandachtspunten
Proces- en beleidsinstrumentarium			
In beeld brengen en monitoren kwaliteit woon- en leefmilieu bestaande voorraad op wijk- en buurniveau	Grootste deel woningen uit zelfde bouwperiode, hebben nu nog een hoge kwaliteit, voorkomen dient te worden dat dit omslaat naar een negatieve kwaliteit, door behoud van aantrekkelijkheid. Hierbij oog voor eventuele noodzaak herstructurering van delen van voorraad die niet passen bij de toekomstig gewenste/ benodigde voorraad.	Gemeente i.s.m. partijen	F1 ⁶ Onderzoek in nauwe samenwerking met corporaties.
Spiegelen woningbouwprogramma met kwalitatieve behoefte	Afnemende behoefte maakt juiste woning op juiste locatie extra noodzakelijk. Ook voor bekende locaties heroverwegen.	Gemeente i.s.m. partijen	F1
Opstellen Woonvisie	Inzicht in kwantitatieve en kwalitatieve opgave en strategie. Dit betreft vooral de bestaande voorraad.	Gemeente	F1
Heroverwegen functieveranderingsbeleid naar wonen buitengebied.	Bij saneren / slopen vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing kunnen (onder ruimtelijke en financiële voorwaarden, zie OKBG) bouw- / gebruiksrechten verkregen worden (herbestemmen als woonfunctie).	Gemeente	F1 Afstemmen met op te stellen Woonvisie
Juridisch instrumentarium			
Aanpasbaarheid woningen	Er is vergunningsvrij al veel mogelijk.	Gemeente	F1 In woonvisie wordt nader in gegaan op de bestaande voorraad en de aanpasbaarheid ervan
Financieel instrumentarium, waaronder (bijdrage aan) realisatie concrete projecten			
	Te ontwikkelen binnen het kader van de Woonvisie 2015		

⁶ F1 staat voor fase 1. Deze fase staat voor de periode 2014-2018. F2 - fase 2 - staat voor de periode 2019-2023 en F3 - fase 3 - voor de periode 2024 en verder.

3.7 Zorg (&RO)

3.7.1 Introductie en aandachtspunten zorg (&RO)

We zijn er ons van bewust dat het beleidsveld wonen in combinatie met zorg sterk in beweging is. Aan het adagium 'langer zelfstandig wonen' wordt via de wet- en regelgeving daadwerkelijk invulling gegeven en ook wij als gemeente zetten ons daarvoor in met de betrokken partijen.

In de periode 2013-2030 zien we dat er nog sprake is van een lichte groei van het aantal huishoudens in onze gemeente. Duiven krijgt te maken met een forse vergrijzing. Het aantal huishoudens tussen 65 en 75 jaar neemt in bijna 20 jaar tijd met 1.100 huishoudens toe (+ 85%) en het aantal 75-plus-huishoudens in diezelfde periode met 550 (+ 47%).

Alleen inwoners met een relatief zware zorgvraag kunnen nog in een intramurale⁷ setting worden opgenomen. Alle andere mensen worden in de eigen woonomgeving verzorgd en begeleid. Zij bewonen (huur of koop) een zelfstandige woonruimte en zij kopen zelf de zorg in bij een zorgaanbieder. In 2014 hebben we onderzoek laten verrichten naar de effecten van het scheiden van wonen en zorg. Er wordt per doelgroep de situatie van nu en in 2030 geschetst. In de woonvisie waarmee we in 2015 aan de slag gaan, zal nader worden ingegaan op de gevolgen hiervan voor de woonagenda, de bestemmingsplannen en de aanspraak op WMO. Hierna gaan we kort in op de diverse onderscheiden doelgroepen in het onderzoek en benoemen waar relevant de daaraan verbonden aandachtspunten en opgaven.

Mensen met mobiliteitsbeperking

Onderzoek laat zien dat het aantal huishoudens met minimaal één gezinslid met een mobiliteitsbeperking in 2013 circa 1.800 bedraagt. Deze groep neemt, vooral als gevolg van de vergrijzing, toe met 470 huishoudens in de komende 20 jaar. Daarvan zal ongeveer de helft gebruik gaan maken van een rollator en circa 25 huishoudens krijgen zware beperkingen en hebben permanent een rolstoel nodig.

Er is nu getalsmatig een gering overschot aan geschikte woningen. Bijna 30% van alle geschikte woningen wordt echter bewoond door jongere huishoudens (tot 55 jaar) die over het algemeen relatief weinig mobiliteitsbeperkingen hebben. In de praktijk is er dus een tekort aan geschikte woningen voor mensen met mobiliteitsbeperkingen, terwijl de vraag dus toeneemt. Op dit moment zijn er geen plannen om het aantal geschikte woningen door nieuwbouw uit te breiden. In de nieuwe woonvisie zullen we nader ingaan op de behoefte en (potentieel) aanbod in de bestaande voorraad en wat er nog voor uitbreidingsvraag ligt. Het potentieel in de bestaande voorraad is vrij groot: 83% van de eengezinswoningen in de koopsector en 18% van de woningen in de huursector.

Mensen met dementie

In onze gemeente wonen ongeveer 280 mensen met dementie (1,1% van de bevolking). Dat aantal neemt de komende 20 jaar met ruim 200 mensen toe (+ 75%; provinciaal 86%). Slechts één op de vijf mensen met dementie woont in een verpleeghuis of kleinschalige woonvorm. De huidige behoefte bedraagt circa 60 (intramurale) verblijfsplaatsen. De behoefte neemt de komende tien jaar toe met

⁷ Intramurale zorg (letterlijk: zorg binnen de muren) is gezondheidszorg die gedurende een onafgebroken verblijf van meer dan 24 uur geboden wordt in een zorginstelling, zoals een ziekenhuis, verpleeghuis, verzorgingshuis of een instelling voor verstandelijk gehandicapten. De geboden zorg kan bestaan uit begeleiding, verzorging en/of behandeling.

bijna 25 plaatsen en in de tien jaar daarna nog eens met hetzelfde aantal. Het aanbod aan intramurale plaatsen voor dementerenden is voldoende voor de huidige berekende lokale vraag. In de toekomstige vraag kan wellicht deels voorzien worden door huidige verzorgingshuisplaatsen in te zetten voor deze doelgroep. Daarnaast is er ruimte voor extra uitbreiding van de intramurale capaciteit voor mensen met dementie binnen de gemeente. Ook hierop zullen we nader ingaan in de nieuwe woonvisie.

Behoefte aan 'woonzorg'/verzorgd wonen (voormalig verzorgingshuis)

'Woonzorg' is het segment op de woningmarkt voor de groep ouderen die vanwege hun lichtere zorgvraag niet meer naar een verzorgingshuis kan. De vraag is wat deze mensen gaan doen. Gaan zij naar het verzorgingshuis om een appartement te huren (als de zorginstelling de strategie gekozen heeft om tot verhuur over te gaan van hun voormalig intramurale vastgoed). Blijven zij in de huidige woning wonen? Sluit een ander vastgoedconcept beter aan bij hun behoeften? Dit zijn aandachtspunten en vraagstukken voor de nieuwe woonvisie. Uit onderzoek blijkt op basis van huidige gegevens dat de behoefte in Loo en Groessen te gering is om een woonzorginitiatief in deze dorpen te realiseren voor de lokale behoefte.

Mensen met een beperking (gehandicaptensector)

De totale intramurale capaciteit in gemeente Duiven in de gehandicaptensector bedraagt 52 plaatsen, terwijl er circa 95 mensen een indicatie hebben voor intramurale AWBZ- zorg in de gehandicaptensector. Blijkbaar hebben meer mensen recht op gehandicaptenzorg met verblijf dan zij nu afnemen in Duiven; zij blijven thuis wonen (extramuraal wonen) of gaan naar een andere gemeente. Als gevolg van de extramuralisering neemt de behoefte aan intramurale plaatsen in de periode tot 2030 af met circa 15 plaatsen. Er zal vooral groei zijn in de vraag naar ambulante begeleiding bij cliënten thuis. In de nieuwe woonvisie zal op de gevolgen nader in gegaan worden.

Mensen met een psychiatrische aandoening (Geestelijke gezondheidszorg)

Het aantal cliënten met een intramurale indicatie voor GGZ- zorg zal in 2030 ongeveer 10 personen lager zijn dan op dit moment als gevolg van extramuralisering. Momenteel is er geen intramurale capaciteit in gemeente Duiven, terwijl er per 1 januari 2013 40 mensen een indicatie voor intramurale AWBZ-zorg hebben. Voor intramuraal verblijf met en zonder behandeling gaat men naar andere gemeenten in de Liemers. De zorginstanties geven wel aan dat er behoefte is om de intramurale capaciteit die nu geclusterd is in een aantal gemeenten meer over de Liemers te spreiden. Dit onderwerp zullen we in de nieuwe woonvisie uitwerken.

Effecten scheiden wonen en zorg

Alleen de zorgorganisaties die in gemeente Duiven zorg bieden aan mensen met een lichtere zorgvraag ervaren de gevolgen van het scheiden van wonen en zorg bij hun zorgvastgoed. Een aantal zorgorganisaties onderzoekt momenteel de mogelijkheden om een aantal intramurale complexen/ woningen te extramuraliseren. Ook dit vormt een onderwerp van de nieuwe woonvisie.

3.7.2 Ambities

Als gemeente Duiven zullen we de hierboven benoemde aandachtspunten per doelgroep nauwlettend monitoren, uitwerken in de nieuwe woonvisie en samen met betrokken partners ervoor zorgdragen dat er een passende oplossing gevonden wordt wanneer er zich problemen voordoen.

Periodiek overleg partners wonen-welzijn-zorg

Wij streven er naar om 2 á 3 maal per jaar gezamenlijk met corporaties, welzijnsorganisaties en zorgorganisaties op beleidsniveau te overleggen. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de Sociale Teams die nu naar aanleiding van de transities worden vormgegeven. Er zit immers een duidelijke wisselwerking tussen wonen en WMO/zorg.

Combinatie van maatregelen voor een betere match vraag en aanbod

Een combinatie van maatregelen is wenselijk om voor meer mensen een passende woonsituatie te creëren. De mogelijkheden via nieuwbouw zijn beperkt en corporaties/ zorgorganisaties hebben geen of beperkte plannen. Het accent zal vooral op de bestaande voorraad moeten komen te liggen.

- Verhuizen naar een geschikte woning
- Geschikter maken huidige woning
- Aandacht voor mantelzorgwoningen

In de op te stellen woonvisie zullen we deze maatregelen verder uitwerken. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat het omzetten van intramurale capaciteit naar extramurale woonvormen gevolgen heeft voor de woonagenda, bestemmingsplannen en de aanspraak op de WMO.

Afweging nieuwe initiatieven

Nieuwe initiatieven voor senioren en mensen met een beperking zullen we beoordelen op basis van onderstaande criteria.

Criteria	Parameters
Markt	Voldoet aan lokale/ gemeentelijke marktvraag (invulling tekort zoals hierboven aangegeven)
	Voldoet aan regionale marktvraag (maatwerk voor specifieke doelgroepen die in gemeente Duiven te beperkt van omvang zijn om in een geclusterde woonvorm zorg aan te bieden. Bijvoorbeeld een woonvorm voor doofblinden, voor mensen met autisme)
Omgeving	Locatie is in wijkservicegebied/ versterkt steunpunten Duiven (zie De Snelbinder)
	De wijk heeft voldoende draagkracht (voorkom een te grote concentratie van mensen die zorg vragen/kwetsbaar zijn)
	Bereikbaarheid winkels en ruimte voor ontmoeting (lopend of met openbaar vervoer)
Herbestemming bestaand vastgoed	Herbestemming van bestaand vastgoed is overwogen
Kwaliteit	Gewone woningen (geen specifiek zorgvastgoed, ruime plattegronden)
	Zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen
	Kleinschalige opzet (circa 24 woningen)
Bestemmingsplan	Past binnen bestemmingsplan
Wmo	Positief effect op aanvragen Wmo
Zekerheden	Zorgleverantie
	Businessplan
Initiatiefnemers	Regionaal werkzame zorgorganisaties en/ of woningcorporaties of particuliere initiatieven

3.7.3 Uitvoering

Naam	Omschrijving	Initiatief en Middelen?	Fasering en aandachtspunten
Proces- en beleidsinstrumentarium			
Vorbereiden op zo lang mogelijk in de wijk wonen en opvangen van mensen met zorgvragen in de wijk.	Goed ondersteuningsaanbod. In beeld brengen van de benodigde hard- en software als gevolg van de veranderingen op het gebied van wonen en zorg.	Gemeente ism partijen	F1, F2
Opzetten en uitvoering geven aan Nota gemeentelijk	Centrale vraag: waar en welzijnsactiviteiten ontmoetingspunten accommoderen?	Gemeente	F1

accommodatiebeleid.			
Juridisch instrumentarium			
Aanpasbaarheid woningen	Er is vergunningsvrij al veel mogelijk	Gemeente	F1
Financieel instrumentarium, waaronder (bijdrage aan) realisatie concrete projecten			
Toesnijden openbare ruimte en toegankelijkheid openbare ruimte gericht op mensen met zorgbehoefte en ouderen in de eigen omgeving.		Gemeente	F1, F2, F3

3.8 Verkeer

3.8.1 Introductie en beleidskader verkeer

Als gemeente Duiven liggen we in het oosten van de Stadsregio Arnhem Nijmegen, een regio waar ongeveer 720.000 mensen wonen, verdeeld over 20 gemeenten en met ongeveer 32.000 bedrijven. De concurrentiekracht van de stadsregio - en dat geldt zeker ook voor Duiven - ligt in de goede bereikbaarheid en de aantrekkelijke leefomgeving. We profiteren van een strategische ligging tussen de Randstad en het Europese achterland.

Duiven wordt ontsloten door de rijksweg A12 en de verbindingswegen richting de gemeente Westervoort (Rijksweg) en de gemeente Zevenaar (N810). Er is veel gaande op het gebied van 'verkeer'. De afgelopen jaren is de hoeveelheid verkeer sterk toegenomen. De druk op leefkwaliteit en veiligheid neemt daardoor alsmaar toe. Daarnaast wordt de A15 via ons grondgebied doorgetrokken vanaf knooppunt Ressen en aangesloten op de A12 tussen Duiven en Zevenaar (zie ook paragraaf 3.11).

3.8.2 Aandachtspunten

De komende jaren spelen er in onze gemeente veel ontwikkelingen rondom infrastructuur. We spelen hierop proactief in als gemeente Duiven, door middel van het opstellen van nieuw beleid en door een standpunt in te nemen ten aanzien van verschillende ontwikkelingen. Door de doortrekking van de A15 van knooppunt Ressen naar de A12 tussen Duiven en Zevenaar zullen de verkeersstromen in Duiven gaan veranderen. Dit vormt een zeer belangrijk aandachtspunt. Het effect op de Duivense verkeersstructuur zal de komende periode onderzocht worden en vervolgens vertaald naar het nieuwe Mobiliteitsplan.

Daarnaast zien we ook een aantal andere ontwikkeling in Duiven die aandacht vragen. Van alle verplaatsingen gerelateerd aan Duiven wordt ruim 40% door automobilisten gemaakt. Het fietsaandeel ligt rond de 20% en het aandeel van het openbaar vervoer op 2%. Het resterende deel maakt verplaatsingen als voetganger, autopassagier, op de motor op de fiets of op een andere wijze. In vergelijking met andere gemeenten van vergelijkbare omvang wordt er in Duiven minder gefietst, en minder gebruik gemaakt van het openbaar vervoer. De auto wordt vooral gebruikt voor verplaatsingen binnen de regio; het openbaar vervoer vooral voor daarbuiten. Toch wordt de auto ook nog veel op de korte afstand gebruikt; en dat terwijl die afstand eigenlijk het domein is van de fiets. Het aandeel van de elektrische auto is groeiende, maar op dit moment is het nog zeer beperkt: 0.2 per 1000 personenauto's op 1 januari 2012 (ECN, 2012).

Rotonde bij Eltensestraat

Daarnaast baart de ontwikkeling van het aantal verkeersdoden en de ernstig verkeersgewonden zorgen. In 2012 is de dalende tendens van het aantal verkeersdoden doorbroken. De komende jaren moet blijken of dit incidenteel is, of dat er sprake is van een trendbreuk. Het aantal ernstige verkeersgewonden vertoont al jaren een stijgende tendens. Ten opzichte van 2000 is er sprake van een stijging met bijna een kwart. Overigens komen beide ontwikkelingen overeen met de landelijke trends.

Belangrijke trend is dat de komende jaren er een verschuiving in de mobiliteitsbehoefte plaatsvindt als gevolg van een aantal maatschappelijke ontwikkelingen. Eén van die ontwikkelingen is de vergrijzing in combinatie met het feit dat ouderen langer zelfstandig en zelfredzaam blijven. Onze Duivense

samenleving vergrijst. Het aandeel 65-plus stijgt fors, wat ook een duidelijke daling van de beroepsbevolking met zich meebrengt. Deze vergrijzing heeft diverse implicaties voor verkeer en vervoer, zoals:

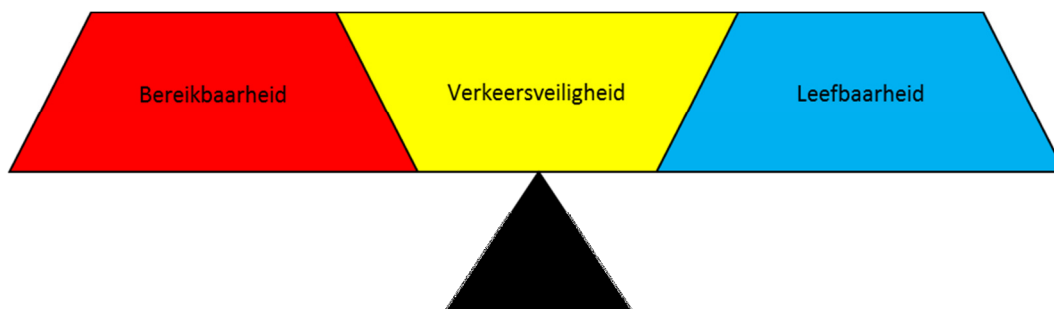
- Behoefte aan bredere voet- en fietspaden, ook geschikt voor mindervaliden en (een hoog aandeel) elektrische fietsen;
- Meer invalidenparkeerplaatsen, met een betere naleving (handhaving);
- Drukkere dalperioden, omdat ouderen zich relatief meer in de daluren verplaatsen. Door een toename van inwoners en banen blijven echter ook de spitsperioden druk;
- Een doelgroepgerichte verkeersveiligheidsopgave, gericht op de groep 65-plus op de (elektrische) fiets, die een steeds groter aandeel in de letselongevallen beslaat.

De vraag is wat dit betekent voor het aantal autoverplaatsingen en wat dit betekent voor ons (en het provinciale en nationale) wegennet. Het Onderzoek Verplaatsingen in Nederland (OVIN) geeft een beeld van de ontwikkelingen in autobezit en autogebruik. Ondanks de ogenschijnlijke toenemende populariteit van de (elektrische) fiets, is de verwachting dat het aantal autoverplaatsingen in absolute zin toeneemt. Dit autoverkeer kent zeker de komende jaren nog een duidelijk spitsprofiel. Als gevolg van een toename van de sociaal-recreatieve verplaatsingen (door ouderen) is ook een toename te verwachten in de daluren en in het weekeinde.

Gezien deze ontwikkelingen zullen we op korte termijn starten met het opstellen van een nieuw Mobiliteitsplan. Het huidige plan, het zogenaamde Duivense Verkeers- en Vervoersplan (oftewel het DVVP) is verouderd en achterhaald. Maatregelen kunnen daardoor moeilijk worden getoetst en beoordeeld op nut en noodzaak noch worden geprioriteerd. De geplande ruimtelijke ontwikkelingen en recente sociaal-economische ontwikkelingen zoals toename van autobezit, vergrijzing en temporisering van de woningmarkt vragen om een actueel verkeers- en vervoersplan.

3.8.3 Ambities

Ons verkeersbeleid is erop gericht om een optimale balans te vinden tussen mobiliteit, leefbaarheid en veiligheid. Alleen op die manier ontstaan duurzame oplossingen. Hierin komen de landelijke en provinciale beleidsuitgangspunten terug: mobiliteit mag (groeien) met een juiste balans van bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid: een betrouwbare bereikbaarheid van deur tot deur.

Bereikbaarheid van een gebied staat vaak op gespannen voet met de leefbaarheid en verkeersveiligheid. Het is onze ambitie om te streven naar het optimale resultaat op ieder van deze drie geformuleerde beleidsdoelen.

Hieronder zijn de drie hoofddoelstellingen opgenomen, met voorbeeldmatig enkele ambities hoe we beogen eraan bij te dragen dat de doelstellingen bereikt worden samen met andere betrokkenen. De opsommingen van ambities zijn niet uitputtend weergegeven. Daarbij geldt dat de bij het ene doel benoemde ambities dragen veelal ook bij aan het bereiken van de andere hoofddoelen.

1. *Het realiseren van een goede bereikbaarheid van de gemeente Duiven, zowel extern, als binnen de gemeente zelf.*

Bijbehorende ambities:

- a) Bijdragen aan een goed vestigingsklimaat voor bedrijven, instellingen en kenniswerkers in Duiven door te zorgen voor een optimale en toekomstvast multimodale bereikbaarheid van belangrijke woon-, onderwijs-, werk- en winkelgebieden evenals een uitstekende multimodale bereikbaarheid van cultureel, maatschappelijke en recreatieve voorzieningen in de omgeving.
- b) Optimaal ontsluiten van Duiven op de nieuwe A15, inclusief het ondervangen van de gevolgen hiervan op het onderliggend wegennet.
- c) Hulpdiensten kunnen overal binnen de gemeente Duiven binnen de wettelijke normtijden bij een incidentlocatie komen.
- d) Optimaliseren verkeerscirculatie en verblijfsklimaat in dorpskernen.

2. *Het verzorgen van een voor alle verkeersdeelnemers verkeersveilig wegennet binnen de gemeente Duiven.*

Bijbehorende ambities:

- a) Stimuleren juist gebruik van het wegennet en gewenst verkeersgedrag. Dit enerzijds bijvoorbeeld door de vormgeving af te stemmen op de wegfunctie weg; anderzijds door verkeerseducatie.
- b) Reduceren van verkeersoverlast, verkeersonveiligheid en onderhoudskosten door landbouwvoertuigen in het buitengebied te stimuleren bepaalde routes te gebruiken.
- c) Voorkomen van zogenaamde black spots door continu aandacht voor locaties waar (letsel)ongevallen zich concentreren en het duurzaam veilig maken van deze locaties.
- d) Creëren van verkeersveilige schoolomgevingen en het verminderen van doorgaand gemotoriseerd verkeer door woonbuurten.

- 3a. *Het bijdragen aan een prettig woonklimaat in de gemeente Duiven door het beperken van de invloeden van het verkeer op geluid en luchtkwaliteit.*

Bijbehorende ambities:

- a) Het verder optimaliseren van het buslijnnet en fietspromotie.
- b) Fietsen aantrekkelijker: verbeteren netwerk, hoogwaardige fietsverbindingen.
- c) Doorontwikkeling recreatieve fietsroutes.
- d) Autoverkeer reduceren door fietspromotie.
- e) Verminderen geluidsoverlast wegverkeer.
- f) Met verkeersmaatregelen bijdragen aan de lokale luchtkwaliteit.

- 3b. *Door het voeren van een parkeerbeleid bijdragen aan de leefbaarheid, bereikbaarheid en waar mogelijk versterken van economische en maatschappelijke functies binnen de gemeente Duiven.*

Bijbehorende ambities:

- a) Accommoderen parkeervraag, zo hoog mogelijke benutting parkeercapaciteit.
- b) Aantrekkelijk parkeerklimaat en een klantvriendelijke parkeerregulering.
- c) Parkeervraag oplossen met minimale overlast voor de openbare ruimte en andere gebruikers van de omgeving van de betreffende ontwikkeling.
- d) Zowel kwantitatief als kwalitatief voldoen aan de vraag naar fietsparkeren.
- e) Bijdragen aan het minimaliseren van fietsendiefstal.

Deze doelen en onderliggende ambities worden in het nieuw op te stellen DVVP verder uitgewerkt in verschillende programma's met projecten.

3.8.4 Uitvoering

Naam	Omschrijving	Initiatief en Middelen?	Fasering en aandachtspunten
Proces- en beleidsinstrumentarium			
Verkeersbeleid	Beleid waarmee ingespeeld wordt op ontwikkelingen in infrastructuur. Betreft ook de herijking van het Mobiliteitsplan in 2015.	Gemeente	F1 ⁸
Analyse effecten, mogelijkheden en standpuntbepaling i.r.t. A15	Analyse ten behoeve van lobby en overleg met ViA15 / RWS in kader planvorming Tracébesluit door Rijk. Inzet gemeente is het borgen dat de aanleg niet leidt tot aantasting waarden, leefbaarheid, kwaliteit milieu en leefomgeving, verkeersoverlast op onderliggende verkeersstructuur, bereikbaarheid en economisch functioneren van (delen van) Duiven.	Gemeente	F1 Op korte termijn in beeld brengen, spectrum verbreden t.o.v. Ambitiedocument uit 2012. Lobby vooraf van groot belang. Gemeente mag niet in beroep gaan tegen OTB. Analyse verder oppakken met gemeenten Zevenaar, Lingewaard, Overbetuwe en provincie.
Participatie in lobby-, overleg- en planvormingstraject rondom A15	Structureel ambtelijke inzet capaciteit. Lokale belangen moeten goed geborgd worden.	Gemeente	F1
Juridisch instrumentarium			
Actualiseren BP n.a.v. Tracébesluit	Mogelijk maken in bestemmingsplan(nen).	Gemeente	F3
Financieel instrumentarium, waaronder (bijdrage aan) realisatie concrete projecten			
Ontsluiting Duiven op A15 en A12	Realisatie door RWS als onderdeel van A15/A12-project.	RWS	F2, F3
Verbeteren hoofdwegenstructuur	Onderzoek en prioritering naar concrete maatregelen i.k.v. actualisatie Mobiliteitsplan.	Gemeente, RWS	F2, F3 Noodzakelijke maatregelen a.g.v. A15 dienen onderdeel te zijn en betaald te worden vanuit Tracébesluit.
Behoud optimale ontsluiting bedrijventerreinen.	Deel kosten verhalen als bovenwijkse voorziening op nieuwe ontwikkelingen op bedrijventerreinen.	Gemeente	F1, F2, F3
Inrichting wegen naar verhouding, functie en gebruik.	Onderdeel hiervan vormt in ieder geval: -instellen 30 km/h-zone van de Rijksweg tussen Pastoriestraat - Ploenstraat; -instellen 30 km/h-zone Burgem. Van Dorth tot Medlerstraat - Eltensestraat; -herontwikkelen kruising Rijksweg Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat door middel van de aanbouw van een rotonde.	Gemeente	F1, F2
Doorontwikkeling OV	- verbeteren overstapmogelijkheden auto-fiets op trein / bus op station en andere OV-knooppunten	Gemeente ism partijen	F2, F3
Meer mensen op fiets	-realiseren hoogwaardige snelfietsroute woon-, werk- en schoollocaties; -verbeteren veiligheid, aantrekkelijkheid en directheid fietsnetwerk.	Gemeente ism partijen	F1, F2, F3

⁸ F1 staat voor fase 1. Deze fase staat voor de periode 2014-2018. F2 - fase 2 - staat voor de periode 2019-2023 en F3 - fase 3 - voor de periode 2024 en verder.

B. INTEGRALE, GEBIEDSGERICHTE THEMA'S

3.9 Binnenstedelijk

3.9.1 Introductie en beleidskader binnenstedelijk

Met binnenstedelijk, bedoelen we het bestaande bebouwd gebied van de drie kernen. In de kernen komen alle thema's aan die in dit hoofdstuk benoemd zijn. In de kernen komt alles samen, net als in het buitengebied. Voor ieder thema geldt dat we verschillende accenten leggen, afgestemd op de aard van een gebied (binnenstedelijk of buitengebied). Deze paragraaf benoemt voor ieder relevant thema voor de kernen, de specifieke accenten en uitgangspunten. In hoofdstuk 5 is dit geconcretiseerd en gebiedsgericht uitgewerkt naar de deelgebieden. Dit leidt ertoe dat er in deze paragraaf elementen benoemd staan, die ook elders benoemd staan. Voor het overzicht (voor de lezer) en de integraliteit is ervoor gekozen om deze dubbelingen te handhaven. De deelparagraaf 'uitvoering' is niet opgenomen, hiervoor wordt verwezen naar de themaparagrafen.

Groen en parken

Duiven

De groeikernstatus met bijbehorende woningbouw heeft het karakter van Duiven sterk beïnvloed. In de oude dorpskern (het centrum en het gebied er omheen) heeft in deze periode een transformatie plaatsgevonden naar nieuwe patronen zoals singels, groen en waterstructuren met fiets- en wandelpaden die de wijken met elkaar verbinden en het karakter bepalen. Duiven heeft zich enige jaren geleden getypeerd als: 'tussen stad en platteland'.

Groen en water zijn nadrukkelijk als kwaliteiten in de wijken aanwezig en vormen een groene structuur. Deze structuur heeft een belangrijke recreatieve waarde (spelen, wandelen, hond uitlaten, vissen) voor de bewoners in de buurten. Open plekken hebben veelal een functie als onderdeel van de groene structuur met een recreatieve en esthetische functie.

Groessen en Loo

De dorps sfeer is nog altijd voelbaar en zichtbaar aanwezig. Groessen en Loo zijn typische plattelandskernen. Ten opzichte van Duiven is er minder aangelegd groen aanwezig. De aanwezigheid van het omringende platteland geeft een groen, open en landelijk gevoel. Tussen de oude linten zijn nog open plekken wat maakt dat de dorpsomgeving met het achterliggende landelijk gebied op veel plaatsen zicht- en 'voelbaar' is. Daarnaast zijn er functionele open plekken in de zin van speelvoorzieningen en hebben sommige open plekken een agrarische functie.

Erfgoed

In het binnenstedelijk gebied zijn cultuurhistorische waarden aanwezig in de vorm van historisch-bouwkundige waarden, oude wegenpatronen en historische dorpskernen. Behoud hiervan (evenals groen en water) is van belang voor de identiteit, bij ontwikkelingen dient hierop voortgeborduurd te worden.

Economie

Op het gebied van detailhandel is Duiven in beweging. Zo wordt momenteel het plan 'Vitaal Centrum Duiven' uitgevoerd, waarbij het cultuurcentrum CCOG wordt verplaatst en het winkelvloeroppervlak met 3.500 m² wordt uitgebreid.

Stedelijk water

Het stedelijk water heeft in de bebouwde kom voornamelijk de vorm van singels of vijverpartijen en is onderling verbonden door duikers.

Verkeer

Duiven is een goed bereikbare kern en dat moet in de toekomst ook zo blijven. Het verkeersbeleid is mede hierop afgestemd.

Wonen

Het thema wonen is een onderwerp dat overal zeer actueel is, ook in Duiven. De kern Duiven is in 1974 door het Rijk als één van de zeventien groeikernen in Nederland aangewezen; daardoor is zeker 80% van de woningen in de kern na 1975 gebouwd. De (woon)wijken in de kern Duiven moeten daarnaast aangemerkt worden als centrumdorps en suburbaan. Ook kwalitatief gezien zijn deze wijken door de inwoners van Duiven goed beoordeeld.

Door de groeikernperiode is Duiven in inwonertal in de jaren '70 en '80 explosief gegroeid. Door de verwachte demografische ontwikkelingen zal Duiven naar alle waarschijnlijkheid te maken krijgen met een lichte krimp van het aantal bewoners. Ook hierdoor zal de woningvraag en -behoefte veranderen.

Zorg & RO

Hierbij vormen vooral de recent ontwikkelde woonservicegebieden in de kern Duiven een aanwinst. Vergrijzing en een veranderende woonbehoefte zijn belangrijke trends.

Welstand

Een aantrekkelijke, goed verzorgde omgeving verhoogt de kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving en de waarde van het onroerend goed. Ook wordt het vestigingsklimaat voor bedrijven positief beïnvloed. De Welstandsnota is opgesteld vanuit de overtuiging dat we zowel als de gemeente alsook de inwoners het belang van een aantrekkelijke gebouwde omgeving kunnen en dienen te behartigen.

3.9.2 Aandachtspunten en ambities

Hoewel de kern Duiven kwalitatief op veel terreinen hoog scoort, zien we een aantal zaken dat extra aandacht vraagt om de hoge kwaliteit te kunnen vasthouden en waar mogelijk te verbeteren.

Groen en parken

Wij zetten in op het behoud en het versterken van de groenstructuur in de drie kernen. Deze doelstelling is nauw verweven met de ontwikkeling én het behoud van de ecologische zones in Duiven, Groessen en Loo. Waar mogelijk gaat deze ecologische ontwikkeling hand in hand met ambities op het gebied van bijvoorbeeld vrijetijdseconomie. Daarnaast dient er aandacht te worden besteed aan het behoud van de groene zones zoals deze nu tussen Duiven en Zevenaar, alsmede tussen Duiven en Westervoort liggen. Dit is essentieel om het behoud van de relatie dorp-landschap in de gemeente te waarborgen, zeker in verband met de komst van de A15 waardoor deze ecologische zone zal verzwakken.

Erfgoed

Duiven wil de uitdaging aangaan om archeologische en cultuurhistorische waarden beleefbaar te maken in toekomstige ontwerpen. Dit "beleefbaar maken" is een extra richtsnoer bij ontwerpen, tegelijk kan dit ook in recreatief/toeristisch opzicht een aanwinst zijn.

Economie

Zo is in de kern Duiven op dit moment het winkel- en horeca-aanbod nog beperkt in omvang. Binnen het kader van het plan Vitaal Centrum Duiven wordt dit aanbod kwalitatief en kwantitatief verbeterd en vergroot.

Stedelijk water

Voor de kern Duiven gelden er op dit moment geen concrete aandachtspunten.

Verkeer

In dit thema is vooral de komst van de doorgetrokken A15 een belangrijk punt van aandacht. Niet alleen in milieutechnische zin, maar ook bijvoorbeeld de verkeersintensiteiten in de kern Duiven, te denken valt aan onder andere aan de Rijksweg. Ook de burgemeester van Dorth tot Medlerstraat blijft een punt van aandacht. Zo bestaat de wens deze straat in te richten als een 30 km-zone en is de kruising met genoemde straat en de Rijksweg een plan dat actueel blijft.

In het Duivense Verkeers- en Vervoersplan (DVVP) staat een uitgebreide beschrijving van deze en andere aandachtspunten.

Wonen

Door demografische veranderingen (van stabilisatie tot een lichte daling van de bevolking en een lichte groei van het aantal huishoudens) komt de eerder, in 2009 geplande uitbreiding van de woningvoorraad, in een ander daglicht te staan. De kwantitatieve behoefte is afgenomen en leidt tot andere keuzes in deze structuurvisie. De regionale woonagenda Liemers is hier mede leidend in. Doordat er minder uitbreidingsbehoefte is, zijn er minder potentiële zoeklocaties nodig. Binnen de lopende woningbouwlocaties is fasering in de perioden 2015-2020 en 2020-2030 nodig. Daarnaast is het zaak om op de kwaliteit van de nieuwbouwwoningen te sturen én de bestaande woningvoorraad op peil te houden. Deze opgaven zullen in de in 2015-2016 op te stellen woonvisie worden uitgewerkt.

3.10 Buitengebied

3.10.1 Introductie en beleidskader buitengebied

Evenals in de kernen komen in het buitengebied alle thema's aan bod die in dit hoofdstuk benoemd zijn, er wordt gewerkt, gewoond, gesport en gerecreëerd. Voor ieder thema zoals hiervoor behandeld, geldt dat we verschillende accenten leggen, afgestemd op de aard van een gebied (binnenstedelijk of buitengebied). Deze paragraaf benoemt voor ieder relevant thema voor het buitengebied, de specifieke accenten en uitgangspunten. In hoofdstuk 5 is dit geconcretiseerd en uitgewerkt naar de deelgebieden. Dit leidt ertoe dat in deze paragraaf soms elementen benoemd zijn, die elders ook staan. Voor het overzicht (voor de lezer) en de integraliteit, is ervoor gekozen om deze dubbelingen te handhaven. In de deelparagraaf 'uitvoering' zijn alleen die elementen opgenomen die specifiek gelden voor het buitengebied, voor de andere uitvoeringsaspecten verwijzen we naar de themaparagrafen.

Het buitengebied is een dynamisch gebied. Van een gebied waar overwegend de werkfunctie naast natuur overheerste, is sprake van een transitie naar een meer 'gemengd' gebied. Recreatie en toerisme worden belangrijker, maar er wordt bijvoorbeeld ook meer gewoond en in vrijkomende agrarische gebouwen vestigen zich ook steeds meer andere werkfuncties, maar ook gebruik voor de zorg is een trend die we steeds meer signaleren.

Het beleidskader voor het buitengebied bestaat uit het bestemmingsplan Buitengebied 2013⁹ en het Ontwikkelingskader Buitengebied Duiven (OKBG)¹⁰. Het bestemmingsplan is conserverend van aard. Het Ontwikkelingskader Buitengebied is ontwikkelingsgericht van aard en is per deelgebied - Duivense Broek, Oeverwallen, Randen van Duiven en de Uiterwaarden - uitgewerkt voor de thema's landschap en natuur, wonen, bedrijvigheid en recreatieve verbindingen. Dit Ontwikkelingskader vormt een belangrijk afwegingskader voor initiatieven die niet passend zijn in het bestemmingsplan.

Kerkpad Groessen

⁹ Het bestemmingsplan Buitengebied is door de gemeenteraad vastgesteld op 28 oktober 2013.

¹⁰ het Ontwikkelingskader Buitengebied Duiven is door de gemeenteraad vastgesteld op 6 februari 2012.

Landschap en natuur

Voor het thema landschap en natuur vormt het Landschapsontwikkelingskader voor ons een belangrijk (uitvoerings-)document. Behoud van de waarden en karakteristiek van natuur en landschap staat centraal. Het vormt een belangrijk sturingsinstrument voor de ruimtelijke kwaliteit van het landschap. Het geeft bijvoorbeeld ook randvoorwaarden voor ontwikkelingen, voor particuliere natuurontwikkeling en ten aanzien van duurzaam beheer en onderhoud.

De ontwikkeling van de A15 zal een grote impact op het buitengebied hebben. Onze inzet is om dit waar mogelijk te voorkomen. In de volgende paragraaf gaan we hierop verder in.

Economie - bedrijvigheid - agrarisch gebruik

Land- en tuinbouw is van oudsher een grote grondgebruiker in onze gemeente. Het gaat hierbij zowel om de landbouw als sociaal-economische functie, als om gebruiker en beheerder van het agrarische cultuurlandschap. Het open kommengebied ten noorden van Duiven en het gebied tussen Duiven en Zevenaar heeft bijna uitsluitend een agrarische functie. Agrarische bedrijven krijgen in dit gebied meer uitbreidingsruimte dan elders in de gemeente. In het oeverwallengebied rond Groessen en Loo is naast akker- en grasland ook tuinbouw aanwezig. Voor actieve glastuinbouwbedrijven is in het bestemmingsplan Buitengebied (beperkte) uitbreidingsruimte toegestaan.

De landelijke tendens van afname van het aantal land- en tuinbouwbedrijven, door de verdergaande schaalvergroting en bedrijfsbeëindiging, is ook bij ons waarneembaar. Reden voor dit laatste vormen in sommige situaties, de steeds strengere (milieu-) regelgeving waaraan agrarische bedrijven dienen te voldoen (t.a.v. stankhinder, ammoniakuitstoot en het reconstructiebeleid). Maar ook door ruimteclaims vanuit stedelijke, infrastructurele, ecologische en landschappelijke functies loopt het areaal landbouwgrond terug. Verbreding van agrarische bedrijfsvoering (ondergeschikte nevenactiviteiten) kan een aanvulling zijn op de bedrijvigheid. Het bestemmingsplan Buitengebied geeft hiervoor voorwaarden en ook het Ontwikkelingskader is hiervoor van belang. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan zorgboerderij, agro-toerisme (kamperen bij de boer, 'bed & breakfast') of verkoop van streekproducten. Deze verbreding is een onderdeel van plattelandsvernieuwing en kan de sociaal-economische basis van de agrarische sector en van het platteland versterken. Onder bepaalde omstandigheden zijn we van mening dat dergelijke nevenactiviteiten ook op beperkte schaal mogelijk zijn bij woningen in het buitengebied.

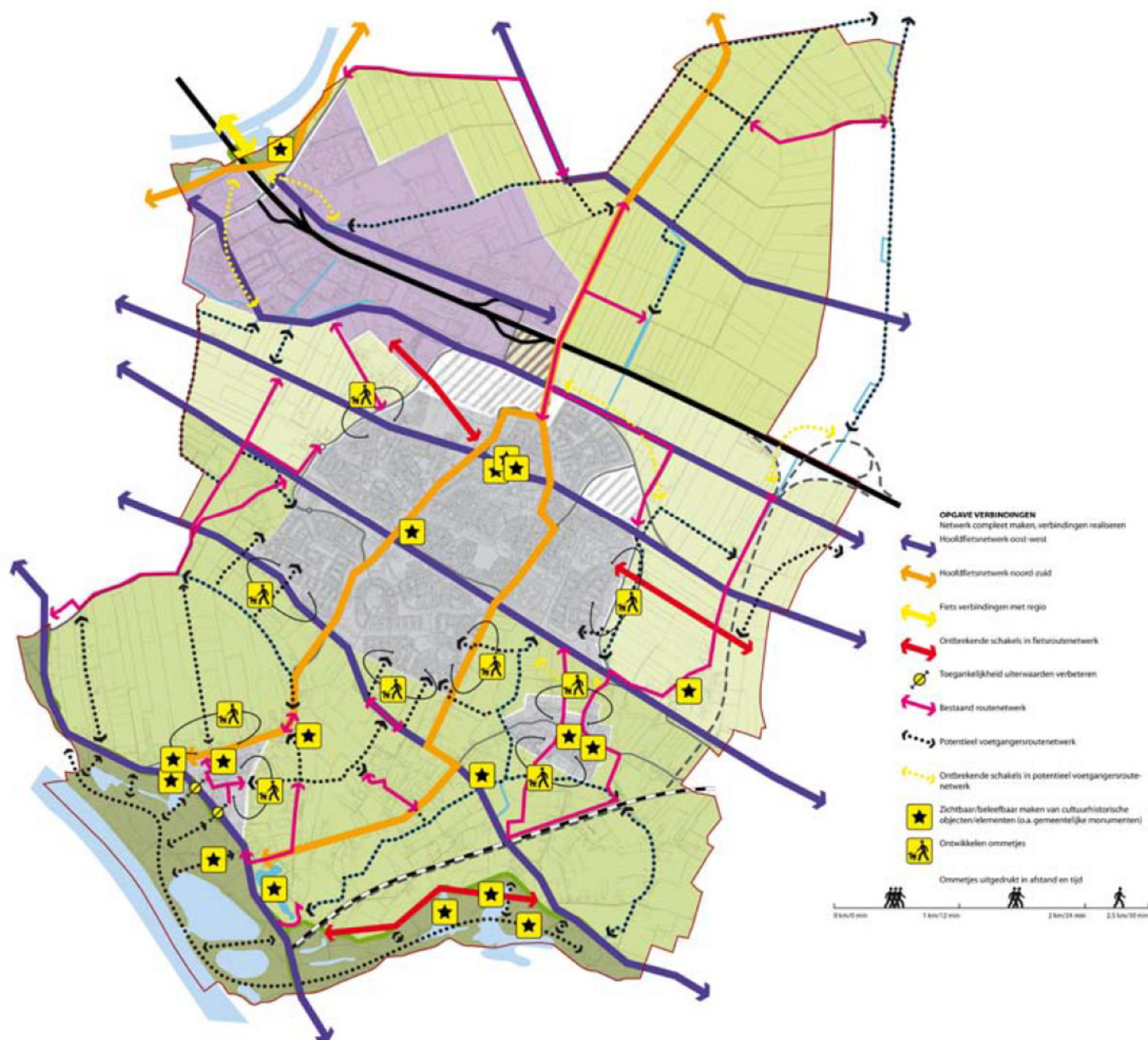
Economie - bedrijvigheid / werken

Naast de agrarische sector bevindt zich ook een aantal niet-agrarische bedrijven in het buitengebied. Deze variëren van opslag-, hoveniers-, grondverzetbedrijven tot ook bedrijfsverzamelgebouwen (voornamelijk gelegen aan de Helhoek) e.d. De bedrijven bieden niet alleen werkgelegenheid, maar ook diensten en producten aan de inwoners van Duiven. De meeste niet-agrarische bedrijven komen vooral voor aan de Helhoek, Lijkweg en Loostraat. Over het algemeen is de bedrijvigheid in het buitengebied andersoortig dan die op de 'echte' bedrijventerreinen. Deze bedrijven zijn vaak - met uitzondering van De Helhoek - als kleinschalige tak naast een landbouwbedrijf ontstaan en in de loop der jaren gegroeid. De beleidslijn voor niet-agrarische bedrijven is dat deze een beperkte uitbreidingsruimte geboden wordt. Mocht de vraag groter zijn, dan is verplaatsing naar één van de bedrijventerreinen een optie. Ook voor deze ontwikkelingen vormt het bestemmingsplan buitengebied in combinatie met het Ontwikkelingskader het afwegingskader.

Economie – vrijetijdseconomie - recreatie

Het buitengebied is bij uitstek een aantrekkelijke plek voor recreatie: natuur, cultuurhistorie, rust en ruimte. Vooral het extensief recreatief medegebruik van de wegen en uiterwaarden speelt hier een grote rol. Dit vinden wij een wenselijke ontwikkeling die verder versterkt zou moeten worden, bijvoorbeeld door het verbeteren van het recreatieve routenetwerk. Vooral in de deelgebieden (zie H5 en de kaart hierna) Randen van Duiven, Oeverwallengebied en Uiterwaarden heeft dit prioriteit, de mogelijkheden om het gebied te beleven worden zo vergroot en er ontstaan ook 'ommetjes' voor de bewoners. Van belang is dat dit niet ten koste gaat van de kwaliteiten van het gebied. Wandel- en

fietsroutes kunnen ondersteund worden door kleinschalige ontwikkelingen, zoals in de vorm van de eerder genoemde ondergeschikte nevenactiviteiten bij landbouwbedrijven.

Figuur 7: Recreatieve verbindingen (OKBG)

Een belangrijk element in de recreatieve (voorzieningen)structuur van het buitengebied is het Horsterpark, met een kinderboerderij, een theepaviljoen en een natuurspeelbos. Het vormt een groengebied (buffer) tussen Duiven en Westervoort en heeft een toeristisch opstappunt (TOP), van waaruit toeristen een aantal fietsroutes kunnen volgen.

Wonen

Naast (agrarische) bedrijfswoningen komen er in het buitengebied verspreid burgerwoningen voor. Deze zijn onder meer gelegen aan de Lijkweg, Schraleweidsestraat, Loostraat en Leuvensestraat. Daarnaast is in het bestemmingsplan Buitengebied 2013 het principe van 'plattelandswoning' verwerkt. De plattelandswoning vloeit voort uit nieuwe wetgeving (2013), waardoor er indien er meerdere bedrijfswoningen bij een agrarisch bedrijf aanwezig zijn, een derde (bijvoorbeeld rustende boer of een ander) in een voormalige agrarische bedrijfswoning kan wonen, zonder dat dit de voorzetting van het bedrijf hindert. Deze 'afgesplitste woning' wordt dan als 'plattelandswoning' aangemerkt en deze blijft binnen het bouwvlak van het agrarisch bedrijf aanwezig. We signaleren dat er in het land stemmen opgaan om dit ook mogelijk te maken voor andersoortige bedrijfswoningen. We houden hierbij als gemeente de ontwikkelingen in het oog.

De vraag naar woningbouw neemt vanwege de demografische veranderingen af, maar daarnaast neemt ook de financiële aantrekkelijkheid en betaalbaarheid van woningbouwontwikkeling af door de ingrepen in de financiering van woningen (beperking rente aftrek, terughoudendheid banken, etc). Bij onze sturing op woningbouwinitiatieven, hanteren we de ladder duurzame verstedelijking, wat betekent dat toekomstige bouwcapaciteit zoveel mogelijk binnen de stedelijke contour (bebouwde kommen) gerealiseerd dient te worden. Dit leidt tot minder woningen in het buitengebied. De nadruk ligt op binnenstedelijke ontwikkelingen en functieveranderingslocaties.

We signaleren dat het functieveranderingsbeleid zoals opgenomen in het Ontwikkelingskader Buitengebied geactualiseerd dient te worden, er is namelijk sprake van een beperkte behoefte terwijl er relatief veel plannen ingediend zijn voor functieverandering. Slopen van agrarische opstallen voor woningen lijkt door de demografische veranderingen niet meer voor alle plekken in het buitengebied een duurzame oplossing. Want als we voort blijven gaan op deze weg, kan dat op de lange termijn leiden tot leegstand in de slechte delen van de voorraad in het buitengebied en naar verwachting ook in Groessen en Loo. In de door de raad vastgestelde notitie "Woningbouwopgave gemeente Duiven 2015-2020 en verder" wordt het aantal functieveranderingen naar wonen tot 2020 beperkt tot het huidige aantal van 16 woningen waarover al eerder een positief principebesluit is genomen. De mogelijkheden voor functieverandering naar wonen werken we nader uit in de nieuwe woonvisie.

Voor de afweging van ontwikkelingsmogelijkheden en de te stellen (financiële) randvoorwaarden daarbij, hanteren we (met uitzondering van functieverandering) het Ontwikkelingskader Buitengebied als kader. Dit heeft ertoe geleid dat het in de voorgaande structuurvisie aangeduide 'zoekgebied buitenplaatsen' en de 'zoeklocaties verdichting bouwlint' nu niet meer gehanteerd worden.

3.10.2 Aandachtspunten

Van groot belang bij ontwikkelingen in het buitengebied vinden we dat er gezocht moet worden naar evenwicht in enerzijds het bieden van ruimte voor de nieuwe functies / nieuwe economische dragers en anderzijds behoud en waar mogelijk versterking van natuur, landschap en milieu en ook het sociaal en economisch functioneren van het buitengebied. In het buitengebied leggen we vanuit het zoeken naar deze balans, in het toestaan van ontwikkelingen vooral accenten bij:

- agrarische bedrijvigheid;
- vergroten van recreatie en toerisme door het stimuleren van het beleid voor functieverandering (zie voor kaders het OntwikkelingsKader BuitenGebied) en de beleidslijn voor nevenactiviteiten (zie het bestemmingsplan Buitengebied 2013) en;
- ontwikkeling van recreatie en toerisme door het zichtbaar maken, bundelen en uitbouwen van vrijetijdseconomie (zoals ook verwoord in het rapport 'Verkenning Vrijetijdseconomie Duiven).
- daarnaast zullen we in de nieuwe woonvisie een kader opnemen voor wonen in het buitengebied (in situatie van het functieverandering).

3.10.3 Ambities

In het Ontwikkelingskader Buitengebied (OKBG) hebben we onze visie op het buitengebied verwoord: "Het leefbaar en vitaal houden van het buitengebied met ruimtelijke/landschappelijke kwaliteit". Ook in de Dorpsvisie Groessen en het Dorpsplan Loo zijn de ambities voor de dorpen en de omringende landschappen verwoord. Voorbeelden van deze ambities zijn:

- Behoud van recreatiegebied De Waay. Dit is een wens van de inwoners van zowel Groessen als Loo. Aandachtspunt hierbij is echter dat de waterkwaliteit van De Waay van onvoldoende kwaliteit is.
- Behoud en versterking van de dorpsranden van de kern Loo, dit wordt door de dorpsbewoners van groot belang geacht.
- Een 'groene' inpassing van de A15 voor Groessen. Groessen wil hiermee "het groenste stukje van de groenste snelweg van Nederland" realiseren.

3.10.4 Uitvoering

Naast het bestaande beleidskader uit het OKBG en het bestemmingsplan Buitengebied 2013, kunnen de ambities en doelstellingen voor het buitengebied worden bereikt door:

- In het algemeen: het beschikbaar stellen van tijd en geld;
- heroverwegen van het functieveranderingsbeleid naar wonen;
- versterken samenhang van thema's (integrale benadering - bijvoorbeeld checklist opstellen voor afweging initiatieven);
- vergroten aandacht landschappelijk en recreatieve kwaliteit van het buitengebied;
- afdracht aan fondsen en LOP-projecten (zie uitvoeringsparagraaf in H6) bij ontwikkelingen;
- opstellen gebieds-/beleidsvisie voor het invloedsgebied van de ontwikkeling van de A15.

3.11 A15-zone

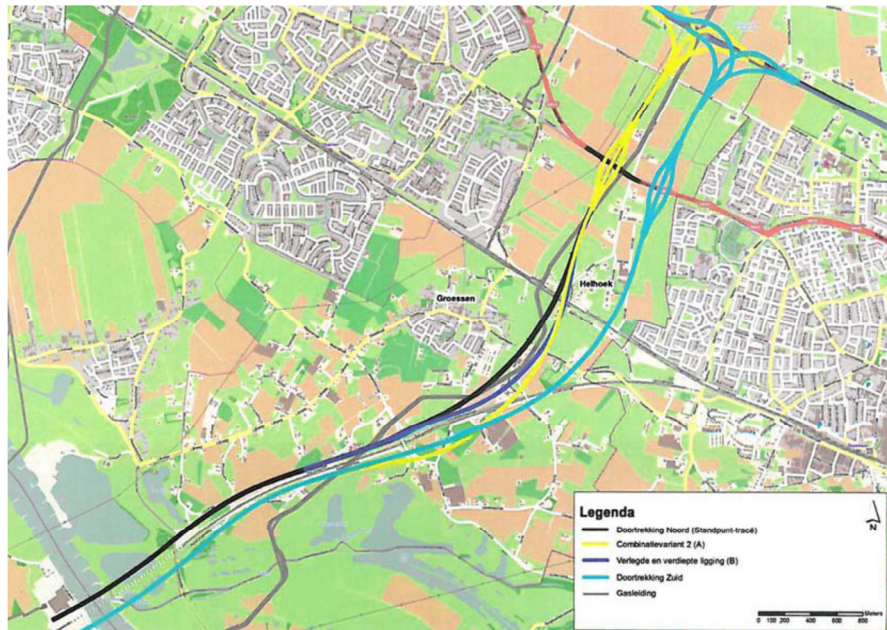
3.11.1 Introductie en beleidskader A15 - zone

Er is al jaren sprake van de aanleg van de A15 en op dit moment is de ontwikkeling rondom de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12 zeer actueel. Op basis van de planstudie "Betere bereikbaarheid door een robuust wegennetwerk in de regio Arnhem – Nijmegen" en de in 2011 doorlopen Trajectnota/MER, heeft op 5 juli 2012 de minister (en de Tweede Kamer) een standpunt uitgesproken over de ligging voor het tracé van de A15. In juli 2013 hebben de minister van Infrastructuur en Milieu, de provincie Gelderland en de stadsregio Arnhem-Nijmegen de bestuursovereenkomst ondertekend voor het project ViA15. Dit project omhelst de doortrekking van de A15 én de verbreding van de A12 tussen Westervoort en knooppunt Oud-Dijk. Met dit standpunt en de bestuursovereenkomst is een nieuwe bestuurlijke realiteit ontstaan en daarmee een nieuwe fase in de voorbereiding om tot daadwerkelijke realisatie van het project ViA15 te komen. Omdat het invloedsgebied van de A15/A12 groot is en een goede inpassing van de A15 van strategisch zwaarwegend belang is voor ons en het ook een integrale, gebiedsgerichte opgave betreft, zetten we dit thema in deze structuurvisie extra in de schijnwerpers door het als een apart thema te benaderen.

Het Standpunttracé

Het standpunttracé houdt in dat de A15 vanaf knooppunt Ressen wordt doorgetrokken naar de A12 met een brug over het Pannerdensch Kanaal (géén tunnel), een ligging ten noorden van de Betuweroute en een halfverdiepte ligging (-3 meter) bij Groessen en tussen Duiven en Zevenaar.

Wat voor ons als gemeente Duiven zeer van belang is, is dat het aangepaste standpunt tevens de politiek-bestuurlijke toezegging van de minister betreft om de A15 met een ruimere bocht op een afstand van minimaal 140 meter van de wijk Diesfeldt in Groessen te leggen (verlegde ligging). In de aanbesteding zal de markt worden uitgedaagd om een geheel verdiepte (-6 meter), in plaats van een halfverdiepte ligging bij Groessen binnen het budget aan te bieden. De minister heeft het vertrouwen uitgesproken dat de markt binnen het beschikbare budget (bij aanbestedingsmeevallers) de A15 nabij Groessen geheel verdiept zal kunnen aanleggen.

Figuur 8: Standpuntracé grondgebied gemeente Duiven (Bron: Ministerie van Infrastructuur & Milieu, 2012)

Het Standpuntracé voor de doortrekking van de A15 is als zwarte lijn weergegeven op bovenstaande kaart (figuur 8). Het aangepaste standpuntracé (de bocht om Groessen) is met donkerblauw aangegeven. Met dit aangepaste standpunt ligt het “kale” tracé (de ligging sec) van de A15 vast. In deze structuurvisie vormt dit tracé nu het actuele kader. Op de kaarten in deze structuurvisie is dit “kale” standpuntracé aangegeven. In de vorige structuurvisie was ons voorkeurstracé aangegeven uit de “Gebiedsvisie A15” (2008), zoals deze enkel ter informatie nog op bovenstaande kaart met lichtblauw is weergegeven. Met het besluit van de minister in 2012 is onze Duivense voorkeurstracé definitief niet meer aan de orde.

Status en planning A15/A12

Het tracé en de ligging van de A15 staat vast. Op 1 juli 2014 is op grond van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro, 4e wijziging), het zogeheten reserveringsgebied voor het project ViA15 in werking getreden. Het gebied is op onderstaande kaart (figuur 9) aangegeven, en volgt het (aangepaste) standpuntracé. Op of nabij deze lijn zijn geen (omgevingsvergunningsplichtige) ontwikkelingen toegestaan die de nieuw aan te leggen rijksinfrastructuur belemmeren.

Figuur 9: Reserveringsgebied project ViA15 (Bron: Ministerie van Infrastructuur & Milieu, 2014)

Op dit moment (januari 2015) wordt door Rijkswaterstaat en het projectbureau ViA15 verder gewerkt aan een Ontwerp Tracé Besluit (OTB). Dit is de eerstvolgende formele, juridisch-planologische stap. Het OTB geeft duidelijkheid over de uitwerking van het tracé en de precieze ligging en inpassing van de weg, evenals de effecten van de weg voor mens en milieu en de daarvoor te treffen maatregelen. De gevolgen voor ons als gemeente Duiven zullen daarin worden verantwoord. Het OTB is dus nog niet zover dat het als actueel kader kan worden meegenomen in deze structuurvisie. Ten aanzien van het tracé en de huidige ligging zal dit naar verwachting ook geen gevolgen hebben. Tijdens inloopavonden voor de bevolking heeft Rijkswaterstaat in februari 2014 de laatste stand van zaken in de uitwerking van het tracé toegelicht.

De planning van Rijkswaterstaat is op dit moment dat naar verwachting het OTB in 2015 in procedure kan worden gebracht, waarna kort daarna de aanbesteding richting de markt van start kan gaan. De planning van Rijkswaterstaat is er vooralsnog op gericht dat in 2017 kan worden gestart met de realisatie van de A15 en de verbreding van de A12, zodat het project in 2019/2021 gereed is.

Voor een uitgebreide weergave van onze gemeentelijke inzet, doel en ambitie in dit traject verwijzen we graag naar paragraaf 5.9. Voor de ontwikkeling van de doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 vormt deze structuurvisie een document, waarin de gemeentelijke ambities en inspanning worden ge(waar)borgd.

3.11.2 Aandachtspunten

Met het opnemen van het standpuntnet biedt deze structuurvisie voor dit moment weer het meest actuele ruimtelijke kader. De A15 is als ontwikkeling immers een belangrijk element in het Ruimtelijk Structuurbeeld zoals dat in hoofdstuk 4 wordt weergegeven. De A15 heeft bovendien een grote impact op de leefomgeving van Duiven, waarover vele inwoners zich grote zorgen maken.

Het project ViA15 en het tracé staan weliswaar niet meer ter discussie. Echter de inpassing van de A15 is op lokaal en regionaal niveau zeker nog een aandachts- en discussiepunt. Voor ons als gemeente Duiven is de opdracht om er alles aan te doen om de meest optimale inpassing voor Duiven te bereiken.

Aandachtspunten ten aanzien van inpassing is het voorkomen of beperken van onevenredige negatieve gevolgen en effecten van het project ViA15. Hierbij gaat het om landschap, natuur en cultuurhistorie, de kwaliteit van de leefomgeving en diverse milieuaspecten en (externe) veiligheid, bereikbaarheid en onderliggend wegennet, het minimaliseren van de barrièrewerking, gevolgen voor woningen en bedrijven op of rond het tracé. Naast beperken van negatieve effecten gaat het ook om het benutten van kansen. Aandachtspunten zijn dan initiatieven op gebied van recreatie, vrijetijdseconomie, landschap, verbetering van fiets en openbaar vervoer die kunnen bijdragen aan een per saldo aanvaardbare ontwikkeling en/of leefomgeving.

Vanuit bovenstaande is het van belang om binnen het project ViA15 concreet de inpassing geagendeerd te krijgen vanuit een bredere benadering van Ruimtelijke Kwaliteit en Leefomgevingskwaliteit van het gebied. In hoofdstuk 5.9 van onze structuurvisie zijn de aandachtspunten voor de A15/A12, als eerste aanzet voor bovenstaande benadering, uitgebreider uiteengezet. De inhoudelijke randvoorwaarden voor Duiven vanuit Ruimtelijke Kwaliteit, zijn zo concreet mogelijk op verschillende niveaus benoemd. Tevens zijn kansen en meekoppelende belangen benoemd. Dit resulteert in een Kansen- en Effectenkaart "Inpassing A15 met Ruimtelijke Kwaliteit". Hiermee vormt deze structuurvisie, op grond van de huidige inzichten, de basis om de randvoorwaarden, belangen en ambities van onze gemeente in te brengen en te borgen richting provincie en Rijkswaterstaat. Het is tevens hiermee een actueel instrument om initiatieven en ontwikkelingen te toetsen en te sturen. Tevens is het onze inzet om samen met alle partijen tot een lokaal en regionaal breed gedragen Ruimtelijk Inpassingsplan of Ruimtelijk Kwaliteitskaart A15/A12 te komen.

3.11.3 Ambities

Wij als gemeente Duiven willen proactief en constructief meedenken en adviseren in het hele proces tot en met de realisatie van het project ViA15, teneinde tot een optimale inpassing te komen. Ten aanzien van deze externe ontwikkeling met een grote impact op de leefomgeving van Duiven hebben wij in relatie tot de vorige paragraaf het volgende doel geformuleerd: *"De doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12 wordt gerealiseerd met een zo goed mogelijk behoud van de leefomgevingskwaliteit van de gemeente Duiven. De tijdelijk en structurele impact op Duiven is tijdens en na de realisatie van het project ViA15 zo beperkt mogelijk gebleven. In het voorbereidings-traject en bij de verdere uitwerking van het standpuntnet worden de gemeentelijke belangen voldoende geborgd in het proces."*

Om ons doel te bereiken is het document “Ambities inpassing A15 Duiven” (oktober 2012) opgesteld. Hiermee is het actuele standpuntracé vergeleken met de eerder door Duiven en Zevenaar opgestelde, en door de stadsregio destijds overgenomen, “Gebiedsvisie A15” (2008) en de daarin beoordeelde gebiedskwaliteiten. In het document zijn vanuit die (landschappelijke én leefomgevings)kwaliteiten de inpassingsopgaven verwoord. Deze opgaven zijn benoemd tot 3 hoofdambities en verschillende aanvullende ambities, evenals een verbeelding van onze visie op de totale landschappelijke inpassing van de directe omgeving van het tracé. Onze ambities en visie (figuur 10) zijn hieronder opgenomen, en op deze wijze derhalve ook in de structuurvisie verankerd. Eerder genoemd hoofdstuk 5.9 is een aanvulling en verdere uitwerking van deze ambities, welke nog steeds onverminderd overeind staan.

Onze algemene ambitie en visie

Het tracé voor de A15 is een autonome lijn met veel impact en een belangrijk element in het Ruimtelijk Structuurbeeld van Duiven. De komst van de A15 zorgt tegelijkertijd ook voor een centrale(re) ligging van Duiven in het stedelijk netwerk Arnhem - Nijmegen. Deze nieuwe oriëntatie biedt kansen of genereert economische spin-off door goede bereikbaarheid en verbetering van het vestigingsklimaat voor bedrijven. Dit geldt met name ten aanzien van de bestaande omvang van het (geplande) bedrijventerreinareaal, de revitalisering of doorontwikkeling daarvan. De spin-off kan ook betrekking hebben op kansen voor vrijetijdseconomie of de werkgelegenheid die deze bedrijventerreinen al bieden.

Ons uitgangspunt in de “Gebiedsvisie A15” in 2008 was het ruimtelijk model ‘koesteren’. Het model gaat uit van bestaande gebiedskwaliteiten en daarom van een ‘groene inkleuring’ en behoud en/of versterking van de agrarische, landschappelijke en recreatieve functies, als leidend principe voor de invulling van het gebied. Behoud en versterking kan eventueel plaatsvinden door kleinschalige en lokale ontwikkelingen en initiatieven passend binnen die visie.

Op het schaalniveau van de gemeente Duiven is het huidige standpuntracé ‘verschoven’ ten opzichte van het ons voorkeurstracé, zoals opgenomen in onze vorige structuurvisie uit 2009. Enkel de verschuiving van deze autonome lijn, leidt niet tot een wezenlijk andere hoofdstructuur of Ruimtelijk Structuurbeeld op het schaalniveau van de totale gemeente. De deelgebiedsvisie “Randen van Duiven” (hoofdstuk 5.8), waar het tracé van de A15 grotendeels ligt, is in essentie ook niet veranderd. Uiteraard heeft de gewijzigde ligging wel gevolgen op niveau van de concrete inpassing in het gebied. Uitgangspunt in deze structuurvisie is de ‘groene inkleuring’ met behoud van omliggende agrarische functies en een mogelijk uitloopgebied tussen Duiven en Zevenaar. In deze structuurvisie (tot 2020) is het niet de ambitie van ons als gemeente Duiven dat de ontwikkeling van de A15 aanleiding is voor een geheel nieuwe visie met een ‘rode inkleuring’.

Ambities uit document “Ambities inpassing A15 Duiven”

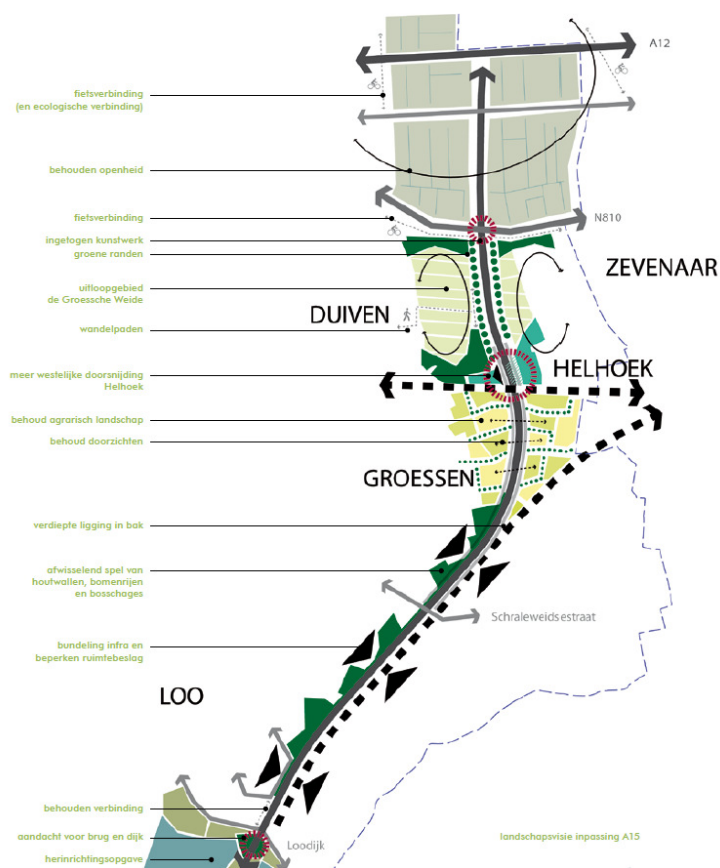
De ambities uit dit document zijn hieronder samenvattend weergegeven. De verbeelding van de ‘landschapsvisie op het tracé en de inpassing van de A15’ uit dit document, is opgenomen in figuur 10.

Drie hoofdambities:

1. Een verlegde én geheel verdiepte ligging (-6 m) van de A15 bij Groessen.
2. De doorsnijding van buurtschap de Helhoek is een specifieke inpassingsopgave. De cultuurhistorische en sociale waarden worden zo goed mogelijk gerespecteerd of anderszins worden mitigerende of compenserende maatregelen getroffen.
3. Het ontwerp van de brug (sober en ingetogen) houdt rekening met behoud van leefomgevingskwaliteit in Loo. Er worden mitigerende of compenserende maatregelen genomen voor de gevolgen van de aanwezigheid van de brug.

De vijf overige inpassingsambities:

1. Behoud vrijliggende Kandiadijk / Loodijk; herinrichting uiterwaarden en behoud of versterking groenblauwe raamwerk.
2. Bundeling en inpassing A15 en Betuweroute; beperken ruimtebeslag en een landschappelijke inpassing die een beeld van een langgerekt lijnelement voorkomt.
3. Visie en inrichting Groessche Weide; behoud landschappelijke kwaliteiten en kansen voor stedelijk uitloopgebied.
4. Aansluiting N810 (Oostsingel); ingetogen kunstwerk (constructie aansluiting), behoud landschappelijk karakter, groene randen, behoud (vrijliggende) fietsverbinding.
5. Aansluiting A12; behoud van openheid, ranke uitvoering met behoud zicht op Veluwemassief, kansen voor fiets- en/of ecologische verbinding onder A12 door.

Figuur 10: Landschapsvisie inpassing standpunttracé A15 Duiven
(Bron: document 'Ambities inpassing A15 Duiven', 2012)

3.11.4 Uitvoering

Het project ViA15 bevindt zich op dit moment in de zogeheten planvoorbereidingsfase om tot een (Ontwerp) Tracé Besluit te komen. Pas daarna kan een start worden gemaakt met de realisatie. De uitgangspunten en randvoorwaarden ten aanzien van de A15 zoals die nu zijn verankerd in deze structuurvisie, vormen de actuele beleidsbasis voor het zo stevig mogelijk borgen van onze gemeentelijke belangen richting de betrokken partijen bij deze langdurige en complexe ontwikkeling. De wijze waarop wij als gemeente Duiven uitvoering geven aan en betrokken zijn bij de planvoorbereidingsfase van het project ViA15, is uitgewerkt in de projectnotitie A15/A12, die op 14 februari 2014 door de gemeenteraad is vastgesteld. De belangrijkste punten hieruit en enkele aanvullingen daarop zijn hieronder benoemd:

- *Een proactieve en constructieve grondhouding van Duiven in deze fase:*
Vanaf 2012 wordt het project ViA15 en het gekozen tracé voor de A15 als bestuurlijke realiteit aanvaard. Deze realiteit is leidend in deze structuurvisie en leidend in deze fase van de ontwikkeling. Onze gemeentelijke betrokkenheid in het proces is proactief en constructief (meedenkend) met als doel om tot een optimale uitwerking en inpassing van de A15 en A12 te

- komen. Hiervoor zal Duiven in het proces, haar stevige bestuurs- en lobbykracht via diverse kanalen, blijven inzetten.
- *De A15/A12 heeft ambtelijk en bestuurlijke prioriteit:*
Het project ViA15 is een ontwikkeling met de grootste impact op onze gehele Duivense leefomgeving. Een professionele en intensieve betrokkenheid en inzet heeft daarom de hoogste prioriteit. Deze prioriteitstelling wordt meegenomen bij de afweging van benodigde middelen en personele inzet.
 - *Meedenken in de uitwerking:*
Het aan tafel zitten bij het ontwerp- en uitwerkingsproces en de diverse werkateliers, waarbij wij ons huiswerk vooraf goed gedaan hebben en zorgen dat we ook inhoudelijk een gelijkwaardige en professionele partner zijn waarvan het belang en de inbreng erkend en meegenomen wordt.
 - *Inzetten en sturen op Ruimtelijk Inpassingsplan of Ruimtelijke Kwaliteitskaart Inpassing A15/A12:*
Wij vinden als gemeente dat er principieel een grote verantwoordelijkheid ligt bij het rijk voor een goede en respectvolle verantwoording van de maatschappelijke gevolgen van het project ViA15 voor de leefomgevingskwaliteit (en milieuaspecten) van het gebied, ten eerste in een (Ontwerp) Tracé Besluit en/of in andere mogelijke, aanvullende (planologische) instrumenten. Daarnaast zetten wij als gemeente, samen met onze partners, in deze fase in op een goede inpassing en uitwerking van het tracé vanuit het brede(re) perspectief van Ruimtelijke Kwaliteit. Dit met als doel om voor het gebied tot een maatschappelijk aanvaardbare en toch ook regionaal gedragen haalbare gebiedsuitwerking rondom de A15/A12 te komen. Wij zien vanuit het principe van 'een goede ruimtelijke ordening' de provincie Gelderland hierbij als een belangrijke partner.
 - *Een goede inpassing als resultaat van alle inzet vooraf:*
Duiven is een belangrijke omgevingspartij, en investeert stevig in haar betrokkenheid, omdat wij vinden dat de maatschappelijke 'winst' van een goede inpassing groot is. Ook vinden wij dat daar tegenover hoort te staan dat die goede inpassing (effecten/gevolgen en maatregelen), ook geagendeerd en erkend wordt en dat deze inpassing en maatregelen vervolgens ook daadwerkelijk, en tijdig, verankerd en vastgelegd worden in aanvullende planologisch instrumenten en/of (bestuurlijke) overeenkomsten en (financiële) afspraken.
 - *Benutten van kansen:*
De gekozen grondhouding biedt mogelijkheden om breder te kijken en om ontwikkelingen, mogelijkheden en betrokken partijen te verbinden en ook buiten de letterlijke kaders van de A15/A12 draagvlak te vinden en te creëren voor (veelal ook relatief kleinere) zaken die een positieve betekenis hebben voor het gebied. De randvoorwaarden en het gewenste toekomstbeeld in deze structuurvisie kan bijdragen in het vinden van deze meerwaarde, en kan zo dienen als inspiratiekader voor initiatieven en ontwikkelingen op alle niveaus. Wij als gemeente Duiven zien deze grondhouding zo beschouwd als investering, en nodigen daarmee andere overheden uit mee te denken in het realiseren van kansen die zich vanuit de samenleving of anderszins aandienen.
 - *Veranderende realiteit:*
Niet alle ambities zullen haalbaar blijken. Ook onze gemeente is zich daarvan bewust. De uitwerking in een Ruimtelijk Inpassingsplan, in het (O)TB of in de aanbesteding richting de markt, kunnen aanleiding geven tot aanpassingen bij een doorlopende actualisatie van deze structuurvisie.
 - *Samenwerking Duiven, Zevenaar, Lingewaard en Overbetuwe:*
De vier grondgebonden gemeenten (Duiven, Zevenaar, Lingewaard en Overbetuwe) delen als belangrijke omgevingspartijen (stakeholders) de benoemde positieve grondhouding. De vier gemeenten trekken daarom samen op en werken samen om tot een zo goed mogelijke agendering en uitwerking van de inpassing te komen. Naast bundeling van krachten, zorgt dit voor continuïteit in deelprocessen en inbreng, en wordt aanwezige expertise gedeeld.
 - *Bewonersoverleg A15:*
Het kunnen mobiliseren van en aanhaken bij belanghebbende organisaties op diverse momenten in het proces, is belangrijk. Voor het project ViA15 heeft de gemeente met meerdere bewonersgroepen een gezamenlijke overlegvorm afgesproken. Aan dit 'Bewonersoverleg A15' nemen deel de dorpsraden Groessen en Loo, vertegenwoordigers van de Helhoek en de Stichting Bewonersoverleg Groessen A15, die de (overige) buurtschappen vertegenwoordigen.
 - *Medewerking aan verplaatsing van bedrijven of woningen:*

Onze gemeente staat positief tegenover het verlenen van vroegtijdige planologische medewerking op concreet verzoek van de gedupeerden zelf, bij noodzakelijke verplaatsingen van bedrijven en/of woningen als gevolg van het project ViA15. In geval van een concrete, alternatieve locatie, zal de gemeente zich inspannen om tijdig de planologische haalbaarheid en/of de voorwaarden te onderzoeken en zo mogelijk daarna de noodzakelijke procedures starten. Veelal zal bij een verplaatsing ook provinciale medewerking nodig zijn.

- *Verleggen van de hoofdtransportleiding Aardgas:*

De bestaande hoofd-aardgastransportleiding (van de Gasunie) ten oosten van Duiven en Groessen, doorkruist het tracé van de A15/A12 en dient derhalve te worden verlegd. Hiervoor is mogelijk, vooruitlopend op het OTB een aparte bestemmingsplanwijziging nodig. Het verleggen van deze leiding en de (eventuele) planologische medewerking die daarvoor nodig is, beschouwd de gemeente Duiven als onderdeel van de uitvoering van het project ViA15. Wij zijn als gemeente niet direct voornemens voortijdig planologische medewerking te verlenen, zolang er onvoldoende duidelijkheid bestaat over het OTB en/of de realisatie en haalbaarheid van de inpassingsambities van Duiven.

REGIE OP KWALITEIT LEEFOMGEVING & RUIMTELIJKE KWALITEIT

3.12 Milieu en duurzaamheid (+ externe veiligheid)

3.12.1 Introductie en beleidskader Milieu en duurzaamheid

Een goed, aantrekkelijk en gezond leefklimaat is van het grootste belang voor een goede woon-, werk- en leefomgeving. Schoon, heel en veilig zien wij hiervoor als belangrijke opgaven. Maar eveneens essentiële randvoorwaarden hiervoor zijn een goede milieukwaliteit en duurzame ontwikkelingen waardoor de toekomstwaarde van een gebied niet wordt aangetast. Wat een goede milieukwaliteit is voor een bepaald gebied of een bepaalde functie, varieert al naar gelang de gevoeligheid van de functies, maar is ook afhankelijk van de kenmerken van het gebied zelf. Als gemeente Duiven hanteren we minimaal de wettelijke kaders op het gebied van milieu en duurzaamheid bij de afweging van initiatieven en uiteraard ook voor ons eigen handelen. Waar wij als gemeente de mogelijkheid hebben tot maatwerk, doen we dat toegesneden op het gebied en de gebruikers. Daarnaast zijn we groot voorstander van beperking onderzoekslasten voor particuliere ontwikkelende partijen. De hoge lasten werken immers remmend op de gebiedsdynamiek. Daarom willen we waar mogelijk voorsorteren op het gedachtengoed van de Laan van de Leefomgeving zoals dat momenteel bij het Ministerie van Infrastructuur & Milieu in ontwikkeling is en onderzoeksgegevens waar mogelijk beschikbaar stellen (zodat daarvan opnieuw gebruik gemaakt kan worden).

In dit hoofdstuk stippen we beknopt de diverse aspecten binnen het thema milieu en duurzaamheid aan. Hierbij benoemen we naast het beleids- en toetsingskader, ook de (gebiedsgerichte) aandachtspunten, de ambities die we als gemeente hebben en wat we daarvoor als gemeente voornemens zijn te gaan doen. Dit hoofdstuk:

- geeft enerzijds aan dat en vooral ook hoe we als gemeente Duiven hard werken aan een hoogwaardig omgevingsklimaat en duurzame ontwikkelingen en
- anderzijds biedt het voor initiatiefnemers een eerste handreiking voor de milieuthema's die bij ruimtelijke ontwikkelingen aan de orde zouden kunnen zijn, ten behoeve waarvan voor het betreffende initiatief onderzoek noodzakelijk zou kunnen zijn ter onderbouwing van een goede ruimtelijke ordening en een goed omgevingsklimaat voor beoogde (nieuwe) functie.

3.12.2 Bodem

3.12.2.1 Introductie en kader

De gemeente Duiven ligt in het oostelijk rivierengebied wat gekenmerkt wordt door kleigronden en zavelgronden. In de loop der jaren is de bodemkwaliteit in de gemeente Duiven door bodemonderzoeken op veel plaatsen in beeld gebracht. De gemiddelde bodemkwaliteit is gekwalificeerd als schoon. Er zijn slechts enkele gevallen van (potentiële) bodemverontreiniging. De bodemkwaliteit is in dat opzicht weinig belemmerend voor de ruimtelijke ontwikkelingen. Als gemeente hebben we een bodemkwaliteitskaart opgesteld met de chemische bodemkwaliteit binnen de gemeente voor de bodemlaag van 0 tot 2 meter minus maaiveld. Op dit moment zijn beperkt nieuwe ontwikkelingen bekend met invloed op de bodemkwaliteit. In de praktijk wordt het thema bodem in ruimtelijke projecten op dit moment veelal op uitvoeringsniveau geregeld. Op gemeentelijk niveau hebben we in het verleden bodembeleid opgesteld, echter dit is deels verouderd.

Op landelijk niveau is het bodembeleid de laatste jaren verschoven van multifunctioneel naar functiegericht saneren. In 2008 is het nieuwe Besluit bodemkwaliteit in werking getreden. Dit Besluit geeft regels voor het toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie op land- en waterbodems. In navolging op dit besluit is in 2011 in samenwerking met omliggende gemeenten (Milieusamenwerking Regio Arnhem) een Nota bodembeheer opgesteld. In deze nota is het hergebruikbeleid voor grond en baggerspecie in dit gebied vastgelegd. Concreet zijn in deze nota de voorwaarden vastgesteld waaronder grond en baggerspecie op of in de landbodem van het gemeentelijk grondgebied mag worden toegepast. Samen met de genoemde bodemkwaliteitskaart, vormt de Nota Bodembeheer een

belangrijk instrument waarmee een duurzaam en verantwoord hergebruiksbeleid van grond en baggerspecie wordt beoogd.

3.12.2.2 Aandachtspunten

Op ons grondgebied zijn enkele gevallen bekend van (potentiële) bodemverontreiniging, zoals daadwerkelijke verontreinigingen, stortplaatsen, AVI-slakken, ondergrondse tanks en bedrijven. Deze zijn vastgelegd in het gemeentelijk bodeminformatiesysteem. Bijzonder aandachtspunt op dit moment vormt de restverontreiniging (pluim) die is achtergebleven na de actieve sanering van de HSF-locatie in Loo (waar inmiddels woningbouw heeft plaatsgevonden). De komende jaren wordt de ontwikkeling van deze pluim gevolgd.

3.12.2.3. Ambities

Als gemeente haken we aan bij de landelijke koers, door onder andere het opstellen van nieuw bodembeleid zodat bekende informatie, standpunten en werkwijzen geactualiseerd en goed vastgelegd worden.

3.12.3 Lucht

3.12.3.1 Introductie en kader

De luchtkwaliteit in de gemeente Duiven is afhankelijk van een aantal factoren. Verkeer, industrie en landbouw zijn in het algemeen de belangrijkste oorzaken voor verslechtering van de luchtkwaliteit. De luchtkwaliteit rondom de wegen wordt gemonitord door het rijk in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Als gemeente leveren we hier jaarlijks input aan in de vorm van verkeersgegevens. Uit het NSL blijkt dat er op dit moment geen knelpunten zijn, en dat er ook in de nabije toekomst geen te verwachten knelpunten zijn op het gebied van luchtkwaliteit.

Recente inzichten tonen aan dat ook de bedrijfsactiviteiten bij diverse grootschalige veehouderijen flinke invloed hebben op de luchtkwaliteit en kunnen leiden tot knelpunten. Dit wordt jaarlijks gemonitord door het rijk in de 'Actualisatie veehouderijen Monitoringstool NSL'. Hieruit blijkt dat er voor onze gemeente geen sprake is van knelpunten.

3.12.3.2 Aandachtspunten

Het blijft belangrijk om als gemeente actief input te leveren aan de verschillende NSL programma's om de luchtkwaliteit in Duiven te monitoren. Op dit moment hebben wij geen knelpunten, en het is belangrijk om dit goed in de gaten te houden.

3.12.2.2 Ambities

Volgens het NSL hebben wij op dit moment geen problemen voor wat betreft de luchtkwaliteit. De ambitie is om te zorgen dat dit zo blijft.

3.12.4 Geluid

3.12.4.1 Introductie en kader

Als gemeente Duiven hebben we ons eigen, integraal gebiedsgericht, gemeentelijk geluidbeleid. Uitgangspunten in het geluidsbeleid zijn: 'stand still', 'step forward' en daar waar mogelijk deregulering. Daarbij worden niet overal dezelfde geluidsniveaus nagestreefd. De gedachte is dat bij iedere gebiedsfunctie een eigen passende geluidskwaliteit hoort. Het geluidsniveau in het drukke centrum van Duiven mag bijvoorbeeld hoger zijn dan in een natuurgebied of stiltegebied.

In ons nieuwe geluidsbeleid geven we verder aan hoe omgegaan moet worden met de thema's hogere grenswaarden, industrielawaai, bouwlawaai en -trillingen, geluid en evenementen, akoestische woningkwaliteit en wettelijke saneringswoningen.

Daarnaast hebben we samen met de provincie Gelderland beleidsregels vastgesteld ten aanzien van zonebeheer geluid/geur op het industrieterrein InnoFase. Doel is:

- het creëren, garanderen en beheren van een acceptabele omgevingskwaliteit voor omwonenden en bezoekers van Nieuwgraaf;
- het verstrekken van milieuvergunningen op adequaat niveau;
- het optimaal verdelen van de milieugebruiksruimte en het faciliteren van bedrijven (wie eerst komt is niet wie eerst maalt).

3.12.4.2 Aandachtspunten

Binnen onze gemeentegrenzen liggen enkele hoofd(spoor)wegen zoals de A12, de Betuweroute en de spoorlijn Arnhem-Zevenaar. In de toekomstige situatie zal ook de doorgetrokken A15 van invloed zijn op de geluidssituatie binnen de gemeentegrenzen. De komende jaren zie we het als de centrale opgave om de geluidskwaliteit met deze ontwikkelingen zo min mogelijk te laten verslechteren.

3.12.4.3 Ambities

Als gemeente zetten we ons in voor een zodanige inpassing van de A15, dat er sprake is van een zo klein mogelijk negatief effect op het woongenot van de inwoners van de gemeente Duiven. In het algemeen streeft de gemeente Duiven kwaliteitsdoelstellingen na met een mix van maatregelen op het gebied van ruimtelijke ordening en verkeer.

3.12.5 Geur

3.12.5.1 Introductie en kader

De voornaamste geurbronnen op ons grondgebied (en de directe omgeving daarvan) zijn in het algemeen de intensieve veehouderij en bedrijven. Daarnaast zijn op bedrijventerrein InnoFase enkele geurrelevante bedrijven gevestigd. Op 1 januari 2007 is de Wet geurhinder en veehouderij in werking getreden. Deze wet is het expliciete toetsingskader voor het thema geur bij veehouderijen. De wet geeft de gemeente de mogelijkheid een gemeentelijke verordening op te stellen waarmee ze kan afwijken van de algemeen geldende norm. Als gemeente Duiven hebben we in 2007 de mogelijkheden van deze wet benut en gebiedsgericht geurbeleid opgesteld.

Een onderdeel van het gebiedsgericht geurbeleid is de inventarisatie van de huidige situatie en mogelijk toekomstige situatie. De inventarisatie is input geweest voor de inmiddels vastgestelde 'gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij Duiven'. Uit de gebiedsvisie blijkt dat er in onze gemeente in de huidige situatie sprake is van een gemiddeld zeer goed leefklimaat, zowel in de bebouwde kom als in het buitengebied. Er is nu nergens in de gemeente sprake van een achtergrondbelasting boven de streefwaarde. Op basis van de gebiedsvisie heeft de Duivense gemeenteraad de 'Verordening geurhinder en veehouderij 2008' vastgesteld. In deze verordening zijn voor enkele gebieden soepelere normen ten aanzien van geur van agrarische bedrijven vastgesteld.

Samen met de provincie Gelderland hebben we de beleidsregel 'Verdeling geluid- en geurruimte bedrijventerrein InnoFase Duiven Gelderland 2008' vastgesteld. Doel is:

- het creëren, garanderen en beheren van een acceptabele omgevingskwaliteit voor omwonenden en bezoekers van Nieuwgraaf;
- het verstrekken van milieuvergunningen op adequaat niveau;
- het optimaal verdelen van de milieugebruiksruimte en het faciliteren van bedrijven (wie het eerst komt is niet wie het eerst maalt).

Wat betreft het aspect geur op InnoFase wordt in de toekomst aansluiting gezocht bij het Gelders Geurbeleid. De cumulatieve beschouwing van geur laten we hiermee los. Ieder bedrijf wordt op zichzelf beoordeeld aan de hand van het in Gelderland gangbare toetsingskader, het Gelders Geurbeleid, opgesteld door de provincie Gelderland. De bedrijven op InnoFase zullen meer ruimte krijgen qua geuremissie, terwijl de totale geurbelasting minimaal toeneemt tot een nog steeds acceptabel niveau.

3.12.5.2 Aandachtspunten

De hiervoor genoemde gebiedsvisie opgesteld voor het gebiedsgericht geurbeleid laat zien, dat indien de veehouderijen uitbreiden tot wat er wettelijk mogelijk is, de achtergrondbelasting op zes locaties in het buitengebied en één locatie in de bebouwde kom zal worden overschreden. Dit vormt een aandachtspunt. Wanneer wordt uitgegaan van dit worstcase-scenario, zal de leefkwaliteit in de toekomst afnemen, vooral in het buitengebied. Dit zal in werkelijkheid echter veel genuanceerder liggen, zo is onze inschatting. We blijven hieraan structureel aandacht besteden in het kader van het gebiedsgerichte geurbeleid.

Verder vormt voor ons een continue aandachtspunt, het beheer en monitoring van de geurzone rond InnoFase.

3.12.5.3 Ambities

De komende jaren zal voor ons de nadruk liggen op gebiedsgericht geurbeleid. Hierin wordt de afstemming van het milieuaspect geur van veehouderijen en de gewenste ruimtelijke inrichting bevorderd. Per gebied maken we een keuze welk beschermingsniveau we onze burgers beogen te bieden en in welke gebieden we de ontwikkeling van de veehouderij ruimte willen geven of juist niet.

Het voordeel van een gebiedsgericht beleid is, dat het ontwikkelingsmogelijkheden geeft in gebieden die bij de wettelijke norm 'op slot' zouden zitten. Een en ander met behoud van een goed leefklimaat. Ontwikkelingen in de woningbouw, recreatie en/of van de veehouderijsector kunnen op die manier onder voorwaarden toch worden gerealiseerd.

Door dit gebiedsgerichte geurbeleid willen we duidelijkheid scheppen voor burgers en exploitanten van recreatievoorzieningen over de te verwachten achtergrondbelasting en bijbehorende geurhinder. Voor veehouders wordt zo duidelijkheid geschapen over de ontwikkelingsmogelijkheden die de geurnormen bieden voor de veehouderij en de condities waaronder. Specifiek hebben we in relatie tot geur voor de agrarische sector de volgende ambities / doelstellingen benoemd:

- nadruk op gebiedsgericht geurbeleid waarin afstemming plaatsvindt van het milieuaspect geur van veehouderijen en de gewenste ruimtelijke inrichting;
- een gemiddeld tenminste goede milieukwaliteit waarbij aan de randen van de woonkernen sprake mag zijn van een redelijk goede milieukwaliteit;
- beperkte ruimte voor de eventuele verplaatsing van agrarische bedrijven naar de noordzijde van de A12 voor zover het gaat om geurruimte.

3.12.6 Klimaat en duurzame energie

3.12.6.1 Introductie en kader

Als gemeente Duiven dragen we op dit moment reeds op diverse vlakken ons steentje bij aan het klimaat. Bijvoorbeeld door de vier windmolens in de Duivense Broek, door te sturen op het gebruik van duurzame restwarmte en door energievisies op te stellen voor woningbouwlocaties. Sinds mei 2008 beschikken we over een Duivens Klimaatbeleidsplan. Hierin hebben we acht thema's benoemd, waarbinnen verschillende activiteiten plaatsvinden.

In mei 2012 heeft onze gemeenteraad het beleidsstandpunt/toetsingskader voor duurzame energie vastgesteld. Hierin zijn voor verschillende gebieden doelstellingen en randvoorwaarden geformuleerd rondom verschillende vormen van duurzame energie. De volgende gebiedstypen hebben we hierbij onderscheiden: woonkernen, buitengebied, rijksinfrastructuur, bedrijventerreinen en InnoFase. Hierbij hebben we aandacht besteed aan de volgende vormen van duurzame energie: wind, zon, WKO (warmte-koude-opslag), Geothermie, vergisting, WKK (warmte-kracht-koppeling), warmteproductie / warmtelevering, elektrische oplaadpunten.

3.12.6.2 Aandachtspunten

Met de vaststelling van het beleidsstandpunt en toetsingskader voor duurzame energie zetten we in op een integrale, gebiedsgerichte aanpak van energie in (her)ontwikkelingen in Duiven. Ieder gebiedstype heeft daarbij zijn eigen aandachtspunten.

Een integrale, gebiedsgerichte aanpak betekent ook dat er dwarsrelaties tussen de aspecten en thema's dienen te worden gelegd. We zien bijvoorbeeld dat het thema klimaat een duidelijke koppeling heeft met het thema water. Dit vormt voor ons een aandachtspunt. Het "werken aan water" staat de laatste jaren bijzonder in het teken van het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering.

3.12.6.3 Ambities

Een bijzonder ambitie is gekoppeld aan het traject "De Groene Kracht". Dit is de regionale visie op de verduurzaming van de energievoorziening in de regio Arnhem-Nijmegen. Hieraan hebben we gewerkt samen met de gemeenten die vallen binnen deze regio, provincie Gelderland, Stadsregio Arnhem Nijmegen, Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) en Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN).

Met "De Groene Kracht" zetten we gezamenlijk in op een versnelde transitie van fossiele naar duurzame energievoorziening. De samenwerkende overheden willen handelen vanuit de belangen van de huidige en toekomstige inwoners met aandacht voor het (leef)milieu, voor welvaart en maatschappelijke winst. Het doel van dit traject voor de lange termijn is, dat de regio energieneutraal is in 2050. De regionale energievraag wordt dan volledig gedekt door regionale productie van duurzame energie. Als na te streven opbouw van de energievraag in 2050 hebben we geformuleerd: Biomassa = circa 13%; Wind = circa 37%; Zon = circa 37%; en Restwarmte = circa 13%. In de tussenperiode hebben we als regiopartijen afgesproken dat we een energiebesparing van 1.5% per jaar realiseren. Als tussenambitie is afgesproken dat in 2020 16% van de regionale energievraag wordt gedekt door regionale productie van duurzame energie.

Voorbeelden van projecten die vallen onder de Groene Kracht: De Groene Hub, Rijden op Groen Gas, Stimuleringsregeling elektrische fiets, Schonere binnenvaart, Beter Benutten Goederenvervoer, Routekaart de Groene Kracht, Duurzaam Bouwen, Collectieve inkoop zonnepanelen, uitvoering subsidie woningisolatie en Future Cities.

Als overheid hebben we een belangrijke voorbeeldfunctie op het vlak van energiebesparing. Daarnaast hebben we een stimulerende en faciliterende rol als overheid en gaan we aan de slag met het vergroten van de bewustwording van het belang van een duurzame energievoorziening.

Doelstelling van ons gemeentelijk beleidsstandpunt duurzame energie is de vermindering van CO₂-uitstoot door het realiseren van duurzame energievoorziening. Het "ja-tenzij" principe is hierin voor ons leidend bij de afweging van nieuwe initiatieven op dit vlak. We zetten in op de beperking van de energievraag, uitbreiden van gebruik van duurzame energiebronnen en het zo efficiënt mogelijk gebruiken van fossiele energiebronnen binnen Duiven. Klimaat dient een vanzelfsprekend onderdeel van de gemeentelijke beleidsformulering, planvorming, interne en externe advisering en van de eigen bedrijfsvoering te worden.

We zetten in ieder geval in op een goede ruimtelijke inpassing van de energieproductie uit zon, wind en biomassa. Dit door slimme combinaties en zorg voor ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast werken we de komende periode samen met betrokken partijen aan een verdere ontwikkeling van de EMT-sector in de regio en een betere benutting van de bestaande energie-infrastructuur.

Of we als gemeente zelf initiërend, of wellicht zelfs uitvoerend zijn of alleen het 'toetsende orgaan' verschilt per situatie en/of initiatief. Dan bepalen we ook of we bijvoorbeeld stimuleringsmaatregelen nemen of subsidies beschikbaar stellen voor investeringen of onderzoek. Ook bepalen we per situatie of we medewerking verlenen aan de aanvraag voor subsidie voor duurzame energie bij anderen instanties.

3.12.7 Externe veiligheid

3.12.7.1 Introductie en kader

Het externe veiligheidsbeleid in Nederland is vastgelegd in het Nationaal milieubeleidsplan 4, in de vorm van waarden en kansen op het overlijden van individuele personen (plaatsgebonden risico) en groepen personen (groepsrisico). Dit beleid is vertaald in wetgeving, zoals het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI). Het externe veiligheidsbeleid is een onderdeel van het integraal veiligheidsbeleid dat pro-actie, preventie, preparatie, repressie en nazorg omvat. Voor ons als gemeente zijn vooral het BEVI, het Besluit Externe Veiligheid Transport (BEVT), het Besluit Externe Veiligheid Buisleidingen (BEVB) en het Registratiebesluit van belang.

Duiven werkt aan een gemeentelijke beleid externe veiligheid. Als eerste stap hebben we een inventarisatie naar de risico's met betrekking tot externe veiligheid verricht, deze laat zien dat:

- alle bedrijven voldoen aan de normen zoals opgenomen in het BEVI;
- de A12, Betuwespoorlijn en spoorlijn Arnhem-Winterswijk voldoen aan het BEVT; en
- de hogedruk aardgastransportleidingen voldoen aan het BEVB;

Om deze situatie zo te behouden ook in de toekomst, hebben we als gemeente een aantal generieke beleidsuitspraken gedaan. Deze uitspraken werken we verder uit in de beleidsvisie externe veiligheid. Dit vormt vervolgens het kader voor het omgaan met externe veiligheidsrisico's.

3.12.7.2 Aandachtspunten

Op en rondom ons grondgebied vindt de komende jaren een aantal grote ontwikkelingen plaats, zoals de doortrekking van de A15, de verbreding van de A12 en de verdere ingebruikname van de Betuweroute. Deze ontwikkelingen zijn van invloed op het weg- en spoorgebruik en daarmee op externe veiligheid. Naar verwachting zijn de komende jaren vooral aandachtspunten verbonden aan de transportsector (weg, spoor en hoge druk aardgastransportleidingen).

3.12.8.3 Ambities

Op het gebied van externe veiligheid is onze ambitie het bieden van een veilige leefomgeving voor de burgers binnen onze gemeente. Verder richten we ons beleid op:

1. Risicobronnen en (beperkt) kwetsbare bestemmingen zoveel mogelijk scheiden.
2. Op bedrijventerreinen wordt een minder streng veiligheidsregime geaccepteerd dan in woonwijken.
3. Bestaande externe veiligheid risico's zijn een gegeven. Waarbij risicovolle bedrijven zich in de toekomst nog wel moeten kunnen ontwikkelen.
4. Op de bedrijventerreinen ten noorden van de A12 (InnoFase en Centerpoort-Noord) geldt dat zich daar in toekomst nieuwe BEVI-inrichtingen mogen vestigen. Op de overige bedrijventerreinen is nieuw vestiging van BEVI-inrichtingen uitgesloten (Centerpoort-Zuid, Centerpoort-Nieuwgraaf, Seingraaf, Graafstaete, 't Holland en De Nieuweling).

3.12.8 Elektromagnetische straling

3.12.8.1 Introductie en kader

Elektromagnetische straling is de voortplanting door de ruimte van elektrische en magnetische oscillaties (trillingen). De bekendste toepassingen van de straling zijn het uitzenden van radio, televisie en het gsm/UMTS-netwerk. Hoogspanningslijnen zenden ook elektromagnetische straling uit. Het effect van deze straling op de mens is momenteel een punt van discussie. (UMTS-)antennes in onze gemeente Duiven zijn voornamelijk op hoogspanningsmasten, zendmasten of op bedrijven geplaatst.

De rijksoverheid heeft een nationaal antennebeleid opgesteld. Het doel van dit beleid is om voldoende ruimte voor antenne-opstelpunten te stimuleren en faciliteren binnen duidelijke kaders van volksgezondheid, leefmilieu en veiligheid. Tevens is ten aanzien van bovengrondse hoogspanningslijnen door de rijksoverheid een beleidsadvies uitgebracht. We hebben dit nationaal

antennebeleid voor de gemeente Duiven vertaald in een beleidsnotitie 'Antennes; over de plaatsing van masten en antennes(-installaties) voor gsm en UMTS in de gemeente'.

Voor wat betreft de hoogspanningslijnen brengen we het advies van de rijksoverheid in Duiven in praktijk. Dit hebben we niet beleidsmatig vertaald. Wel is van de hoogspanningslijn in Duiven de specifieke magneetveldzone berekend zodat daar bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen rekening mee kan worden gehouden.

3.12.8.1 Aandachtspunten

Een aantal ontwikkelingen houden we nauwgezet in de gaten, waaronder:

- internationaal onderzoek naar de schadelijkheid van elektromagnetische straling en magneetvelden. Op basis van deze resultaten zal het nationale beleid indien nodig worden aangepast.
- Afgeronde en nog lopende juridische procedures die leiden tot jurisprudentie over elektromagnetische straling, magneetvelden en plaatsing van antennes en lijnen.

Zo nodig zullen we als gemeente Duiven anticiperen op deze ontwikkelingen door het opstellen van nieuw beleid en het meenemen van de uitkomsten in (ruimtelijke) ontwikkelingen.

3.12.8.3 Ambities

Kortweg zijn onze ambities:

- de gemeente handelt binnen de wetgevende kaders;
- nieuwe ontwikkelingen worden hierbij nauwlettend gevolgd.

3.12.9 Uitvoering

Naam	Omschrijving	Initiatief en Middelen?	Fasering en aandachtspunten
Proces- en beleidsinstrumentarium			
Werken aan integraal gebiedsgericht milieubeleid en implementatie.	Voor geluid, geur en duurzame energie reeds aanwezig, in kader van aanstaande Omgevingswet verbreden naar andere milieuthema's. Koppelen beschermingsniveaus aan specifieke deelgebieden.	Gemeente	F1, F2 ¹¹ T.z.t. verankeren in Omgevingsvisie (actualisatie structuurvisie op termijn)
Beleid externe veiligheid	Afronden in ontwikkeling zijnde Beleidsvisie Externe Veiligheid	Gemeente	F1 Aandacht voor wijzigend transport a.g.v. infrastructurele ontwikkelingen
Monitoren knelpunten en volgen nieuwe (inter)nationale (kennis)ontwikkelingen	Structureel inhoudelijk, onder andere t.a.v. luchtkwaliteit en input voor NSL. Daarnaast algemeen t.a.v. kennisontwikkeling bijv. op gebied elektromagnetische straling en magneetvelden.	Gemeente	F1, F2, F3
Inpassen A15	Door middel van lobby, overleg en in kader planvorming Tracébesluit door Rijk borgen dat inpassing A15 niet leidt tot aantasting woongenot en leefklimaat. Opstellen brede kwaliteitsdoelstellingen als input in lobbytraject.	Gemeente ism partijen	F1 Op korte termijn in beeld, spectrum verbreden t.o.v. Ambitiedocument uit 2012. Lobby vooraf van belang. Gemeente mag niet in beroep gaan tegen OTB
Energievisies	Voortgang opstellen energievisies (woning)bouwlocaties.	Gemeente ism partijen	F1, F2

¹¹ F1 staat voor fase 1. Deze fase staat voor de periode 2014-2018. F2 - fase 2 - staat voor de periode 2019-2023 en F3 - fase 3 - voor de periode 2024 en verder.

Implementatie Duivens Klimaatbeleidsplan en regionale Visie Groene Kracht	Werken aan de activiteiten die binnen de 8 thema's van het Klimaatbeleidsplan benoemd zijn. Daarnaast het goede voorbeeld geven, stimuleren en faciliteren t.b.v. bewustwording duurzame energie.	Gemeente ism partijen	F1, F2, F3
Juridisch instrumentarium			
Mogelijk maken maatregelen / projecten duurzame energie	Zo mogelijk direct bestemmen. Grotere initiatieven faciliteren. Gebiedsgericht beleidskader duurzame energie vormt onderdeel van afwegingskader.	Gemeente	F1
Financieel instrumentarium, waaronder (bijdrage aan) realisatie concrete projecten			
Voorbeeldprojecten en subsidies duurzame energie		gemeente	F1, F2, F3

3.13 Welstand

3.13.1 Introductie en beleidskader welstand

Een aantrekkelijke, goed verzorgde omgeving verhoogt de kwaliteit van de dagelijkse woon-, werk- en leefomgeving en daarmee ook de waarde van het onroerend goed. Het vestigingsklimaat voor bedrijven wordt positief beïnvloed. Om op de ruimtelijke kwaliteit in de vorm van aspecten als vorm, detaillering en materiaalgebruik te kunnen sturen heeft de gemeente Duiven een Welstandsnota opgesteld.

Als gemeente zijn we bij het opstellen van de Welstandsnota ervan uitgegaan dat zowel de gemeente, als ook ondernemers en inwoners belang hechten aan een aantrekkelijke bebouwde omgeving en dit belang ook daadwerkelijk kunnen (en dienen te) behartigen. De verschijningsvorm van een bouwwerk (het 'wel staan') en hoe dat is ingepast in de omgeving, is immers niet alleen een zaak van de eigenaar van het bouwwerk alleen. Elke voorbijganger wordt ermee geconfronteerd, of hij nu wil of niet! Ons welstandsbeleid zoals opgenomen in de nota, is bedoeld om in alle openheid een bijdrage te leveren aan de kwaliteit en aantrekkelijkheid van Duiven. Initiatiefnemers weten daarmee ook waar ze aan toe zijn bij de planvorming voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

3.13.2 Aandachtspunten

Ter voorbereiding van het nieuwe welstandsbeleid hebben we discussies gevoerd over het nut en noodzaak van het welstandstoezicht. Het huidige welstandsbeleid is gericht op het inspelen op de wens van gemeente en burgers ten aanzien van minder en duidelijkere regels. Dit geheel heeft geleid tot gevarieerde welstandstoetsing, welke niet overal even strikt is. Waar de kwaliteit van de openbare ruimte niet in het geding is, is ook welstandsvrij bouwen mogelijk. Het welstandsbeleid is helder over wat waar wel of niet is toegestaan, met efficiënte en duidelijke criteria die recht doen aan onze actuele ruimtelijke ambities. Bovendien maakt dit welstandsbeleid een snel en efficiënt beoordelingsproces mogelijk.

3.13.3 Ambities

In de welstandsnota hebben we het kader voor de ruimtelijke kwaliteit-sturing ten aanzien van bouwwerken neergelegd, gericht op het doel 'het waarborgen van deze ruimtelijke kwaliteit als publiek belang'. Hierbij hebben we een afweging gemaakt in hoeverre burgers vrijheid krijgen om te bouwen en in hoeverre de gemeente regie voert door het stellen van regels. De Welstandsnota geeft:

- een duidelijke verantwoordelijkheid aan de burgers;
- transparante en voor iedereen begrijpelijke criteria;
- rechtszekerheid voor burgers.

3.13.4 Uitvoering

Naam	Omschrijving	Initiatief en Middelen?	Fasering en aandachtspunten
Proces- en beleidsinstrumentarium			
Communicatie en inspiratie samenleving	Eenieder is verantwoordelijk voor kwaliteit en aantrekkelijkheid Duiven.	Gemeente ism partijen	F1, F2, F3 ¹²
Beeldkwaliteitsplannen	Voor grotere nieuwbouw- en herstructureringsprojecten.	Gemeente	F1, F2, F3
Juridisch instrumentarium			
Sturen op ruimtelijke kwaliteit met bestemmingsplannen	Afstemmen bestemmingsplannen op nieuw welstandsbeleid en Ontwikkelingskader Buitengebied. Sturen waar mogelijk en noodzakelijk met bebouwingspercentage, bouwhoogten, kapvormen en toegestane functies.	Gemeente	F1, F2

¹² F1 staat voor fase 1. Deze fase staat voor de periode 2014-2018. F2 - fase 2 - staat voor de periode 2019-2023 en F3 - fase 3 - voor de periode 2024 en verder.

4. RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR

4.1 Bouwstenen

De opzet van deze structuurvisie is gestructureerd opgebouwd. In hoofdstuk 1 hebben we onze algemene doelstellingen van het omgevingsbeleid benoemd. Hoofdstuk 2 bevat vervolgens een beschrijving van de huidige kwaliteiten van Duiven die de basis vormen voor de visie. Hoofdstuk 3 bevat een beknopte beschrijving van onze doelen, aandachtspunten en ambities over de twaalf beleidsthema's, waarbij voortgebouwd wordt op de beide inleidende hoofdstukken. In dit hoofdstuk zetten we weer een stap verder. Samen met de resultaten van de gesprekken die we hebben gevoerd bij het opstellen van de structuurvisie in 2009 en in het kader van deze actualisatie, vormen deze bouwstenen de basis voor het ruimtelijk structuurbeeld: de beoogde ontwikkelingsrichting van onze gemeente op hoofdlijnen. Vraagstukken worden hierin integraal afgewogen in de context van ons totale grondgebied. In het volgende hoofdstuk werken we dit uit voor de acht deelgebieden die we onderscheiden.

De focus richten we in deze visie op de verdere ontwikkeling van de omgevingskwaliteit in den brede. Tegelijkertijd onderscheiden we een aantal specifieke ruimtelijk-programmatische opgaven. Opgaven waarvoor het uitdrukkelijk onze ambitie is deze op een kwalitatief hoogwaardige wijze te benaderen. Onze strategie op hoofdlijnen op dit gebied is onderwerp van dit hoofdstuk. Voor het overzicht wordt bij de beschrijving hiervan in dit hoofdstuk wederom een thematische opzet gehanteerd. Hierbij wordt gestart met die thema's die een (omvattend) nieuwe ruimteclaim met zich mee kunnen brengen en daarmee mogelijk tot een conflict / opgave kunnen leiden: wonen en werken. De elementen 'glastuinbouw' en 'vrijtijdseconomie' worden net als in hoofdstuk 3 betrokken bij het thema werken. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een kaartbeeld van het ruimtelijk structuurbeeld, waarop alle integraal afgewogen keuzen voor de thema's verbeeld zijn.

4.2 Wonen

4.2.1 Programmatische context en opgave wonen

Ons programma op het gebied van wonen is gebaseerd op het WoON 2012, Primos 2012+, Socrates 2013, verhuisbewegingenanalyse en een woningmarktmonitor. Deze onderzoeken hebben geleid tot een regionale en subregionale woonagenda. Daarnaast is er specifiek voor Duiven met gebruikmaking van genoemde gegevens een onderzoek naar de gevolgen van scheiden van wonen en zorg uitgevoerd.

Op basis van deze onderzoeken is het realistisch dat de gemeentelijke prognose uitgaat van een lichte daling van het inwonertal en een lichte stijging van het aantal huishoudens. Het daarop afgestemde woningbouwprogramma 2014-2030 blijft vooralsnog beperkt tot bruto +/- 450 woningen. 2014-2020: 220 woningen en 2021-2030: 230 woningen. Wij zullen regelmatig monitoren of dit woningbouwprogramma nog steeds realistisch is of dat er uitgegaan moet worden van een ander programma. In het licht van de nieuwe werkelijkheid is het voor ons duidelijk dat het alleen sturen op aantallen niet meer realistisch is. Er moet veel meer vanuit kwaliteit gedacht worden (de juiste woning op de juiste plek) en daar past veel meer een flexibel woningbouwprogramma bij in een bepaalde bandbreedte.

Bevolkingskrimp versus huishoudensgroei

Door een licht geboorteoverschot is het aantal inwoners in onze gemeente, ondanks een negatief migratiesaldo, al jaren stabiel. Doordat volgens de prognoses het aantal geboorten de komende jaren blijft afnemen en het aantal sterftegevallen toeneemt, zal dit geboorteoverschot de komende jaren langzaam omslaan in een sterfteoverschot. We zien dat dit samen met een blijvend negatief migratiesaldo zal resulteren in een langzame daling van het aantal inwoners. Het aantal huishoudens blijft licht groeien, door een toename van de 1 en 2 persoonshuishoudens van 55 jaar en ouder. Het

aantal jongeren neemt alleen maar af, net als het aantal huishoudens met kinderen.

Vergrijzing

We zien dat het aandeel huishoudens < 55 jaar in de periode 2014 en 2030 met ongeveer 35% afneemt. Tegelijkertijd neemt aantal huishoudens > 55 jaar met ongeveer 40% toe. Dit heeft gevolgen voor het nog toe te voegen nieuwbouwprogramma.

Kwalitatieve behoefte

De kwalitatieve uitbreidingsbehoefte ligt vooral op het vlak van de huurwoningen onder de liberalisatiegrens en bij koopwoningen in het duurdere segment. Daarnaast wordt er ook een opgave verwacht voor huurwoningen met een huurprijs tussen de liberalisatiegrens en ongeveer € 850,-. Al zal hier nog een koppeling moeten worden gelegd met de bestaande voorraad.

Ruimtelijke consequenties opgaven wonen

Een groot deel van de kwantitatieve opgave wordt de komende jaren al ingevuld op de in ontwikkeling zijnde locaties zoals De Ploen-Zuid, Kloosterkamp, Thuvine, Droo-Zuid, Vitaal Centrum, Welleveld en Westreenen Loo. Deze lopende plannen leiden tot circa 300 nieuwe woningen, terwijl er in de periode 2015-2020 volgens de behoefteramingen nog ruimte is voor de toevoeging van ongeveer 190 woningen. Dit betekent dat er voor een derde van het momenteel reeds harde programma pas na 2020 behoefte is. Dit leidt er ook toe, dat er kwantitatief geen ruimte is voor de toevoeging van nieuw programma voor 2020. Voor de periode 2020-2029 is de behoefte circa 230 woningen. Deze behoefte kan naar verwachting op de reeds bekende locaties in combinatie met enkele nieuwe inbreidingslocaties ruimschoots worden geacommodeerd.

Kwalitatief verwachten we echter, dat er in het reeds harde nieuwbouwprogramma nog het een en ander aangepast moet worden om het beter te laten aansluiten bij de huidige en toekomstige vraag. Met de huidige ruimte die er nog is om de woningvoorraad te laten groeien, zien we het als een belangrijke opgave en kans om met deze toevoegingen de lacunes in de bestaande voorraad (deels) aan te vullen.

Bestaande voorraad

Door de enorme groei van Duiven als gevolg van het groeikernenbeleid is 80% van de woningen in de kern Duiven van na 1975. De woningvoorraad in Duiven bestaat uit relatief veel koopwoningen (65%) en relatief weinig huurwoningen (circa 25% sociale huur en 10% particuliere huur). Het woningaanbod bestaat voor het grootste deel uit eengezinswoningen. Meergezinswoningen komen weinig voor. De wijken worden qua karakter gekenmerkt als centrumdorps en suburbaan. De kwaliteit van veruit de meeste wijken en straten is nu nog goed. Voor de nieuwe woonvisie zien we het als opgave om nader in te zoomen op die bestaande voorraad en daarbij de vraag te stellen welke uitdagingen (o.a. vergrijzing, ontgroening, betaalbaarheidsrisico's) er de komende jaren te verwachten zijn en wat hun effecten op de bestaande voorraad zouden kunnen zijn.

4.2.2 Ruimtelijk structuurbeeld vanuit perspectief wonen

Duiven

Het woningbouwprogramma wordt op verschillende plaatsen geacommodeerd. Grootschalige uitbreidingen passen niet meer bij de nog resterende bescheiden groei van de kwantitatieve woonbehoefte. De ten tijde van de voorgaande structuurvisies nog voorziene planmatige uitbreiding in een groot deel van De Ploen-Noord en de Plakse Weide is niet meer aan de orde. De verwachte behoefte aan nieuw toe te voegen woningen is dusdanig dat de nog noodzakelijke groei van het aantal woningen naar verwachting op reeds bekende locaties en op nieuwe inbreidingslocaties kan worden geacommodeerd. Dit is ook geheel in lijn met de ladder voor duurzame verstedelijking. Voor slechts een klein deel van de Ploen-Noord wordt nog een aanduiding zoeklocatie wonen opgenomen. Het gaat om een zone ten noorden van de Hogeweg en een strook ten oosten van de Broekstraat.

Deze gebiedjes kunnen, indien de kwantitatieve behoefte daarom vraagt, nog worden gebruikt als afronding van de kern.

Groessen

Er is volgens de prognoses (Primos en Socrates) nog zeer beperkt behoefte aan uitbreiding van de bestaande voorraad. Daarom laten we de in de voorgaande structuurvisie opgenomen relatief grote herontwikkeling van het dorpshart in deze structuurvisie los. In de plaats daarvan wordt grenzend aan het Dorpsplein een kleinere zoekzone 'wonen' opgenomen. Ook de in de voorgaande structuurvisie uit 2009 genoemde tweede zoeklocatie wordt geschrapt. Dit is een voormalig agrarische bedrijf dat in de kern van Groessen ligt. Er wordt daar nog wel ruimte gezien om bij sloop van de agrarische opstallen gebruik te maken van de 'ruimte voor ruimte-regeling'.

Loo

De ontwikkeling van de woningbouwlocatie Westreenen zorgt de komende jaren nog voor een behoorlijke uitbreiding van het aantal woningen in Loo. Gelet op de behoefte is er voorlopig geen ruimte nodig voor een verdere uitbreiding van de voorraad. Daarom hebben we besloten om de in de vorige structuurvisie opgenomen zoekzone wonen te laten vervallen. Omdat de op deze locatie aanwezige voormalige glastuinbouwbedrijven in de kern van Loo liggen en woningbouw voor een versterking van het lint zou kunnen zorgen, zien we voor de periode na 2020 een mogelijkheid om bij sloop van de agrarische opstallen gebruik te maken van de 'ruimte voor ruimte-regeling'. Van belang is echter dat de woningbehoefte dan nog steeds onderbouwd moet kunnen worden.

4.3 Werken

4.3.1 Programmatische context en opgave werken

Volgens de afgesproken programmering met de Stadsregio worden momenteel en de komende jaren de locaties InnoFase, Seingraaf, Graafstaete en De Nieuweling uitgegeven. Dit is onderdeel van bestaand beleid.

Ten aanzien van de zoeklocatie van 15 hectare ten noorden van Centerpoort-Noord hebben we in regionaal verband afgesproken om deze niet te ontwikkelen vóór 2020. Van deze 15 hectare is 3,3 hectare bestemd voor de aanleg van een beveiligd parkeerterrein voor vrachtwagens. Of de resterende 11,7 hectare zal worden ontwikkeld, is afhankelijk van de behoefte te zijner tijd. Ditzelfde geldt voor een eventuele uitbreiding/afronding van Graafstaete. Hiervoor worden op dit moment (december 2014) geen plannen ontwikkeld.

Kwantitatief ligt er daarmee in ieder geval tot 2020 - en zoals het er nu uitziet ook voor de jaren daarna - voldoende ruimte om te voldoen aan de verwachte vraag. Dit wil echter niet zeggen dat er in de praktijk op dit moment geen (programmatische) opgaven zijn:

- Er is nog altijd vraag vanuit innovatieve en duurzame bedrijvigheid, die gefaciliteerd kan worden op en rondom InnoFase. Ruimtelijk-economisch en ecologisch is het zaak hier oog voor te houden. De ruimtelijke hoofdstructuur én de deelgebiedsvisie bedrijventerreinen voorzien hier overigens in, met de aanduiding 'Groene Economie';
- We constateren dat de lokale behoefte voorlopig nog goed kan worden opgevangen op Graafstaete en De Nieuweling. Een beperkte afronding van Graafstaete is op termijn denkbaar, wanneer de recessie achter de rug is. Het is wenselijk om voor lokale bedrijven uitbreidingsruimte beschikbaar te hebben.

Intensivering ruimtegebruik

Op de bestaande bedrijventerreinen kijken we zorgvuldig naar de mogelijkheden voor intensiever ruimtegebruik. Op Centerpoort-Nieuwgraaf zijn we hiermee gestart met de betrokken partijen. We hebben hiervoor van de provincie (middels tussenkomst van de Stadsregio) subsidiemiddelen ontvangen. Intensivering ruimtegebruik is bij uitstek een uitwerking van de ladder voor duurzame

verstedelijking (voorheen SER-ladder). Binnen dat kader is het een voorwaarde dat voordat nieuw mag worden gebouwd, eerst moet worden gekeken of op de locatie zelf aan de wensen van bedrijven kan worden meegewerkt dan wel elders op het bedrijventerrein (of kijkend naar andere leegstaande panden in de gemeente).

Leegstand en parkmanagement op Centerpoort-Noord

Op Centerpoort-Noord wordt middels de werkgroep Centerpoort-Noord, een samenwerkingsverband tussen het bedrijfsleven en de gemeente, de leegstand aangepakt en vorm gegeven aan parkmanagement op dit bedrijventerrein.

Kwalitatieve opgave

De kwalitatieve opgave voor de komende jaren betreft in de eerste plaats het op peil houden van de bestaande kwaliteiten. Daarnaast is het voorkomen en waar nodig oplossen van leegstand een speerpunt van beleid. De derde peiler is het (verder) vormgeven van parkmanagement op met name de bedrijventerreinen Centerpoort-Nieuwgraaf en Centerpoort-Noord.

Glastuinbouwclusters

In het kader van de voorgaande versie van de structuurvisie in 2009, hebben we nagedacht over de ontwikkeling van een glastuinbouwcluster in het oeverwallengebied. Hierbij was de gedachte om mogelijkheden te bieden aan bestaande glastuinbouwbedrijven om te komen tot schaalvergroting en samenwerking. Uit recent onderzoek door de tuinbouwsector is echter gebleken dat het ontwikkelen van een dergelijk concept niet haalbaar is. Daarmee is het draagvlak voor een dergelijk cluster komen te vervallen en hebben we besloten dit geen onderdeel meer te laten zijn van ons ruimtelijk structuurbeeld (en daarmee van de door ons beoogde ruimtelijke ontwikkelingsrichting). Dit sluit bovendien ook veel beter aan op de kernkwaliteiten van het oeverwallengebied.

Vrijtijdseconomie

Voor de gehele gemeente zien we een opgave voor en zetten we in op het verhogen van de mogelijkheden (en voorzieningen) voor recreatief medegebruik.

4.3.2 Ruimtelijk structuurbeeld vanuit perspectief werken

Logisch voortvloeisel uit voorgaande schets van de programmatische opgave is, dat er naast de uitgifte van InnoFase, Seingraaf, Graafstaete en De Nieuweling er - zeker op korte termijn - geen uitbreiding van bedrijventerreinen plaatsvindt. Het zoekgebied handhaven we in ons ruimtelijk structuurbeeld aan de noordzijde van Centerpoort-Noord. Om invulling te kunnen geven aan de hiervoor gesignaleerde opgave in de dagelijkse praktijk, hebben we het gebied ten noorden van de Engsestraat, aansluitend op Graafstaete, aangewezen als zoekgebied bedrijventerrein en is tevens een gebied ten oosten van de Noordsingel aangewezen als reservelocatie¹³. Tot slot is ten oosten van InnoFase een aanduiding opgenomen voor de mogelijke ontwikkeling van 'groene economie'.

Vrijtijdseconomie

Voor het totale grondgebied zetten we in op het verhogen van het recreatief medegebruik. Daarvoor is het zowel wenselijk en noodzakelijk om de toegankelijkheid van het buitengebied te verbeteren vanuit de kernen, als ook het ontwikkelen van meer doorgaande routes. Daarbij kan worden gedacht aan het realiseren van paden langs watergangen (schouwstroken), het ontwikkelen van struinpaden in de uiterwaarden en door het Looveld als ook het herstellen van oude kerkepaden. Als gemeente Duiven staan we niet alleen voor deze opgave. We zien een belangrijke rol op het gebied van realisatie voor particuliere initiatiefnemers, grondeigenaren en recreatieondernemers in het gebied.

De gronden begrenst door de zuidzijde van De Eng, de Westsingel en de Rijksweg zijn op het ruimtelijk structuurbeeld aangeduid met toeristisch/recreatief gebruik. De sportvelden in het Horsterpark als sport/recreatief gebruik.

¹³ Deze locatie was reeds opgenomen in het Structuurplan uit 1999 en de visie wonen en werken uit 2003.

4.4 Infrastructuur

4.4.1 Programmatische context en opgave infrastructuur

A15

Het meest actuele onderwerp rondom het thema infrastructuur is het doortrekken van de snelweg A15 (en het in combinatie daarmee verbreden van de A12). In paragraaf 3.11 staat de stand van zaken beschreven. Het tracé voor de A15 en de verbreding van de A12 wordt door Duiven als bestuurlijke realiteit aanvaard. Het standpuntracé, de gewijzigde ligging ten opzichte van het gemeentelijk voorkeustracé in de vorige structuurvisie, leidt niet tot een andere hoofdstructuur en een andere visie op het gebied. Uitgangspunt voor het gebied rondom de A15 blijft behoud van agrarische, recreatieve en landschappelijke functies en daarmee een 'groene inkleuring'. Paragraaf 5.9 beschrijft de gemeentelijke inhoudelijke doelstellingen en ambities voor het gehele gebied dat in de invloedssfeer ligt van dit ingrijpende project.

Projectbureau ViA15 (Rijkswaterstaat) werkt het tracé voor de A15 uit. Samen met de gemeenten Zevenaar, Lingewaard, Overbetuwe en de provincie, werken we aan een Ruimtelijk KwaliteitsKader, van waaruit ingrediënten voorgesteld worden die direct meegenomen kunnen worden in het Landschapsplan ten behoeve van het OTB. Bij dit RKK vertrekken we eveneens vanuit het standpuntracé.

Hoogwaardig Openbaar Vervoer en fietsroutenetwerk

Een ander punt waar een ruimtelijke opgave ligt, is waar mogelijk en (financieel) haalbaar een optimalisering en kwaliteitsversterking van het fietsroutenetwerk en het openbaar vervoer binnen de gemeente Duiven.

Wegenstructuur in Duiven

Als gevolg van het doortrekken van de A15 en de gewijzigde aansluitingenstructuur, ontstaat er een opgave voor de hoofdwegenstructuur in Duiven voor de komende jaren. In het kader van het Duivens Verkeers- en Vervoerplan (kortweg DVVP) zullen we dit analyseren en waar mogelijk tot oplossingsvoorstellen komen. Ook in het kader van het Ruimtelijke KwaliteitsKader voor het invloedsgedebiet van de A15 kijken we hiernaar. Maar ook algemene trends hebben invloed op de belasting en wenselijke dimensionering van onze wegenstructuur en het gebruik van de verschillende vervoermiddelen. Het gaat dan bijvoorbeeld om trends als vergrijzing, toenemend aantal mindervaliden in het 'gewone' dagelijkse verkeer, toenemende auto(verplaatsingen) en meer elektrische auto's. Dit nemen we allemaal mee in het op te stellen DVVP.

Riolering

Riolering is onderdeel van de infrastructuur. In paragraaf 3.4 is bij de beschrijving van het 'verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan' op hoofdlijnen de opgave benoemd. Er spelen rondom dit thema geen opgave / projecten die relevant zijn op het gemeentebrede niveau van de structuurvisie.

4.4.2 Ruimtelijk structuurbeeld vanuit perspectief infrastructuur

A15

Als gemeente zetten we ons actief in om mee te denken en te adviseren in het hele proces tot en met de aanleg van de A15. Samen met de twee eerder genoemde gemeenten en de provincie werken we aan een inhoudelijke uitwerking van onze ambities en de opgaven die we zien. Dit leidt niet tot nieuwe wensenlijstjes, maar tot concrete voorstellen. Het standpuntracé vormt het vertrekpunt, in combinatie met het inhoudelijke vertrekpunt 'koesteren en herstellen' voor het gebied dat doorsneden wordt door de A15. De agrarische en landschappelijke functies in de brede A15-zone moeten gehandhaafd worden. Tevens worden de gevolgen voor het onderliggend wegennet van de gemeente Duiven

bekeken. Belangrijk aandachtspunt in dat kader is bijvoorbeeld de aansluiting op de N810 (Oostsingel – Arnhemseweg).

Hoogwaardig Openbaar Vervoer en fietsroutenetwerk

We zien kansen voor fiets- en Hoogwaardig Openbaar Vervoer-verbindingen. In de Stadsregio Arnhem Nijmegen, waarvan wij onderdeel uitmaken, wordt een HOV-netwerk gerealiseerd. Het betreft snelle(re), maar ook comfortabele(re) regionale bus- en treinverbindingen. Daarnaast wordt een fietsverbinding aangelegd tussen Zevenaar en Arnhem: de 'snelfietsroute' (een snelle fietsverbinding tussen Zevenaar en Arnhem, maar ook naar Nijmegen). Deze verbinding is naar verwachting in 2015 gereed.

Infrastructuur in Duiven

De hoofdwegenstructuur in Duiven wordt de komende jaren zwaar beïnvloed door de komst van de A15. In de actualisatie van het DVVP zullen de uitkomsten/effecten staan van de doortrekking van de A15 op de (hoofd-)wegenstructuur van Duiven.

Figuur 11: Indicatie ligging standpunttracé A15 in gemeente Duiven (Bron: document 'Ambities inpassing A15 Duiven')

4.5 Landschap en cultuurhistorie

4.5.1 Programmatische context en opgave landschap en cultuurhistorie

We hebben een stevige ambitie rondom behoud en versterking / doorontwikkeling van bestaande kwaliteiten en kernwaarden. Hieraan werken we samen met grondeigenaren en belangrijke ontwikkelingen / investeringen dienen plaats te vinden gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en recreatie. Voor het buitengebied vormt het Ontwikkelingskader Buitengebied hiervoor de basis.

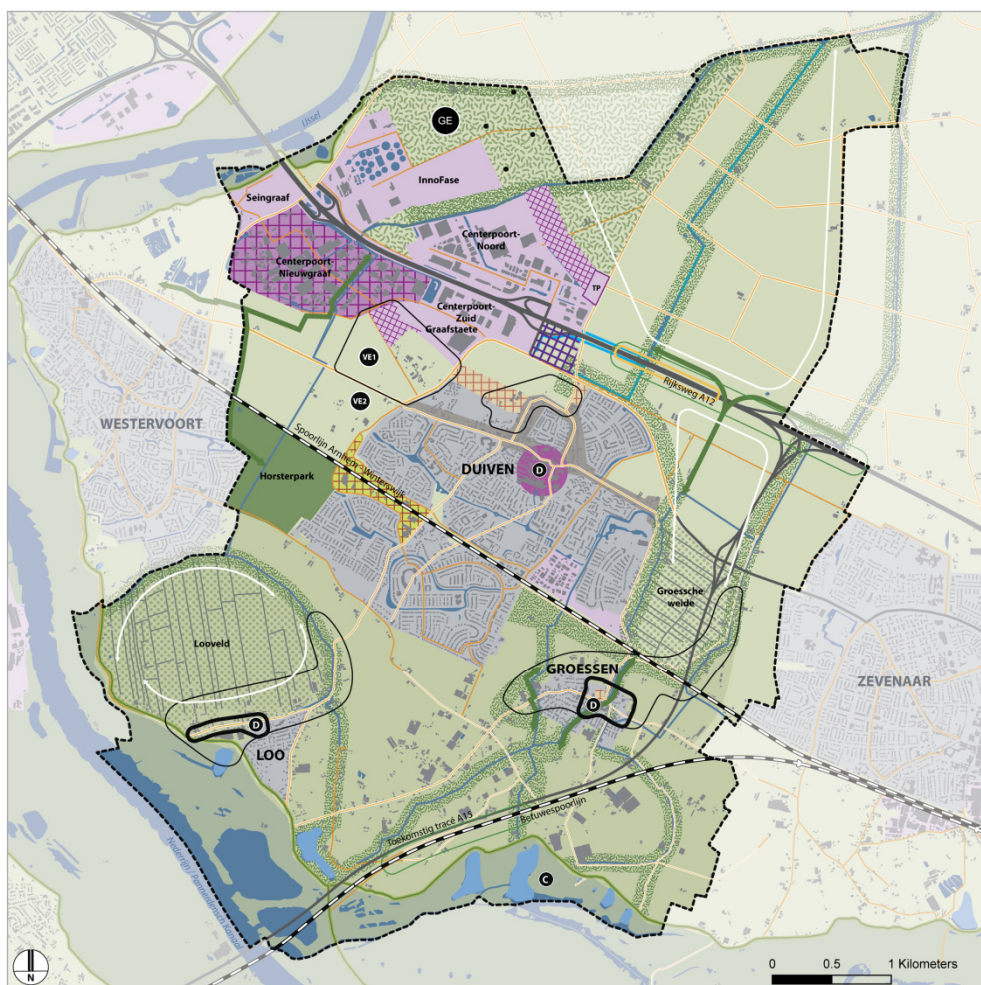
4.5.2 Ruimtelijk structuurbeeld vanuit perspectief landschap/cultuurhistorie

Het ruimtelijk structuurbeeld geeft op hoofdlijnen aan in welke gebieden we vooral inzetten op behoud en versterking van waarden en kernkwaliteiten. Van belang is bijvoorbeeld het behoud en respecteren van de openheid van het kommengebied door middel van de landschapspanorama's (het Duivense Broek) en de aanwijzing van het Looveld en de Groessche Weide als waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische gebieden. Daarnaast beogen we in vier gebieden de relatie tussen dorp en landschap te behouden en te versterken. Maatregelen hiervoor (landschappelijke investeringen) dienen gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkelingen plaats te vinden. Zowel in Groessen als in Loo ligt een cultuurhistorisch waardevol kerngebied. Dit is een waardevol ensemble van bebouwing, (open) ruimte en beplanting, waarvoor bij de ontwikkelingen rondom de A15 de grootste zorgvuldigheid betracht dient te worden.

Daarnaast geeft het ruimtelijk structuurbeeld weer, langs welke watergangen we in ieder geval streven naar een natuurlijke inrichting. Daarbij kijken we in het verlengde van het Landschapsontwikkelingsplan en het Ontwikkelingskader Buitengebied ook of de beleefbaarheid kan worden vergroot door middel van de realisatie van struinpaden. Ook bij deze ontwikkelingen hebben we als gemeente geen centrale rol in de realisatie. Het waterschap is hierbij bijvoorbeeld ook van belang.

4.6 Het Ruimtelijk Structuurbeeld verbeeld

Op het kaartbeeld hierna (figuur 12), zijn alle in dit hoofdstuk opgenomen (integraal afgewogen) keuzen verbeeld. Deze kaart toont op hoofdlijnen de door ons als gemeentebestuur beoogde, wenselijke ontwikkelingsrichting van de gemeente Duiven. In het volgende hoofdstuk wordt ingezoomd op de te onderscheiden deelgebieden. In de bijlagen is de kaart in een groter formaat opgenomen.

VISIE

BESTAAND

- Bedrijventerrein
- Bebouwd gebied
- Horsterpark / natuurpark
- Water (Groenblauw raamwerk)
- A12
- Spoor
- Bandijk
- Lokale weg
- Gemeentegrens
- Windmolen

BEHOUDEN / VERSTERKEN

- Waardevolle relatie dorp - landschap
- Waardevol cultuurhistorisch kerngebied
- Historische weg
- Wiel
- Hoofdafwatering
- Cultuurhistorisch waardevol landschap
- Agrarisch, oeverwallengebied
- Agrarisch, open kom
- Landschapspanorama, doorzicht
- Historisch lint
- Vitaal centrum
- Spoorzone
- Dorpshart
- Vrijtijdseconomie: sport / recreatief

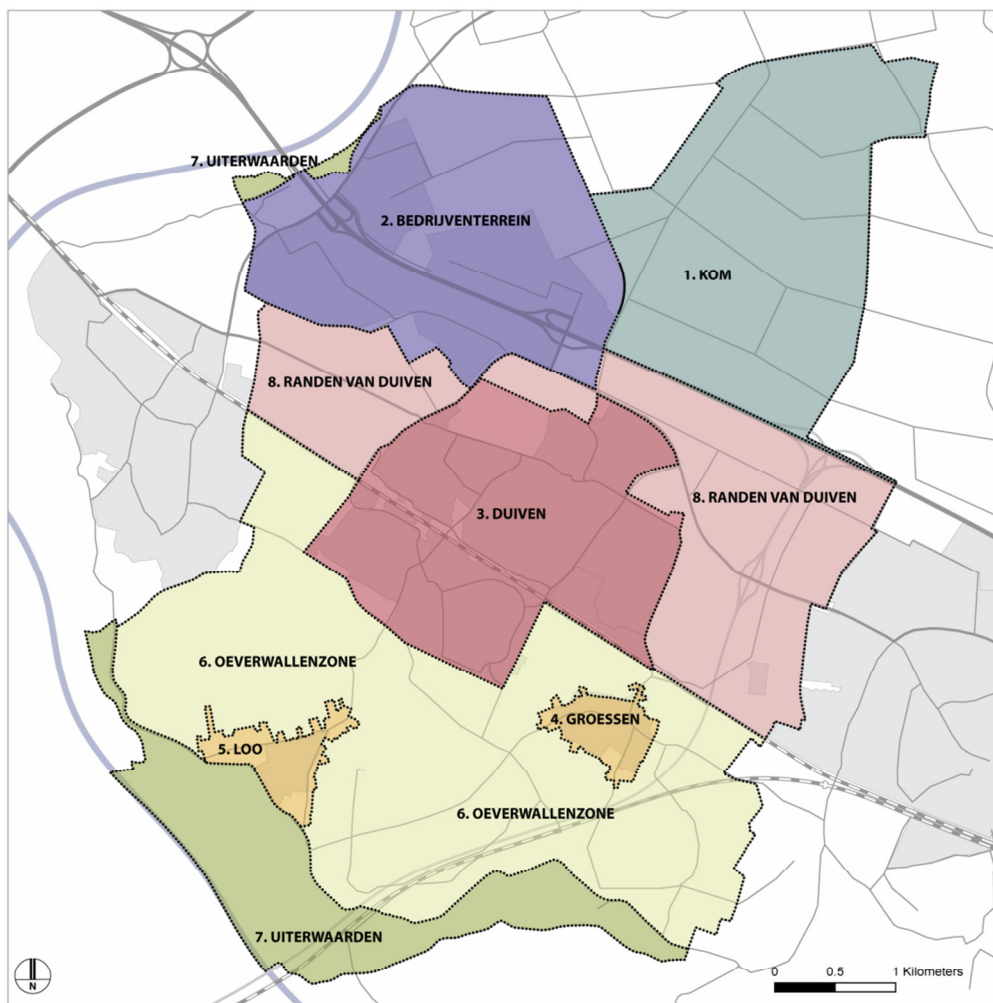
ONTWIKKELEN

- Zoekgebied wonen
- Reservelocatie bedrijventerrein
- Zoekgebied bedrijventerrein
- Revitaliseren - intensiveren
- Zoeklocatie recreatieve doorgang
- Groenblauw raamwerk
- Zoeklocatie ecopassage
- Potentieel agrarische natuurontwikkeling
- EHS (ecologische hoofdstructuur)
- A15 toekomstig trace
- Potentieel ecologische verbinding
- Groene economie
- TP Truckparking
- C Cultuurhistorische bezoekerslocatie
- Vrijtijdseconomie: recreatief / toeristisch

Figuur 12: Visiekaart

5. DEELGEBIEDVISIES

In dit hoofdstuk worden de thematische beleidskeuzen (zie hoofdstuk 3) en de gemaakte keuzen rondom het gemeentebreed ruimtelijk structuurbeeld (RSB) uitgewerkt naar deelgebieden in onze gemeente. Naast de algemene opgaven zoals meegenomen in het RSB, zien we ook tal van gebiedspecifieke opgaven die we daarbij meenemen. We maken hierbij onderscheid in acht deelgebieden die een ruimtelijke en/of functionele eenheid vormen (zie kaart hierna). Aanvullend daaraan, zoomen we in de laatste paragraaf in op een deelgebied dat andere deelgebieden overlapt: de zone van het invloedsgebied van de A15. De volgende paragrafen omvatten de visie per deelgebied, waar mogelijk gevisualiseerd in een kaart (zie bijlagen voor kaarten in groter formaat). Voor ieder deelgebied maken we een onderscheid in de beschrijving naar 'bestaand', 'te houden/te versterken' en 'te ontwikkelen / realiseren'.

DEELGEBIEDEN

Figuur 13: Deelgebieden gemeente Duiven

5.1 Open kommengebied

5.1.1 Bestaand

Het open kommengebied omvat het gehele gemeentelijke grondgebied ten noorden van de A12, uitgezonderd de bedrijventerreinen en een deel van het uiterwaardengebied.

Bedrijvigheid

Het kommengebied heeft vrijwel uitsluitend een agrarische functie. Het gebied heeft beperkt kwetsbare natuurlijke en ecologische waarden, waardoor het wordt gezien als het landschapsontwikkelingsgebied van de gemeente Duiven. Agrarische bedrijven in dit gebied hebben meer uitbreidingsruimte. In het nieuwe bestemmingsplan buitengebied is uitbreiding onder voorwaarden toegestaan. Nieuw vestiging is niet toegestaan.

Landschap

Het is een grootschalig jong ontginningslandschap, relatief geïsoleerd gelegen door de fysieke barrière van de A12 en de weinige toegangswegen, waardoor hier bij uitstek enkele unieke kwaliteiten en kernwaarden van Duiven ervaren kunnen worden: rust, ruimte en openheid. Het laaggelegen kommenlandschap kent van oudsher weinig bewoning. In het noordoosten zijn lineaire verhogingen waarneembaar in het landschap. Dit zijn oude terrasresten van de Rijn, die hier lang geleden heeft gestroomd. Het is duidelijk zichtbaar dat de wegen en de huidige bewoning zich ook nu nog concentreren op deze 'eilandjes' in het landschap. Dit heeft geleid tot enige, meestal agrarische lintbebouwing aan de Rouvenenstraat en Zesroedenstraat. Deze lintbebouwing is door de concentratie op de oude opduikingen cultuurhistorisch waardevol.

5.1.2 Behouden / versterken

Landschap

De landschappelijke kwaliteit van het open kommengebied moet minimaal gewaarborgd worden. Waar mogelijk is het onze ambitie dat deze zelfs versterkt wordt. Het gebied moet gevrijwaard worden van nieuwe bebouwing. Door verweving van de landbouw met nieuwe functies recreatie en natuur mogelijk te maken, zal de agrarische functie in het open kommengebied zoveel mogelijk behouden kunnen blijven. Dit vormt de hoofddrager van de landschappelijke kwaliteit. Aandachtspunt bij deze (beperkte) verweving van functies, is het waar mogelijk voorkomen van (potentiele) conflicten tussen functies. Als gemeente zullen we actief in samenspraak met de eigenaars en/of gebruikers naar oplossingen/alternatieven zoeken.

5.1.3 Ontwikkelen

Landschap

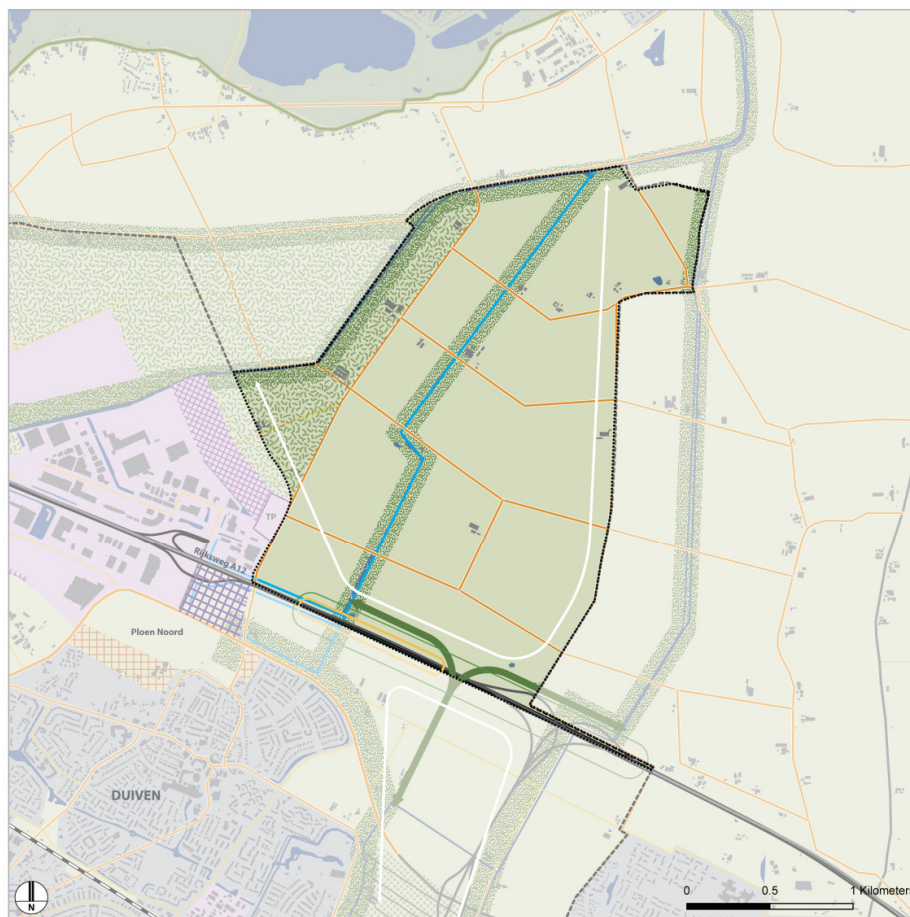
Van buitenaf vindt druk op de unieke kwaliteiten van het open kommengebied plaats, onder andere door een toename van het verkeer op de A12, het doortrekken van de A15, maar ook door de industriële activiteiten op de naastliggende bedrijventerreinen. De bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en InnoFase vormen aan de westkant van het kommengebied een abrupt einde van het rustige en open karakter van het gebied. Als gemeente willen we de komende jaren de kwaliteiten van het gebied in ieder geval behouden en waar mogelijk versterken door de nadelige invloeden van buitenaf zoveel mogelijk te verminderen. Hiervoor zijn we bijvoorbeeld voornemens om de abrupte grens met InnoFase te verzachten tot een landschappelijke overgangszone. In deze overgangszone denken we aan actieve landschapsontwikkeling door agrarische natuurontwikkeling. Als gemeente doen we dit niet zelf, maar we zullen partijen hiertoe stimuleren en initiatieven (bijvoorbeeld van nevenfuncties) faciliteren. Hierdoor wordt niet alleen de grens van het bedrijventerrein verzacht en bijgedragen aan natuurontwikkeling, maar neemt ook de recreatieve aantrekkelijkheid toe (bijvoorbeeld in de vorm van agrotoerisme). De hoofdfunctie blijft echter agrarisch. In aansluiting op de overgangszone kan de landschapsontwikkeling zich uitbreiden in noordelijke richting langs de Giesbeeksestraat.

Milieu en duurzaamheid

Door de openheid van het gebied is het bij uitstek geschikt om duurzame energie op te wekken met windenergie, of zonne-energie, of andere mogelijkheden. Conform het beleidsstandpunt duurzame energie stimuleren we initiatieven voor duurzame energieopwekking. Hierbij zien we het als opgave om op een zorgvuldige wijze conflicten tussen functies en met de landschappelijke openheid te voorkomen.

Vrijtijdseconomie

De toegankelijkheid van het open kommengebied is beperkt in vergelijking met andere gebieden in Duiven. Alleen via de Rivierweg en Giesbeeksestraat is het gebied toegankelijk. Dit is jammer, want de unieke kwaliteiten van het gebied zouden door meer mensen beleefd moeten kunnen worden. Het gebied vormt ook een stapsteen naar andere interessante recreatieve punten in de omgeving (zoals het Huis te Lathum). Extra wandel- en fietsroutes kunnen aantakken op een groter regionaal netwerk, bestaande weteringen kunnen als drager van dit netwerk fungeren. Ook de ecologische potenties van de weteringen kunnen beter benut worden, wat bijdraagt aan een versterking van de recreatieve aantrekkelijkheid. Er liggen kansen om het groenblauwe raamwerk te verbinden met zuidelijk gelegen gebieden en daarmee tegelijk het kommengebied meer toegankelijk te maken voor recreanten vanuit het zuiden. Dit zijn kostbare ingrepen, welke alleen haalbaar zijn wanneer deze gekoppeld worden aan andere trajecten zoals de verbreding van de A12. Langs de A12 is daarom een zoekgebied aangewezen voor een dergelijke passage.

Figuur 14: Kommengebied

5.2 Bedrijventerreinen

5.2.1 Bestaand

Dit gebied is gelegen in het noordwesten van ons grondgebied. Hier ligt een relatief groot oppervlak aan bedrijventerreinen, met veel arbeidsplaatsen (wat de Duivense beroepsbevolking overstijgt): Centerpoort-Nieuwgraaf, Centerpoort-Noord, Centerpoort-Zuid, Seingraaf, Graafstaete en InnoFase (voorheen Roelofshoeve geheten). De rijksweg A12 doorkruist het bedrijventerreinengebied, wat het tot een aantrekkelijke, goed bereikbare zichtlocatie maakt. De terreinen hebben verschillende accenten (zie ook H3), zo is op Centerpoort-Nieuwgraaf een groot cluster aan perifere detailhandelsvestigingen (PDV-locaties) gevestigd en kenmerkt InnoFase zich nog door grootschalige en zware industrie, maar wordt voor dit terrein tegenwoordig ingezet op een duurzaamheidsmodel. Hieraan zijn synergievoordelen voor diverse partijen gekoppeld. Ten noorden van InnoFase is bijvoorbeeld een cluster van vier windmolens ontwikkeld.

Bedrijven en detailhandel

Een aantal bedrijventerreinen van de hiervoor benoemde terreinen is momenteel in uitvoering: InnoFase, Seingraaf en Graafstaete (een deel is inmiddels uitgegeven). Dit is conform bestaand beleid. Op de nieuwere bedrijventerreinen is meer aandacht besteed aan ruimtelijke kwaliteit dan bijvoorbeeld op InnoFase (met een functionele en sobere uitstraling). Ook is aandacht nodig voor de overgang tussen de bedrijventerreinen en de aangrenzende deelgebieden van de gemeente Duiven (zie ook voorgaande paragraaf).

5.2.2 Behouden / versterken

Bedrijven

In het bedrijventerreinengebied domineert de bedrijvenfunctie, met een (boven)regionale uitstraling. Als gemeente beschouwen we het als essentieel om deze regionale positie te behouden en waar mogelijk te versterken. We beogen hieraan bij te dragen, door ontwikkelingen op en rondom deze terreinen ten dienste te stellen van de hoofdfunctie. Ten noorden van InnoFase zien we kansen voor het verder door ontwikkelen van de 'Groene economie' (gekoppeld aan de agrarische functie).

5.2.3 Ontwikkelen

Visie

Bedrijven en detailhandel

Teneinde de bedrijventerreinen ook in de toekomst vitaal te houden, zien we dat het van belang is dat de bedrijventerreinen een hoge ruimtelijke kwaliteit uitstralen voor gebruikers en bezoekers. Vooral in sommige oudere delen van het bedrijventerrein Centerpoort-Nieuwgraaf laat dit te wensen over. Ook is een intensiveringsslag mogelijk en er moet aandacht zijn voor een aantrekkelijke buitenruimte met goede 'verpoos-voorzieningen'. Op de nieuwere bedrijventerreinen is hiervoor minder aandacht noodzakelijk, omdat hieraan bij de ontwikkeling (door middel van onder meer beeldkwaliteitsplannen) meer aandacht is besteed.

Samen met betrokken partijen streven we naar versterking van de kwaliteit en intensivering van bestaande bedrijventerreinen. Voor Centerpoort-Nieuwgraaf hebben we een revitaliseringsprogramma opgezet, waarbinnen door middel van zowel publiek als privaat geld de volgende (deel)projecten zijn en worden uitgevoerd:

1. Verbetering van de bereikbaarheid naar en van Centerpoort-Nieuwgraaf;
2. Aanleg rotonde kruising Nieuwgraaf-Biograaf bij IKEA;
3. Stimuleringsbijdrage vastgoed en buitenopslag;
4. Ruimtelijke Intensivering Centerpoort-Nieuwgraaf;

5. Groenplan privaat- en openbaar groen;
6. Duurzaamheidscan;
7. Pilot openbaar vervoer.

Revitaliseren heeft voor ons prioriteit boven ontwikkelen, onder andere door de afnemende ruimtevrage. Naast de revitalisatie van Centerpoort-Nieuwgraaf, werken we bijvoorbeeld ook aan het terugdringen van leegstand op de bestaande bedrijventerreinen. Op Centerpoort-Noord wordt ook dit de komende jaren planmatig aangepakt, in nauwe samenwerking met eigenaren, huurders, makelaars, ondernemersassociatie Lindus, hogere overheden, Oost NV en de Kamer van Koophandel. Op basis van het Regionaal Programma Detailhandel (RPD, zie ook H3) en de gemeentelijke detailhandelsnota 2012

vastgelegd dat Duiven werken we binnen een concentratiegebied aan het verder uitrollen van het thema “wonen/in-en-om-het-huis” op Centerpoort-Nieuwgraaf.

Van belang voor kwaliteitsversterking, is een sterk (eigen) profiel voor ieder bedrijventerrein. Zoals duurzaamheid voor InnoFase. Op basis daarvan werken we ook aan de acquisitie. Voor Seingraaf wordt momenteel aan een duidelijk profiel gewerkt, waarna ook daarvoor gericht de acquisitie kan starten.

Landschap

In de komende jaren ligt de nadruk op een goede invulling en afronding van de uit te geven bedrijventerreinen. Daarnaast kijken we naar de afronding van bestaande terreinen, waarvan de landschappelijke inpassing als onaantrekkelijk wordt gezien (met een te harde en abrupte afronding). Dit heeft vooral onze aandacht aan de noordkant van InnoFase en Centerpoort-Noord.

Als gemeente hebben we een gebied aangekocht ten noorden van de Engsestraat, welke is aangewezen als zoeklocatie bedrijventerrein in aansluiting op het bestaande terrein Graafstaete. Ook hier streven we naar een goede landschappelijke afronding. We zijn daarom voornemens om het gebied ten zuiden van de Engsestraat een meer groen en natuurlijk karakter te geven.

We zien synergiemogelijkheden tussen het investeren in de groenstructuur van de openbare ruimte op de bedrijventerreinen en het versterken van het natuurlijke netwerk. Een aantrekkelijke groenstructuur biedt voor werknemers en bezoekers de mogelijkheid om te recreëren en uit te waaien en daarnaast kan een groenstrook fungeren als migratieroute voor de kleinere flora en fauna. Echter doordat de hoeveelheid openbare ruimte vooral in de oudere delen betrekkelijk klein is, is het hiervoor van belang dat de bedrijven hiertoe zelf initiatieven nemen. Als gemeente willen we dit stimuleren, bijvoorbeeld middels parkmanagement bij nieuw uit te geven terreinen.

Milieu en duurzaamheid

Als gemeente streven we ernaar om onze duurzaamheidsambities te combineren met de werkgelegenheid. Concreet zien we hiervoor mogelijkheden in het eerder genoemde overgangsgebied aan de noordkant van InnoFase en Centerpoort-Noord. De aandacht wordt daarbij gericht op bedrijven die op duurzame wijze omgaan met uitwisseling van energie of energieopwekking. Dit draagt bij aan het ontstaan van een zogenaamde ‘groene economie’, waarbij we een combinatie beogen met agrarische natuurontwikkeling aan de randen en wellicht ook retentiegebied en recreatiegebied.

In het algemeen staan we in eerste instantie positief tegenover opwekking van duurzame energie bij bedrijven, waaronder ook windenergie. Uiteraard gelden hierbij de randvoorwaarden ten aanzien van planologische haalbaarheid, welstand, geluidhinder e.d.

Niet alleen ten aanzien van functies en typen bedrijventerreinen komt onze duurzaamheidsambitie naar voren, maar ook bij de inrichting van terreinen. Multifunctioneel ruimtegebruik en uitwisselbaarheid van functies in bebouwing en

openbare ruimte zijn voor ons ontwerpuitsgangspunten voor de nieuwe bedrijventerreinen. Bij herstructurering van bestaande terreinen zoals Centerpoort-Nieuwgraaf geldt dit ook. Bestaande bedrijven zoals IKEA hebben hiertoe al initiatieven genomen door het realiseren van een parkeergarage, zodat een deel van het huidige parkeerterrein voor uitbreiding benut kan worden.

Het bedrijventerrein InnoFase is een goed voorbeeld, waarbij duurzaamheid en het een cradle-to-cradle-principe¹⁴ centraal staat. Het terrein heeft een (boven)regionale functie op het gebied van bedrijven in de hogere milieucategorieën. Het cascademodel en het opwekken van duurzame energie staat in dit gebied centraal. De output van het ene bedrijf vormt de input voor een ander bedrijf. Waar de één afval ziet, ziet de ander grondstoffen. Dit principe gaat door tot de kringloop gesloten is. Nieuw te vestigen bedrijven worden geselecteerd op inpasbaarheid van deze principes. Een bijzondere uitdaging vormt het breder toepassen van duurzaamheidsprincipes bij de daadwerkelijke ontwikkeling van bedrijventerreinen, van kavelniveau tot individueel ontwerp.

Infrastructuur

Als gemeente Duiven hebben we de ambitie om samen te werken met (boven)regionale partijen aan een verbetering van de bestaande ontsluiting van de bedrijventerreinen voor (boven)regionaal en lokaal vracht- en werkverkeer. De voorgenomen ontwikkelingen rondom de verbreding van de A12 en de komst van de A15 kunnen bijdragen aan deze ambitie, maar zijn niet voldoende. Daarnaast is het ook van belang dat er een betere aansluiting op het OV-netwerk komt, waarbij de ketenmobiliteit verbetert en reizigers kunnen overstappen van trein op bus.

Op onze eigen lokale schaal streven we er als gemeente naar om voor fietsers de bedrijventerreinen beter bereikbaar te maken vanuit de rest van de gemeente. Om mensen op de fiets te krijgen moet fietsen daadwerkelijk aantrekkelijker worden. Dit willen we niet alleen bereiken door meer verbindingen te realiseren, maar ook door veilige fietsroutes en een goede vormgeving. Een goed voorbeeld hiervan is de snelfietsroute.

Realisatie

Bedrijven / milieu en duurzaamheid

Momenteel wordt Centerpoort-Nieuwgraaf gerevitaliseerd, vooral gericht op het tegengaan van leegstand en verloedering. Door middel van de volgende projecten wordt getracht dit tegen te gaan:

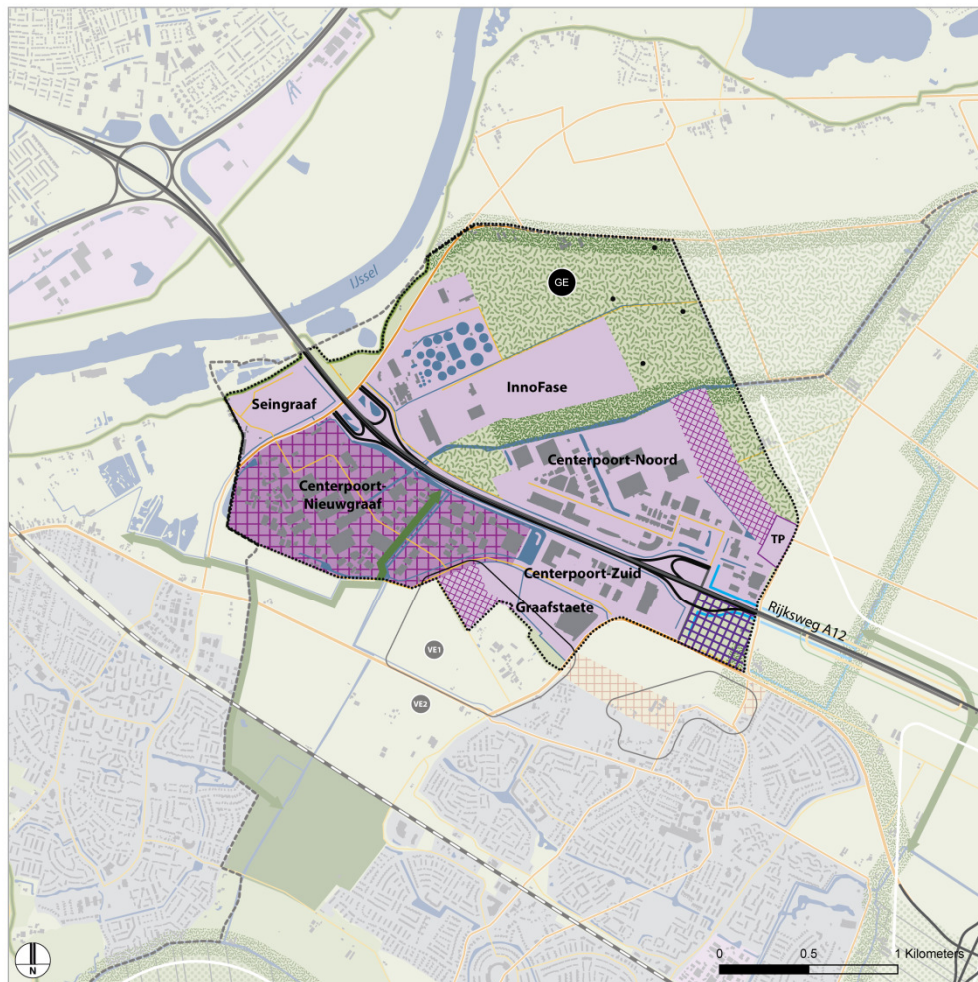
1. Openbaar groen: het kwaliteitsniveau van het openbaar groen is laag met als gevolg een slechte uitstraling.
2. Glasvezel: er ontbreekt momenteel een collectieve glasvezelverbinding op het terrein.
3. Camerabeveiliging: er ontbreekt momenteel een goed functionerend camerabeveiliging-systeem op basis van kentekenregistratie en opvolging door beveiligingspersoneel.
4. Parkmanagementorganisatie: er ontbreekt momenteel een parkmanagementorganisatie die collectieve voorzieningen aanbiedt en het dagelijks beheer aanstuurt.
5. Infrastructuurele verbeteringen: in het bijzonder ten oosten van en op het bedrijventerrein zijn op termijn verkeersknelpunten te verwachten.
6. Koude voorzieningen: er is een collectief warmtenet op het bedrijventerrein, maar er ontbreekt een collectief koudenet. Vanaf 2015 is een mogelijke opschaling voorzien van de "koudepilot" die momenteel bij de AVR loopt.

Daarnaast :

- Werken we aan de aanpak van leegstand op Centerpoort-Noord, welke de komende jaren planmatig aangepakt wordt in nauwe samenwerking met de stakeholders. Hierdoor wordt het bedrijventerrein aantrekkelijker voor (nieuw) te vestigen bedrijven en private investeringen.

¹⁴ Cradle to Cradle: Remaking the Way We Make Things is een boek uit 2002 over duurzaam ontwerpen van William McDonough en Michael Braungart. Duurzame ontwikkeling is in 1987 in het Brundtland-rapport gedefinieerd als de ontwikkeling waarbij de huidige generatie in haar noden voorziet, zonder de mogelijkheden daartoe voor de volgende generatie te beperken. Het streven van Cradle to Cradle (C2C) gaat verder; het voorzien in onze eigen noden en de toekomstige generaties van meer mogelijkheden voorzien.

- Werken we aan acquisitie van nieuwe bedrijven op InnoFase.
- Wat betreft de overige bedrijventerreinen: de terreinen De Nieuweling en Graafstaete zijn momenteel in uitgifte, en de locatie Seingraaf beschikt over een vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan. Momenteel onderzoeken we hoe dit terrein het best in de markt kan worden gezet.
- “Centerpoort-Zuid-Oost” dient als reserveterrein voor eventuele aanvullende (regionale) behoeften, dan wel bijzondere initiatieven die elders niet gehonoreerd kunnen worden.

DEELGEBIED 2: BEDRIJVENTERREIN

BESTAAND	BEHOUDEN / VERSTERKEN	ONTWIKKELEN
- Bedrijventerrein - Water - A12 - Windmolen - Gemeentegrens	- Waardevolle relatie dorp - landschap - Hoofdafwatering - Agrarisch, open kom	- Reservelocatie bedrijventerrein - Zoekgebied bedrijventerrein - Revitaliseren - intensiveren - Groenblauw raamwerk - Potentieel agrarische natuurontwikkeling - Potentieel ecologische verbinding - Groene economie - TP Truckparking

Figuur 15: Bedrijventerrein

5.3 Duiven

5.3.1 Bestaand

De kern Duiven is de grootste kern van de gemeente en ligt midden op het grondgebied. Sinds de jaren '80 heeft de kern Duiven een enorme groei doorgemaakt, door de groeikernstatus die Duiven destijds had.

Landschap

De kern Duiven heeft zich ontwikkeld van een kleine agrarische dorpskern op een hoger gelegen rivierdonk (ter hoogte van de huidige Ploenstraat) tot een verstedelijkt dorp met hoofdzakelijk lokale voorzieningen. Het huidige Duiven bestaat uit de oude dorpskern aan de Rijksweg en de Ploenstraat en de uitbreidingswijken ten noorden van de spoorweg en grootschalige uitbreidingswijken ten zuiden van de spoorweg.

De kern heeft een ruime opzet en wordt gekenmerkt door veel groene parken en stroken. Ter hoogte van de Ploenstraat is het oorspronkelijke karakter van Duiven nog voelbaar vanwege de zichtbare relatie tussen dorp en landschap. Duiven heeft in het bijzonder tijdens de groeikernperiode in de jaren '80 en '90 een behoorlijke metamorfose ondergaan. Aan het oorspronkelijke dorp zijn op concentrische wijze nieuwe woonwijken toegevoegd. Bij deze groei van Duiven is echter maar beperkt rekening gehouden met onderliggende landschappelijke structuren. Door de nieuwbouw zijn ook karakteristieke dorps- en landschappelijke elementen verloren gegaan. Zo heeft bijvoorbeeld de oude dorpsbebouwing in het centrum plaatsgemaakt voor nieuwbouw als het winkelcentrum de Elshofpassage en het nieuwe gemeentehuis. En aan de oude Rijksweg zijn oude panden vervangen door moderne gebouwen. De historische assen van de Rijksweg, Ploenstraat en Woerdstraat zijn daardoor niet overal meer als historische wegen herkenbaar.

Wonen

Door de groeikernperiode zijn in relatief korte tijd veel woningen in de kern Duiven gerealiseerd. De woningvoorraad bestaat grofweg voor 65% uit koopwoningen, voor 25% uit sociale huurwoningen en voor 10% uit particuliere huurwoningen. In 2015 starten we met een nieuwe woonvisie, waarin nader wordt ingegaan op de gevolgen van deze enorme toename van woningen in korte tijd en wat dit betekent voor de toekomstbestendigheid van de voorraad.

5.3.2 Behouden / versterken

Erfgoed

Gelukkig wordt in de huidige maatschappij in toenemende mate waarde gehecht aan de historie. De Duivense bevolking heeft bijvoorbeeld in 2009 duidelijk aangegeven dat zij voor een nieuw "uitnodigend dorpshart" kiest, waarbij aandacht is voor een dorps- uitstraling en historische beelden. Een aantrekkelijk dorpshart biedt ook belangrijke kansen op het gebied van recreatie en toerisme. Daarom hebben we de ambitie, om de komende jaren het (nog resterende) historische karakter in Duiven tenminste te conserveren en waar mogelijk te reconstrueren. Er zal een inventarisatie worden gemaakt van structuren, locaties en objecten die moeten worden behouden vanwege hun historische waarde. Voor ons heeft het prioriteit dat bij reconstructiemaatregelen, bij voorkeur die locaties worden aangepakt, waar ook andere ruimtelijke knelpunten spelen. Voor cultuurhistorie zien we dan bijvoorbeeld als kans, om via panelen of door middel van inrichtingsmaatregelen verwijzingen op te nemen naar verdwenen historische structuren.

Specifiek aandachtspunt vormen de historische wegen als De Ploenstraat en Woerdstraat, Rijksweg maar ook de Engsestraat. Gekeken moet worden of aan deze structuren een extra status verleend kan worden, zodat deze historische wegen ook in de toekomst door iedereen als zodanig herkenbaar zijn. Het is onze ambitie om de Rijksweg weer herkenbaar te maken als de oude doorgaande route met de aanliggende karakteristieke lintbebouwing. Door inrichtingsmaatregelen zoals het verbeteren van het historisch profiel, gebruik van juiste materialen en aanleg van laanbeplanting kan - in aansluiting op de welstandsnota - dit gewenste beeld onder meer bereikt worden. De oorspronkelijke relatie tussen dorp en landschap is aan de Ploenstraat nog zichtbaar, hoewel in de loop der tijd de kwaliteit wel is afgenomen door de aanleg van wegen, bebouwing en industrieterreinen. We hechten veel waarde aan deze oorspronkelijke relatie en bij toekomstige ontwikkelingen moet met dit bijzonder karakter rekening worden gehouden.

Openbaar groen

Parken en groenstroken zijn in Duiven volop aanwezig en worden hoog gewaardeerd. De parken zijn wel verbonden met elkaar, maar er ontbreekt echter een goede aansluiting op het buitengebied. Daarnaast heeft de aanwezige groenstructuur een geringe ecologische waarde. Het is onze ambitie dat de groenstructuur in Duiven in de toekomst een meer doorgaand karakter krijgt. Een doorgaande groenstructuur kan ook als raamwerk dienen voor (recreatieve) voet- en fietsverbindingen vanuit de bebouwde kom naar het buitengebied. Om een betere koppeling van de groenstructuur met het buitengebied te realiseren, is het ook deels noodzakelijk om in de bestaande wijken te zoeken naar mogelijkheden voor 'groenversterking' op een zorgvuldige wijze. Ook willen we daarbij de mogelijkheden onderzoeken om de ecologische potentie van het groen beter te benutten. Uiteraard moet de groenstructuur ook in de toekomst schoon, veilig en leefbaar zijn.

Bedrijven, voorzieningen, winkels en horeca

In de kern Duiven zijn diverse voorzieningen en bedrijven aanwezig. In het centrum of geclusterd op de lokale bedrijvenlocaties 't Holland, De Nieuweling en de Spoorzone. Het voorzieningenaanbod draagt bij aan een leefbaar dorp. Grootschalige bedrijven horen niet in de woongebieden thuis. De gemeente Duiven beschikt over diverse grote en kleinere bedrijventerreinen, die voor dit soort bedrijven een passende locatie kunnen bieden. Voor de kleinere voorzieningen en bedrijven is afhankelijk van aard en omvang alleen plaats in het centrum of het Eilandplein, op de genoemde bedrijvenlocaties of op beperkte locaties langs de historische linten. Ook is er beperkt plaats voor voorzieningen op de stationslocatie. De winkelveorzieningen dienen geconcentreerd te blijven in het centrum. Het aanbod van winkels en horeca is echter nog wel beperkt in omvang. Met het project 'Vitaal centrum' worden hiervoor kansen gecreëerd, het is erop gericht om een kwaliteitsimpuls te geven aan het centrum.

Infrastructuur

Met de komst van de A15 ten oosten van Duiven zal de verkeersintensiteit op het onderliggend wegennet - zoals de Vergertlaan - naar verwachting toenemen. Het project heeft ingrijpende invloed op de verkeersstromen. Het is ondanks deze verkeerstoename niet wenselijk om meer wegen in de kern Duiven aan te leggen. Een ringweg aan de zuidzijde van Duiven heeft bijvoorbeeld dusdanige consequenties (o.a. barrièrewerking richting het buitengebied) dat dit niet wenselijk is. Gekoppeld aan het traject 'A15' onderzoeken we samen met de provincie en regiogemeenten de effecten ervan en mogelijke oplossingsrichtingen (zie ook de laatste paragraaf van dit hoofdstuk).

5.3.3 Ontwikkelen

Visie

Wonen

Het woningbouwprogramma wordt op verschillende plaatsen geacommodeerd. Grootschalige uitbreidingen passen niet meer bij de nog resterende bescheiden groei van de kwantitatieve woonbehoefte. De ten tijde van de voorgaande structuurvisies nog voorziene planmatige uitbreiding in

een groot deel van De Ploen-Noord en de Plakse Weide is niet meer aan de orde. De verwachte behoefte aan nieuw toe te voegen woningen is dusdanig dat de nog noodzakelijke groei van het aantal woningen naar verwachting op reeds bekende locaties en op nieuwe inbreidingslocaties kan worden geacommodeerd. Dit is ook geheel in lijn met de ladder voor duurzame verstedelijking. Voor slechts een klein deel van de Ploen-Noord wordt nog een aanduiding zoeklocatie wonen opgenomen. Het gaat om een zone ten noorden van de Hogeweg en een strook ten oosten van de Broekstraat. Deze gebiedjes kunnen, indien de kwantitatieve behoefte daarom vraagt, nog worden gebruikt als afronding van de kern.

In verband met de veranderende woningbouwopgaven en -markt (in kwalitatief en kwantitatief opzicht) is bij deze actualisatie van de structuurvisie uit 2009 het gebied Spoorzone als ontwikkeling/zoekzone voor woningbouwontwikkeling (grotendeels) geschrapt.

Infrastructuur

Bij een optimale infrastructuur hoort een goede ontsluiting door openbaar vervoer. Door de spoorlijn tussen Arnhem en Zevenaar zijn we reeds goed hierop aangehaakt. Echter, het natransport voor treinreizigers is echter minder voorhanden in Duiven. In het bijzonder tussen het centrum, het station en de bedrijventerreinen zijn te weinig busverbindingen. De komende jaren zullen we met betrokken partijen overleggen en maatregelen ontwikkelen om meer busverbindingen tussen het station en de verschillende bedrijventerreinen in Duiven te realiseren. Regionale ontwikkelingen zoals de realisatie van een stadsregio-railverbinding tussen Duiven en Arnhem ondersteunen en stimuleren we.

De komende jaren werken we aan het verder verbeteren van de fietspadenstructuur. Fietsverbindingen dienen veilig te zijn en zo min mogelijk onderbroken door (gevaarlijke) kruisingen. Bestaande routes moeten worden verbeterd middels de juiste inrichtingsprincipes, maar er zullen ook nieuwe routes bij moeten komen. Voorkeur heeft dat deze aansluiten op bestaande structuren, zoals groenstructuren of langs bestaande wegen. Extra aandacht hebben we hierbij voor het fietspad tussen station en centrum. Bij een verbeteringsslag van dit fietspad, zien we de mogelijkheid om het historisch tracé langs de donk duidelijker naar voren te brengen.

Het huidige stationsgebied en de ruimtelijke kwaliteit daarvan heeft inmiddels een facelift ondergaan. Wanneer in de toekomst de HSL wordt gerealiseerd in combinatie met een verdiepte ligging van het spoor, dan zullen we de huidige functie en ligging van het station opnieuw bezien. Een mogelijk alternatieve locatie voor het station zou bijvoorbeeld kunnen zijn, ter plaatse van de kruising van het spoor en de Eltensestraat.

Ten aanzien van de (ingrijpend) veranderende verkeersstromen als gevolg van het doortrekken van de A15 geldt, dat we door het optimaliseren van bestaande verkeersstromen deze veranderingen zo goed mogelijk trachten te ondervangen.

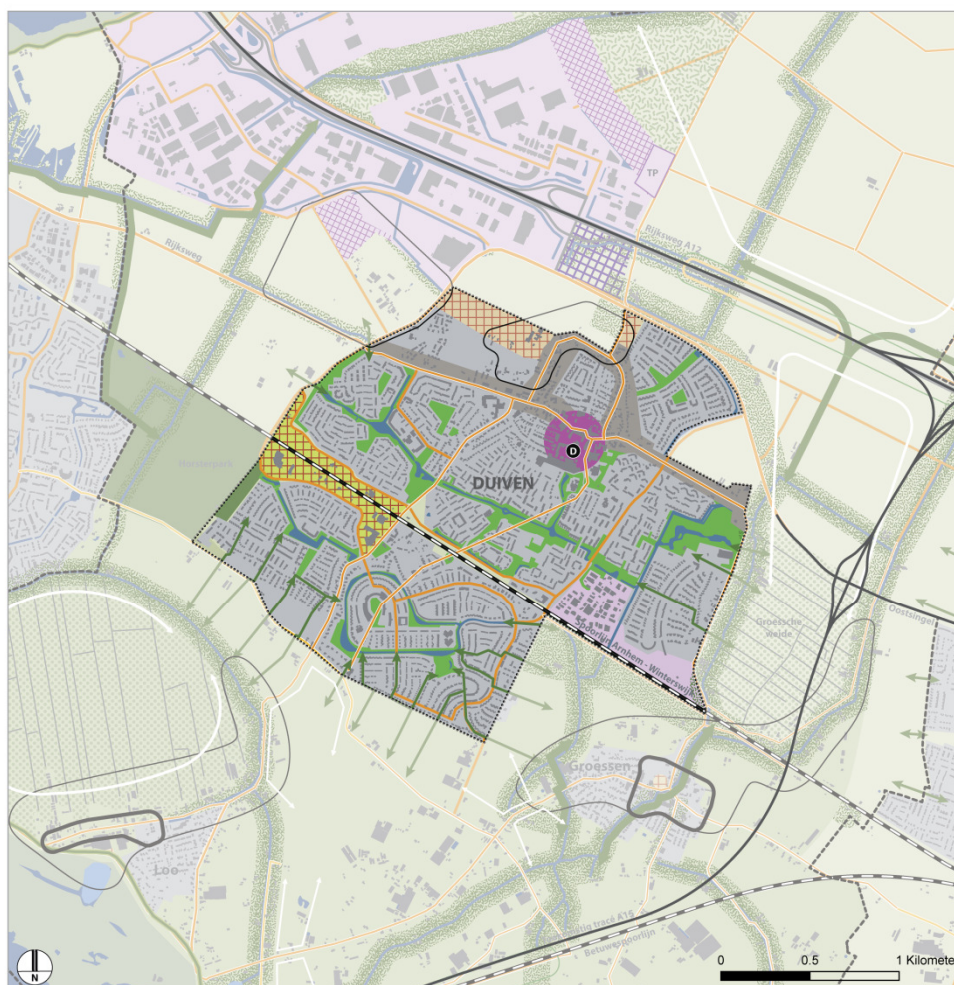
Erfgoed

Tegenwoordig wordt steeds meer waarde gehecht aan de ontstaansgeschiedenis van een dorp. Als gemeente dragen we hieraan bijvoorbeeld bij door een dorpse uitstraling na te streven, bijvoorbeeld door middel van historiserende gevelbeelden. Een aantrekkelijk dorp leidt ook tot meer kansen voor recreatie en toerisme. De komende jaren zetten we daarom in op het tenminste conserveren van de historische waarden en mogelijk reconstrueren (gekoppeld aan andere projecten / werkzaamheden). Om dit in beeld te brengen, wordt er een inventarisatie van structuren, locaties en objecten gemaakt.

Realisatie

Voorzieningen, winkels en horeca

Zoals in hoofdstuk 3 beschreven, wordt momenteel (eind 2014) volop uitvoering gegeven aan het plan 'Vitaal Centrum Duiven', gericht op de verplaatsing van het cultuurcentrum en uitbreiding van het winkelvloeroppervlak met 3.500 m². Fase 1 is inmiddels gerealiseerd.

DEELGEBIED 3: DUIVEN

BESTAAND	BEHOUDEN / VERSTERKEN	ONTWIKKELEN
- Bebouwd gebied - Water (Groenblauw raamwerk) - A12 - Spoor - Gemeentegrens - Lokale weg	- Waardevolle relatie dorp - landschap - Waardevol cultuurhistorisch kerngebied - Historische weg - Historisch lint - Vitaal centrum - Bestaande groenstructuur - Spoorzone - Dorpshart	- Zoekgebied wonen - A15 toekomstig tracé - Voet, fiets en groene verbinding - EHS (ecologische hoofdstructuur)

Figuur 16: De kern Duiven

5.4 Groessen

5.4.1 Bestaand

Het deelgebied Groessen betreft de bebouwde kom van het dorp Groessen inclusief de randen. Deze kern ligt in het oeverwallengebied, ten zuidoosten van de kern Duiven. Groessen telt circa 2.000 inwoners.

Wonen

Kenmerkend voor Groessen is de historische lintbebouwing. Daaraan liggen ook de karakteristieke gebouwen, zoals de kerk, het karkas van de molen en de monumentale boerderijen (klein Rijswijk of Diesfeldt). De oude kerkepaden die de gebieden achter het dorpslint verbonden met het dorpshart zijn nog steeds herkenbaar.

Landschap

Het dorp Groessen is ontstaan op de overslaggronden van een zogenaamde crevassegeul (natuurlijke doorbraakgeul) die ontstaan is na een doorbraak van een oude meandergordel van de Rijn. De voormalige stroomgeul van de meandergordel en de crevassegeul zijn nog grotendeels aanwezig, maar nu alleen nog direct zichtbaar als afwateringsgeul. Aanduidingen op de kaart zoals 'kromme morgen' ten zuiden van Groessen verwijzen nog naar de oude ligging van de meander. Door de verhoogde ligging is het niet verwonderlijk dat het dorp al een lange occupatiegeschiedenis kent. Vanuit het dorp is in de loop der tijd door Groessense boeren de Groessche Weide in het noorden in gebruik genomen als weidegebied. De langgestrekte verkaveling is hier nog steeds zichtbaar.

Het omliggende landschap van Groessen is door zichtlijnen tussen de bebouwing vanuit het dorp merkbaar. De gemeenschappelijke weide ofwel 'gemeine Hütung' die vroeger de verbinding was tussen het dorp en de noordelijke weiden (De Veenslagen en Groessche Weide) is echter deels bebouwd met een garagebedrijf. We zien de doorzichten en (het nog overgebleven deel van) de 'Hütung' als cruciaal voor de belangrijke relatie met het omringende landschap en de ontstaansgeschiedenis van Groessen. Het dorp is over het algemeen zeer groen door de ruime opzet en door de grote voortuinen. Groene plekken zijn tot diep in het dorp te vinden.

Erfgoed

Het historische dorpshart van Groessen ligt ter hoogte van de Dorpsstraat en is samen met de historische linten Leuvensestraat en Heiliglandsestraat beeldbepalend en karakteristiek voor Groessen. In de kern is sprake van een duidelijke verdichting van de historische bebouwing, die verder vrijwel alleen bestaat uit vrijstaande panden. In het centrum staat een van de oudste parochies uit de Liemers.

5.4.2 Behouden / versterken

Landschap

We zien de rafelige randen, doorzichten en gemeenschappelijke als van grote waarde voor het dorp, vanwege hun landschappelijke waarde. Zij vormen de waardevolle relatie met het buitengebied. Bij nieuwe ontwikkelingen moet hiervoor respect getoond worden.

Daarnaast hechten we veel waarde aan het reliëf (zichtbaar vanuit het dorpshart) veroorzaakt door twee oude crevassegeulen: hier ligt de oorsprong van Groessen. De belangrijkste wegen van het dorp liggen niet voor niets ter hoogte van deze geulen. Daarnaast willen we zoveel mogelijk verwijzingen naar het onderliggende landschap behouden zoals ten oosten van de meest oostelijke geul, waar de voormalige boerderij Klein Rijswijk ligt op een duidelijk hoger gelegen deel van de oeverwal. De ambitie is om dit soort structuren in de toekomst te accentueren. Gedacht kan dan bijvoorbeeld worden aan het inrichten van de functionele afwateringsgeulen tot ecologische oevers, waardoor de oude rol van stroomgeul weer benadrukt kan worden. De relatie met het verleden wordt weer leesbaar gemaakt.

Erfgoed

Het historische dorpshart en de bebouwingslinten zien we in zijn geheel als waardevol cultuurhistorisch kerngebied met beeldbepalende waarde, die naar de toekomst toe behouden dient te worden. Het moet echter geen beschermd gebied worden dat 'op slot' gaat, maar juist een vitale dorpskern, waar we steeds samen met betrokkenen zullen zoeken naar een passende oplossing bij nieuwe ontwikkelingen.

Openbaar groen

Het gemeenschappelijk groen dat aansluit op het dorpshart heeft haar functie deels verloren als gemeenschappelijke grond. Daarom zijn we van mening dat hier herwaardering nodig is. In het bijzonder ter hoogte van de Mazepoel zijn de oude gemeenschappelijke weidegebieden nog goed zichtbaar vanaf de Heiliglandsestraat. De zichtlijnen hierop moeten dan ook zoveel mogelijk in stand gehouden worden. Een mogelijkheid is om de toegankelijkheid van dit prachtige gebied de komende jaren voor wandelaars te verbeteren. We zien dat aan de zijde van de Dorpsstraat een opwaardering en structuurverbetering van het gebied noodzakelijk is. Betrokkenen en toekomstige initiatiefnemers nodigen we uit om dit bij nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk op te pakken.

Bedrijven en detailhandel

Tuinbouw is een agrarische bedrijfstak die van oudsher hoort in dit gebied. Deze bedrijfstak heeft echter vanuit economisch oogpunt te maken met een noodzakelijke opschaling. We zien dat op dit moment sommige bedrijven in Groessen aanlopen tegen beperkingen in hun uitbreiding door omliggende bebouwing en wegen. Sommige kiezen er zelfs voor om te stoppen met de bedrijfsvoering. Als gemeente hanteren we regels voor dergelijke uitbreidingen. Voor bestaande bedrijven is uitbreiding onder voorwaarden mogelijk. Grootschalige kassencomplexen tasten het kleinschalige karakter van Groessen echter teveel aan. We zien het daarom als onvermijdelijk dat bij een te grote uitbreidingswens kassen op termijn naar elders verplaatst dienen te worden.

5.4.3 Ontwikkelen

Het dorpsplan voor Groessen is als bijlage bij deze structuurvisie opgenomen. Hierna worden enkele elementen benoemd op gemeentebreed structuurvisieniveau, voortvloeiend uit in deze structuurvisie gemaakte beleidskeuzen.

Visie

Wonen

Er is volgens de prognoses (Primos en Socrates) nog zeer beperkt behoefte aan uitbreiding van de bestaande voorraad. Daarom laten we de in de voorgaande structuurvisie opgenomen relatief grote herontwikkeling van het dorpshart in deze structuurvisie los. In de plaats daarvan wordt grenzend aan het Dorpsplein een kleinere zoekzone 'wonen' opgenomen. De in de voorgaande structuurvisie uit 2009 genoemde tweede zoeklocatie komt te vervallen. Dit is een voormalig agrarische bedrijf dat in de kern van Groessen ligt. Daarom wordt daar nog wel ruimte gezien om bij sloop van de agrarische opstallen gebruik te maken van de 'ruimte voor ruimte-regeling'.

Bedrijven, voorzieningen en winkels

We zien dat winkels en voorzieningen essentieel zijn voor de vitaliteit van een dorp. We moedigen daarom winkels (aan huis) en enige bedrijvigheid aan, mits het past bij de schaal, aard en karakter van een dorp als Groessen. Groessen hoeft qua voorzieningen niet zelfvoorzienend te zijn, maar moet wel enig basisaanbod bieden voor de lokale Groessenaren (en deels ook voor de overige inwoners van de gemeente). We zijn van mening dat bedrijven zoals het autobedrijf aan de Dorpsstraat eigenlijk niet passen in het gewenste kleinschalige, dorpse streefbeeld.

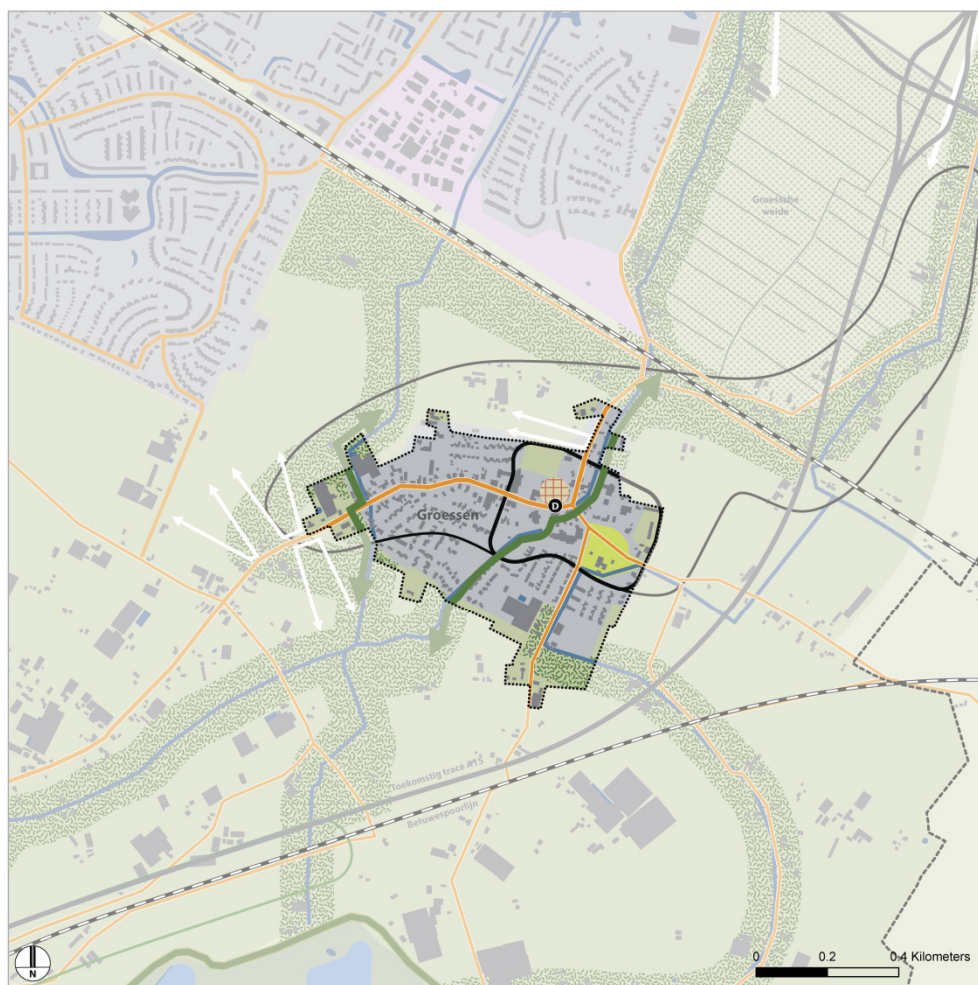
Infrastructuur

In vergelijking met vroeger, is de ontsluiting van het buitengebied verslechterd. Toen was er sprake van een groot netwerk van kerkepaden, waarvan een deel al weer in ere is hersteld, maar er is nog

een slag te maken. Het omringende landschap van Groessen moet nog meer betrokken worden bij de dorpskern via doorzichten en toegangspaden. Ook in recreatieve zin zijn deze ontsluitingen waardevol.

Openbaar groen

In relatie tot groen, openbare ruimte en zeker ook recreatie zien we ideeën zoals het in ere herstellen van fruitgaarden, aanleggen van faunapassages bij de spoorlijn en het aanbrengen van ecologische oevers langs waterlopen zeer zeker als interessant voor nader onderzoek en verdere uitwerking. Dit biedt ook andere kansen, bijvoorbeeld dat door middel van bosschages esthetisch minder hoog gewaardeerde elementen in het landschap - zoals het bedrijventerrein De Nieuweling - zoveel mogelijk aan het zicht onttrokken worden.

DEELGEBIED 4: GROESSEN

BESTAAND	BEHOUDEN / VERSTERKEN	ONTWIKKELEN
- Bebouwd gebied - Water - Lokale weg - Gemeentegrens	- Waardevolle relatie dorp - landschap - Waardevol cultuurhistorisch kerngebied - Historische weg - Karakteristieke (groene) dorpsruimte - Hoofdafwatering - Agrarisch, oeverwallengebied - Landschapspanorama, doorzicht - Dorpshart	- Zoekgebied wonen - Groenblauw raamwerk - A15 toekomstig tracé - Potentieel ecologische verbinding

Figuur 17: De kern Groessen

5.5 Loo

Onder het deelgebied Loo wordt verstaan; het dorp Loo en het overgangsgebied dorp - buitengebied. De kern Loo ligt ten zuidwesten van de kern Duiven, is net als Groessen gelegen in het oeverwallengebied en grenst ook aan de zuidelijke uiterwaarden.

5.5.1 Bestaand

Wonen

De Loostraat en de Husselarijstraat zijn de belangrijkste bebouwingslinten, die vanaf de Loodijk landinwaarts naar elkaar toelopen. De binnenkant van de driehoek is door toenemende bebouwing in de loop der tijd verdicht, maar kent nog steeds groene open plekken met zichtlijnen naar buiten toe. De linten vormen nog steeds een duidelijk overgangsgebied van de kern van Loo naar het buitengebied.

Landschap

Loo is ontstaan op een oeverwal van een oude meander van de Rijn ter plaatse van een splitsing van wegen naar de dijk. De driehoekige structuur is kenmerkend langs bandijken. De ligging van de drie zijden van de driehoek - Loostraat, Husselarijstraat en Loodijk – bepaalt nog steeds de beleving van het dorp. Langs deze drie lijnen is het dorp ontwikkeld, waarbij het oudste deel rondom de kerk het dorpshart is. In dit (van oudsher) hart van Loo vindt vermenging plaats van bebouwing en het buitengebied.

De relatie met het buitengebied is nog goed herkenbaar: het Looveld aan de noordzijde is door de ruimten tussen de bebouwing vanuit het dorp nog steeds goed zichtbaar. Bijzonder is dat het Looveld onbebouwd is gebleven. Aan de bebouwingslinten zelf is sprake van afwisselende bebouwing, met een verspringende rooilijn.

Erfgoed

Kenmerkend voor Loo is de landelijke, dorpse sfeer. De dorpse sfeer is een resultante van verschillende beeldbepalende elementen. Zoals het lint met een verspringende rooilijn, waarbij afwisselend sprake is groen en stenig ingerichte delen. Daarnaast wordt de dorpse sfeer in het bijzonder bepaald door het samenhangende gebied rondom de kerk: met begraafplaats, pastorie, processiepark en kapel, in combinatie met het pleintje, het brinkachtige grasveld tegenover de kerk met daarnaast de restanten van de molen en het algemene beeld van de bebouwing aan de Loostraat. Dit ensemble van beeldbepalende dorpse elementen is gaaf en wordt beschouwd als cultuurhistorisch waardevol kerngebied.

Bedrijven

Wat uiteraard ook bijdraagt aan de dorpse, landelijke sfeer is de ligging midden in het landelijk gebied met agrarische bedrijvigheid in en rondom Loo. Het betreft zowel landbouw, veeteelt maar ook kastuinbouw. Het agrarische karakter van Loo neemt echter langzamerhand af doordat steeds meer bedrijven in de agrarische sector verdwijnen.

5.5.2 Behouden / versterken

Landschap en erfgoed

Het gave dorpsgezicht langs de Loostraat met cultuurhistorische bebouwing, afgewisseld met karakteristieke groene ruimtes dient behouden en waar mogelijk versterkt te worden. Ook de doorzichten naar het buitengebied vanaf de dorpslinten vinden we zeer waardevol, dit maakt de relatie met het buitengebied voelbaar. In het bijzonder vanaf de Loostraat richting het Looveld is dit het sterkst aanwezig. Daarom is het gebied Loostraat op de kaart van de structuurvisie aangeduid als te behouden 'waardevolle relatie tussen dorp en buitengebied' en 'waardevol historisch kerngebied'. Ook de doorzichten aan de oostelijke zijde (Husselarijstraat) dienen behouden te worden. Bij nieuwe

ontwikkelingen moet hiermee zorgvuldig worden omgegaan en respect getoond worden voor de open delen met zichtlijnen. Van belang is ook, dat daarbij voortgeborduurd wordt op de verspringende, rafelige rooilijnstructuur met de kenmerkende diversiteit in de bebouwing.

Loo ligt op een oeverwal van een oude meander van de Rijn. We zien het als een uitdaging en opgave om deze landschappelijke 'onderlegger' (die aan het ontstaan van Loo ten grondslag ligt) te accentueren en beter beleefbaar te maken bij ontwikkelingen. De verhoogde ligging van het dorp is een inspiratiebron voor (kleinschalige) ontwikkelingen.

In het algemeen geldt dat in Loo voor ons bij de afweging van toekomstige initiatieven het behoud van het dorps karakter een belangrijk criterium is.

Openbare ruimte

Ter versterking van het dorps karakter van Loo, is ook aandacht voor het openbaar gebied nodig en de daarop aansluitende ruimten/gebouwen. Gedacht kan worden aan zorgvuldige keuzen van materialen en profielen aan de linten. Op een aantal plaatsen is het parkeren een aandachtspunt en moet worden gezocht naar oplossingen op bijvoorbeeld binnenterreinen.

Bedrijven

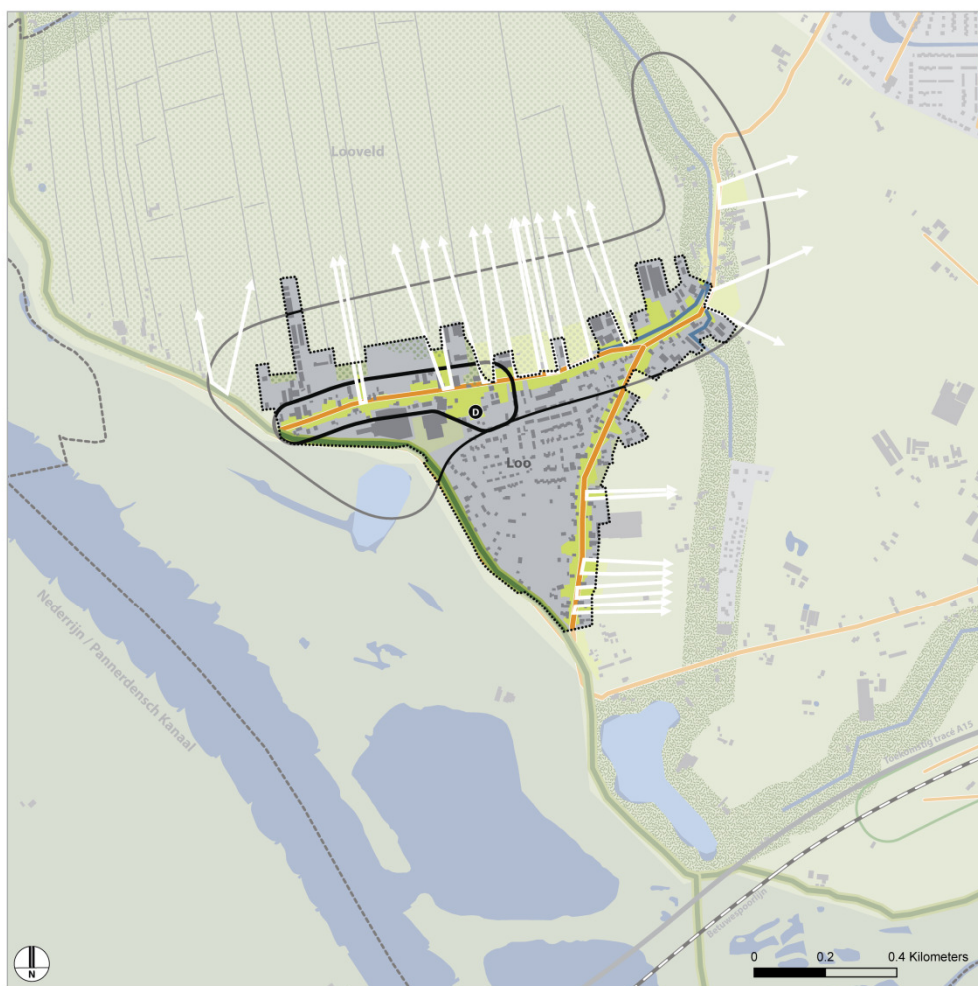
Het verdwijnen van agrarische bedrijven baart ons enerzijds zorgen, onder meer omdat deze activiteiten mede bijdragen aan het huidige landelijke en dorps karakter. Met het verdwijnen van die activiteiten, kan het dorps karakter aangetast worden. Anderzijds zien we dat het ook kansen biedt: door de juiste ontwikkelingen (in functie en vormgeving/uitstraling) op vrijkomende agrarische locaties kan het landelijke, dorps karakter juist versterkt worden. Het toekennen van een woonbestemming is dan bijvoorbeeld afweegbaar voor ons, wanneer bijgedragen wordt aan behoud en versterking van de karakteristieke uitstraling. Dit kan bijvoorbeeld wanneer gekoppeld aan dergelijke initiatieven herstel van oude of verdwenen elementen - zoals een kerkepad – plaatsvindt. Dit doen we in overleg met de initiatiefnemers.

5.5.3 Ontwikkelen

De dorpsvisie voor Loo is als bijlage in deze structuurvisie opgenomen. Hierna worden enkele elementen benoemd op gemeentebrede structuurvisieniveau, voortvloeiend uit in deze structuurvisie gemaakte beleidskeuzen.

Wonen

De ontwikkeling van de woningbouwlocatie Westreenen zorgt de komende jaren nog voor een behoorlijke uitbreiding van het aantal woningen in Loo. Gelet op de behoefte is er voorlopig geen ruimte nodig voor een verdere uitbreiding van de voorraad. Daarom hebben we besloten om de in de vorige structuurvisie opgenomen zoekzone 'wonen' te laten vervallen. Omdat de op deze locatie aanwezige voormalige glastuinbouwbedrijven in de kern van Loo liggen en woningbouw voor een versterking van het lint zou kunnen zorgen, zien we voor de periode na 2020 een mogelijkheid om bij sloop van de agrarische opstallen gebruik te maken van de 'ruimte voor ruimte-regeling'. Van belang is echter dat de woningbehoefte dan nog steeds onderbouwd moet kunnen worden.

DEELGEBIED 5: LOO

BESTAAND

- Bebouwd gebied
- Water
- Bandijk
- Gemeentegrens
- Lokale weg

BEHOUDEN / VERSTERKEN

- Waardevolle relatie dorp - landschap
- Waardevol cultuurhistorisch kerngebied
- Historische weg
- Karakteristieke (groene) dorpsruimte
- Hoofdafwatering
- Agrarisch, oeverwallengebied
- Landschapspanorama, doorzicht
- Dorpshart

ONTWIKKELEN

- Groenblauw raamwerk
- Zoeklocatie ecopassage
- EHS (ecologische hoofdstructuur)

Figuur 18: De kern Loo

5.6 Oeverwallengebied

Het deelgebied 'oeverwallen' in Duiven betreft het buitengebied ten zuiden van Duiven, rondom Groessen en Loo. Het uiterwaardengebied wordt hierbij niet betrokken, dit wordt beschreven als apart deelgebied. Het Horsterpark maakt wel onderdeel uit van dit gebied.

5.6.1 Bestaand

Landschap

Het oeverwallengebied kan getypeerd worden als een kleinschalig cultuurlandschap en reliëfrijk stroomruggenlandschap. Het gebied heeft een wezenlijk andere structuur dan het open, laaggelegen ontginningslandschap van het kommengebied in het noorden. Het kleinschalige karakter wordt onderbroken door het polderlandschap van het Looveld. Samen met de polders Groessche Weide en Looveld, vormt het kleinschalige oeverwallenlandschap een goed bewaard gebleven uniek ensemble. Het unieke van dit gebied is de combinatie van het reliëfrijke rivierenlandschap (gevormd door oeverwallen, stroomgordels en natuurlijke laagten) en de menselijke invulling van dit landschap (bedijking, bewoning, cultivering). Het resultaat is een cultuurlandschap met een mozaïekvormige verkaveling, afgewisseld door het open slagenlandschap van de polder. De ontstaansgeschiedenis is nog steeds goed af te lezen: de bebouwing van Loo en Groessen ligt nog overwegend op de hogere (en drogere) plekken in het landschap. Landschapselementen zoals afwateringsgeulen en verkavelingspatronen markeren nog steeds oude stroomgeulen van de Rijn. De ontginning van het lager gelegen Looveld is nog duidelijk zichtbaar door het slagenpatroon.

Het Horsterpark is een uitzondering binnen het oeverwallengebied. Het is een stedelijk uitloopgebied, een park, waarbij de agrarische functie niet meer aanwezig is. Het gebied heeft een recreatieve functie voor zowel de inwoners van Duiven als van Westervoort.

Bedrijven

In het gebied is sprake van bedrijvigheid, vooral in de agrarische sector. Maar er is ook een aantal niet-agrarische bedrijven aanwezig, zoals opslag-, hoveniers-, grondverzetbedrijven en ook bedrijfsverzamelgebouwen. Dit is van belang voor de werkgelegenheid en daarbij voor de lokale productie van goederen en diensten voor de Duivense inwoners. Uitbreidingsmogelijkheden van deze bedrijven zijn beperkt. Wanneer er een uitbreidingsbehoefte ontstaat, die groter is dan de mogelijkheden ter plaatsen dan is verplaatsing naar één van onze bedrijventerreinen elders in Duiven aan de orde.

Wonen

Naast (agrarische) bedrijfswoningen komen er in het gebied verspreid burgerwoningen voor, zoals aan de Lijkweg, Schraleweidsestraat, Loostraat en Leuvensestraat.

Horsterpark

Het Horsterpark is een openbaar groen recreatiepark gelegen direct aangrenzend de kernen Duiven en Westervoort. Het is reeds in de 70'er jaren van de vorige eeuw voorzien als een stedelijk uitloopgebied, een groene buffer tussen de groeikernen Duiven en Westervoort.

De planvorming en de uitvoering van het park is meegenomen met de Landinrichting in de periode 1984-2010. Tot 2014 viel het park onder het Recreatieschap Achterhoek-Liemers (RAL). Het RAL is inmiddels opgeheven en het park is nu eigendom van de gemeente Duiven.

Een deel van het park is sinds 2006 in gebruik bij Stichting Activiteiten Horsterpark (SAH). Deze stichting beheert een kinderboerderij, een theepaviljoen en een directiewoning. SAH is sinds 2014 in opdracht van de gemeente ook belast met het onderhoud van het groen en de wegen van het park.

De hoofdfunctie van het park is het bieden van diverse vormen dagrecreatie.

5.6.2 Behouden / versterken

Landschap

Het afwisselende oeverwallengebied is een uniek cultuur landschap en landschappelijk waardevol. Dit maakt het ook een aantrekkelijk recreatie- en uitloopgebied voor bewoners en bezoekers. De vele doorzichten vanuit Loo en Groessen geven een uniek beeld van de historische relatie tussen dorp en landschap. Deze elementen (afwisselen, relaties, doorzichten) moeten behouden en gerespecteerd worden bij toekomstige ontwikkelingen.

De herkenbaarheid van deze elementen is echter niet overal meer even duidelijk. We streven ernaar om die herkenbaarheid weer te vergroten. De mogelijkheden hiervoor zijn beperkt en het is kostbaar. We willen werken aan landschapsversterking en 'restauratie' van landschappelijke elementen gekoppeld aan initiatieven van particulieren en derden (zoals waterschap). We zien kansen langs de zegen in het gebied, de gekanaliseerde natuurlijke afwateringsgeulen. Door de kanalisering is hier niet meer zichtbaar dat er een oude stroomgeul ligt. Door te werken aan een natuurlijke inrichting van de oevers, kan bijgedragen worden aan herstel van het oorspronkelijke landschap.

Het gebied tussen Duiven en Westervoort zien we als een landschappelijke buffer tussen twee sterk verstedelijkte dorpen. Het deel ten zuiden van de spoorlijn is inmiddels als het Horsterpark ingericht, een stedelijk uitloopgebied. Tussen Duiven en Zevenaar is door de stadsregio en de provincie een groot gebied als GIOS-gebied (Groen In en Om de Stad) aangewezen. Realisatie hiervan is nauw verbonden met de ontwikkelingen rondom het doortrekken van de A15 (zie ook de laatste paragraaf van dit hoofdstuk).

Vrijtijdseconomie

Het gebied is aantrekkelijk voor recreatieve activiteiten, door de afwisseling van natuurgebieden, cultuurhistorische elementen en in het algemeen de rust en de ruimte. In eerste instantie kan hierbij gedacht worden aan het extensieve recreatieve medegebruik van wegen en uiterwaarden. Er zijn diverse fiets- en wandelroutes. In het bestemmingsplan Buitengebied 2013 hebben we extensief recreatief medegebruik binnen de diverse bestemmingen mogelijk gemaakt. We hechten veel waarde aan het versterken van de recreatieve routestructuren, niet alleen in dit deelgebied maar ook in de deelgebieden 'Randen van Duiven' en 'Uiterwaarden'. De kwaliteiten die er zijn moeten ook goed beleefd kunnen worden. Voorwaarde is wel dat dit niet ten koste gaat van die kwaliteiten.

Onder diezelfde voorwaarde zien we daarnaast mogelijkheden om de wandel- en fietsroutes te ondersteunen met kleinschalige ontwikkelingen in de vorm van ondergeschikte nevenactiviteiten bij landbouwbedrijven.

Horsterpark

Voor de lange termijn bestaat er behoefte aan een toekomstvisie voor de inrichting en het gebruik van het park. Daarbij zal de gemeente samen met de SAH in 2015-2016 invulling aan geven.

5.6.3 Ontwikkelen

Landschap

In het gebied zijn er veel kansen en mogelijkheden voor extensieve recreatie. In voorgaande deelparagraaf hebben we de ambitie uitgesproken om te werken aan de versterking van de padenstructuur en dat er in de vorm van nevenactiviteiten ook kleinschalige recreatieve voorzieningen mogelijk zijn (zoals een kleinschalig kampeerterrein bij een agrarisch bedrijf of woning). Daarnaast streven we ernaar om relaties te leggen en te versterken met andere (recreatieve) trekpleisters in de omgeving, zoals het natuurgebied de Gelderse Poort, maar ook de grootschalige detailhandelsvestigingen in de A12-zone en het Romeins bolwerk de Limes (Romeins voor grens).

Het gebied is in het verleden reeds doorgesneden door (infra)structuur, zoals de Betuwelijn. Daar komt in de toekomst de doorgetrokken A15 bij. Dit heeft gevolgen op diverse fronten (geluid, lucht, landschappelijke openheid etc.). Deze structuren zijn harde gegevens, maar deze mogen de beleving van het oeverwallengebied niet overheersen. Gekoppeld aan de rijksprojecten, zoeken we naar mogelijkheden om het landschap te versterken en daarmee de nadelen zoveel mogelijk te compenseren. We vertrouwen erop dat we samen met de gemeenten Zevenaar, Lingewaard, Overbetuwe en de provincie, in overleg met het rijk, tot voor alle partijen acceptabele oplossingsrichtingen komen. Samen met de twee gemeenten en de provincie zijn we dit najaar gestart met een Ruimtelijk KwaliteitsKader, waarin we de effecten op het grotere invloedsgebied van de A15 in beeld brengen gekoppeld aan kansen en mogelijkheden om negatieve effecten waar mogelijk om te buigen. Tot een goede inpassing behoort in onze visie in ieder geval een verdiepte ligging, maar ook aanleg van ecopassages en landschapsversterking waardoor de nieuwe structuren zo min mogelijk opvallen in het landschap.

Vrijtijdseconomie

Het is onze ambitie om het buitengebied beter beleefbaar te maken voor iedereen. Noodzakelijke voorwaarde daarvoor is een goede bereikbaarheid en toegankelijkheid voor voetgangers en fietsers vanuit de kernen, ook vanuit de Zevenaarse zijde. Het versterken van het tussengebied Duiven - Zevenaar maakt onderdeel uit van het hiervoor genoemde Ruimtelijk KwaliteitsKader A15/A12.

Bedrijven

Tuinbouw hoort van oudsher bij het oeverwallengebied. Trends leiden de afgelopen jaren ertoe dat voor het voortbestaan deze bedrijven genoodzaakt zijn tot uitbreiding in de vorm van grootschalige kassencomplexen. In het bestemmingsplan buitengebied hebben we onder voorwaarden uitbreiding van bestaande kassen mogelijk gemaakt. Nieuwe kassencomplexen en grootschalige kassencomplexen in het algemeen horen niet thuis in dit kleinschalige landschap.

Wonen

Omvangrijke woningbouwinitiatieven vinden we in het oeverwallengebied niet afweegbaar. Dit leidt tot aantasting van de unieke landschappelijke kwaliteiten. Maar ook extensief wonen gekoppeld aan landschapsversterking (het rood-voor-groen-principe) is geen optie meer. De vraag naar woningbouw neemt af vanwege de demografische veranderingen en extra remmend werken de ingrepen in de financieringsmogelijkheden van woningen (zoals beperking renteaftrek en terughoudendheid banken). Conform de 'ladder voor duurzame verstedelijking' dient toekomstige woningbouw zoveel mogelijk binnen de stedelijke contour (bebouwde kommen) gerealiseerd te worden, waardoor er minder mogelijkheden voor bouwen in het buitengebied zijn.

Een nieuwe woning toevoegen aan het buitengebied is in beginsel niet meer mogelijk. Reden is dat er door de eerder genoemde trends maar een beperkte woningbehoefte is en er zijn in de afgelopen jaren al relatief veel aanvragen ingediend. We zien het slopen van agrarische opstallen voor woningen in het buitengebied niet meer als een duurzame oplossing. Het risico bestaat namelijk dat door een overaanbod op termijn leegstand in de slechtste delen van de voorraad in het buitengebied gaat ontstaan en ook in de kleine kernen Groessen en Loo. Dit vraagt om het zorgvuldig benaderen van dit vraagstuk en van nieuwe initiatieven hiertoe. In de nieuwe woonvisie worden de te maken beleidskeuzen hieromtrent verankerd.

DEELGEBIED 6: OEVERWALLENZONE

BESTAAND

- Bebouwd gebied
- Horsterpark / natuurpark
- Water
- A12
- Spoor
- Bandijk
- Gemeentegrens
- Lokale weg

BEHOUDEN / VERSTERKEN

- Waardevolle relatie dorp - landschap
- Waardevol cultuurhistorisch kerngebied
- Historische weg
- Wiel
- Hoofdafwatering
- Cultuurhistorisch waardevol landschap
- Agrarisch, oeverwallengebied
- Landschapspanorama, doorzicht

ONTWIKKELEN

- Groenblauw raamwerk
- Zoeklocatie ecopassage
- Potentieel agrarische natuurontwikkeling
- A15 toekomstig tracé
- Potentieel ecologische verbinding

Figuur 19: Oeverwallenzone

5.7 Uiterwaarden

Het huidige uiterwaardengebied in Duiven bestaat uit de noordelijke uiterwaarden langs de IJssel en de zuidelijke uiterwaarden langs de Nederrijn/het Pannerdensch Kanaal. De uiterwaarden hebben de beschermende Natura 2000-status gekregen, als onderdeel van het grotere gebied de Gelderse Poort.

5.7.1 Bestaand

Zuidelijk deel

Landschap

Het zuidelijk uiterwaardengebied valt uiteen in het buitendijks en het voormalig buitendijks gebied. Het voormalig buitendijks gebied is door dijkverleggingen onderdeel geworden van het binnendijks gebied. De invloed van de rivier is hier nog duidelijk zichtbaar door het reliëfrijke landschap, de wielen en dammen. In het verleden is het gebied door de mens in cultuur gebracht. Langs de IJssel en het Pannerdensch Kanaal zijn nog resten van oude steenfabrieken zichtbaar. Het oudhoevig land is nog zichtbaar door de overblijfselen van rabatstructuren en dammen. Het door een dijkdoorbraak verdrongen dorp Leuven is niet meer zichtbaar, maar spreekt des te meer tot de verbeelding. In het oosten ligt een klein deel van het Rijnstrangengebied nog net binnen de gemeentegrenzen.

Het buitendijks deel van het zuidelijk uiterwaardengebied wordt gekenmerkt door ruige natuur en een reliëfrijk rivierenlandschap. Het is een dynamisch gebied door fluctuaties in het rivierpeil van de Rijn. Naast natuur en water zijn in het gebied twee zandwinputten aanwezig. In de noordelijkste put Loowaard ligt een klein jachthaventje. De huidige zandwinactiviteiten zullen op korte termijn verdwijnen en daarmee ook de tijdelijke jachthaven. Wielen en dammen zijn overgebleven getuigen van de verloren én gewonnen strijd tegen het rivierwater. Het huis Loowaard is vandaag de dag de enige bewoning in het gebied en ligt op een pol.

Het zuidelijk uiterwaardengebied maakt onderdeel uit van de Gelderse Poort en de ecologische hoofdstructuur. Het gebied de Gelderse Poort heeft in het verleden de status Nationaal Landschap gekregen. Met het vaststellen van de Rijksstructuurvisie Infrastructuur en Ruimte is deze status echter komen te vervallen en is de verantwoordelijkheid voor dergelijke gebieden gedecentraliseerd naar provincies en gemeenten. Dat deze status vervallen is, wil echter niet zeggen dat er geen waarde meer gehecht wordt aan dit aantrekkelijke en unieke gebied! Daarnaast is ook het traject 'Ruimte voor de rivier' voor dit gebied relevant. Vanuit het kabinet is voor het Pannerdensch kanaal de opgave geformuleerd om met rivierverruimende maatregelen de dynamiek van de rivier en de natuur in de Gelderse Poort een kwaliteitsimpuls te geven. Voor dit gebied richten de nationale doelstellingen zich de komende jaren op natuurontwikkeling in combinatie met retentie in een dynamisch rivierlandschap.

Noordelijk deel

Landschap

Het noordelijk uiterwaardengebied betreft de zuidoostelijke uiterwaarden van de IJssel aan weerszijden van de A12, welke vallen binnen onze gemeentegrenzen. Direct ten noorden van de A12 ligt een afgedekte vuilstortplaats. Het gebied ligt geheel buitendijks en valt in de ecologische hoofdstructuur. Het is overwegend in gebruik als landbouwgebied. De rivieroever zelf ligt op het grondgebied van buurgemeenten.

5.7.2 Behouden / versterken

Infrastructuur

De ontsluiting van het uiterwaardengebied loopt hoofdzakelijk over de dijken. Doordat langzaam en snel verkeer gebruik maken van dezelfde dijk, signaleren we dat er soms onveilige situaties ontstaan. We zien het daarom als wenselijk om een deel van de Loodijk autovrij of autoluw te maken. De komende periode zullen we mogelijkheden hiertoe onderzoeken. Een goede bereikbaarheid van het

Looveer is daarbij uiteraard een belangrijk uitgangspunt, gezien de belangrijke functie voor het woon-werkverkeer van en naar de gemeente Duiven.

Vrijetijdseconomie

Buiten de ontsluiting via de dijken is de toegang naar de uiterwaarden zelf vrij beperkt voor wandelaars en fietsers. Er is alleen een wandelpad naar de Loowaard. We zien hier echter wel kansen, in het bijzonder in het zuidelijk uiterwaardengebied voor een toename van extensieve recreatie (wandelen, fietsen), maar wellicht ook riviergebonden recreatiemogelijkheden (watersport, strandje). Een belangrijke voorwaarde om te recreëren is een goede toegankelijkheid. Het gebied heeft echter ook diverse te beschermen waarden, dit betekent dat we terughoudend omgaan met ontwikkelingen. We zien in ieder geval als een mogelijkheid het beperkt creëren van enkele struinpaden. Ook het ontwikkelen van een voet-fietsverbinding op de (voormalige waterkerende) Leuvensedijk biedt kansen om het gebied beter te ontsluiten voor extensieve recreatie. Met informatieborden of themaroutes kunnen vervolgens belangrijke cultuurhistorische en natuurlijke waarden in het gebied onder de aandacht gebracht worden.

Erfgoed

We vinden het van groot belang, dat het beschermen en waar mogelijk versterken van de natuurlijke en cultuurhistorische waarden in samenhang benaderd wordt. In het verleden waren dit vaak losse trajecten, waardoor cultuurhistorische elementen zoals dammen en wielen en het oud-hoevig landschap in het kader van natuurontwikkeling niet meegenomen werden. Door het gebied en haar kwaliteiten in samenhang te benaderen, zien we het als een belangrijke kans om in navolging van de Ooijpolder in Nijmegen, ook de Duivense uiterwaarden met kenmerken van het oud-hoevig landschap terug te brengen. Het conserveren of restaureren van oude dammen, het terugbrengen van oude perceelafgrenzingen kan ook daartoe behoren. Dit leidt tevens tot een toename van de biodiversiteit. Het verdwenen dorp Leuven vormt hierbij een interessant te betrekken element. Deze ontwikkelingen zijn echter kostbaar en als gemeente staan we hiervoor niet alleen aan de lat. Dit pakken we graag op met bij het gebied betrokken partijen. Bij ontwikkelingen en verdere inrichtingsmaatregelen van de uiterwaarden vragen we aandacht voor natuurontwikkeling en cultuurhistorische elementen.

5.7.3 Ontwikkelen

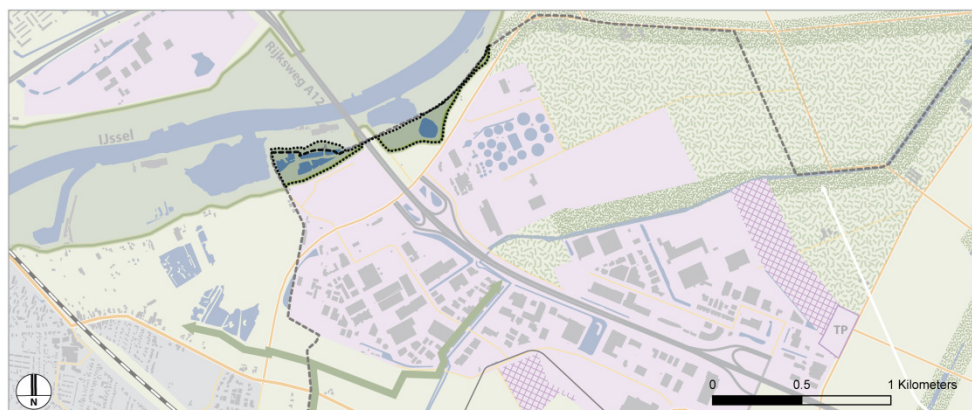
Vrijetijdseconomie

We zien het vrijkomen van de zandwinlocatie bij de Loowaard als een kans voor nieuwe initiatieven op gebied van dagrecreatie. Gedacht kan worden aan een zandstrandje of een horecavoorziening. De tijdelijke jachthaven zal worden opgeheven. Een dergelijke functie op zichzelf past in onze visie op vrijetijdseconomie.

Landschap

Het zuidelijke uiterwaardengebied wordt doorsneden door enkele belangrijke hoofdinfrastructuren. De Betuwelijn ligt in een tunnel onder de Kandiasplas. Diverse gasleidingen zijn aangelegd. Een hoogspanningsleiding loopt door het gebied. Ook het tracé van de toekomstige A15 is hier gedacht. Al deze structuren conflicteren met de wenselijke en geambieerde ontwikkeling van het gebied. Een goede landschappelijke inpassing is minimaal noodzakelijk om de invloed zoveel mogelijk te beperken.

Voor het noordelijk uiterwaardengebied zijn door de aanwezigheid van de A12, de nabijheid van InnoFase, de ligging van de vuilstort en de toewijzing van de ecologische hoofdstructuur nauwelijks mogelijkheden tot functieverandering. Het huidige gebruik als natuurlijke buffer tegen stedelijke invloeden van snelweg en industriegebieden blijft daarom gehandhaafd.

DEELGEBIED 7: UITERWAARDEN

BESTAAND

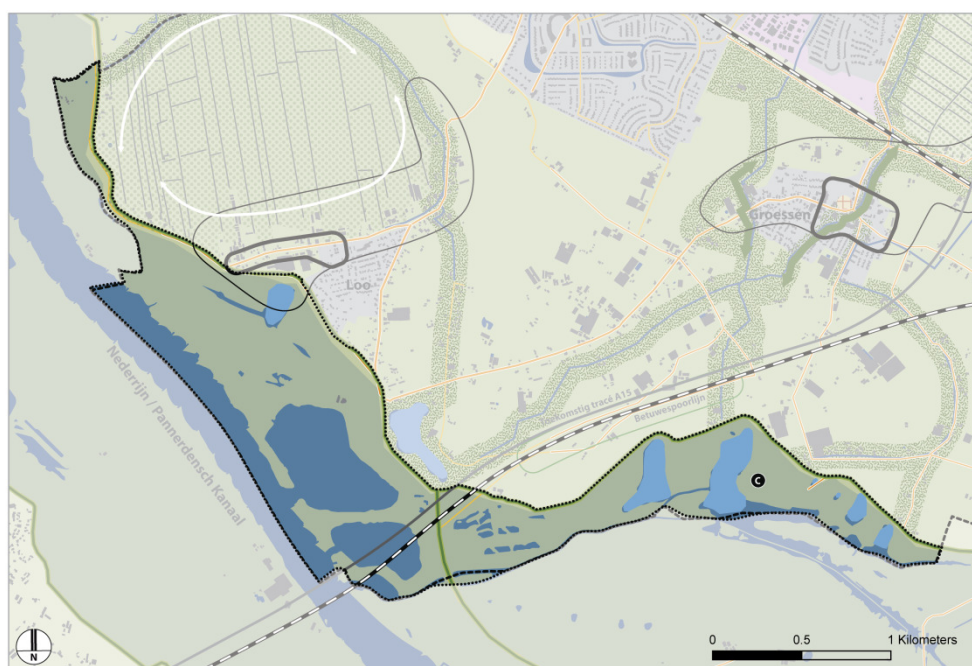
- Bebouwd gebied
- Water
- Banddijk
- Spoor
- Gemeentegrens

BEHOUDEN / VERSTERKEN

- Waardevolle relatie dorp - landschap
- Wiel
- Historische weg

ONTWIKKELEN

- EHS (ecologische hoofdstructuur)
- A15 toekomstig trace
- Cultuurhistorische bezoekerslocatie

Figuur 20: Uiterwaarden

5.8 Randen van Duiven

Het deelgebied 'randen van Duiven' betreft het buitengebied aan weerszijden van de kern Duiven. Het is landschappelijk gezien een overgangsgebied van enerzijds het zuidelijke oeverwallengebied en anderzijds het noordelijke kommengebied.

5.8.1 Bestaand

Landschap

Het deelgebied 'randen van Duiven' betreft een gemengd gebied waar agrarisch buitengebied en stedelijke invloeden samenvallen. Er zijn geen grote bebouwingsconcentraties. In het oostelijk deel ligt de buurtschap Helhoek en het gelijknamige bedrijventerrein. In het noordwestelijk deel ligt de kleinschalige bebouwingsconcentratie De Eng aan de Engsestraat. In het westen liggen de sportvelden van het Horsterpark. De rest van het gebied heeft voornamelijk een agrarische functie.

Het oorspronkelijk open en landelijke gebied ondervindt steeds meer invloed van de verstedelijking. Dit uit zich bijvoorbeeld in het gedachte tracé van de doorgetrokken A15 naar de A12 in het oostelijk deelgebied. De westelijke rand tussen Duiven en Westervoort functioneert vooral als groene buffer tegen de verstedelijking vanuit deze kernen. De kernen mogen niet aan elkaar groeien. De oostelijke rand van de kern Duiven heeft een iets minder duidelijke bufferrol.

Door uitbreidingen van de bedrijventerreinen aan de noordwestzijde is het open zicht op en vanuit de oorspronkelijke dorpskern Duiven langs de Ploenstraat geleidelijk verminderd. Ook vanuit de oostrand van Duiven is het open landschap richting Zevenaar niet overal meer duidelijk zichtbaar. Om dit gebied landschappelijk te versterken is door de stadsregio Arnhem Nijmegen en de provincie tussen Duiven en Zevenaar een groot gebied als GIOS-gebied (Groen In en Om de Stad) aangewezen.

Landschappelijk gezien is het gebied een overgangsgebied tussen het zuidelijk oeverwallengebied en het noordelijk komgebied. Er zijn een aantal recht gegraven zegen in het gebied. Dit maakt dat het groenblauwe raamwerk hier weinig ecologische waarde heeft. De Groessche Weide (de gemeenschappelijke gronden) ligt aan de oostelijke rand, deze is in het verleden ontgonnen vanuit Groessen. Tussen de Groessche Weide en Groessen ligt een fysieke barrière in de vorm van een spoorlijn.

Bedrijvigheid

Het gebied tussen Duiven en Zevenaar heeft overwegend een agrarische functie en zien we als deel van ons landbouwontwikkelingsgebied. Agrarische bedrijven krijgen in dit gebied, net als in het open kommengebied, meer uitbreidingsruimte dan elders.

Tevens zijn er ook enkele niet-agrarische bedrijven in het gebied, vooral aan de Helhoek. Vergeleken met 'reguliere' bedrijventerreinen heeft dit gebied een eigen karakter.

5.8.2 Behouden / versterken

Landschap

De Groessche Weide wordt net als het Looveld in het oeverwallengebied gekenmerkt door de duidelijke slagenverkaveling van een Hollandse polder. We zien het daardoor als een waardevol cultuurlandschap. De Groessche Weide is echter minder herkenbaar in het landschap dan het Looveld. We streven er naar om vergelijkbaar met het Looveld het unieke karakter beter tot zijn recht te laten komen. Het terugbrengen en versterken van de herkenbaarheid van de Groessche Weide streven we de komende jaren na gekoppeld aan particuliere initiatieven. Versterking door ontwikkeling is het credo. De landschappelijke openheid kan bijvoorbeeld worden teruggebracht, door het stimuleren van particulieren om op hun percelen bijpassende beplanting aan te brengen.

De Helhoek heeft als buurtschap een bijzondere rol. Er is sprake van een unieke relatie tussen dorp en het omringend landschap. De cultuurhistorische waarde van dit gebied moeten ook voor de toekomst behouden blijven. Dit vormt een belangrijk zorg- en aandachtspunt voor ons bij de ontwikkelingen rondom de door te trekken A15 (zie volgende paragraaf). Ook bij de Ploenstraat en de Engsestraat is deze bijzondere relatie een punt van aandacht.

Infrastructuur

Door de oost-westelijke barrière van de spoorlijn is de Helhoek minder toegankelijk vanuit zuidelijke richting. Helaas zien we hier geen directe oplossing voor. Voor deze bestaande en nieuwe structuren (landschappelijke doorsnijdingen) zien we het als opgave om tot een landschappelijke inpassing met ruimtelijke kwaliteit te komen. Hierbij kan gedacht worden aan het verleggen van de natuurlijke structuren. Zegen die oude stroomgeulen volgen kunnen bijvoorbeeld geaccentueerd worden door een natuurlijke inrichting. Gekoppeld daaraan is het een kans, om dit soort ecologische verbindingen door te trekken richting het open kommen- en oeverwallengebied. Ook het weer herkenbaar maken van het polderlandschap van de Groessche Weide, nemen we mee in het Ruimtelijk KwaliteitsKader als noodzakelijke landschapsversterking gekoppeld aan de realisatie van de A15.

Vrijetijdseconomie

Het deelgebied is bij uitstek het recreatief uitlooph gebied. Dit willen we versterken door onder andere de belevingswaarde, bereikbaarheid en toegankelijkheid te versterken. De structuur van recreatiepaden moet versterkt worden, bijvoorbeeld door ontbrekende koppelingen te realiseren. Bij deze ontwikkelingen mogen (agrarische en landschappelijke) kwaliteiten niet aangetast worden. Een bijzonder rol vervullen de sportvelden in het Horsterpark. Hier staat sport en recreatie voorop.

5.8.3 Ontwikkelen

Vrijetijdseconomie

Vanuit de kernen Duiven en Zevenaar is de oostelijke dorpsrand van Duiven nauwelijks toegankelijk. Een wandelaar uit Duiven komt in de regel niet verder dan de Heiliglandsestraat, vanwaar alleen over de bestaande weg de route vervolgd kan worden naar de Helhoek. Het is jammer dat de rest van het gebied ontoegankelijk is. Hier liggen belangrijke kansen voor recreatie en verpozing in de vrije tijd. De komende periode onderzoeken we, onder andere gekoppeld aan de planvorming rondom de A15, hoe de recreatieve toegankelijkheid versterkt kan worden en de recreatieve potentie daarmee beter benut. Te denken valt aan struinpaa djes en aansluiting op een groter fietspadennetwerk. Het groenblauwe raamwerk kan hiervoor dienen als drager. De gronden begrenst door de zuidzijde van De Eng, de Westsingel en de Rijksweg hebben we aangeduid op de structuurvisiekaart met de functie toerisme en recreatie.

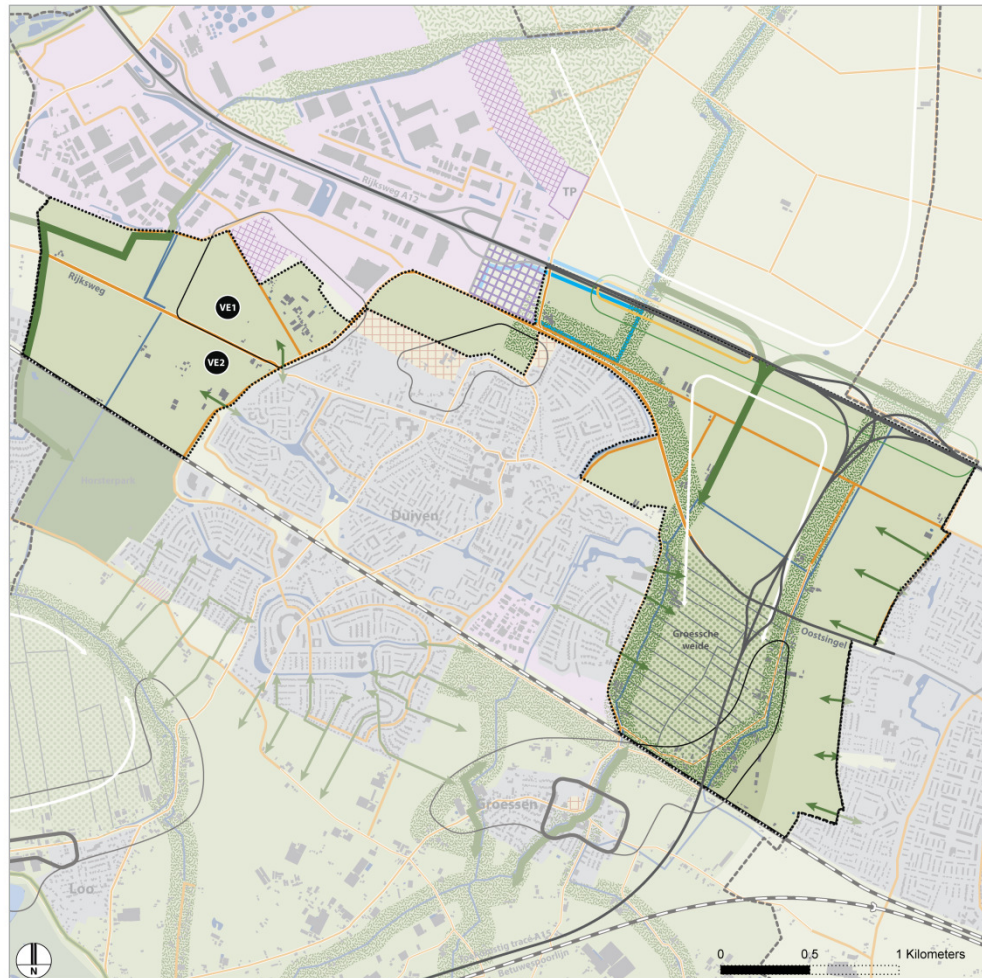
Wonen

Onze woningvoorraad moet goed aansluiten bij de huidige en toekomstige gewenste kwalitatieve en kwantitatieve woningbehoefte. Doordat er in de kern Duiven nog ruimte is voor uitbreiding van de bestaande voorraad biedt dat mogelijkheden om aanwezige lacunes in de bestaande voorraad (deels) in te vullen. In het verleden zijn de randen van Duiven altijd de aangewezen plaats geweest voor woningbouwuitbreidingen. We zien nu echter dat de grenzen voor deze manier van woningbouwuitbreiding bereikt zijn. De komende jaren vinden de laatste uitbreidingen in Duiven-zuidwest plaats tussen de bestaande wijken en de Heilweg.

De ten tijde van de voorgaande structuurvisies nog mogelijk geachte grootschalige uitbreiding in een groot deel van De Ploen-Noord en de Plakse Weide is niet meer aan de orde. Voor Duiven-noord is nog een kleine zoekzone wonen opgenomen voor het gebied ten noorden van de nu in afbouw zijnde terpen van de Ploen-zuid. Het gaat om een zone ten noorden van de Hogeweg en daarnaast betreft het een strook ten oosten van de Broekstraat. Deze gebiedjes kunnen, indien de kwantitatieve behoefte daarom op termijn vraagt, nog worden gebruikt als afronding van de kern.

Werken

Een terrein ten noorden van de Engsestraat is aangewezen als zoeklocatie bedrijventerrein in aansluiting op het bestaande terrein Graafstaete. Wanneer hieraan invulling wordt gegeven, dan is een landschappelijke afronding van groot belang. Eveneens om tot een goede landschappelijke afronding te komen krijgt het gebied ten zuiden van de Engsestraat een meer groen en natuurlijk karakter (zie de paragraaf over het deelgebied Bedrijventerreinen).

DEELGEBIED 8: RANDEN VAN DUIVEN

BESTAAND	BEHOUDEN / VERSTERKEN	ONTWIKKELEN
- Bebouwd gebied - Water - A12 - Spoor - Lokale weg - Gemeentegrens	- Waardevolle relatie dorp - landschap - Historische weg - Hoofdafwatering - Cultuurhistorisch waardevol landschap - Agrarisch, oeverwallengebied - Agrarisch, open kom - Landschapspanorama, doorzicht - Vrijtijdseconomie: sport / recreatief	- Zoekgebied wonen - Zoeklocatie recreatieve doorgang - Groenblauw raamwerk - Zoeklocatie ecopassage - A15 mogelijk toekomstig trace - Potentieel ecologische verbinding - Voet, fiets en groene verbinding - Vrijtijdseconomie: recreatief /toeristisch

Figuur 21: Randen van Duiven

5.9 A15: Alleen een doorgetrokken A15 met ruimtelijke kwaliteit

5.9.1 Achtergrond en houding gemeente Duiven

De situatie is dat op rijksniveau het doortrekken van de A15 naar de A12 niet meer ter discussie staat: in juli 2012 heeft de minister van Infrastructuur en Milieu definitief gekozen voor het doortrekkingsalternatief A15 Noord met een brug over het Pannerdensch Kanaal en verbreding van de A12. Hiervoor is in juli 2013 ook een bestuursovereenkomst getekend. Door de realisatie van dit project is het de bedoeling dat de dagelijkse files op de A50, A12 en A325 (de Pleijroute) verminderen en dat - in het algemeen - de bereikbaarheid van Duiven verbetert.

Echter op ons lokaal en ook regionaal niveau staat de wijze waarop de A15 (en de aanhaking op de A12) vormgegeven wordt en de inpassing ervan, zeer zeker nog wel ter discussie. Als gemeente Duiven maken we maximaal gebruik van onze formele en informele mogelijkheden om deze aspecten zodanig te beïnvloeden, dat voor onze gemeente, onze inwoners, ondernemers en bezoekers het meest optimale resultaat bereikt wordt. We leveren onze inzet als gemeente in dit traject vanuit een proactieve en constructieve houding en gaan uit van een sfeer van onderling vertrouwen en toekomstgerichtheid van alle betrokken partners.

De afgelopen periode zijn we er ons bewust van geworden, dat het rijk bij het uitwerken van het project A15 en het opstellen van het Tracébesluit daarvoor een (zeer) beperkt blikveld heeft. De uitwerking en het plan wordt gericht op het tracé zelf, waarbij alleen maar rekening wordt gehouden met (minimale) wettelijke vereisten en normen ten aanzien bijvoorbeeld gezondheid, veiligheid, kwaliteit leefomgeving, geluid en natura2000 gebieden. Het is niet wettelijk verplicht om bij een Tracébesluit rekening te houden met allerlei andere aspecten die behoren bij een 'goede ruimtelijke ordening', zoals wel het geval is bij de inpassing van een gemeentelijke of provinciale weg waarvoor een bestemmingsplan of inpassingsplan opgesteld wordt in het kader van de Wet ruimtelijke ordening. Het standpunt van de minister vormt het kader waarbinnen de weg wordt aangelegd en hierin zit beperkt flexibiliteit.

Het voorgaande beseffende zetten we als gemeente maximaal in op:

a) het verbreden van dat ministeriële kader en

b) op het binnen dat kader, het maximaal mogelijke te bereiken, door:

- Inzet van bestuurlijk mandaat en bestuurs- en lobbykracht via diverse kanalen;
- Het mobiliseren van en aanhaken bij belanghebbende organisaties: bondgenoten zoeken, samen sta je sterk. Voorbeelden zijn bewonersorganisaties en de provincie;
- Het hierin samen optrekken met de gemeente Zevenaar, Lingewaard, Overbetuwe en de provincie, in afstemming met de andere regiogemeenten;
- Het aan tafel zitten bij het ontwerp- en uitwerkingsproces en de diverse werkateliers, waarbij wij ons huiswerk vooraf goed gedaan hebben en ervoor zorgen dat we ook geaccepteerd worden als inhoudelijk een gelijkwaardige partner, waarvan het belang en inbreng erkend, onderschreven en meegenomen wordt.

We zetten in om een goede inpassing (een bredere blik op effecten en maatregelen) op een goede wijze in het proces geagendeerd en meegewogen te krijgen. De in deze paragraaf opgenomen elementen nemen we mee in het recent gestarte proces (november 2014) om samen met de gemeente Zevenaar, Lingewaard, Overbetuwe en de provincie Gelderland te werken aan een Ruimtelijk KwaliteitsKader (RKK). Dit RKK zal enerzijds vanuit onze visie op een goede inpassing van de A15 (zie ook hoofdstuk 3.11 onder 'Ambities' en 'Uitvoering') concrete elementen aandragen die door RWS verankerd kunnen worden in het Tracébesluit en daarnaast worden ook andere kansen en maatregelen benoemd die bijdragen aan een kwalitatief hoogwaardige inpassing van de A15/A12. Daarbij benoemen we direct ook de strategie die stappen zet naar de verwezenlijking ervan. Het is ons doel om het niet weer een 'nieuw' wensenlijstje te laten zijn, welke 'in de la terecht komt'.

In het vervolg van deze paragraaf, omschrijven we wat in het proces ons standpunt is en wat onze voorwaarden zijn rondom de inpassing van het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12. De inhoudelijke randvoorwaarden voor Duiven zijn vanuit Ruimtelijke Kwaliteit, en op basis van huidige inzichten, zo concreet mogelijk op verschillende niveaus. Dit resulteert in een Kansen- en Effectenkaart (zie figuur 22) Inpassing A15 met Ruimtelijke Kwaliteit). Deze visualiseert een groot deel van de effecten, kansen en wensen gerelateerd aan de A15. Ondanks dat het geheel omvangrijk is, is het zeer zeker niet uitputtend omdat een groot aantal wensen en eisen een detailniveau hebben welke niet passend is voor een gemeente brede structuurvisie. Hiermee vormt de structuurvisie wel mede een (vastgestelde) beleidsbasis om de randvoorwaarden, belangen en ambities van Duiven in te brengen en te borgen richting Rijkswaterstaat en de provincie Gelderland.

5.9.2 Naar een integrale gebiedsgerichte benadering vanuit ruimtelijke kwaliteit

In de voorbereiding op de Trajectnota/MER hebben de gemeenten Duiven en Zevenaar, in een breed participatietraject met belanghebbende organisaties en bewoners, in 2008 de “Gebiedsvisie A15” opgesteld. De visie is een studie naar de ruimtelijke kwaliteiten van het gebied. Deze is destijds op- en overgenomen in de regionale structuurvisie van de stadsregio Arnhem-Nijmegen en in onze vorige gemeentelijke structuurvisie uit 2009. Onze, in die visie aangegeven regionale voorkeursracé is met het huidige standpuntracé niet meer aan de orde. Echter, ook voor de verdere uitwerking en inpassing van dit standpuntracé dient ruimtelijke kwaliteit (lees: optimale inpassing) voorop te staan, dat is ook waarvoor de gemeente zich inzet. De in die “Gebiedsvisie A15” (2008) benoemde kwaliteiten van het gebied, zijn nog steeds van toepassing.

Op grond van de Crisis- en herstelwet kunnen lagere bestuursorganen (gemeenten) niet in beroep tegen een Tracé Besluit. Daartegenover is nadrukkelijk met artikel 11 van de Tracéwet bedoeld, dat deze lagere bestuursorganen nauw betrokken worden bij de voorbereiding op het (Ontwerp) Tracé Besluit. Dit beperkt zich niet tot het enkel kunnen uitbrengen van een zienswijze. Een goed voortraject is daarom primair van belang om overeenstemming en draagvlak te bereiken en er op gericht om ook op gebiedsniveau tot een maatschappelijk verantwoorde en toekomstbestendige uitwerking te komen. Tevens is überhaupt een zorgvuldige voorbereiding vereist. Ten behoeve van een zorgvuldige en gebiedsgerichte voorbereiding door Rijkswaterstaat, zijn wij als gemeente Duiven, als grondgebonden omgevingspartij, en vanuit meerdere andere rollen, een belangrijke samenwerkende partij.

Een goede inpassing met het oog op de zorg voor ruimtelijke kwaliteit is een gezamenlijk belang en verantwoordelijkheid van alle betrokken hogere en lagere overheden. Vanuit de verantwoordelijkheid voor het functioneren van rijksinfrastructuur, ligt hier ook een verantwoordelijkheid voor Rijkswaterstaat. In de landelijke Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (ministerie van Infrastructuur en Milieu, maart 2012), draagt het Rijk de verantwoordelijkheid voor ruimtelijke kwaliteit op regionale schaal over aan de provincies.

Onze gemeente haakt hierbij aan bij de hoofdambitie van de provincie Gelderland, zoals vastgesteld in de nieuwe ‘Omgevingsvisie Gelderland’ (juli 2014). De provincie ziet het werken aan de ruimtelijke kwaliteit ook als haar taak en verantwoordelijkheid. De provincie heeft in de omgevingsvisie twee doelen gedefinieerd, welke de kerntaken van de provincie benadrukken:

1. een duurzame economische structuurversterking,
2. het borgen van de kwaliteit en de veiligheid van onze leefomgeving.

Deze doelen versterken elkaar en kunnen niet los van elkaar worden gezien. Het project ViA15 is daarvan een prominent voorbeeld. De uitdaging die de provincie omschrijft bij deze complexe projecten, is ons dan ook uit het hart gegrepen: *“Bij ruimtelijke initiatieven is het de uitdaging de match te maken tussen de kwaliteiten van het betreffende initiatief en de kwaliteiten van de plek of het gebied waar het initiatief speelt”*. Aanvullend daarop stelt de provincie dat ontwikkelingen:

- recht moeten doen aan de ruimtelijke, landschappelijke en cultuurhistorische (waaronder archeologische) kwaliteiten van de plek,

- zorg moeten dragen voor een compact, hoogwaardig stelsel van verbonden natuurgebieden en behoud en versterking van de kwaliteit van het landschap,
- zorg moeten dragen voor een robuust en toekomstbestendig water- en bodemsysteem voor alle gebruiksfuncties; bij droogte, hitte en waterovervloed,
- een gezonde en veilige leefomgeving moeten borgen, waarbij gezondheidsschade en hinder door milieubelastende activiteiten voorkomen moeten worden.

Vanuit de Tracéwet wordt gewerkt aan een (Ontwerp) Tracé Besluit voor het project ViA15. Zoals al benoemd speelt het principe van een 'goede ruimtelijke ordening' hierbij minder een rol, omdat de verantwoording vanuit de Tracéwet zich beperkt tot nut en noodzaak en milieuaspecten (minimaal wettelijke normen). Het plangebied van de A15/A12 is smal en ligt als een wezensvreemde slinger in het landschap. De invloedssfeer is veel groter. Het is een complex project, waarvan de effecten (ook in positieve zin) breed uitwaaiëren.

Doelstelling van onze gemeente is dat de realisatie van het project ViA15 in het invloedsgebied niet mag leiden tot onevenredige aantasting van ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en vitaliteit van het gebied. De nieuwe infrastructuur moet zich goed voegen in de bestaande weefsels en structuren, die 'gewoon' en toekomstbestendig door moeten kunnen blijven functioneren. Andersom is dit ook voor het goed functioneren van de A15 en A12 zelf van groot belang. Geen goede aansluiting en afwikkeling op het onderliggend provinciaal en gemeentelijk wegennet bijvoorbeeld, leidt tot een belemmerende doorstroming op de A15 en A12.

Het beoogde en noodzakelijke 'Ruimtelijk KwaliteitsKader' (RKK) is een gebiedsvisie, met daarin de aandachtspunten en (een goede strategie en/of afspraken anderszins vastgelegd ter borging van) oplossingen voor de inpassing van de A15 en A12 binnen een breder invloedsgebied, en waarin nadere projectgebieden worden gedefinieerd. Belangrijke projectgebieden vormen bijvoorbeeld de provinciale wegen N810 (Duiven-Zevenaar) en de N839 (Lingewaard). Aanpassing en reconstructie van deze wegen is een noodzakelijke randvoorwaarde voor het slagen van het project ViA15.

Wanneer de aanpassing op deze wegen niet gereed is, kan immers de verkeersveiligheid en de doorstroming op de A15 en A12 niet worden gegarandeerd en komt daarmee de haalbaarheid (en nut en noodzaak) in het geding. Voor een goede inpassing van deze wegen, vanuit een integrale gebiedsbenadering, kan een Provinciaal InpassingsPlan (PIP) wenselijk of noodzakelijk zijn, als aanvullend planologisch instrumentarium op een (O)TB. Gelet op de wederzijdse afhankelijkheid daarvan is een tenminste vastgesteld PIP van belang bij de vaststelling van een TB door de minister. Hiermee zijn een Ruimtelijk Kwaliteitskaart, een provinciaal inpassingsplan en het OTB onlosmakelijk met elkaar verknoot.

Dit geheel steunt en onderstreept ons standpunt ten aanzien van het belang van de inpassing van de A15. Wij als gemeente sturen daarom aan op een gezamenlijk traject en rekent daarbij op een bijdrage van alle verantwoordelijke partijen. De gemeente beschouwd de provincie Gelderland hierbij als een belangrijke partner, die de ruimtelijke kwaliteit mede hoog in het vaandel heeft. Wij werken onze ambities en doelstellingen graag samen uit, zodat deze ook voor de inpassing van de A15 bereikt worden.

5.9.3 Inhoudelijk standpunt en voorwaarden vanuit ruimtelijke kwaliteit

Specifiek betekent ruimtelijke kwaliteit in relatie tot de inpassing van de A15/A12 voor de gemeente Duiven, dat er geen sprake mag zijn van negatieve effecten op (delen van) het landschap (natuur, cultuurhistorie), de Duivense identiteit, de kwaliteit van de leefomgeving (milieuaspecten) van woon- en verblijfsgebieden, de bereikbaarheid (in- en extern) van de gemeente en van bedrijventerreinen en voorzieningen(clusters), de waterhuishouding, ecologische systemen en op de sociale entiteiten en de dorpse gemeenschappen. Hierbij kijken we als gemeente Duiven veel breder dan alleen naar het toekomstige A15-tracé en de directe omgeving daarvan (waar Rijkswaterstaat zich vooral toe beperkt in het Tracébesluit). De gemeente Duiven vraagt aan het Rijk en andere betrokkenen om dat ook te doen. Duiven kijkt naar de inpassing van de A15 vanuit het omringende gebied in den brede: naar

effecten, kansen (werk-met-werk) en aanvullende wensen die mee kunnen liften. Dit gaan we samen met Zevenaar, Lingewaard, Overbetuwe en de provincie Gelderland in het RKK uitwerken.

In ons document 'Ambities inpassing A15 Duiven' (eind 2012) hebben we de inpassingsambities benoemd (zie hoofdstuk 3.11). Het document had en heeft als doel onze hoofdambities en wensen te verantwoorden en kenbaar te maken aan het projectbureau ViA15 (Rijkswaterstaat). Er worden daarin geen oplossingen aangedragen, dit geschiedt in het kader van het te ontwikkelen RKK begin 2015. In dit traject nemen we de volgende harde randvoorwaarden en vereisten mee (niet uitputtend), waarbij ook kansen voor werk-met-werk en meekoppelende belangen niet uit het oog verloren worden. We maken hierbij onderscheid tussen elementen op regionaal / gemeentelijk niveau, op gebiedsniveau en op lijnniveau van het A15-tracé zelf. Ook belichten we enkele kansen ten aanzien van werk-met-werk maken en mogelijk meekoppelende belangen die we zien.

1. Randvoorwaarden op regionaal / gemeentelijk niveau

- Het project ViA15 leidt tot een wijziging in verkeersstromen, niet alleen op het rijkswegennet, maar ook op gemeentelijk- en provinciaal wegennet. Voorkomen moet worden dat het onderliggend wegennet dit niet kan opvangen en overbelast raakt. Berekeningen laten zien dat de N810 (veel) meer verkeer te verwerken krijgt, wat vooral ingrijpend (negatieve) gevolgen heeft voor Zevenaar. Ook de Vergertlaan in Duiven wordt meer belast, waardoor de doorstroming op kruisingen en rotondes een knelpunt kunnen vormen.
De gemeente Duiven gaat er van uit dat het rijk of de provincie Gelderland voor de aanpassing van de N810 een (provinciaal) InpassingsPlan (IP) opstelt, waarbij vanuit het vereiste van een goede ruimtelijke ordening ook gekeken wordt naar de effecten op het onderliggend wegennet (naast het aspect ruimtelijke kwaliteit en leefomgevingskwaliteit). Daarnaast moet de doorstroming van het verkeer door de Helhoek betrokken worden in onderzoek en verkeersmodellen. Een toename van doorgaand verkeer (lees: sluipverkeer) moet maximaal worden voorkomen. Onderzoek en verkeersmodellen door Rijkswaterstaat, moeten ook de effecten van maatregelen aantonen.
Om knelpunten te voorkomen, dient bijvoorbeeld een (P)IP parallel te lopen aan de procedure van het Tracébesluit, zodat op tijd de werkzaamheden aan de N810 kunnen starten om knelpunten te voorkomen.
- De gewijzigde verkeersstromen, en primair de A15 zelf, beïnvloeden ook de (verkeers)veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving, bijvoorbeeld door extra geluidsbelasting op aanliggende woongebieden en een verslechterde luchtkwaliteit. Het uitgangspunt van de gemeente Duiven is dat de omgevingskwaliteit per saldo gelijk blijft. Wanneer verslechtering aan de orde is, dienen de noodzakelijke maatregelen onderdeel uit te maken van het project ViA15 of van gerelateerde projecten (zoals bijvoorbeeld in een PIP voor de N810). Hierbij gaat de gemeente ervan uit dat verder wordt gekeken dan alleen de invloed van de A15 en A12 zelf, maar dat ook de effecten als gevolg van wijzigende verkeersstromen op onderliggend wegennet, worden meegenomen.
- De gemeente vindt dat ook cumulatie-effecten, en de reflectie door aanwezige geluidschermen, met de (toekomstige) geluidhinder van het railverkeer op de Betuweroute, betrokken worden. Ook het handhaven en behouden van het externe veiligheidsniveau (huidige situatie) in relatie tot de Betuweroute, is een belangrijke randvoorwaarde.
- Voorkomen moet worden dat door wijzigende verkeersstromen bedrijven(terreinen) of voorzieningen minder goed bereikbaar worden. Dit geldt niet alleen voor de uiteindelijke situatie, maar vooral de realisatiefase vraagt hierbij aandacht. Voorkomen moet worden dat bedrijven-terreinen en woongebieden tijdelijk niet meer of slecht bereikbaar zijn.
- Het groene-blauwe-raamwerk is zeer kwetsbaar voor een ingrijpende ontwikkeling als de A15. Grondwaterstromen bijvoorbeeld zijn complex en hangen op regionaal niveau met elkaar samen. Van belang is dat dit wordt meegenomen in een vroeg stadium en de noodzakelijke maatregelen onderdeel zijn van het project.
- Naast het grijze en het blauwe raamwerk, overstijgen de effecten op het groene raamwerk het gebieds- en lijnniveau van het tracé. Natuurlijke verbindingen (ook buiten de formele EHS) mogen niet doorsneden worden. Het project heeft invloed op het Natura2000-gebied en stiltegebied 'De Gelderse Poort'. Er zal naar mitigerende en/of compenserende maatregelen moeten worden gezocht. Een randvoorwaarde is dat compenserende maatregelen bijdragen aan een goede inpassing en de ruimtelijke kwaliteit op Duivens grondgebied.
- Ook de effecten op de beleving en identiteit spelen op een hoger niveau. Het gaat om de beleving van inwoners, maar ook die van passanten en recreanten. De beleefde identiteit van

de Liemers, van de landschappen en van de entrees van de kernen, mogen niet worden aangetast. Belangrijk is het behoud van het zicht op de Veluwe vanaf de A12, wat uniek is. Dit vraagt om veel meer dan alleen een inpassing als een 'groene ruggengraat' door het gebied. Het behouden of versterken van gebiedskwaliteiten en -kenmerken en het behouden van doorzichten, vragen om gebiedsgerichte visie en maatwerk.

2. Randvoorwaarden op gebiedsniveau

In het algemeen wordt met nadruk door ons aan alle betrokken partijen gevraagd om het project A15 integraal te benaderen vanuit het gebied en niet (alleen) vanuit het tracé dat door een gebied loopt. Gevraagd wordt om maatwerk en om rekening te houden met specifieke gebiedskenmerken ten aanzien van cultuurhistorie, natuur, water, bodem en de hechte gemeenschappen. Voorkomen moet worden dat unieke kwaliteiten aangetast worden. Hierna enkele voorbeelden.

- We zetten in op een geheel verdiepte ligging bij Groessen (minimaal -6 meter onder maaiveld). Hierdoor blijven de effecten op het landschap en op de leefomgevingskwaliteit van Groessen beperkt. Daardoor kan ook het kleinschalige, karakteristieke, afwisselende agrarische oeverwallenlandschap zo optimaal mogelijk behouden blijven.
Bij deze randvoorwaarde is een ruimtelijk-fysiek motief de hoofdgedachte. Immers, de milieuhinder van de A15 moet bij elke vorm wegontwerp (tenminste) aan de wettelijk norm voldoen. Hierin zijn geen onderscheidende motieven die de keuze voor halfverdiept of geheel verdiept beïnvloeden. Wat van wezenlijk belang is, is de confrontatie met het landschap en de ernstige verstoring van de bestaande weefsels en structuren (barrièrewerking), die bij geheel verdiepte aanleg het kleinst is. In visuele zin is een volledig verdiepte aanleg (in een bak) de beste oplossing, waar het gaat om ruimtebeslag en breedte van de doorsnijding van het landschap. De confrontatie met het landschap wordt bovendien niet verder benadrukt door geluidschermen, grondwallen etc. De aanwezigheid van niet gebiedseigen landschapselementen (schermen, wallen, taluds, en ook zonder zicht op uitstekende portalen, bebording, lichtmasten enz.) wordt hierbij tot nul beperkt. Een geheel verdiepte ligging maakt het mogelijk om op bestaand maaiveld het landschap in zichtlijnen en structuur zonder al te veel verstoring te kunnen handhaven, zelfs te versterken. Verder volgt het tracé van de A15 specifiek in Duiven niet meer het onderliggende kavelpatroon, en gaat daar juist in een contrasterende richting dwars doorheen. Inpassing van een dergelijk lang lijnelement wordt daardoor een extra moeilijke opgave, die vrijwel op een halfverdiepte wijze niet op maaiveldniveau landschappelijk goed inpasbaar kan worden gemaakt, zonder de bestaande landschapsstructuur teveel geweld aan te doen. Door deze geheel verdiepte ligging kan de bestaande maaiveldsituatie daar waar dat het meest van belang is (ter plaatse van de afbuiging van Betuweroute) vrijwel volledig in tact blijven. Hierdoor ontstaat ook geen (betekenisloos) restlandschap tussen A15 en Betuweroute. De impact blijft beperkt tot de incisie (en niet meer dan dat) in het landschap.
- We zetten in op het respecteren en borgen van de waarden van het buurtschap De Helhoek met een sociale hechte structuur en een cultuurhistorisch waardevolle lint- en verkavelingspatroon. Duiven is van mening dat het hier niet ter discussie staat dat er een aanvullende extra opgave ligt. Het betreft meer dan de maatschappelijke verantwoordelijkheid die voortvloeit uit het standpunt, omdat het zowel de hechte gemeenschap als de historische structuur dwars doormidden snijdt. Hier gaat het in het bijzonder om de leefomgevingskwaliteit van mensen. Bij voorkeur wordt de geheel verdiepte ligging zover als mogelijk doorgetrokken met een deksel. Deze opgave en de haalbaarheid hiervan moet ten minste op een goede wijze nader worden onderzocht en afgewogen. Ook voor woningen die blijven staan nabij de nieuwe snelweg, moet sprake zijn van een aantoonbare en vanuit menselijk oogpunt aanvaardbare leefomgevingskwaliteit. Woningen die moet verdwijnen, moeten desgewenst in het buurtschap teruggebouwd kunnen worden op een logische plek.
- We zetten in op het goed in kaart brengen, behouden en borgen van de cultuurhistorische waarden en op het koesteren van het landschap in het algemeen: naast het landschappelijk (verkavelings)patroon, voorkomen van (extra) versnippering betekent dit ook het borgen van de kwaliteit van het (rijks)monument Huis Rijswijk. Dit gaat verder dan alleen het behoud van het object, het moet ook nog in de toekomst een gebruikswaarde kunnen hebben die recht doet aan de historische waarde van deze Havezate en het bijbehorende landschap (een middeleeuwse vestiging aan het voormalige riviertje de Aa). Deze waarden voor Duiven en de omgeving, het verlies of de mogelijkheden van behoud daarvan, moet worden meegenomen in een zorgvuldige afweging binnen het project ViA15.
- Omdat de waarde van het gebied tussen Duiven en Zevenaar als gewaardeerd recreatief uitloophet tussen Duiven en Zevenaar sterk aangetast wordt door de doorsnijding met de A15 (verder verslechterd door de noodzakelijke aanpassingen aan de N810), zet Duiven in op het bereiken van een nieuw aantrekkelijk verblijf- of parkgebied voor de bewoners. Dit kan in de

restgebieden aan weerszijden van de infrastructuur en vraagt om gerichte investeringen in paden, groen, cultuurhistorie, water en voorzieningen.

- We zetten in op behoud van de leefomgevingskwaliteit en gezondheid van inwoners in Loo. Impact van geluid, externe veiligheid, luchtkwaliteit en licht moet maximaal beperkt worden bij het ontwerp van de brug en de aanlanding van de weg over het Pannerdensch Kanaal. Ook hier ligt een innovatieve of bijzondere opgave. Er mag per saldo geen sprake zijn van een verslechtering van de leefomgevingskwaliteit, waarbij de gemeente Duiven aandacht vraagt voor de cumulatie van de effecten van de Betuweroute. Dit stelt ook specifieke, of extra bijzondere eisen ten aanzien van het ontwerp van de brug.

3. Randvoorwaarden op lijnniveau

Als gemeente Duiven bekijken we het concept van de 'groene ruggengraat' (zoals ontwikkeld door de projectorganisatie A15, een beplante wal) anders. Het tracé van de A15 doorsnijdt diverse deelgebieden met ieder een eigen specifieke karakteristiek. Ons uitgangspunt is dat er per landschapstype andere eisen gesteld dienen te worden aan een goede inpassing met ruimtelijke kwaliteit. Gevraagd wordt daarom om de inpassing van het tracé vanuit het omringende landschap te benaderen. In het ontwerptraject levert Duiven hiervoor ook een bijdrage aan, waarvoor in het document 'Ambities inpassing A15 Duiven' een aanzet is gegeven. Hieronder worden enkele punten vanuit dit document onderstreep en aangevuld.

- Behoud vrijliggende Kandiijk/Loodijk. Het cultuurhistorische en landschappelijk waardevolle dijenlandschap dient behouden te blijven, evenals de mogelijkheden om dit daadwerkelijk te beleven vanaf fiets- en wandelroutes. De situering (binnen- of buitendijs), bereikbaarheid, dimensionering en hoogteligging van de fietsroute, vraagt om maatwerk zodat deze zo gebruiksvriendelijk mogelijk is.
- Vanuit het oogpunt van kostenbesparing is helaas gekozen voor een brug in plaats van een tunnel. Deze is voor Duiven alleen acceptabel als er toekomstgerichte, innovatieve maatregelen worden getroffen gericht op een laagst haalbare overlast (geluid, veiligheid, fijnstof, verlichting) en wanneer de brug goed ingepast wordt. Het ontwerp van de brug over het Pannerdensch Kanaal dient subtiel en ingetogen te zijn. Ook de (naar relatief grote hoogte stijgende) aanloop naar de brug vraagt hierbij aandacht. Denkbaar is een 'landschapsbrug' die bij wijze van spreken als een natuurlijke heuvel de weg over het water tilt en ook de recreatieve fiets- en wandelverbindingen draagt tussen de Liemers en de Betuwe.
- Randvoorwaarde is een fysieke bundeling en inpassing van de A15 en Betuweroute, zodanig dat het ruimtebeslag zo beperkt mogelijk is. De landschappelijke inpassing moet het beeld van een langgerekt lijnelement voorkomen.
- De ligging en dimensionering van de A15 tussen de brug en de verdiepte ligging vanaf de Schralewijdsestraat, moet zo laag mogelijk zijn. Ten aanzien van de geluidhinder en cumulatie met de Betuweroute is specifiek onderzoek nodig naar het treffen van de meeste effectieve geluidmaatregelen voor het hele gebied en niet enkel ten behoeve van incidentele woon- of bedrijfspercelen.
- Randvoorwaarde voor Duiven is de geheel verdiepte ligging om Groessen. Aandachtspunt hierbij is de reconstructie van de Aa als ontsluiting van het achterliggende gebied, richting de kern Groessen. Ter plaatse is alleen een rechtstreekse verbinding over de A15 (en Betuweroute) een veilige oplossing. Een alternatieve ontsluiting tussen A15 en Betuweroute richting de Achtergaardsestraat is in geen enkel geval een optie.
- Het (visueel) zoveel mogelijk beperken van de doorsnijding van het open en historische slagenlandschap van de Groessche Weide. Dit landschap is nog altijd duidelijk beleefbaar en vormt onderdeel van het huidige gewaardeerde recreatief uitloopgebied tussen de kernen Duiven en Zevenaar. Dit stelt eisen aan de vormgeving en het tracé, maar vraagt (als compensatie) ook investeringen in een 'nieuw' aantrekkelijk verblijfslandschap. Eerder (gebiedsniveau) is hierop ingegaan.
- De aansluiting op / kruising met de N810 (Oostsingel – Arnhemseweg) vraagt om specifieke aandacht, niet alleen op het gebied van de verkeersafwikkeling, maar ook ten aanzien van de landschappelijke inpassing en de verkeersveiligheid en het minimaliseren van het ruimtebeslag. Randvoorwaarden is het behouden of realiseren van een veilige (vrijliggende) fietsverbinding van en naar Zevenaar. Tevens is het behoud van de verbinding Helhoek / Helstraat en de bereikbaarheid/ontsluiting voor landbouw verkeer belangrijk.
- Ten noorden van de N810 zet Duiven in op het behoud van het open kommenlandschap, opgaande beplanting is hier niet gewenst. Ook ten noorden van de aansluiting op de A12 moeten de zichtlijnen (met aan de horizon het Veluwemassief) behouden blijven. Dit stelt een extra ontwerpogave voor het knooppunt De Liemers.

- Tot slot heeft de gemeente Duiven een groot aantal randvoorwaarden en sterke voorkeurswensen ten aanzien van de detaillering van het ontwerp van het tracé, inpassing, materiaalgebruik enz. Deze brengt de gemeente Duiven structureel in het ontwerpproces in. Voorbeelden zijn:
 - o het buitentalud van de (half)verdiepte ligging zo glooiend mogelijk;
 - o toepassen van graffiti-bestendige geluidwerende voorzieningen;
 - o ontwerpen van hellingspercentages gericht op fietsvriendelijkheid, verkeersveiligheid en duurzaam brandstofverbruik;
 - o voorkomen aantasting beleving omliggend landschap door het vermijden van boven de (geluids)wal uitstekende portalen met bewegwijzering;
 - o het gebruik van verlichting afstemmen op waarden omringend landschap;
 - o landbouwvoertuigen moeten kunnen passeren op viaducten over A15 en
 - o in het algemeen: het toepassen van de meest actuele kennis en innovaties over geluid-, fijnstof- en lichthinder bij het ontwerp en materiaalkeuze.

4. Kansen, werk-met-werk maken en meekoppelende belangen

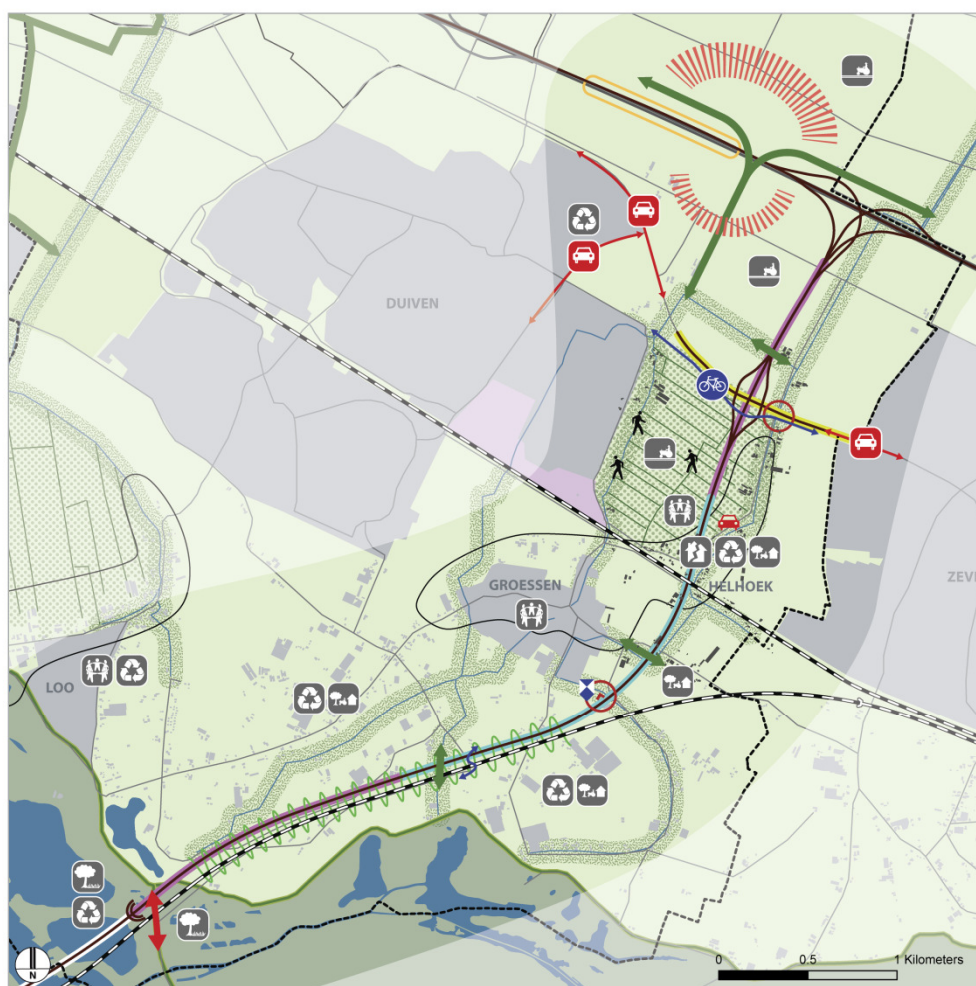
- Een belangrijke maar ook reële kans ligt er ten aanzien van de eerder beschreven randvoorwaarde van een geheel verdiepte, en verlegde ligging bij Groessen. De gemeente Duiven rekent erop dat dit bereikt wordt, nu immers deze bestuurlijke toezeggingen van de minister ook in de bestuursovereenkomst is vastgelegd en dat een gedeelte (maximaal € 12 miljoen) van de € 55 miljoen aan provinciale middelen voor extra inpassing en infrastructuur (buiten nog te voeren reguliere scope- en inpassingsdiscussies, zoals dat door verantwoordelijke partijen in het proces is toegezegd), hiervoor beschikbaar is. Tevens is vastgelegd dat een geheel verdiepte ligging, eerste prioriteit heeft bij meevallers in de aanbesteding van het project ViA15 richting de markt. Om hierop op het juiste moment goed in te kunnen spelen en daadwerkelijk in lijn met deze randvoorwaarde door te kunnen pakken, vraagt de gemeente Duiven aan Rijkswaterstaat om in het op te stellen landschapsplan (en/of andere benodigde documenten voor een goede uitvraag en aanbesteding) tenminste beide opties (halfverdiept en geheel verdiept) uit te werken voor Groessen. Daarbij stelt de gemeente Duiven voorop, dat een (Ontwerp) Tracé Besluit een geheel verdiepte ligging (juridisch-planologisch) mogelijk maakt, dan wel dat de mogelijkheid niet in juridische zin op voorhand wordt uitgesloten (immers nu inzichtelijk is dat een aanbesteding pas na een (O)TB zal starten).
- Gekoppeld aan de aanleg van de nieuwe infrastructuur, ontstaat de mogelijkheid om werk met werk te maken en de fietsinfrastructuur en de OV- en carpoolstructuur op de nieuwe situatie toe te snijden en te optimaliseren. Wanneer er toch gegraven wordt, of een brug gerealiseerd, dan zijn de meerkosten relatief beperkt om ook een fietsverbinding mee te nemen. De Stadsregio brengt de mogelijkheden op het gebied van OV en carpoolvoorzieningen in beeld en brengt dat in het ontwerpproces voor de A15/A12 in. De gemeente Duiven ondersteunt dit en brengt daarnaast de wensen en mogelijkheden rondom de fietsinfrastructuur in het ontwerpproces in. Een voorbeeld is het koppelen van een fietsverbinding aan de nieuwe brug of het Pannerdensch kanaal, maar ook vrijliggende fietspaden langs de N810 en (sociaal- en verkeers)veilige passages van de A15 en A12.
- Bij de aanleg van het knooppunt tussen de A15 en de A12 (en de verbreding van de A12 zelf) is het mogelijk en sterk gewenst om een extra onderdoorgang mee te nemen voor fietsers, evenals een ecologische verbinding (welke ook de provinciale ecologische hoofdstructuur versterkt).
- Als compensatie voor het doorsnijden van een fraai (en beschermd) natuurgebied met een rijke flora en fauna (zoals bevers) is het wenselijk dat er geïnvesteerd wordt in de ruimtelijke kwaliteit van het landschap in de wijde omgeving van het tracé. Gedacht kan worden aan het aantrekkelijker maken van de recreatiemogelijkheden voor bewoners en recreanten (zoals nieuwe paden en ommetjes, verbeteren bestaande paden, realiseren 'missing links' en knooppunten in de routestructuur. Cultuurhistorisch waardevolle plekken kunnen beter ontsloten worden, waardoor een parelketting ontstaat en er kan gedacht worden aan de aanleg van voorzieningen (zoals bankjes, bebording en vuilnisbakken). OP deze manier worden aantrekkelijke plekken en gebieden, zoals Looveld en Loowaard beter bereikbaar, zichtbaar en beleefbaar. Dit is van belang omdat natuur(beleving) en recreatie een steeds grotere rol in het leven van de mensen speelt. De gemeente Duiven hecht er daarom grote waarde aan dat deze kansen benut worden en dat hierin daadwerkelijk mede-geïnvesteerd wordt en zo op respectvolle wijze, zichtbaar en in positieve zin tegemoet gekomen wordt aan kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan de kwaliteiten van het gebied.

- Gekoppeld aan het voorgaande, liggen er kansen voor versterking van de economische vitaliteit van het gebied en (nieuwe) economische dragers. Gedacht kan worden aan meer mogelijkheden voor bestaande bedrijven (op Helhoek bijvoorbeeld) maar ook voor nieuwe kleinschalige, groene duurzame bedrijven en initiatieven. Kansen liggen er bijvoorbeeld voor streekproducten, maar ook over natuurbad De Waay, het creëren van een TOP (toeristisch ontmoetingspunt) en/of een kleine camping en ambachtelijke bedrijfjes. Niet alleen ten zuiden van de kern dienen dergelijke kansen afweegbaar te zijn, maar ook in het gebied tussen de kernen Duiven en Zevenaar waar geïnvesteerd moet worden in een nieuw recreatief uitloophet. Daar kan gedacht worden aan kleinschalige initiatieven, onder de voorwaarde dat dit bijdraagt aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Overeenkomstig het vorige punt hechten wij daarom grote waarde aan dat hierin daadwerkelijk wordt geïnvesteerd.
- Specifiek zien wij een mogelijkheid om bij te dragen aan het leefklimaat en de ruimtelijke kwaliteit in en om Groessen, door bij te dragen aan zwaar verkeer om de kern te leiden en het dorpshart en de Dorpstraat her in te richten.
- Voor bedrijventerrein Helhoek ligt er een specifieke kans: na realisatie van het tracé ligt dit direct aan de A15 en wordt daarmee een zichtlocatie. Dit biedt kansen voor opwaardering / kwaliteitsverhoging, in de huidige situatie is het bedrijventerrein verouderd (mede veroorzaakt door de onzekerheid over de A15).
- Wij beschouwen de landelijke ambitie om van de A15 de groenste of duurzaamste snelweg te maken als positief en een kans, maar benadrukt dat hieraan met maatwerk invulling moet worden gegeven. Hierdoor kan die ambitie daadwerkelijk bereikt worden, in meerdere opzichten: maatwerk ten aanzien van inpassing in het landschap én bijvoorbeeld ook het benutten van kansen op het gebied van duurzame energievoorziening. De groenste snelweg, betekent in de ogen van de gemeente Duiven geen standaard doorgetrokken lijn aan weersijden van het tracé met gebiedsvreemde beplanting. De gemeente Duiven geeft aan dat deze ambitie binnen het wegontwerp moet worden gerealiseerd, en niet ten koste mag gaan van de inspanning om de weg goed in te passen in de omgeving.

Afsluitend

Wij zijn ambitieus, maar zeker ook realistisch. We beseffen - het voorgaande overziend - dat niet alles bereikt kan worden binnen het standpuntracé zoals de minister dat als kader vastgelegd heeft. Daarom zetten we ons er maximaal op in om dit (ministeriële) kader te verbreden. Daarbij zien we ook als aangrijpingspunt, dat de onderbouwing van dat bestuurlijke mandaat voor verbreding ook wordt gevormd door de opgave die er ligt op het gebied van de ruimtelijke kwaliteit, wat óók direct onderdeel is van het belang en verantwoordelijkheid van hogere overheden. Daarom gaan we structureel, intensief en proactief samen met de gemeenten Zevenaar, Lingewaard en Overbetuwe, de provincie Gelderland en andere partijen om tafel, om gezamenlijke belangen te benoemen, mogelijkheden te verkennen gekoppeld aan het A15-tracé, maar ook via andere (parallelle) trajecten.

We hechten hierbij aan een goede communicatie in een sfeer van vertrouwen, niet alleen tussen overheden onderling, maar ook met de samenleving. Het is onze inzet om als volwaardige partner aan tafel te zitten en mee te werken aan het ontwerp- en planvormingsproces. Onze inhoudelijke basis daarvoor wordt gevormd door deze structuurvisie en het in ontwikkeling zijnde Ruimtelijk KwaliteitsKader.

KANSSEN EN EFFECTENKAART INPASSING A15 MET RUIMTELIJKE KWALITEIT

BESTAAND - Bebouwd gebied - Water - Agrarisch gebied - EHS - A12 - Spoor - Bandijk - Gemeentegrens - Hoofdafwatering	KANSSEN / EFFECTEN - Behouden waardevolle relatie dorp - landschap - Behoud van het kleinschalige agrarische karakter - Sociale structuur borgen - Sloop woonhuis, nieuw woonhuis terugbouwen - Behoud open landschap, geen opgaande begroeiing (tussen A12 - N810 / Duivenbroek) - Groenblauw raamwerk - Cultuurhistorisch waardevol landschap, behoud van het slagenpatroon - Landschapspanorama, doorzicht - Leefomgevingskwaliteit behouden - Koppelen inpassing Betuweroute - Compensatie / mitigatie agv effecten op Natura 2000 koppelen aan goed inpassing A15	- Zoeklocatie recreatieve doorgang - Ecopassage / ecologische verbinding - Verbeteren fietsverbinding - Padenstructuur verbeteren, toegankelijk maken Groessche weide - Tweezijdig fietspad aan zuidzijde N810 - Zo verdiept mogelijk aanleggen A15 met groene rugdekking, glooiend - Verdiept aanleggen A15 - Hoogwaardige passage Pannerdensch kanaal incl. fietsverbinding - Vergroting verkeersdruk voorkomen - Vergroting sluipverkeer voorkomen - Aansluiting Kandiadijk behouden - Behouden oude kruispunt met bebouwing - Behouden ruimte rondom + gebruiksmogelijkheden rijksmonumentaal pand - Soepele verkeersafwikkeling / inpassing N810
NIUW A15 toekomstig trace		

Figuur 22: Kansen- en effectenkaart A15

6. UITVOERINGSPARAGRAAF

6.1 Inleiding

In deze structuurvisie worden de hoofdlijnen benoemd van het gemeentelijk beleid voor de verschillende thema's en de te onderscheiden deelgebieden. De structuurvisie betreft de gehele gemeente, is opgesteld vanuit een regionale context en kijkt ongeveer 15 jaar vooruit. De structuurvisie heeft daarmee een hoger abstractieniveau dan bijvoorbeeld een bestemmingsplan. Anders dan een bestemmingsplan, is een structuurvisie niet bindend voor de burger. De structuurvisie is een bestuursverantwoordelijkheid. Het gemeentebestuur verplicht zichzelf naar deze structuurvisie te handelen. Burgers mogen verwachten dat het bestuur bij verzoeken en vragen van burgers haar antwoord zal baseren op de beleidsuitspraken. De structuurvisie is dus een beleidsvisie, die als gemeentelijk afwegingskader dient voor ruimtelijke beslissingen en de inzet van uitvoeringsinstrumenten, zoals het vaststellen van bestemmingsplannen, inzet van ambtelijke capaciteit, beschikbaar stellen van financiën, het aangaan van overleg en het sluiten van overeenkomsten.

Daarnaast vormt de structuurvisie ook uitdrukkelijk een uitnodiging en inspiratiekader voor organisaties en particuliere initiatiefnemers in de samenleving, om initiatieven te ontplooien die bijdragen aan de 'stip op de horizon', zoals die voor Duiven thematisch en voor de deelgebieden in deze structuurvisie beschreven is.

Communicatiemiddel!

De structuurvisie is een belangrijke communicatie-instrument, zowel intern gemeentelijk, richting de samenleving en zeker ook naar (semi-)particuliere organisaties en hogere overheden. Een goed voorbeeld hiervan is dat we in deze structuurvisie helder onze visie en standpunt opgenomen hebben over de inpassing van de door te trekken A15 en de te verbreden A12: een complex project (inter)nationaal van strategisch belang, welke door het rijk geïnitieerd en gerealiseerd wordt. Als gemeente denken en werken we mee aan een constructief project en proces, onder voorwaarden dat de inpassing zodanig plaatsvindt dat er (per saldo) geen sprake is van aantasting van:

- het woon-, leef- en ondernemersklimaat (ook in milieu- / gezondheidsopzicht);
- landschappelijke- en cultuurhistorische structuren en elementen;
- de externe- en interne bereikbaarheid van Duiven;
- een goede doorstroming op ook het onderliggend wegennet;
- het functioneren van bedrijven, detailhandel en andere ondernemingen;
- de gevoelsmatige identiteit van Duiven.

In deze structuurvisie benoemen we hiervoor de aandachtspunten en mogelijke oplossingsrichtingen (ter bevestiging en aanvulling op het Ambitiedocument uit 2012), welke we structureel in (zullen) brengen in het overleg-, planvormings- en lobbytraject. Met de gemeenten Zevenaar, Lingewaard, Overbetuwe en de provincie Gelderland, werken we aan een Ruimtelijk KwaliteitsKader waarin dit centraal staat en uitgewerkt wordt.

Opstap naar de nieuwe Omgevingswet met deze omgevingsvisie

De structuurvisie Duiven gaat een stap verder dan een reguliere ruimtelijke structuurvisie. De diverse thema's worden geïntegreerd en ook het gebiedsgerichte milieubeleid in ontwikkeling is hierin meegenomen. Hierdoor ontwikkelt de structuurvisie zich al naar een integrale omgevingsvisie, zoals ook beoogd wordt in de in ontwikkeling zijnde Omgevingswet. Deze kan daardoor daadwerkelijk de rol van centraal regie-instrument vervullen in de dagelijkse praktijk van het afwegen van initiatieven. Want daar draait het om in de huidige tijd: de gemeente is voor de 'uitvoering' van haar beleid voor een belangrijk deel afhankelijk van particuliere initiatieven. Particulieren ontplooien geen initiatieven om bij te dragen aan de realisatie van overheidsbeleid, maar omdat ze daar zelf een belang bij hebben. Het is daarom de opgave, om met de structuurvisie aan te sluiten op waar in de samenleving behoefte aan is en om voor te sorteren op trends die komen gaan. De stip op de horizon voor Duiven, moet een breed gedragen stip zijn. Dat is wat de gemeente Duiven voor ogen heeft met deze structuurvisie. Dan

vervult de structuurvisie ook een rol in het door ons als gemeentebestuur beoogde proces van overheidsparticipatie.

Uitvoeringsparagraaf wettelijk verplicht

Volgens de Wet ruimtelijke ordening gelden er maar weinig verplichtingen voor de structuurvisie. Een van de verplichte elementen, is het opnemen van een uitvoeringsparagraaf. In een dergelijke paragraaf dient het gemeentebestuur aan te geven welke instrumenten ze voornemens is in te zetten om de in de structuurvisie opgenomen beleidsuitspraken te verwezenlijken.

Zoals aangegeven is de gemeente Duiven voor de meeste ontwikkelingen en projecten niet de (enige) realiserende partij. De gemeente heeft daarbij vooral een faciliterende rol. Dat bepaalde investeringsprojecten niet (op korte termijn) gerealiseerd kunnen worden, heeft enerzijds te maken met deze gemeentelijke faciliterende rol en anderzijds (daar waar gemeentelijke middelen noodzakelijk zijn) met de beperkte ruimte op de gemeentebegroting. Maar, dit wil echter niet zeggen dat de gemeente geen waarde aan die investeringsprojecten hecht!

In het traject naar uitvoering en uitwerking van projecten en beleidsvoornemens dienen vele activiteiten ondernomen te worden, telkens weer door/met andere partijen. Gedurende dit traject zijn er ook nog andere instrumenten dan alleen 'geld' welke de gemeente kan inzetten om realisatie van een doel / project een stap dichterbij te brengen. De gemeente kan verschillende instrumenten inzetten, welke gecategoriseerd kunnen worden naar: proces/beleids-, juridisch- en financieel instrumentarium. In de hoofdstukken 3, 4 en 5 is per thema / gebied, benoemd welke projecten en activiteiten de gemeente op hoofdlijnen voorziet, die bijdragen aan het verwezenlijken van de opgenomen ambities en beleidsuitspraken voor die betreffende thema's en gebieden.

Die projecten / activiteiten worden in dit hoofdstuk niet opnieuw herhaald, tenzij dat noodzakelijk is als onderbouwing voor het verankeren van het kostenverhaalinstrumentarium. De keuzen die de gemeente maakt rondom de inzet van de kostenverhaalsmogelijkheden zijn nauw verbonden aan de structuurvisie. Afdeling 6.4 Wro vormt de juridische grondslag en bevat tevens de verplichting voor de gemeente om bepaalde kosten te verhalen bij bouwplannen. In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) zijn de verplicht te verhalen kostensoorten expliciet benoemd: gebiedseigen kosten, bovenwijkse voorzieningen en bovenplanse kosten (bovenplanse verevening). In de wet is opgenomen dat wanneer bovenplanse verevening aan de orde is, de gemeente dit in een formele structuurvisie dient te verankeren. Wanneer dit niet is geschied, vervalt de wettelijke basis voor de bovenplanse verevening. Voor bovenwijkse voorzieningen is deze verplichte verankering in een structuurvisie niet opgenomen. Ook voor wat betreft het verhalen van gebiedseigen kosten ligt er geen directe wettelijke relatie met de structuurvisie. Voor zowel de bovenwijkse voorzieningen als de bovenplanse verevening dient de toerekening van eventuele bovenplanse kosten plaats te vinden op basis van de criteria profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit.

Naast de genoemde wettelijk verplicht te verhalen kostensoorten, is het middels de Wro ook mogelijk gemaakt om zogenaamde 'bijdragen ruimtelijke ontwikkeling' te vragen bij bouwplannen. Deze te vragen bijdragen kunnen alleen in anterieure exploitatieovereenkomsten worden opgenomen. Fondsafdrachten ten behoeve van bovenwijkse voorzieningen en bovenplanse verevening zijn dus wel bijdragen die verplicht opgelegd kunnen worden en welke zowel opgenomen kunnen worden in een exploitatieplan als in een anterieure exploitatieovereenkomst.

Inzet van het kostenverhaalinstrumentarium is alleen aan de orde:

- bij particuliere initiatiefnemers, organisaties of andere (semi-) overheden;
- de ontwikkeling nog niet verankerd is in bestemmingsplan of omgevingsvergunning;
- de projectgrondexploitatie door het aanvullende kostenverhaal niet negatief wordt.

De beleidskeuzen van de gemeente Duiven over de inzet van het kostenverhaalinstrumentarium komen aan de orde in paragraaf 6.4 (financieel instrumentarium). Allereerst gaat 6.2 in op het proces- en beleidsinstrumentarium en komt in 6.3 het juridische instrumentarium aan de orde.

6.1.1 Proces- en beleidsinstrumentarium

Inzet van proces- en beleidsinstrumenten zegt iets over de wijze waarop de gemeente voornemens is stappen te doen richting de uitvoering van het beleid. Het kan bijvoorbeeld gaan om activiteiten gericht op:

- een goede afstemming van beleidsontwikkelingen (binnen de gemeente, maar ook met de provincie en het rijk), om maximale win-win situaties te bereiken;
- het verrichten van haalbaarheids- en behoefte-onderzoeken ter voorbereiding van nieuw beleid;
- nadere uitwerking van beleid, om beleid op hoofdlijnen te concretiseren en daarna uit te voeren (samen met anderen);
- de wijze waarop de gemeente bij de verdere beleidsuitwerking wil omgaan met andere partijen, zoals het vastleggen van overleg- en communicatietrajecten;
- proces- en procedureafspraken.

Bij de thema's (hoofdstuk 3) is het instrumentarium geconcretiseerd. Daarbij is ook aangegeven of er middelen beschikbaar zijn, of naar verwachting beschikbaar zullen komen. Niet voor al het benoemde beleidsinstrumentarium is dekking (verwacht). Wanneer er in de komende periode aanvullende middelen beschikbaar komen / anders gelabelde bedragen niet ingezet worden, wordt heroverwogen voor welke doeleinden / projecten de vrijgekomen middelen (alsnog) ingezet zullen worden.

Nieuw beleid en onderzoeksresultaten, zullen aanleiding zijn voor een actualisatie van de structuurvisie op korte of langere termijn. Deze structuurvisie is inhoudelijk en technisch zodanig opgezet dat deze dynamisch beheerd kan worden (een levend document).

Proces op hoofdlijnen afweging initiatieven

Bij het afwegen van initiatieven van derden die niet passen binnen de geldende bestemmingsplannen, hanteren we als gemeente Duiven de volgende procesgang:

- uitgangspunt: goed luisteren naar de mensen, binnen kaders kleinschalige particuliere initiatieven maximaal mogelijk maken (vanuit het oogpunt dat dynamiek (investeringen) noodzakelijk is voor leefbaarheid, vitaliteit, ruimtelijke kwaliteit);
- initiatief beoordelen op haar betekenis voor de gemeente Duiven in het algemeen;
- vervolgens beoordelen op de mate waarin voldaan/bijgedragen wordt aan de benoemde ambities en aandachtspunten bij de relevante thema's en deelgebied(en) in de structuurvisie en andere beleidsnota's;
- ook wordt beoordeeld of de locatie voldoende geschikt is voor het initiatief;
- er wordt beoordeeld of de concrete invulling en `vormgeving` van het initiatief voldoende bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van die locatie en van de directe omgeving;
- Als gemeente denken we (pro-)actief met de initiatiefnemers mee om tot een goede, kwalitatief hoogwaardige inpassing te komen van een initiatief waarvan het eerste gevoel is dat deze positief is voor Duiven. Hierbij willen waar mogelijk de (onnodige) onderzoekslasten voor de initiatiefnemers voorkomen en dragen intern bij aan een zo adequaat en efficiënt mogelijk proces gericht op het voorkomen van onnodige vertraging;
- Als dit proces met succes is doorlopen en er wordt een positief principebesluit tot medewerking genomen, wordt het publiekrechtelijke traject gestart. Dat vormt de basis voor de daadwerkelijke realisatie (zoals het opstellen van een bestemmingsplan, een omgevingsvergunning en een privaatrechtelijke (anterieure) overeenkomst).

6.2 Juridische instrumenten

De juridische instrumenten vertalen het beleid in concrete rechten en plichten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen publiek- en privaatrechtelijke instrumenten.

Publiekrechtelijke instrumenten

Publiekrechtelijke instrumenten zijn primair de instrumenten uit de Wro, zoals het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning. De gemeente Duiven wil gericht regie kunnen voeren en daarom de mogelijkheid hebben om bij nieuwe initiatieven 'nee' te kunnen zeggen, waar dat nodig is (bijvoorbeeld als het niet past binnen een deelgebiedsvisie (H5), of wanneer niet voldaan wordt aan de kaders zoals genoemd bij de thema's in H3). De gemeente kiest er daarom voor om ontwikkelingen die ingrijpender zijn dan een 'gewone' uitbreiding of een bepaalde verbetering of verbreding van activiteiten (die noodzakelijk is voor een financieel gezonde bedrijfsvoering), niet meer rechtstreeks te regelen bij een actualisatie van de bestemmingsplannen voor woon- en werkgebieden en voor het buitengebied. Er wordt een uitzondering gemaakt voor ontwikkelingen die bij het in procedure brengen van het bestemmingsplan reeds voldoende concreet zijn, de rechten en plichten bekend zijn en deze indien noodzakelijk in een anterieure overeenkomst verankerd zijn.

Privaatrechtelijke instrumenten

Privaatrechtelijke instrumenten zijn de overeenkomsten tussen de gemeente en derden, zoals een realisatieovereenkomst. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, wordt er waar mogelijk en verantwoord door de gemeente Duiven naar gestreefd om (waar mogelijk én waar een publiek belang gediend wordt) via actieve grondpolitiek zelf realisatie-verantwoordelijkheid te nemen. Het in eigendom verwerven van een locatie vormt immers het sterkste regie-instrument om de gewenste ontwikkeling ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. Indien actieve grondpolitiek niet mogelijk of noodzakelijk is, zal er via een privaatrechtelijke overeenkomst voor zorggedragen worden dat de algemene belangen worden veiliggesteld.

In het buitengebied zal, nog meer dan in de kernen Duiven, Groessen en Loo, sprake zijn van een diversiteit aan individuele (her)ontwikkelingen. Het is ons streven om hierbij met de partij(en) privaatrechtelijke overeenkomsten te sluiten, ter borging van de gewenste kwaliteiten en om het noodzakelijke kostenverhaal veilig te stellen (zie 6.4). Indien door omstandigheden een privaatrechtelijke overeenkomst niet haalbaar blijkt, maar we als gemeente de realisatie publiekrechtelijk toch mogelijk willen maken, dan worden die doelen via de publiekrechtelijke weg in een exploitatieplan verankerd dat samen met het bestemmingsplan wordt vastgesteld.

In het themahoofdstuk (H3) zijn per thema de specifiek in te zetten juridische instrumenten benoemd.

6.3 Financiële instrumenten

6.9.1 Inleiding

Het realiseren van de gemeentelijke beleidsdoelstellingen zoals opgenomen in deze structuurvisie vraagt om (flinke) financiële inspanningen. Deze zullen voor een deel samengaan met opbrengsten via de grondexploitatie (ontwikkelingsprojecten). In de huidige economische situatie is dit echter beperkt.

Bij andere projecten is alleen sprake van kosten (investeringsprojecten). De projecten kunnen noodzakelijk zijn om ontwikkelingsprojecten mogelijk te maken (zoals de aanleg van een weg). In die situatie kan een deel van de kosten van dat investeringsproject, op basis van de grondexploitatiewetgeving zoals verankerd in de Wro worden 'verhaald' op een of meerdere ontwikkelingsprojecten. Dat wordt kostenverhaal genoemd.

Gezien de beperkte inkomsten vanuit ontwikkelingsprojecten, gecombineerd met de teruglopende middelen in het gemeentefonds in verband met bezuinigingen, zijn we als gemeente Duiven

genoodzaakt om een zeer zorgvuldige afweging te maken over de vraag om al dan niet met een investeringsproject aan de slag te gaan. In het algemeen geldt, dat de prioriteit uitgaat naar het verder brengen en realiseren van reeds in gang gezette projecten en plannen. Als gemeente zijn we hierin binnen de financiële kaders flexibel. Bijvoorbeeld wanneer een project (langdurig) stagneert en er geen zicht op (door)start is of wanneer er zich een initiatief/kans voordoet waarvan de gemeente het wenselijk vindt om hierop in te spelen omdat bijgedragen wordt aan onze doelstellingen.

6.3.2 Bandbreedte mogelijkheden en besluit inzet extra financiële instrumenten

Voor de totale financiering van het beleid uit de structuurvisie zijn er in beginsel globaal de volgende financiële mogelijkheden:

- financiering via een gemeentelijk grond- en/of gebouwenexploitatie;
- financiering door het aangaan van een PPS (publiek private samenwerking);
- financiering via kostenverhaal op derden (bijvoorbeeld bij aanleg van een weg waarvan een nieuw woongebiedje profijt heeft);
- extra financiële bijdragen van derden (bijdrage ruimtelijke ontwikkeling) op basis van een anterieure overeenkomst;
- subsidies en bijdragen van andere overheden en semioverheden en financiering door derden (waaronder particulieren);
- vanuit de algemene middelen via de gemeentebegroting.

Extra, aanvullende financiële instrumenten

Omdat het in de huidige tijd juist extra van belang is om zorgvuldig met het bestaand stedelijk gebied om te gaan en het behoud (en zo mogelijk de versterking) van de kwaliteit daarvan structureel aandacht behoeft, kiezen we als gemeente Duiven voor het inzetten van drie extra, aanvullende 'financiële instrumenten' ter verwezenlijking van de doelen zoals opgenomen in deze structuurvisie, zie ook in het algemeen belang zijn:

1. Instellen van **twee Bedrijven- Investerings-Zones**: voor het centrumgebied en voor het bedrijventerrein Centerpoort-Nieuwgraaf (verderop wordt hierbij kort stil gestaan);
2. Daarnaast zal de **gemeentelijke legesverordening** kritisch tegen het licht gehouden, geactualiseerd en geoptimaliseerd worden.
3. Inzet van de **kruimelgevallenregeling** waar dat aan de orde en ook mogelijk is. In wettelijk vastgelegd situaties (zie artikel 6.12 lid 2 in samenhang met artikel 6.2.1a) is de gemeente niet verplicht om een exploitatieplan vast te stellen, maar kan wel kosten verhalen met een maximum van € 10.000,-).

De inzet van deze extra mogelijkheden is van het grootste belang omdat onze gemeente kampt met teruglopende middelen op de gemeentebegroting, waardoor het reeds een grote opgave is om de reguliere, noodzakelijke projecten en investeringen te verrichten. Aanvullende middelen voor investeringen in de kwaliteit en voor aantrekkelijke 'extra's (zoals kunst in de openbare ruimte) is slechts in zeer beperkte mate aanwezig. Omdat ondernemers en bewoners eveneens profijt hebben bij (preventieve) investeringen in (het (behoud van) de kwaliteit hebben, ondernemen we als gemeente Duiven deze investeringen en activiteiten samen met die particuliere partijen. In de huidige tijd zijn het ook vooral deze particuliere initiatiefnemers die bij de ruimtelijke dynamiek het voortouw nemen.

Ad 1 Het instellen van een Bedrijven-Investerings-Zone (voortaan BIZ)

In de gemeentelijke Detailhandelsnota hebben we reeds het voorstel opgenomen om een BIZ in te stellen. We onderzoeken de mogelijkheden voor het instellen van een BIZ voor het centrum en een BIZ voor Centerpoort-Nieuwgraaf. Een BIZ biedt de mogelijkheid voor gemeenten en ondernemers om te voorzien in een gebiedsgerichte bestemmingsheffing voor gezamenlijke investeringen door ondernemers in de kwaliteit van een bedrijfsomgeving. De gemeenteraad stelt hiervoor een gebiedsgerichte heffing in, die alleen in werking kan treden wanneer hiervoor voldoende draagvlak bestaat bij de betrokken ondernemers. De gemeente verstrekt de opbrengst van de gebiedsgerichte

heffing in de vorm van een subsidie vervolgens aan de desbetreffende vereniging of stichting van ondernemers. Met deze subsidie kunnen kosten betaald worden van activiteiten in de openbare ruimte die zijn gericht op het bevorderen van de leefbaarheid of de veiligheid of de ruimtelijke kwaliteit of de economische ontwikkeling van de BIZ. De BIZ voor Centerpoort-Nieuwgraaf kan zich in ieder geval richten op revitalisering en versterking van de groenstructuur, openbare ruimte en bereikbaarheid, maar bijvoorbeeld ook op parkmanagement, cameratoezicht, reiniging en beveiliging. De BIZ voor het centrumgebied kan zich in ieder geval richten op centrummanagement, marketing, aankleding openbare ruimte, ondersteuning van evenementen en bijvoorbeeld het bevorderen van combinatiebezoeken aan zowel de grootschalige detailhandelsclusters als ook aan het centrumgebied.

Als gemeente Duiven streven we naar maximale regie. Daarom streven we ernaar om - daar waar mogelijk - ontwikkelingen te realiseren via een gemeentelijke grondexploitatie, al dan niet in samenwerking met één of meerdere private partijen. Uiteraard zal daarbij zo optimaal mogelijk gebruik gemaakt worden van de extra financiële middelen die andere overheden, de regio en semioverheden via subsidiemogelijkheden en bijdrageregelingen beschikbaar stellen. De mogelijkheden van het wettelijk kostenverhaal worden maximaal ingezet wanneer er sprake is van particuliere ontwikkelingen. Via anterieure overeenkomsten worden extra financiële bijdragen gevraagd in het kader van de bijdrage ruimtelijke ontwikkeling. Naast deze vormen van financiering worden in de algemene middelen bijdragen vrijgemaakt om een aantal door de gemeente als noodzakelijk beschouwde ontwikkelingen ook daadwerkelijk te realiseren.

Ontwikkelingsprojecten

Als gemeente Duiven streven we onder andere voor de volgende ontwikkelingsprojecten naar een maximale (financiële) regie, hierbij is sprake van een “actieve grondexploitatie” door ons als gemeente:

Woningbouwlocaties

Droo-Zuid
Westreenen
Huize Welleveld

Bedrijventerreinlocaties

InnoFase
Graafstaete
Seingraaf
De Nieuweling.

Locaties gemengde functies

De Ploen-Zuid (wonen en werken)
Vitaal Centrum Duiven (wonen, detailhandel, horeca en maatschappelijke functies).

Voor de overige ontwikkelingsprojecten op het gebied van wonen en/of werken, geldt dat er sprake is van een particuliere initiator en realisator. Deze ontwikkelingen worden voor rekening en risico van deze particulieren gerealiseerd. Dit wil echter niet zeggen dat we dan als gemeente geen centrale regierol hebben. Met de initiatiefnemers wordt een anterieure ontwikkelovereenkomst afgesloten. In combinatie met ruimtelijk-/planologische regelingen worden de gemeentelijke belangen gewaarborgd. Voor de volgende particuliere woningbouwprojecten geldt dat hiervoor een dergelijke overeenkomst gesloten is en er sprake is van een juridisch-planologische regeling:

- De Ploen-Zuid, 3e fase
- Heilweg 3
- Heilweg 22
- Achterste Hoek
- Leuvensestraat 19 en
- Woonzorgcentrum Thuvine.

- Daarnaast is er nog een aantal kleinschalige initiatieven met de ontwikkeling van (een) enkele woning(en).

Naast deze woningbouwontwikkelingen lopen de volgende particuliere projecten in de sfeer van bedrijvigheid:

- Truckparking Centerpoort-Noord
- Detailhandelsontwikkelingsgebied, met onder meer:
 - herontwikkeling GrootHandelsCentrum Nieuwgraaf
 - vestiging van MediaMarkt (voorheen Saturn)
 - herontwikkeling voormalig TNT-terrein (De Corridor)
 - Makro-terrein.

Ook voor deze ontwikkelprojecten geldt dat die voor rekening en risico van particuliere initiatiefnemers worden gerealiseerd.

Als gemeente Duiven hebben we in de loop der jaren, met het oog op toekomstige ontwikkelingen zoals destijds voorzien in de structuurvisie Duiven 2009, verspreid over de gehele gemeente grondposities verworven. Voor een aantal locaties is vastgesteld dat die binnen een aantal jaren worden ontwikkeld en in exploitatie worden genomen. Dit betreft de woningbouwlocatie aan de oostzijde van de Broekstraat te Duiven, aansluitend aan de wijk Lommerweide en twee posities met een heersende woonbestemming in de Spoorzone te Duiven. Van de gronden aan de noordzijde van de Engestraat te Duiven aansluitend aan het bedrijventerrein Graafstaete is nu voorzien dat die vanaf 2024 als bedrijventerrein worden ontwikkeld.

Investeringsprojecten

Als gemeente Duiven streven we naast de ontwikkelingen die zijn voorzien in de gemeentelijke actieve grondexploitatie onder andere naar de (financiële) regie voor investeringsprojecten (waar geen of zeer beperkte exploitatieresultaten tegenover staan). De hierna genoemde projecten zijn in uitvoering resp. nagenoeg afgerond (zie ook H3 en H5 voor toelichting projecten):

- Revitalisering bedrijventerrein Centerpoort-Nieuwgraaf
- Aanleg recreatief fietspad Leuvsedijk
- Aanleg snelfietsroute Zevenaar - Arnhem langs de spoorlijn
- Herinrichting Rijksweg / Burg. Van Dorth tot Medlerstaat / Eltensestraat te Duiven.

Voor de financiering van deze investeringsprojecten is naast de inzet van de algemene middelen een beroep gedaan op bijdragen van belanghebbende derden-partijen en/of overheidssubsidies.

Daarnaast mondt een aantal door de gemeenteraad vastgestelde (beleids)plannen uit in concrete investeringsprojecten ten behoeve van de kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving, het verblijfsklimaat en de leefbaarheid:

- Duivens Verkeers- en Vervoersplan 2005–2016
- Waterplan
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2012–2016
- Landschapsonwikkelingsplan.

In voorbereiding is een nieuwe Woonvisie. Daarin komen integraal aan de orde de taken en voornemens op het gebied van volkshuisvesting, wonen, welzijn en zorg. Het is reëel te veronderstellen dat met de vaststelling van de woonvisie ook een beroep op de gemeentelijke middelen nodig zal zijn.

In de programmabegroting 2014–2017 zijn de investeringsprojecten opgenomen:

Maatregelen vanuit het rioleringsplan	
2014	verbeteringsmaatregelen rioolstelsel kern Groessen
2015	ombouw gescheiden rioolstelsels
	maatregelen verbetering afstroming
	verbetering rioolstelsel kern Groessen

- 2016 verbeteringsmaatregelen Centrum Duiven
ombouw geschieden rioolstelsels
Maatregelen vanuit het Duivens Verkeers- en Vervoersplan:
- 2014 aanleg/inrichting snelfietsroute langs de spoorlijn
Herinrichting Rijksweg/Burg. Van Dorth tot Medlerstaat/Eltensestraat

Voor de in de jaarschijf 2014 van de programmabegroting opgenomen onderwerpen is ook de financiële dekking beschikbaar. Voor de projecten opgenomen in de jaarschijven 2015–2017 geldt dat het daadwerkelijk beschikbaar komen van de financiële middelen jaarlijks een aparte afweging is bij de vaststelling van de programmabegroting.

Het initieel vastgestelde uitvoeringsprogramma van het DVVP dateert van 2008 en voorziet in investeringen in een groot aantal maatregelen in de periode van 2008 tot 2016 op het gebied van verkeersveiligheid, doorstroming, bereikbaarheid, leefbaarheid, stimulering van fietsgebruik en gebruik van openbaar vervoer.

Bij de vaststelling van het Landschapsontwikkelingsplan (17 maart 2014) is uitwerking gegeven aan de visie op landschap en natuur. Op hoofdlijnen is becijferd dat de uitvoering in een periode van tien jaren ruim € 1,0 miljoen vergt. Binnen de gemeentebegroting is ruim € 0,3 miljoen in het Groenfonds geormerkt beschikbaar. Bewoners en ondernemers hebben eveneens profijt van investeringen in de groenstructuur, dit maakt het wonen, werken en leven in Duiven aantrekkelijker. Daarom vragen we als gemeente bij ontwikkelingen ten aanzien van wonen, werken en (recreatieve) voorzieningen aan de betreffende initiatiefnemer een bijdrage voor investeringen in het landschap in de op te stellen overeenkomst. In deze structuurvisie is deze fondsvorming (Groenfonds) verankerd in de vorm van te vragen bijdragen ruimtelijke ontwikkeling (zie deelparagrafen hierna). De volgende stap is het opstellen van een uitvoeringsprogramma in het kader van het Landschapsontwikkelingsplan. Jaarlijks zal op basis daarvan (voortschrijdend) een prioritering opgesteld worden van projecten, afgestemd op de omvang van de middelen in het Groenfonds. Als gemeente zullen we binnen deze prioritering zorgdragen voor kostbare en minder kostbare projecten, zodat de middelen in het fonds in ieder geval toereikend zullen zijn om een of meerdere projecten daadwerkelijk uit te kunnen voeren.

6.3.3 Kostenverhaal

De grondexploitatiewetgeving zoals verankerd in de Wro, verplicht gemeenten om alle kosten en investeringen die ze moet maken om planontwikkeling mogelijk te maken te verhalen op partijen die door de planontwikkeling nieuwe bouwrechten krijgen. De gemeente is verplicht om een exploitatieplan vast te stellen als het gaat om een bouwplan in de zin van 6.12 lid 1 Wro in samenhang met artikel 6.17 Wro en waarbij een bouwplan moet vallen onder de definitie van artikel 6.2.1 Bro. De gemeente is dan verplicht om kosten te verhalen op de eigenaar van gronden waarop dat bouwplan van toepassing is. Een plan dat aan een van onderstaande gevallen van artikel 6.2.1 Bro voldoet, is een bouwplan in de zin van artikel 6.12 lid 1 Wro: een bouwplan voor:

- a. de bouw van een of meer woningen;
- b. de bouw van een of meer andere hoofdgebouwen;
- c. de uitbreiding van een gebouw met ten minste 1.000 m² bruto-vloeroppervlakte of met een of meer woningen;
- d. de verbouwing van een of meer aaneengesloten gebouwen die voor andere doeleinden in gebruik of ingericht waren, voor woondoeleinden, mits tenminste 10 woningen worden gerealiseerd;
- e. de verbouwing van een of meer aaneengesloten gebouwen die voor andere doeleinden in gebruik of ingericht waren, voor detailhandel, dienstverlening, kantoor of horecadoeleinden, mits de cumulatieve oppervlakte van de nieuwe functies tenminste 1.500 m² bruto-vloeroppervlakte bedraagt;
- f. de bouw van kassen met een oppervlakte van tenminste 1.000 m² bruto-vloeroppervlakte.

Daarbij wordt onderscheid gemaakt in:

1. de gebiedseigen kosten (de kosten die nodig zijn om het gebied bouwrijp te maken, inclusief inrichting en plan- en procedurekosten), deze zijn voor de gemeente verplicht om te verhalen en tevens bindend op te leggen in een exploitatieplan en exploitatieovereenkomst;
2. bovenwijkse voorzieningen (kosten die nodig zijn om het gebied bouwrijp te maken, inclusief inrichting-, plan- en procedurekosten, maar die over meerdere plannen kunnen worden verdeeld), deze zijn voor de gemeente verplicht om te verhalen en tevens bindend op te leggen in een exploitatieovereenkomst;
3. bovenplanse verevening (verevenen van een negatief planexploitatieresultaat van een plan door een bijdrage uit een plan met een positief planexploitatieresultaat), het staat de gemeente hierbij vrij om ervoor te kiezen om dit instrument in te zetten, wanneer ze hiervoor kiest kan ze de fondsbijdrage bindend opleggen in zowel een exploitatieplan als een exploitatieovereenkomst;
4. daarnaast kan de gemeente bij anterieure overeenkomsten zogenaamde 'bijdragen ruimtelijke ontwikkelingen' vragen (financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen elders in de gemeente die een kwalitatieve meerwaarde hebben voor het plan, het betreft veelal 'extra' projecten buiten de regulier noodzakelijke investeringen, gericht op versterking kwaliteit, of leuke elementen zoals aankleding van de openbare ruimte); ook hiervoor geldt dat het een vrije keuze van de gemeente is om dit instrument in te zetten.

In de Wro (Wet ruimtelijke ordening) en het Bro (Besluit ruimtelijke ordening) is bepaald welke kostensoorten als gebiedseigen kosten of als bovenwijkse voorzieningen mogen worden verhaald: dit zijn de kostensoorten die de gemeente dus verplicht is te verhalen en welke bindend opgelegd kunnen worden. Wettelijk verplicht kostenverhaal kan niet worden toegepast voor ontwikkelingen waarvan de bestemmingsplanprocedure nog onder de oude WRO valt. In de deelparagrafen hierna wordt op de vier typen kostenverhaal afzonderlijk ingegaan.

6.3.4 Landschappelijke inpassing onderdeel van verplicht te verhalen gebiedseigen kosten

Als gemeente Duiven beschouwen we het als een onlosmakelijke onderdeel van gebiedseigen kosten, dat nieuwe ontwikkelingen op een goede ruimtelijke, functionele en landschappelijke wijze ingepast worden. Ook indien deze kosten buiten de plangrens vallen (bijvoorbeeld compensatie natuur, cultuurhistorie en waterretentie) zijn deze kosten noodzakelijk om een goede functionele en ruimtelijke inpassing te garanderen. De gemeente is verplicht om de noodzakelijke binnenplanse en buitenplanse gebiedseigen kosten op de initiatiefnemer te verhalen indien de gemeente deze kosten maakt in plaats van de initiatiefnemer. In principe gaan we er als gemeente echter van uit dat de investeringen t.a.v. een goede inpassing (op de diverse schaalniveaus) door de initiatiefnemer zelf verricht worden als onlosmakelijk onderdeel van het project en dat 'kostenverhaal' daardoor niet aan de orde zal zijn in dit kader.

Bij de beoordeling van een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing van een ontwikkeling, kijken we als gemeente in het algemeen op 3 schaalniveaus naar de beoogde ontwikkeling (voor gebiedspecifieke aandachtspunten wordt verwezen naar H5 van deze structuurvisie, het OntwikkelingsKaderBuitengebied en het LandschapsOntwikkelingsPlan):

- Hoofdstructuren en essentiële waarden: Als eerste wordt op hoofdstructuurniveau gekeken naar een goede ruimtelijke, functionele en landschappelijke inpassing. De ontwikkeling mag géén negatieve invloed uitoefenen op bijvoorbeeld zichtlijnen, aanwezige functionele, natuur-, cultuur- en landschapsstructuren en waarden. Waar deze structuren en waarden direct, dan wel indirect in gevaar komen door de beoogde ontwikkeling dient het plan zodanig vormgegeven te worden dat aantasting van de structuren en essentiële waarden wordt voorkomen (of wanneer dit echt niet anders kan en er sprake is van een algemeen maatschappelijk belang, dan dienen de waarden gecompenseerd te worden als onderdeel van het plan). In hoofdstuk 5, het Ontwikkelingskader Buitengebied (OKBG) en het LOP worden belangrijke waarden van deelgebieden geduid. Bij iedere ontwikkeling dient hiervoor aandacht te zijn en zo nodig aanvullend onderzoek plaats te vinden.

- Substructuren en belangrijke waarden: Ten tweede dienen de ontwikkelingen goed te worden ingepast in de structuur van de bebouwingsconcentratie / het landelijk gebied. Het ontwikkelen van de nieuwe functie moet een toevoeging zijn voor de (kwaliteit van de) verschillende groene, blauwe, rode en grijze structuren. Een voorbeeld is bijvoorbeeld het zorgen voor (nieuwe) aantrekkelijke dorpsranden en randen van bedrijventerreinen direct gekoppeld aan nieuwe uitbreidingen / herontwikkelingen (komen tot een goede overgang stad/land). Ook het (gedeeltelijk) slopen, verbeteren en afschermen van ongewenste bebouwing kan de structuur versterken. In hoofdstuk 5, het OKBG en het LOP wordt dit geduid (bijvoorbeeld door middel van bouwstenen en het landschappelijk raamwerk buitengebied). Bij iedere ontwikkeling dient hiervoor aandacht te zijn en zo nodig aanvullend onderzoek plaats te vinden.
- Inpassing op perceel niveau: Het laatste schaalniveau waarop gekeken wordt naar de nieuwe ontwikkeling is het perceel niveau. Ook op dit niveau dient de ontwikkeling goed ruimtelijk ingepast te zijn. Hierbij kan gedacht worden aan het aanbrengen van type beplanting veel voorkomend in de nabije omgeving. Ook de plaats van de nieuwe functie/het gebouw op het perceel is een aspect voor een goede landschappelijke en ruimtelijke inpassing. Op dit niveau wordt ook onder andere de welstandsnota als kader gehanteerd (naast het OKBG en LOP).

Er is dus ruimte voor dynamiek en voor vernieuwing, maar alleen wanneer dat leidt tot een meerwaarde voor natuur, landschap en de gemeenschap. Wanneer de initiatiefnemer niet zelf kan zorgdragen voor de vereiste goede inpassing en het is in het algemeen belang dat de ontwikkeling wel voortgang vindt, dan levert de initiatiefnemer een financiële bijdrage aan de gemeente. Deze wordt gestort in het gemeentelijke groenfonds. Als gemeente zullen we vervolgens zorgdragen voor een goede inpassing van de ontwikkeling met behulp van de specifiek gelabelde middelen in het groenfonds. Wanneer de landschappelijke inpassing grenzend aan / in de directe nabijheid van het initiatief niet mogelijk is, wordt er door de gemeente met behulp van de specifiek gelabelde middelen in het groenfonds een andere kwaliteitsimpuls in de omgeving gerealiseerd. Dit kan met andere woorden gezien worden als een 'compensatie van de aantasting van waarden' op het gebied van landschap, natuur, water en/of cultuurhistorie. Bij de vormgeving van die investering / kwaliteitsimpuls gebruikt de gemeente het Ontwikkelingskader Buitengebied en het Landschapsontwikkelingsplan als kader.

6.3.5 Bovenwijkse voorzieningen

Bovenwijkse voorzieningen zijn investeringsprojecten waar zowel nieuwe initiatieven, als reeds gerealiseerde initiatieven profijt van hebben. Veelal gaat het om grijze, groene en blauwe structuurinvesteringen waarvan (een groot deel van) de gemeente profijt ondervindt. Een bovenwijkse voorziening is dus een voorziening voor meerdere locaties, waaronder ook een bestaande bebouwd gebied kan vallen.

Daarnaast spelen er Investeringsprojecten in infrastructuur, waterhuishouding en/of groen binnen het bestaand bebouwd gebied voor het verbeteren van het totale functioneren van het stedelijk gebied, waarvan nieuwe projecten uiteraard wel profijt hebben. Wettelijk gezien is de gemeente verplicht dit profijt te verhalen, tenzij dit verhaal in financiële zin beperkt is (minder dan € 10.000,-). Bij investeringen binnen het bestaande gebied speelt het aspect van proportionaliteit een belangrijke rol. Dit betekent dat de investeringskosten naar rato van 'belang' moeten worden toegerekend. De gemeente draagt bij de bovenwijkse voorzieningen in principe de kosten van het proportionele deel van het bestaand stedelijk gebied.

Als gemeente Duiven hebben we geïnventariseerd welke voorzieningen in aanmerking kunnen komen voor kostenverhaal door middel van bovenwijkse voorzieningen. Ook zijn de toekomstige ontwikkelingslocaties en het aandeel bestaande bebouwing in kaart gebracht. Resultaat is dat slechts een klein deel van de kosten verhaald kan worden op nieuwe initiatieven. De gemeente Duiven kiest er dan ook voor om geen bovenwijkse voorzieningen aan te wijzen. Wel zal bij het aangaan van

anterieure overeenkomsten een bijdrage ruimtelijke ontwikkeling worden gevraagd voor de 'reserve infrastructuur' (zie 6.4.6).

Voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen op termijn, waarvoor buiten de projectlocatie investeringen noodzakelijk blijken, zal op dat moment worden beoordeeld of kostenverhaal middels het aanduiden van bovenwijkse voorzieningen aan de orde is.

6.9.6 Bovenplanse verevening

Verevening van bovenplanse kosten heeft betrekking op het verevenen van grondexploitatie resultaten tussen afzonderlijke plannen met een duidelijke onderlinge samenhang. Die samenhang kan programmatisch zijn of ruimtelijk. Verevening vindt plaats via een fonds dat gevoed wordt vanuit de plannen met een positief exploitatieresultaat. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage (als gevolg van bovenplanse verevening) dient sprake te zijn van een 'objectief' negatief exploitatiesaldo. We stellen als gemeente Duiven voor verevening van bovenplanse kosten de volgende fondsen in.

A. Fonds betaalbare woningbouw

Betaalbaarheid en diversiteit van woningen speelt een belangrijke rol in de visie op het wonen, naast kwaliteit van woon- en leefomgeving. Door gezinsverdunding en de toename van alleenstaanden is er een blijvende relatief grote vraag naar betaalbare woningen. Vooral starters komen moeilijk aan een woning. De gemeente Duiven heeft dan ook het doel gesteld om 50% van de (nieuwbouw)woningen te realiseren in de betaalbare sector (conform geldende huurgrens c.q. betaalbare koopgrens). Gezien deze doelstelling bestaat er ruimtelijke en functionele samenhang tussen het realiseren van betaalbare en niet betaalbare woningbouw. In de praktijk zal het niet uitvoerbaar zijn om dit percentage van 50% binnen elk afzonderlijk woningbouwplan te realiseren. Om deze doelstelling te realiseren zullen we gebruik maken van onze gemeentelijke bevoegdheid om bovenplanse verevening toe te passen. Het totale woningbouwprogramma kan hierdoor als het ware als een ruimtelijke exploitatie worden beschouwd. Woningbouwplannen met een lager percentage sociale woningbouw dienen daarom een bijdrage te leveren aan het Fonds betaalbare woningbouw.

De fondsbijdrage wordt bepaald door de gemeente Duiven op basis van de onrendabele top van sociale woningen. Deze ligt op € 40.000,- per woning. Aangezien de woningbouwcorporatie ook bijdraagt in de aftopping (aannee 50%), en de totale nieuwbouw voor 50% uit sociale koop/huur dient te bestaan, is $50\% \times 50\% \times € 40.000,-$ ofwel € 10.000,- nodig als compensatie.

Er kan en mag geen sprake zijn van onderuitputting van het fonds of voorfinanciering door de gemeente Duiven.

B. Fonds revitalisering bedrijventerrein

Dit fonds is gericht op aantrekkelijke, goed functionerende bedrijventerreinen met een optimaal ruimtegebruik. Nieuwe terreinen mogen niet leiden tot een negatieve spiraal op bestaande terreinen. De grondexploitatie van de te ontwikkelen bedrijvenlocaties zal bij moeten dragen aan de kosten van revitalisering van bestaande bedrijventerreinen.

In regionaal verband zijn afspraken gemaakt over bedrijventerreinenontwikkelingen. Gezien de huidige marktsituatie, is realisatie van nieuw bedrijventerrein (welke nog niet verankerd is in een bestemmingsplan en waarbij dus kostenverhaal aan de orde is in het verlengde van deze structuurvisie) in de tijd vooruitgeschoven. Op het moment dat zicht is op de realisatie van nieuw bedrijventerrein en ook voor de bestaande terreinen revitalisering aan de orde is, zal dit fonds revitalisering bedrijventerreinen uitgewerkt worden.

Specifiek voor het bedrijventerrein Nieuwgraaf is een revitaliseringsfonds ingesteld. De fondsbijdragen daarvoor worden beschouwd als te vragen bijdragen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Dit hebben we uitgewerkt in de volgende paragraaf.

6.3.7 Bijdrage ruimtelijke ontwikkeling

Als gemeente willen we op basis van deze structuurvisie ook investeringen doen die bijdragen aan een algemene verbetering van de woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente. Het woon-, werk- en leefklimaat van Duiven is reeds aantrekkelijk door de nabijheid van het complete stedelijk voorzieningenpakket in combinatie met het reeds uitgebreide eigen pakket in het centrum, de perifere detailhandelsvestigingen, veel werkgelegenheid, ligging aan een infrastructurele hoofdader, natuur- en recreatiegebieden op loop- en fietsafstand en voldoende rustige woongebieden. Het is onze ambitie om deze kwaliteiten verder te versterken en te benutten. Door de bezuinigingen, de verminderde inkomsten in het gemeentefonds en de toenemende (financiële) opgave voor ons als gemeente op het sociaal-maatschappelijke domein, heeft de gemeente Duiven beperkt middelen beschikbaar die (bovenop het noodzakelijke) 'extra' geïnvesteerd kunnen worden in de ruimtelijke kwaliteit. We beperkten ons in eerste instantie tot de direct noodzakelijke investeringen. Omdat investeringen in de ruimtelijke kwaliteit echter ook een positieve uitwerking hebben op de waarde van bestaand, maar ook op de marktwaarde van nieuw te realiseren onroerend goed, zijn we als gemeente Duiven van mening dat het gerechtvaardigd is om bij het aangaan van een anterieure overeenkomst betreffende de grondexploitatie ook een financiële bijdrage te vragen ten behoeve van investeringen in deze kwaliteiten. We maken hierbij onderscheid tussen vijf doelen / fondsen:

1. Groenfonds
2. Erfgoed-/Archeologiefonds
3. Fonds reserve infrastructuur
4. Fonds kwaliteit openbare ruimte
5. Fonds kwalitatief hoogwaardige bufferzone Duiven - Zevenaar
6. Tijdelijk Fonds revitalisering Nieuwgraaf

De te vragen bijdragen in het kader van 'bijdragen ruimtelijke ontwikkeling' worden ingezet voor 'extra' investeringen in de ruimtelijke kwaliteit, bovenop de reguliere investeringen op de gemeentebegroting. Het betreft projecten die niet gepland zijn, maar gerealiseerd worden wanneer er voldoende middelen in de betreffende fondsen aanwezig zijn.

Jaarlijks wordt er een prioritering gemaakt, met kostbare en minder kostbare projecten, afgestemd op de omvang van het gevormde fonds. Hierdoor is het reëel dat er op basis van de overeengekomen bijdragen, investeringen kunnen plaatsvinden die bijdragen aan de doelomschrijving van het betreffende fonds.

1. Groenfonds

Het buitengebied van Duiven heeft veel kwaliteiten op het gebied van natuur en landschap. Als gemeente werken we actief aan behoud en versterking van natuur en landschap, onder meer door uitvoering van projecten, maatregelen en activiteiten zoals voortvloeiend uit het Ontwikkelingskader Buitengebied uit 2012 en het Landschapsontwikkelingsplan uit 2014. Deze zijn gekoppeld aan het bereiken van 2 algemene ambities voor ruimtelijke kwaliteit. Ten eerste gericht op behoud en versterking van de landschappelijke identiteit (beeld, cultuurhistorie) en ten tweede op behoud en versterking van de biodiversiteit (flora en fauna). Voor het bereiken van beide ambities is een landschap met sterke economische dragers van belang, waarin ruimte is voor dynamiek voor een vitaal platteland. Er is dus ruimte voor vernieuwing, maar alleen zodanig dat die vernieuwing leidt tot een meerwaarde voor natuur en landschap. Een goede landschappelijke inpassing is een basisvereiste en wordt daarom als een gebiedseigen kostenpost beschouwd (zie 6.4.3).

Daarnaast wordt in op te stellen exploitatie-overeenkomst aanvullend een bijdrage gevraagd van € 1,- per m² uitgeefbaar terrein (zowel voor woon-, werk-, recreatie en overige functies) voor het Groenfonds. Naast deze bijdragen omvat het Groenfonds ook een reserve van de gemeente Duiven. Investerings in het landschap versterken het woon-, werk- en verblijfsklimaat van de gemeente, waardoor de gemeente Duiven het gerechtvaardigd acht om hiervoor een bijdrage te vragen aan initiatiefnemers.

Vanuit het Groenfonds wordt structureel jaarlijks een budget beschikbaar gesteld voor uitvoering van maatregelen zoals benoemd op beleids- en visiekaarten van het Landschapsontwikkelingsplan 2014 en benoemd in het Uitvoeringsprogramma periode 2014 - 2023 (LOP Deel 2). Naast het jaarlijkse budget afkomstig uit de reserve, worden ook de opgebouwde gevraagde fondsbijdragen vanuit exploitatieovereenkomsten met particulieren hiervoor benut. De omvang van de bestedingen is gekoppeld aan de jaarlijkse opgebouwde fondsgelden. Als gemeente dragen we niet meer bij dan het jaarlijkse bedrag vanuit de reserve, zoals besloten bij het vaststellen van het LOP 2014.

In het Groenfonds worden ook (gelabelde) de fondsbijdragen gestort, welke aan de orde zijn wanneer initiatiefnemers niet zelf kunnen zorgdragen voor de landschappelijke inpassing. Met behulp van deze gelabelde bedragen, dragen we als gemeente Duiven zorg voor de landschappelijke inpassing. Wanneer dit niet mogelijk is, wordt met het betreffende bedrag een investering in het landschap in de omgeving van het initiatief gedaan op basis van het LOP (zie 6.4.3).

We stellen als gemeente Duiven jaarlijks een prioritering op van projecten op basis van het LOP, afgestemd op de omvang van het fonds. Dit betekent dat wanneer er beperkt middelen in het fonds beschikbaar zijn, er kleinschalige projecten uit het LOP prioriteit krijgen en met de betreffende middelen gerealiseerd worden. Er kan geen sprake zijn van onderuitputting van het fonds. Daarom is een jaarlijkse herprioritering van projecten noodzakelijk, afgestemd op de omvang van het fonds en de begroting.

2. Erfgoed-/Archeologiefonds

Onlosmakelijk onderdeel van de landschappelijke kwaliteiten vormt cultuurhistorie, erfgoed en archeologie. Deze kwaliteiten zijn lang niet altijd zichtbaar en de kennis hierover dient verder uitgebouwd te worden. Optimaal benutten en beleefbaar maken van deze waarden draagt bij aan het versterken van de identiteit van Duiven als geheel en het woon-, leef- en ondernemingsklimaat in het bijzonder. Dit vormt voor de gemeente Duiven een speerpunt. Daarom vragen we analoog aan het Groenfonds, in op te stellen exploitatie-overeenkomst een bijdrage van € 1,- per m2 uitgeefbaar terrein (voor alle functies) voor het Archeologiefonds. De inzet van de middelen vloeit voort uit de in 2014-2015 op te stellen Erfgoednota. Analooq aan het groenfonds, vindt ook hiervoor jaarlijks een herprioritering plaats van investeringen welke uit dit fonds gedekt zullen worden, afgestemd op de fondsomvang. Evenals bij het Groenfonds, kan ook bij het archeologiefonds geen sprake zijn van onderuitputting.

3. Fonds reserve infrastructuur (bovenwijkse voorzieningen)

De goede bereikbaarheid van en binnen Duiven is een van de sterke punten en bepaalt mede het aantrekkelijke woon-, werk-, ondernemings- en recreatieklimaat. Het is zaak hier continu alert op te zijn. Aanpassing van infrastructuur is noodzakelijk als gevolg van autonome ontwikkelingen, maar ook als gevolg van de optelsom van allerlei kleinere ontwikkelingen. Investeringen in de kwaliteit, veiligheid en capaciteit van infrastructuur hebben voor alle ontwikkelingen en uiteraard ook voor het bestaande gebied een meerwaarde. Als gemeente dragen we hieraan uiteraard zelf ook bij en om het goede niveau te behouden en te kunnen reconstrueren wanneer noodzakelijk vragen we een fondsbijdrage in de anterieure overeenkomsten. Bij het overeenkomen van de hoogte van deze fondsbijdragen, hanteren we vanuit het oogpunt van transparantie en gelijkheid de tot op heden gehanteerde berekening voor de 'Reserve Infrastructuur/Fonds Bovenwijkse Voorziening': zijnde € 5,- per m2 uitgeefbaar terrein voor het fonds Reserve infrastructuur. Ook bij dit fonds geldt dat jaarlijks een herprioritering plaatsvindt van gemeentelijke investeringen in dit kader op basis van het DVVP en op basis van de fondsomvang. Ook hierbij geldt dat er hierdoor in principe geen sprake kan zijn van onderuitputting van het fonds. Op de begroting reserveren we - afgestemd op de financiële ruimte - eveneens middelen voor projecten voortvloeiend uit het DVVP en daarnaast uiteraard voor algemene onderhoud- en beheerwerkzaamheden. De te ontvangen bijdragen worden ingezet voor niet-reguliere onderhoudsprojecten (waarvoor we als gemeente zelf verantwoordelijkheid dragen).

4. Fonds kwaliteit openbare ruimte

Voor een aantrekkelijk woon-, verblijfs- en ondernemingsklimaat, is meer nodig dan alleen kwalitatief goede en voldoende woningen van het juiste type. Een aantrekkelijke ingerichte, veilige en aansprekende openbare ruimte zijn hierbij van groot belang. Gedacht kan hierbij worden aan fraai straatmeubilair, aantrekkelijk beplante plantsoenen, verlichting afgestemd op de functie, goede toegankelijkheid voor de vergrijzende bevolking, maar ook beeldende kunst. We hebben als gemeente hiervoor uiteraard ook een basisverantwoordelijkheid. Zo mogelijk wordt echter gestreefd naar aanvullende investeringen waardoor de aantrekkelijkheid en kwaliteit verder versterkt wordt. Daarom vinden we het als gemeente Duiven gerechtvaardigd om in het kader van de bijdrage ruimtelijke ontwikkeling een fondsbijdrage te vragen aan ontwikkelende partijen. Het is immers ten nutte van het woon-, leef- en ondernemingsklimaat voor eenieder. In op te stellen exploitatie-overeenkomst wordt hiervoor een bijdrage gevraagd van € 11,- per m2 uitgeefbaar terrein (zowel voor woon-, werk-, recreatie en overige functies). Hiervan wordt € 1,- specifiek gereserveerd voor beeldende kunst in de openbare ruimte.

Vergelijkbaar aan de voorgaande benoemde fondsen, geldt dat jaarlijks een herprioritering plaatsvindt van gemeentelijke investeringen in dit kader op basis van de fondsomvang. Ook hierbij geldt dat er daardoor in principe geen sprake kan zijn van onderuitputting van het fonds. Op de begroting reserveren we - afgestemd op de financiële ruimte - eveneens middelen voor de reguliere inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte.

5. Fonds kwalitatief hoogwaardige bufferzone Duiven – Zevenaar

In het landschappelijk aantrekkelijk en open gebied tussen Duiven en Zevenaar wordt door het rijk de doortrekking van de A15 gerealiseerd, evenals de aansluiting daarvan op de A12 en de verbreding van de A12. In de inleidende paragraaf 6.1 is op hoofdlijnen en in hoofdstuk 5 is meer specifiek beschreven wat de ambitie en inzet van ons als gemeente is ten aanzien van een goede inpassing in alle opzichten. Deze aspecten zullen onderdeel uitmaken van het ontwerp-Tracébesluit. Om het gebied landschappelijk weer opnieuw aantrekkelijk te maken en het ook daadwerkelijk te kunnen laten functioneren als dagelijks-recreatief uitloopgebied voor de bewoners, zijn echter aanvullende landschappelijke en recreatieve investeringen noodzakelijk.

Het gebied tussen Duiven en Zevenaar is een duurzame landschappelijke bufferzone en mag niet geleidelijk aan bebouwd worden met stedelijke ontwikkelingen en daardoor dichtslibben. Hiervoor is het noodzakelijk dat de waarden versterkt worden (of waar mogelijk toegevoegd worden), waar de gemeenschap trots op is en die erkend en gerespecteerd worden. Dit betekent niet dat het gebied geheel 'op slot zit'. Kleinschalige investeringen zijn afweegbaar en kunnen juist leiden tot het ontstaan van die waarden en identiteitsversterking. Belangrijk is dat bebouwing slechts een incident in het groen is. Dergelijke incidentele investeringen zijn afweegbaar wanneer er ook een investering plaatsvindt die bijdraagt aan de nagestreefde waardevermeerdering van het gebied in landschappelijk, ecologisch- en/of cultuurhistorisch opzicht. Het in ontwikkeling zijn Ruimtelijk KwaliteitsKader – welke we samen met de provincie en gemeenten Zevenaar, Lingewaard en Overbetuwe maken – vormt hiervoor het kader.

De gemeente Duiven is voornemens om voor deze integrale gebiedsdynamiek een fonds in te stellen in het kader van bijdrage ruimtelijke ontwikkeling. Doel hiervan is het voorkomen dat alleen de winstgevende projecten gerealiseerd worden en de geldkostende projecten (kwaliteitsinvesteringen in bijvoorbeeld landschap, routes en recreatievoorzieningen) niet van de grond komen. Gekoppeld aan de verdere planuitwerking betreffende de inpassing van de A15 en de initiatieven die zullen ontstaan, werken we op termijn dit gebiedsfonds verder uit. Uitgangspunt is hoogwaardige landschappelijke inpassing, ondersteunend aan de ontwikkeling van een nieuw recreatief uitloopgebied tussen Duiven en Zevenaar (als compensatie voor de aantasting van het hooggewaardeerde huidige uitloopgebied). Incidentele, kleinschalige rode ontwikkelingen zijn alleen mogelijk in dit gebied wanneer er ook een investering in het landschap plaatsvindt.

6. Tijdelijk fonds revitalisering Centerpoort-Nieuwgraaf

Zoals geformuleerd in de gemeentelijke Detailhandelsnota (2012) zijn er kansen en mogelijkheden voor ontwikkelingen op het terrein Centerpoort-Nieuwgraaf, vooral rondom het thema “wonen/in-en-om-het-huis”. In de Detailhandelsnota is ook geduid dat een van de belangrijkste opgaven en uitdaging voor Nieuwgraaf liggen op het vlak van versterking van het verblijfsklimaat, uitstraling en een verdere concentratie. Vooral investeringen in de groenstructuur hebben een grote meerwaarde voor de identiteit en aantrekkelijkheid van het gebied. Ondernemers hebben hiervan profijt. Daarom vragen we als gemeente aan nieuwe ondernemers, die zich gaan vestigen op nog uitgeefbare terreinen van Nieuwgraaf een bijdrage in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Hiervoor maken we onderscheid in 2 voedingen:

- Verbetering infrastructuur: waarbij de te vragen bijdrage gebaseerd is op het principe van ‘de vervuiler betaalt’. Het rekenprincipe is gebaseerd op een bedrag per extra auto dat gebruik maakt van de wegen (waardoor nieuwe infrastructuurmaatregelen nodig zijn en extra slijtage op bestaande wegen plaatsvindt).
- Verbetering groenstructuur: waarbij het gemeentelijk voorstel voor de te vragen bijdrage € 5,- / m² bedraagt.

Dit is een tijdelijk fonds, waarvoor bijdragen gevraagd worden aan ondernemers die nieuw vastgoed ontwikkelen. Zodra Nieuwgraaf geheel is uitgegeven zullen hiervoor geen bijdragen meer worden gevraagd. Om naar de toekomst toe breder en ook structureel te kunnen blijven werken aan de kwaliteit van Nieuwgraaf samen met alle ondernemers, onderzoeken we het instellen van een BedrijfsInvesteringsZone (zie begin van deze uitvoeringsparagraaf).

6.3.8 Subsidies en bijdragen van andere overheden en semioverheden

Een aantal ontwikkelingen kan niet worden gerealiseerd zonder substantiële steun van andere overheden. Het subsidielandschap is dynamisch en sluit aan op de beleidscycli van hogere overheden. Een inschatting van subsidiekansen voor de komende vijftien jaar kan daarom alleen op globaal niveau worden gemaakt, aan de hand van de beleidsontwikkelingen bij de verschillende overheidslagen.

Provincie

De provincie is traditioneel veruit de belangrijkste subsidiënt voor de gemeente. Dit zal zo blijven. In 2015 zijn er Provinciale Statenverkiezingen. Daarna worden er nieuwe beleidsprogramma's vastgesteld met nieuwe speerpunten en bijhorend financieel instrumentarium. Subsidiekansen zullen er blijven op de provinciale beleidsthema's. Belangrijke provinciale thema's zijn infrastructuur, stedelijke vernieuwing, leefbaarheid, mobiliteit, economie en natuur en landschap.

Rijksoverheid

In toenemende mate decentraliseert het Rijk overheidstaken. Subsidieregelingen vanuit het Rijk zullen daarom verder afnemen. De subsidiekansen bij de rijksoverheid liggen vooral in het topsectorenbeleid (economische stimulering gericht op het faciliteren van innovatie in het bedrijfsleven). Voor ons als gemeente betekent dit concreet dat onze subsidiekansen steeds meer liggen bij het faciliteren van een innovatief bedrijfsleven in de regio.

Europese Unie

De Europese Unie heeft bij haar nieuwe programmacycclus 2014-2020 een bijbehorend financieel instrumentarium. Dit is geheel gericht op doelen als ‘het in 2020 zijn van de meest innovatieve en concurrerende economie ter wereld’, ‘terugbrengen van CO₂-uitstoot’ en ‘sociale inclusie’. Uit de operationele programma's van de verschillende regelingen blijkt (ook EFRO-Oost Nederland) dat gemeenten als Duiven het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen kunnen faciliteren bij het verwerven van Europese subsidies. Op die wijze kunnen subsidies ‘neerslaan in de regio’. Dit draagt bij aan versterking van de economische kracht van Duiven en de regio. Al zijn we als gemeente in deze periode nauwelijks meer de begunstigde voor Europese subsidies, we blijven een essentiële speler in het verzilveren van subsidiekansen in de regio Duiven.

6.3.9 Inzet algemene middelen gemeentebegroting

In onze gemeentelijke meerjarenbegroting hebben we de financiële middelen benoemd welke vrijgemaakt kunnen worden om noodzakelijke/gewenste ontwikkelingen binnen de betreffende begrotingsperiode te kunnen realiseren. De begrotingssystematiek staat ons niet toe voor de langere termijn reeds reserveringen en investeringen te benoemen, zonder dat daar concrete besluiten en dekkingsmiddelen aan ten grondslag liggen.

De inzet van algemene middelen beschouwen we als sluitstuk van de financiering nadat de financiële randvoorwaarden van een project zijn geoptimaliseerd en alle andere financieringsmiddelen zijn ingezet. De financiële speelruimte van de gemeente is niet zodanig van omvang dat structurele meerjarige verplichtingen met grote financiële risico's binnen de speelruimte van de begroting kunnen worden opgevangen.

BIJLAGEN

Bijlage 1:

Visiekaart

Bijlage 2:

Deelgebiedsvisiekaarten

Bijlage 3:

Dorpsvisie Groessen

Bijlage 4:

Dorpsplan Loo

Bijlage 5:

Zienswijzennota

Bijlage 6:

Raadsvoorstel

Bijlage 7:

Raadsbesluit

